

ARHITECTURA NEOLITICĂ ȘI ENEOLITICĂ TIMPURIE DIN CULTURA VINÇA, CULTURA BANATULUI ȘI GRUPUL CULTURAL FOENI . RECONSTITUIRI ARHITECTURALE DIN SITURILE DE LA UIVAR, PARȚA ȘI FOENI

Teză destinată obținerii
titlului științific de doctor arhitect
la
Universitatea Politehnica Timișoara
în domeniul ARHITECTURĂ
de către

Arh. Mihai-Corneliu Popovici-Donici

Conducător științific: prof.univ.dr.arh. Teodor Octavian Gheorghiu
Referenți științifici: prof.univ.dr. Florin Drașovean
prof.univ.dr. Daniel Grecea
conf.univ.dr. Marius Sângeorzan

Data susținerii tezei: 17.01.2017

Seriile Teze de doctorat ale UPT sunt:

1. Automatică	9. Inginerie Mecanică
2. Chimie	10. Știința Calculatoarelor
3. Energetică	11. Știința și Ingineria Materialelor
4. Ingineria Chimică	12. Ingineria sistemelor
5. Inginerie Civilă	13. Inginerie energetică
6. Inginerie Electrică	14. Calculatoare și tehnologia informației
7. Inginerie Electronică și Telecomunicații	15. Ingineria materialelor
8. Inginerie Industrială	16. Inginerie și Management

Universitatea Politehnica Timișoara a inițiat seriile de mai sus în scopul diseminării expertizei, cunoștințelor și rezultatelor cercetărilor întreprinse în cadrul Școlii doctorale a universității. Seriile conțin, potrivit H.B.Ex.S Nr. 14 / 14.07.2006, tezele de doctorat susținute în universitate începând cu 1 octombrie 2006.

Copyright © Editura Politehnica – Timișoara, 2013

Această publicație este supusă prevederilor legii dreptului de autor. Multiplicarea acestei publicații, în mod integral sau în parte, traducerea, tipărirea, reutilizarea ilustrațiilor, expunerea, radiodifuzarea, reproducerea pe microfilme sau în orice altă formă este permisă numai cu respectarea prevederilor Legii române a dreptului de autor în vigoare și permisiunea pentru utilizare obținută în scris din partea Universității Politehnica Timișoara. Toate încălcările acestor drepturi vor fi penalizate potrivit Legii române a drepturilor de autor.

România, 300159 Timișoara, Bd. Republicii 9,
Tel./fax 0256 403823
e-mail: editura@edipol.upt.ro

Cuvânt înainte

Teza de doctorat a fost elaborată pe parcursul stagiului doctoral derulat în cadrul Facultății de Arhitectură și Urbanism a Universității „Politehnica” din Timișoara.

Îmi exprim recunoștința față de domnul profesor doctor arhitect Teodor Octavian Gheorghiu pentru îndrumarea sa competentă din postura de conducător de doctorat, precum și pentru colegialitatea, solidaritatea și sprijinul moral demonstrate pe durata colaborării universitare.

În mod deosebit, gratitudinea mea se îndreaptă către domnul profesor doctor Florin Drașovean, pentru generosul acces la rezultatele cercetărilor sale arheologice, pentru numeroasele discuții analitice despre locuirea în neolitic și reconstituirea arhitecturală a construcțiilor și pentru tactul și prietenia cu care mi-a susținut pasiunea pentru acest domeniu timp de 20 de ani.

Îi mulțumesc domnului ing. Farcaș Cornel, pentru prețioasa consultanță în domeniul ingineriei structurilor, fără de care acest demers nu s-ar fi putut clarifica în profunzime.

Aprecierea mea se îndreaptă către referenții tezei, membri ai comisiei de doctorat, prof.univ.dr. Florin Drașovean de la Institutul de Studii Doctorale al Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, prof.univ.dr. Daniel Grecea de la Universitatea Politehnica Timișoara și conf.univ.dr. Marius Sângeorzan de la Facultatea de Arte și Design a Universității de Vest, mulțumindu-le pentru bunăvoința și atenția cu care au analizat lucrarea și pentru acordul de a mă onora cu prezența la susținerea tezei.

Îi mulțumesc doamnei prof. dr. arh. Smaranda Bica pentru amabilitatea de a prezida comisia de susținere publică a tezei și pentru o îndelungată susținere colegială.

Mulțumesc comisiei de îndrumare care i-a avut membri pe prof.dr. arh. Cristian Dumitrescu, prof.dr. arh. Smaranda Bica, conf.dr. arh. Liliana Roșiu și prof.dr. arh. Vlad Alexandru Gaivoronschi, precum și colegilor din colectivul Facultății de Arhitectură și Urbanism și studenților care și-au arătat interesul pentru acest subiect.

În final, le mulțumesc tuturor celor cu care am dialogat pe această temă și care au nuanțat, cu opiniile lor pertinente, abordarea subiectului, contribuind la procesul construirii acestei teze.

Timișoara, august 2016

Mihai-Corneliu Popovici-Donici

ARHITECTURA NEOLITICĂ ȘI ENEOLITICĂ TIMPURIE DIN CULTURA VINÇA, CULTURA BANATULUI ȘI GRUPUL CULTURAL FOENI. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE DIN SITURILE DE LA UIVAR, PARȚA ȘI FOENI

Teze de doctorat ale UPT, Seria X, Nr. YY, Editura Politehnica, 2016, 222 pagini, 29 figuri, 114 planșe.

ISSN:

ISSN-L:

ISBN:

Cuvinte cheie:

arhitectură, arheologie, neolitic, cultura Vinča, reconstituiri, tipologii

Rezumat,

Neoliticul reprezintă un punct nodal în istoria umanității și, implicit, a arhitecturii. Sedentarizarea agrară a generat trecerea de la preistorie la istorie, de la construcțiile cu forme libere la structurile rectangulare cu multiple posibilități de evoluție.

Constatând că în reconstituirile de construcții arheologice metoda standard era reprezentarea axonometrică sau perspectivele descompuse și enumerarea descoperirilor de șantier, care transmitea incomplet informația și nu determina dimensional volumul construcției, am elaborat o nouă metodă de reconstituire arhitecturală în două faze – centralizarea sintetică a informațiilor existentă în 6 file de date: geografice, climatice, tehnice, economice, sociale și culturale, și reprezentarea geometric corectă a volumului arhitectural prin: planșe, secțiuni caracteristică, toate fațadele și axonometrie la scară.

Ca studiu de caz am ales o zonă coerentă spațial și temporal din Cultura Vinča, Banatul românesc, respectiv triunghiul Uivar – Foeni – Parța. Am realizat efectiv câte 3 reconstituiri din fiecare areal pe baza cărora am identificat tipologiile locale și apoi zonale.

Pe baza acestor tipologii zonale continuate se pot întocmi istorii sistematice ale arhitecturii perioadei neolitice care să fie integrate în istoriile generale ale arhitecturii, completând astfel o perioadă puțin studiată și aprofundată.

CUPRINS

LISTA DE FIGURI	7
LISTA DE PLANȘE.....	8
1. INTRODUCERE.....	11
1.1. Argument	11
1.2. Ipoteză	12
1.3. Obiectiv.....	12
1.4. Context – stadiul actual al cercetărilor în literatura de specialitate arheologică.....	13
1.5. Structură	13
1.6. Metodologie	15
1.7. Definirea termenilor	15
2. NEOLITICUL ÎN ISTORIA UMANITĂȚII	18
2.1. Geneza umanității.....	18
2.2. Primele construcții.....	19
2.3. "Revoluția neolitică".....	20
2.4. Arhitectura neolitică. Trecerea de la construcții cu forme libere la cele cu forme rectangulare.....	22
3. PRECIZAREA DOMENIULUI DE STUDIU.....	25
4. NEOLITICUL CARPATO-DUNĂREAN	25
4.1. Cultura Vinča. Vinča târzie.....	28
4.2. Influența materialelor de construcție asupra formei locuințelor.....	30
5. METODĂ DE RECONSTITUIRE A CONSTRUCȚIILOR, D-1, PE BAZA DATELOR ARHEOLOGICE	34
5.1. Stadiul existent al reconstituirilor de construcții în arheologie	34
5.2. Expunerea metodei.....	37
6. TESTAREA METODEI D-1 DE RECONSTITUIRE ARHITECTURALĂ PE O LOCUINȚĂ NEOLITICĂ DIN CULTURA VINČA, SITUL UIVAR	43
6.1. Analiză structurală	43
6.2. Fișă descriere textuală:	48
6.3. Concluzii.....	49
6.4. Reprezentare grafică a volumului reconstituit.....	50
7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINČA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC	72
7.1. Reconstituiri arhitecturale pentru 3 construcții de pe teritoriul actualei localități Uivar.....	72

7.2. Fișe de date Uivar.....	74
7.3. Construcție H4 b – 1	77
7.4. Construcție H4 a- 1.....	90
7.5. Construcție H3 f-1	101
7.6. Concluzii tipologice locale - Uivar.....	111
7.7. Fișe de date Foeni	112
7.8. Construcție S-8	115
7.9. Construcție S9	126
7.10. Construcție S - 12.....	137
7.11. Concluzii tipologice locale - Foeni.....	148
7.12. Fișe de date Parța.....	149
7.13. Construcție P41	152
7.14. Construcție P 41b	163
7.15. Construcție P17/43	174
7.16. Concluzii tipologice locale - Parța.....	185
8. CONCLUZII	186
8.1. Tipologie zonală	186
8.2. Planșe sintetice de reprezentare tipologică.....	188
8.3. Concluzii parțiale	197
8.4. Concluzii generale	198
8.5. Contribuții originale la dezvoltarea subiectului cercetării	200
8.6. Activitate pe parcursul cercetării doctorale și expuneri ale temei în publicații și manifestări științifice	201
ANEXE	203
Fișe-tip METODĂ DE RECONSTITUIRE ARHEOLOGICĂ	203
Unelte neolitice utilizate în construcții	211
Impresie structură de lemn în pământul ars al peretelui.....	212
Impresie și reconstituire structură de lemn (1)	213
Impresie și reconstituire structură de lemn (2)	214
Impresie și reconstituire structură de lemn (3)	215
Reconstituire detalii structura de lemn (1).....	216
Reconstituire detalii structură de lemn (2).....	217
Reconstituire zugrăveală pereți în casa H 4 b-1 , Uivar	218
BIBLIOGRAFIE.....	219
SURSE IMAGINI	221

LISTA DE FIGURI

Fig. 2.1. Unelte neolitice, imagine	20
Fig. 2.2. Ierihon, apariția primelor construcții rectangulare, în "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România, C.M. Lazarovici, G. Lazarovici, p. 27.....	22
Fig. 2.3. Jerf El-Ahmar, apariția primelor construcții rectangulare, după Gheorghiu	23
Fig. 4.1. Datare C14 pentru neolitic, Cultura Vinča, după Lazarovici.....	26
Fig. 4.2. Datare C14 pentru neolitic și eneoliticul timpuriu Cultura Vinča și culturile locale adiacente, în "Despre cronologia relativă și absolută a neoliticului și eneoliticului timpuriu din răsăritul bazinului carpatic. O abordare bayesiană", Fl. Drașovean, p.34-47	27
Fig. 4.3. Hartă localizare cultura Vinča în Balcani, după părerea cercetătoarei Maria Gimbutas.....	28
Fig. 4.4. Harta de răspândire a neoliticului mijlociu pe teritoriul României.....	28
Fig. 4.5. Hartă localizare triunghiul Uivar- Foeni - Parța	29
Fig. 4.6. Plan săpătură Casa 1-B4, cu evidențierea diametrelor stâlpilor	31
Fig. 4.7. Secvența tipurilor de case	31
Fig. 4.8. Tipurile de case și strategiile de exploatare a pădurii.....	32
Fig. 4.9. Consecințele activităților de construcție asupra mediului.....	32
Fig. 4.10. Reconstituire axonometrică cu evidențierea detaliilor constructive	33
Fig. 5.1. Reconstituire structuri axonometrice și sisteme constructive din Monografia "Cultura Petrești" – Planșa XIII	36
Fig. 5.2. Reconstituire de structură axonometrică în lucrarea "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România. Neoliticul", Parța, blocul B17 – 43	37
Fig. 6.1. Sistem structural similar reconstituit la Divostin, după McPherron, Srejovici.....	44
Fig. 6.2. Sistem structural similar , după Schier	45
Fig. 6.3. și 6.4. Construcție tradițională C.A.Rosetti –Delta Dunării- păstrează sistemul structural neolitic în cadre de lemn, cu stâlpi încadrați în pământ. Sursă foto: A.M. Herpai, licența "Tabăra Pro-Vita, C.A.Rosetti	46
Fig. 7.1. Uivar, imagine săpătură	72
Fig. 7.2. Uivar, imagine detaliu stâlp	73
Fig. 7.3. Uivar, imagine pardoseală parter.....	78
Fig. 7.4. Uivar, imagine pardoseală detaliu, impresiune superioară nuiete	78
Fig. 7.5. Uivar, imagine pardoseală detaliu, impresiune inferioară nuiete	79
Fig. 7.6. Foeni locuința S 8, imagine săpătură.....	115
Fig. 7.7. Foeni locuința S 8, imagine săpătură - detaliu.....	115
Fig. 7.8. Foeni locuința S 9, imagine săpătură.....	126
Fig. 7.9. Foeni locuința S-12, imagine săpătură.....	137
Fig. 8.1. Reconstrucție fizică a unei locuințe neolitice în Parcul arheologic de la Tuzla, Bosnia Herțegovina.....	186
Fig. 8.2. Încercări tipologice izolate, după Lazarovici	188

LISTA DE PLANȘE

Planșa 6.1 Plan de săpătură.....	50
Planșa 6.2 Plan parter.....	51
Planșa 6.3 Plan mansardă	51
Planșa 6.4 Plan acoperiș V 1	52
Planșa 6.5 Secțiune caracteristică V 1.....	53
Planșa 6.6 Fațada Nord V 1.....	55
Planșa 6.7 Fațada Sud V 1.....	56
Planșa 6.8 Fațadă Est. V – 1	57
Planșa 6.9 Fațadă Vest V- 1.....	58
Planșa 6.10 Axonometrie V1	59
Planșa 6.11 Secțiune caracteristică V 2.....	60
Planșa 6.12 Plan acoperiș V 2.....	61
Planșa 6.13 Fațada Nord V 2.....	62
Planșa 6.14 Fațada Sud V 2.....	63
Planșa 6.15 Fațada Est V 2.....	64
Planșa 6.16 Fațada Vest V 2	65
Planșa 6.17 Axonometrie V 2	66
Planșa 6.19 Plan acoperiș V 3.....	67
Planșa 6.20 Fațada Nord V 3.....	68
Planșa 6.21 Fațada Sud V 3	69
Planșa 6.22 Fațada Est V 3	70
Planșa 6.23 Axonometrie V 3	71
Planșa 7.1 M H4b – 1 Plan săpătură fundație	80
Planșa 7.2 M H4b – 1 Plan parter	81
Planșa 7.3 M H4b – 1 Plan mansardă	81
Planșa 7.4 M H4b – 1 Plan acoperiș	83
Planșa 7.5 M H4b – 1 Secțiune caracteristică	83
Planșa 7.6 M H4b – 1 Fațada Nord	85
Planșa 7.7 M H4b – 1 Fațada Sud	85
Planșa 7.8 M H4b – 1 Fațada Est	87
Planșa 7.9 M H4b – 1 Fațada Vest.....	87
Planșa 7.10 M H4b – 1 Axonometrie.....	89
Planșa 7.11 H4 a- 1 Plan săpătură fundație A.....	91
Planșa 7.12 H4 a- 1 Plan săpătură fundație B.....	92
Planșa 7.13 H4 a- 1 Plan parter	93
Planșa 7.14 H4 a- 1 Plan acoperiș	93
Planșa 7.15 H4 a- 1 Secțiune caracteristică	95
Planșa 7.16 H4 a- 1 Fațada Nord	95
Planșa 7.17 H4 a- 1 Fațada Sud.....	97
Planșa 7.18 H4 a- 1 Fațada Est.....	97
Planșa 7.19 H4 a- 1 Fațada Vest.....	99
Planșa 7.20 H4 a- 1 Axonometrie.....	99
Planșa 7.21 H3 d- 1 Plan săpătură fundație	102
Planșa 7.22 H3 d- 1 Plan	102

Planşa 7.23 H3 d- 1 Plan acoperiş.....	103
Planşa 7.24 H3 d- 1 Secţiune caracteristică	105
Planşa 7.25 H3 d- 1 Faţada Nord	105
Planşa 7.26 H3 d- 1 Faţada Sud	107
Planşa 7.27 H3 d- 1 Faţada Est	107
Planşa 7.28 H3 d- 1 Faţada Vest.....	109
Planşa 7.29 H3 d- 1 Axonometrie	109
Planşa 7.30 S8 Plan săpătură fundaţie	117
Planşa 7.31 S8 – Plan.....	118
Planşa 7.32 S8 – Plan acoperiş.....	119
Planşa 7.33 S8 – Secţiune caracteristică	120
Planşa 7.34 S8 – Faţada Nord	121
Planşa 7.35 S8 – Faţada Sud	122
Planşa 7.36 S 8 – Faţada Est	123
Planşa 7.37 S8 – Faţada Vest.....	124
Planşa 7.38 S8– Axonometrie	125
Planşa 7.39 S9– Plan săpătură fundaţie	128
Planşa 7.40 S9 – Plan.....	129
Planşa 7.41 S9 – Plan acoperiş.....	129
Planşa 7.42 S9– Secţiune caracteristică	131
Planşa 7.43 S9– Faţada Nord	132
Planşa 7.44 S9– Faţada Sud	133
Planşa 7.45 S9– Faţada Est	134
Planşa 7.46 S9 – Faţada Vest.....	135
Planşa 7.47 S9 – Axonometrie	136
Planşa 7.48 S-12 – Plan săpătură fundaţie	139
Planşa 7.49 S-12 – Plan	140
Planşa 7.50 S-12 – Plan acoperiş.....	141
Planşa 7.51 S-12 – Secţiune caracteristică	142
Planşa 7.52 S-12 – Faţada Nord	143
Planşa 7.53 S-12 – Faţada Sud	143
Planşa 7.54 S-12 – Faţada Est.....	145
Planşa 7.55 S-12 – Faţada Vest.....	146
Planşa 7.56 S-12 – Axonometrie.....	147
Planşa 7.57 P 41 –Plan săpătură fundaţie.....	154
Planşa 7.58 P 41 – Plan parter	155
Planşa 7.59 P 41 – Plan acoperiş.....	155
Planşa 7.60 P 41 – Secţiune caracteristică	157
Planşa 7.61 P 41 – Faţada Nord	158
Planşa 7.62 P 41 – Faţada Sud	159
Planşa 7.63 P 41 – Faţada Est	159
Planşa 7.64 P 41 – Faţada Vest	161
Planşa 7.65 P 41 – Axonometrie	161
Planşa 7. 66 P 41b – Plan săpătură fundaţie	165
Planşa 7.67 P 41b – Plan parter.....	166
Planşa 7.68 P 41b – Plan acoperiş.....	167
Planşa 7.59 P 41b – Secţiune caracteristică	168
Planşa 7.70 P 41b – Faţada Nord	169
Planşa 7.71 P 41b – Faţada Sud	169
Planşa 7.72 P 41b – Faţada Est	171
Planşa 7.73 P 41b – Faţada Vest.....	172

Planșa 7.74 P 41b – Axonometrie.....	173
Planșa 7.75 P17/43 – Plan săpătură fundație	176
Planșa 7.76 P17/43 – Plan parter.....	177
Planșa 7.77 P17/43 – Plan acoperiș.....	177
Planșa 7.78 P17/43 – Secțiune caracteristică	179
Planșa 7.79 P17/43 – Fațada Nord	180
Planșa 7.80 P17/43 – Fațada Sud	181
Planșa 7.81 P17/43 – Fațada Est	182
Planșa 7.82 P17/43 – Fațada Vest.....	183
Planșa 7.83 P17/43 – Axonometrie	184
Planșa 8.1. tipologie Uivar construcție H4 b-1	189
Planșa 8.2. tipologie Uivar construcție H4 a-1	189
Planșa 8.3. tipologie Uivar construcție H3 f-1	190
Planșa 8.4. tipologie Foeni construcție S8.....	191
Planșa 8.5. tipologie Foeni construcție S9.....	192
Planșa 8.6. tipologie Foeni construcție S12.....	193
Planșa 8.7. tipologie Parța construcție P4.....	194
Planșa 8.8. tipologie Parța construcție P41 b.....	195
Planșa 8.9. tipologie Parța construcție P17/43.....	196

1. INTRODUCERE

1.1. Argument

Perioada neolitică este crucială în istoria umanității întrucât în această etapă se face trecerea de la traiul nomad, datorat modului de procurare a hranei prin culegerea de produse vegetale și prin vânătoare, la surse de hrană provenite din agricultură și creșterea animalelor. Sedentarizarea generează mutații profunde în istoria umanității și implicit în istoria arhitecturii.

Scopul acestui doctorat este studierea arhitecturii neolitice în zona Banatului românesc în perioada Vinča târzie, Cultura Banatului și grupul cultural Foeni, pentru o arie bine determinată geografic și temporal, în triunghiul actualelor localități Uivar-Foeni-Parța. Există cercetări detaliate pe șantierele arheologice din această zonă care necesită reconstituiri ale arhitecturilor locale, efectuate sistematic, pe bază de tipologii locale și zonale.

Preocuparea pentru această temă are ca origini interesul profesional pentru înțelegerea, în esență, a domeniului arhitecturii, imposibilă fără aprofundarea originilor ei, dar și pasiunea personală pentru domeniul arheologiei, manifestată prin frecventarea asiduă, vreme de două decenii, a numeroase șantiere arheologice, participarea la cercetări de teren și la întâlniri științifice ale arheologilor, conferințe, lansări de carte etc. Prezenta teză este realizată în cadrul programului doctoral al Universității Politehnica Timișoara, însă cercetarea efectivă a început cu mulți ani înainte. Observarea minuțioasă a săpăturilor arheologice, nenumărate discuții analitice pasionante legate de locuințele descoperite, îndeosebi cu prof.dr. Florin Drașovean, dar și cu alți specialiști în arheologie precum profesorii Wolfram Schier sau Gheorghe Lazarovici, ale căror studii reprezintă o parte importantă a fondului bibliografic al tezei, au creionat premisele acestei cercetări. Studiind exemple existente de restaurare a unor locuințe în literatura arheologică, am sesizat inexistența unei metode arhitecturale, argumentate și din perspectivă structurală, general aplicabilă, pentru acest domeniu esențial pentru înțelegerea evoluției conceptului de locuire, dar și a evoluției istorice în general. Din această nevoie s-a definit tema cercetării, așezată, inevitabil, în zona de interferență a arhitecturii cu arheologia, un teritoriu de cercetare extrem de rar abordat în spațiul academic românesc.

Am ales această perioadă pentru că în istoria arhitecturii paleoliticul și neoliticul sunt foarte puțin studiate, fiind tratate sumar și superficial. Începuturile arhitecturii din perioada "revoluției neolitice" sunt cu atât mai importante cu cât datorită sedentarizării se face trecerea de la construcțiile cu forme libere la structurile rectangulare stabile, fenomen de importanță crucială.

Există câteva teorii despre apariția construcțiilor rectangulare, care vor fi menționate, dar procesul s-a produs natural, în urma sedentarizării agrare, a perfecționării uneltelor folosite în domeniul construirii și, probabil, sub presiunea apariției aglomerărilor protourbane fortificate, cu densități din ce în ce mai accentuate. Acest fenomen se manifestă în zona teritoriilor est-mediteraneene – anticul oraș Ierihon. Studiile la fața locului nefiindu-ne accesibile, am optat pentru o perioadă proximală temporal, dar în teritoriul Banatului românesc, unde există cercetări arheologice importante.

1.2. Ipoteză

Ipoteza noastră se bazează pe date istorice, dar și pe procesul de evoluție a speciei umane cu ajutorul uneltelor prin adaptarea continuă la mediu și migrația către teritorii cu condiții geo-climatice dificile.

Am plecat de la ideea că, pentru anumite comunități, există posibilitatea conturării unei tipologii locale coerente a construirii. Prin studiul mai multor zone apropiate geografic și temporal, urmărim conturarea unei tipologii zonale.

Încercăm apoi să identificăm fenomene în ipoteza standard că există o evoluție și urmărim prezența acestora într-un studiu de caz bine documentat arheologic.

Credem, de asemenea, că în culturile închise sau cu slabe influențe exterioare arhitectura evoluează lent, prin reproducerea unor modele cu ușoare perfecționări, dar cu diferențe dimensionale și funcționale care fac din fiecare construcție un unicat.

1.3. Obiectiv

Obiectivul cercetării a fost de a elabora o modalitate de abordare sistematică a fenomenului arhitectural pe bază de tipologii dominante. Plecând de la exemple concrete, s-a urmărit alegerea a câte 3 construcții, pentru a fi reconstituite, din 3 zone apropiate spațial și temporal. Totodată, un obiectiv major al studiului a fost stabilirea unor tipologii locale și a unei tipologii zonale. Teza își propune să urmărească, sintetic, condițiile – de mediu, economice, sociale, culturale - care au influențat sau determinat schimbările în arhitectură și să identifice modele de locuire viabile în perimetrul cercetat.

Această teză de doctorat a folosit studiile detaliate care înregistrează datele arheologice pentru a elabora tipologii coerente care pot fi introduse în istoria arhitecturii perioadei respective. Acest proces se cere continuat și dezvoltat.

O parte din aceste date au fost publicate în articole de specialitate ale arheologilor implicați în descoperirea lor. Teza utilizează însă și un consistent fond de informații arheologice inedite, documentate de arheologi, dar încă nepublicate și îi mulțumesc și cu acest prilej arheologului Florin Drașovean pentru accesul la această arhivă.

Produsele ce rezultă din cercetare vor fi:

- O metodă elaborată, originală, de reconstituire arhitecturală a construcțiilor din arheologie
- Un set de fișe de date, ca instrument de aplicare a metodei expuse
- Reprezentarea geometric corectă a volumului arhitectural (planuri, secțiuni, fațade axonometrie) pentru 9 locuințe preistorice reconstituite
- Un material sintetic care definește tipologiile arhitecturale locale
- Un material conclusiv care sintetizează tipologia arhitecturală zonală

1.4. Context – stadiul actual al cercetărilor în literatura de specialitate arheologică

Abordând acest studiu, am constatat că standardul actual în reconstituirea construcțiilor neolitice îl constituie reprezentarea prin axonometrie sau perspective descompuse, ușor de înțeles spațial, dar lipsite de rigoarea unei determinări geometrice corecte. Fenomenul este necoerent, cu atât mai mult cu cât în reprezentarea artefactelor arheologice de mici dimensiuni, cum ar fi: unelte, vase, podoabe, idoli etc., standardul presupune cel puțin două vederi și o secțiune caracteristică la o scară apropiată de obiectul real.

Am început așadar studiul prin a elabora o metodă nouă, originală, fezabilă, de reconstituire arhitecturală cu aplicabilitate generală pentru arheologie și istoria arhitecturii.

1.5. Structură

Teza se desfășoară pe parcursul a 8 capitole, fiecare dintre acestea fiind axat pe unul dintre subiecte principale derivate din ipoteza și obiectivele enunțate. Unghiurile de abordare a subiectului urmăresc, pe de o parte, stabilirea contextului istoric în care s-a produs schimbarea fundamentală a paradigmei locuirii, trecerea de la construcțiile cu forme libere la structuri rectangulare, urmărirea acestui fenomen evolutiv până la stabilirea unor noi modele de locuire și, pe de altă parte, identificarea unui sistem de reconstituire arhitecturală care să poată defini tipologic o anumită epocă a umanității, completând astfel zone încă necartografiate în istoria arhitecturii.

Capitolul 1 realizează o introducere în demersul și obiectivele tezei, precum și asupra structurii și metodologiei aplicate. Se fac, în acest capitol, și clarificări terminologice, pentru o cât mai bună înțelegere a tezei.

Capitolul 2 precizează contextul istoric din perspectiva decisivă a rolului uneltelor în evoluția umanității și, implicit, în domeniul construirii. Sunt expuse caracteristicile definitorii ale epocii neolitice, precizându-se o cronologie a acestora. Este abordat, din perspectiva cauzalității, fenomenul apariției primelor construcții. Este tratat fenomenul trecerii de la construcțiile cu forme libere la cele rectangulare, trecându-se în revistă primele locuințe rectangulare în diferite culturi, în cele mai relevante descoperiri și ajungându-se, astfel, la introducerea noțiunii de arhitectură neolitică și la contextualizarea culturii Vinča în epoca pietrei.

Capitolul 3 precizează domeniul de studiu, ce vizează sisteme constructive evaluate și complexe, de formă rectangulară, caracteristice unor comunități stabile și bine definite cultural. Se subliniază aspectul coexistenței acestor sisteme cu forme de locuire nomadă și seminomadă.

Capitolul 4 prezintă aspecte ce definesc neoliticul carpato-dunărean și culturile locale adiacente, în corelație cu civilizațiile din Balcani, Anatolia și zona mării Egee, și se precizează periodizarea acestei epoci. În acest capitol este prezentată cultura Vinča, careia îi aparțin sistemele constructive cercetate în teză, și

manifestările ei în teritoriul supus cercetării și cuprins în triunghiul Uivar-Foeni-Parța.

Capitolul 5 argumentează necesitatea elaborării unei metode arhitecturale pentru a reconstitui construcții arheologice, aplicabilă pentru orice epocă din istoria umanității. Sunt prezentate procesul stabilirii acestei metode și instrumentele concepute pentru a fi pusă în practică: fișele de date sintetice și piesele necesare pentru reprezentarea grafică a obiectului supus reconstituirii. Sunt precizate etapele aplicării metodei și elementele utilizate în procesul reconstituirii.

În *Capitolul 6* se realizează o primă testare a metodei D1¹, pentru calibrare și definitivare¹. Testarea a fost aplicată pe o locuință cu etaj din cultura Vinča, situl Uivar. Este realizată și o analiză structurală împreună cu inginerul de specialitate implicat în proiect, sunt completate fișele de date împreună cu arheologul. Reprezentarea grafică a reconstituirii ilustrează un sistem structural stabil și oferă informații volumetrice corecte și complexe. Acest capitol nu probează doar verificarea metodei, ci precizează și perspectivele de urmat în cercetarea efectivă.

Capitolul 7, cel mai consistent din perspectiva arhitecturală a cercetării, propune 9 reconstituiri efective ale unor construcții neolitice din cultura Vinča și culturile locale. Fiecare reconstituire este ilustrată de un număr de 9-10 planșe de arhitectură, care descriu geometric complet volumul arhitectural. Reprezentările grafice sunt însoțite de fișele de date punctuale și de o descriere textuală a reconstituirii. Pentru fiecare grup de construcții, delimitat cultural și spațial, se formulează câte un material sintetic ce definește tipologia locală în epoca supusă studiului.

Capitol 8 conține concluziile relevante ale cercetării și sintetizează tipologia arhitecturală zonală în etapa târzie a Culturii Vinča. Consecvent principiului exprimării rezultatelor cercetării în dublu limbaj, textual și grafic, complementar, tipologiile arhitecturale zonale sunt prezentate și în cadrul a 9 planșe de sinteze tipologice (corespunzând fiecărei construcții reconstituite în cercetare). Sunt expuse concluzii privind aplicarea efectivă a metodei și aplicabilitatea ei generală, dar și cele mai relevante descoperiri generate de cercetare.

Anexele cuprind elemente adiționale relevante pentru înțelegerea metodei descrise și aplicate în teză, precum și de exemplificare, comparativă, a unor noțiuni, situații, reconstituiri prezentate în cuprinsul cercetării.

Structura principală a tezei și ramificațiile acesteia sunt justificate de natura interdisciplinară a subiectului, de plasarea cercetării în zona de intersecție a arhitecturii cu arheologia, pentru înțelegerea nu a unei cazuistici delimitate punctual, ci a unui aspect profund din istoria arhitecturii.

¹ Această testare a metodei a fost sugerată de către prof.dr. Teodor Octavian Gheorghiu, pe parcursul elaborării tezei. Această etapă a clarificat aspecte importante pentru direcțiile ulterioare ale cercetării.

1.6. Metodologie

Metodologia aplicată studiului ramifică în câteva direcții, pentru a susține abordarea interdisciplinară a temei și a oferi cercetării perspective diferite și nuanțate.

Prima parte a studiului este axată pe alcătuirea unei expuneri analitice a evoluției istorice, de la geneza umanității, până în neoliticul târziu, cu accent pe fenomenele care au generat efecte majore sau au schimbat paradigma locuirii. Partea inițială este bazată, metodologic, pe sintetizarea conceptelor, teoriilor și informațiilor în domeniul preistoriei, din publicații relevante.

Pentru acest studiu am elaborat o nouă metodă de reconstituire arhitecturală, structurată în 2 etape:

I. Sistematizând factorii care determină forma arhitecturală, am întocmit 6 fișe de date care sintetizează informațiile arheologice:

- date geografice
- date climatice
- date tehnice
- date economice
- date sociale
- date culturale

II. Reprezentarea geometrică corectă a volumului arhitectural prin planșe scara 1:50, respectiv:

- Plan săpătură – plan fundații
- Planuri
- Plan acoperiș
- Secțiune caracteristică
- 4 fațade: N.S. E, V
- Axonometrie scara 1:100

Analiză statică arhitect – inginer structurist, care stabilește un sistem structural viabil și analiză arhitect-arheolog pentru definitivarea detaliilor constructive.

Fișă de descriere textuală a reconstituirii.

Ultima parte a tezei este dedicată sintezelor determinate de cercetare.

O specificitate metodologică a studiului este exprimarea complementară, grafică și textuală, a rezultatelor cercetării.

1.7. Definirea termenilor

Pentru a evita ambiguități în perceperea studiului, lucrarea fiind o cercetare de graniță între arhitectură și arheologie, a fost necesară definirea câtorva termeni-cheie.

Neoliticul, numit și "epoca pietrei șlefuite" este o perioadă din istoria umanității cuprinsă între mezolitic și epoca metalelor.

Este penultima epocă a preistoriei și marchează începutul agriculturii. Originea termenului "neolitic" îi este atribuită istoricului John Lubbock², care l-a

² Sir John Lubbock a fost primul baron de Avebury. Bancher, politician, filantrop și savant, a publicat lucrări însemnate în domeniul arheologiei, etnografiei și biologiei. A avut o contribuție majoră în a impune arheologia ca disciplină științifică.

lansat în 1865³. În secolul al XX-lea, savantul austriac Richard Pittioni propunea pentru neolitic termenul de "Keramikum", datorat importanței patrimoniului ceramic al epocii.

Eneoliticul, numit și "Chalcolitic" reprezintă o perioadă de remarcabil progres la finalul Epocii pietrei.

Cultura Vinča este "una dintre cele mai intense locuri din perioada neoliticului mijlociu și târziu din sud-Estul Europei" [1], o cultură preistorică europeană care s-a manifestat în perioada neoliticului mijlociu și târziu, între milenii 5 și 3 a.Chr., pe teritoriul actual al Serbiei, României, Ungariei, Bulgariei și Macedoniei, dar urme ale acesteia au fost descoperite în întreaga Peninsulă Balcanică. Numele acestei culturi a fost dat de o suburbie a Belgradului unde, în 1908, o echipă de arheologi condusă de profesorul sârb Miloje M. Vasič a descoperit primele vestigii pe baza cărora va fi definită tipologic.

Vinča – pentru evoluția culturii Vinča, cercetătorii au propus mai mult sisteme de cronologie relativă. Pornind de la nivele de călcare, B.Jovanović împarte cultura Vinča în 3 faze: faza veche, faza de tranziție (între 6 și 4,1 m adâncime) și faza târzie [2]. Sintetizând sistemele de periodizare cunoscute, Cristian Florescu propune următoarea cronologie:

Faza Vinča A	Etapa A1	4500-4250 a.Chr.
	Etapa A2	4250-4000 a.Hr.
	Etapa A3	4000-3750 a.Hr.
Faza Vinča B	Etapa B1	3750-3500 a.Chr.
	Etapa B1/B2	3500-3250 a.Chr.
	Etapa B2	3250-3000 a.Chr.
	Etapa B21C	3000-2750 a.Chr.
Faza Vinča C	Etapa C1	2750-2600 a.Chr.
	Etapa C2	2600-2400 a.Chr.
Faza Vinča D	Etapa D1	2400-2300 a.Chr.
	Etapa D2	2300-2200 a.Ch Vinča r. [3]

Profesorul Florin Drașovean propune următoarea cronologie (date C14 calibrate):

Faza Vinča A		5500-5200 a.Chr.
Faza Vinča B		5200-5000 a.Chr.
Faza Vinča C		5000-4700 a.Chr.
Faza Vinča D		4700-4500 a.Chr.

³ Alături de John Lubock, contribuții importante la delimitarea epocii neolitice au avut, încă din secolul al XIX-lea, Georg Nilson și Gabriel de Mortillet.

Contravântuirile sunt elemente constructive dispuse pentru a asigura indeformabilitatea spațială a sistemului. Element structural ce asigură stabilitatea structurilor zvelte. [4]

Stâlpii sunt elemente de rezistență ce preiau greutatea grinzilor și o transmit fundațiilor. [5]

Încastrare - este legătura care îi suprimă unui rigid toate gradele de mișcare. [6]

C14 - Metoda radiocarbon este o metodă de datare bazată pe capacitatea tuturor organismelor de a absorbi din atmosferă o cantitate de atomi radioactivi de carbon. După încetarea absorbției acestora, adică după moartea organismelor, cantitatea de atomi radioactivi se înjumătățește constant, făcând posibilă, pe baza numărului de atomi existent la un moment dat, să se determine data la care a încetat sporirea concentrației de atomi C14. [7]

2. NEOLITICUL ÎN ISTORIA UMANITĂȚII

2.1. Geneza umanității

Teoria standard în antropologie o reprezintă geneza hominizilor din maimuțe antropoide, proces care s-a întâmplat în centrul Africii în urmă cu aproximativ 2-3 milioane de ani. Vom prezenta o scurtă succesiune coerentă a fenomenului evolutiv, pentru a înțelege diferența specifică față de regnul animal, asigurată de **rolul uneltelor în evoluția speciei umane**.

Pentru domeniul construirii, uneltele reprezintă principalul mijloc de realizare a construcțiilor și modalitatea prin care se prelucrează materia primă pentru obținerea materialelor de construcție. Dorim de asemenea să infirmăm ideea construirii fără unelte în prima parte a evoluției speciei umane, idee vehiculată în lucrarea "Arhitectura la români. De la obârșii la Cozia", autor Ioan Godea [8], care în capitolul 2 - "Paleoliticul. Copilăria arhitecturii. Arhitectura fără unelte" afirmă că primele adăposturi umane au fost făcute fără unelte.

Înțelegând ființa umană ca un animal complex, care la un moment dat, presat de suprapopulare sau de o degradare a condițiilor de mediu, a fost nevoit să se adapteze la alte spații geoclimatice **înlocuind o evoluție biologică mai lentă cu o evoluție a uneltelor mai rapidă**. Putem înțelege specificitatea umană și diferența sa față de restul regnului animal prin acest mod de folosire a uneltelor. Există animale care folosesc unelte, primatelor au dezvoltat o gamă de unelte slab prelucrate: bucăți de crengi desfrunzite, pietre, bucăți de lemn pe post de nicovală etc., pentru a se adapta mai bine la obținerea unor surse suplimentare de hrană. Membrile superioare, suficient de complexe, au dobândit capacitatea de a manipula unelte, specializându-se și dezvoltând posibilitatea unor prinderi și mișcări complexe. Membrile inferioare au rămas cu rol locomotor. Părăsind habitatul arboreal ecuatorial, corpul primelor hominide s-a adaptat la un spațiu geografic de tip savană, unde deplasarea pe sol și observarea împrejurimilor solicita mersul biped, după cum demonstrează bio-antropologul Daniel Schmitt⁴ [9]. Procurarea hranei, apărarea, protejarea față de intemperii naturale erau favorizate de întrebuințarea unor elemente din natură: bețe, pietre, oase, coarne, frunze etc., care prelungeau capacitățile corpului.

⁴ Daniel Schmitt este cercetător în antropologia evoluției, interesat de studii comparative privind evoluția primatelor și a oamenilor și în domeniul sănătății umane. Este licențiat al Universității Yale (1987) și deține titlul de Doctor în antropologie obținut la SUNY Stony Brook (1995). Din 1994 a devenit cercetător și profesor asociat la Universitatea Duke (înființată în 1838 în Carolina de Nord, SUA, una dintre cele mai apreciate și celebre universități ale lumii), actualmente fiind profesor de Antropologia Evoluției.

Adaptarea primelor grupuri de hominizi a fost atât de reușită, încât a început un proces de progresie numerică, ce a generat din epoca bronzului migrații către noi teritorii și noi medii geoclimatice, ajungând în final până în zona arctică.

După o evoluție de aproximativ 3 milioane de ani, Homo Sapiens, având și o evoluție biologică certă, reprezentată prin dezvoltarea capacității craniene cu aproximativ 300 de grame față de Omul de Neanderthal, dar și cu o capacitate superioară de a evolua și dezvolta noi unelte, a reușit eliminarea celorlalte specii de hominide. Se pare însă că Omul de Neanderthal nu a dispărut înainte de a se încrucișa cu Homo Sapiens, „omul modern”. Conform unor recente cercetări, bazate pe analize genetice ale unor fragmente osoase ale unui „om modern” de acum 37 000 – 42 000 de ani, descoperite în Peștera cu Oase din România, întreaga populație a Eurasiei de astăzi are 1-3% ADN moștenit de la Omul de Neanderthal, iar în urmă cu 40 000 de ani genomul uman ar fi putut conține de două ori mai multe „urme” de DNA neanderthalian . [10]

În această perioadă de geneză denumită paleolitic se utilizau unelte confecționate din elemente naturale slab prelucrate pentru culegerea fructelor, cerealelor sălbatice, legumelor sălbatice și a rădăcinilor comestibile, sau se utilizau pietre, bețe scurte pentru lovire sau lungi, ascuțite, pentru a vâna animale sau a se apăra față de animale sau de atacul altor grupuri de hominizi.

2.2. Primele construcții

În noile medii geoclimatice cucerite se impune nevoia construirii unor adăposturi față de intemperii: soare, ploaie, vânt, căldură, frig sau față de alți prădători de talie mare sau alte grupuri umane. Primele construcții foloseau terenul și utilizau materiale locale, constituind adăposturi provizorii, întrucât existența de culegător-vânător presupunea un trai nomad și o pendulare între teritoriile care puteau oferi surse de subsistență. Din cauza acestei situații, construcțiile nu puteau fi elaborate, ele trebuiau mereu reluate cu materialele existente la fața locului, adaptându-se mediului local,

La un moment dat, creșterea capacității de prelucrare a elementelor constructive cu unelte din ce în ce mai perfecționate, utilizarea pieilor, folosirea animalelor ca mijloc de transport conduc la apariția unor grupuri nomade care-și puteau transporta adăposturi ușoare de tip cort, alcătuite ca structură din bețe lungi și acoperite cu piei de animale sau frunze și fibre vegetale de la fața locului, fapt ce a dus la posibilitatea de a supraviețui în medii din ce în ce mai ostile, deșertice sau arctice⁵. Construirea de adăposturi, confecționarea de haine, folosirea focului pentru vânătoare, prepararea hranei și încălzire au dus la ocuparea aproape integrală a uscatului terestru.

⁵ Acest model este perpetuat până în prezent de triburile berbere în zona sahariană și de populațiile nomade din regiunile arctice.

2.3. "Revoluția neolitică"

"Începând cu Epipaleoliticul, în unele zone ale Lumii Vechi, societatea umană a cunoscut o accelerare a dezvoltării sale istorice, fapt care s-a repercutat în apariția unor noi și complexe elemente ale structurilor economice, sociale și spirituale la nivelul epocii neolitice, care face trecerea spre protoistorie, fiind una dintre cele mai însemnate cotituri culturale înregistrate de societatea umană. Ulterior, în interiorul acestei perioade istorice, o altă etapă de remarcabil progres a fost marcată de Eneolitic (Chalcolitic)." - V. Chirică, D.Boghian [11]

S-a dezvoltat capacitatea de a prelucra și de a inventa noi unelte pentru noi utilizări, astfel încât așchiile obținute din piatra spartă au început să fie șlefuite, găurite, maximizându-se astfel eficiența folosirii. Trecerea de la "piatra veche" doar spartă la "piatra nouă" șlefuită a devenit importantă în istoria umanității.

Fig.2.1. Unelte neolitice, imagine

În această nouă perioadă, denumită neolitic (gr. neos/ véoc = nou), după ultima glaciațiune, acum aproximativ 10 000 de ani, se produce cea mai importantă schimbare. Pe lângă domesticirea animalelor, care oferea o sursă continuă de hrană, dar presupunea încă un trai nomad, primele încercări de a cultiva plante, legume, cereale, rădăcinoase induceau o tendință de sedentarizare. Primele forme de agricultură epuizau capacitatea fertilă a solului și determinau o pendulare între teritorii până la regenerarea acestora. Dezvoltarea agriculturii, descoperirea rotației

culturilor, irigarea, evoluția semințelor conduc către forme de cultură care se pot obține pe același teritoriu, ajungându-se la sedentarizarea definitivă. „Cultivarea plantelor reprezintă una dintre cele mai importante modificări comportamentale umane, produsă de Neolitic și legată de trecerea de la stadiul preistoric, de „prădător” și consumator, la cel protoistoric și istoric, de producător al resurselor alimentare, fără ca noua epocă să însemne numai o „revoluție alimentară”. Încă de la sfârșitul Paleoliticului superior și al Epipaleoliticului diferitele comunități umane, din zona Semilunii Fertile⁶ în special, care culegeau gramineele sălbatice (...) au făcut trecerea către cultivarea plantelor.”-ibidem [12].

Acest proces al sedentarizării ca efect al dezvoltării agriculturii, care a marcat, inevitabil, și paradigma locuirii, a fost unul îndelungat și complex, cu multe aspecte încă neelucidate, însă evoluția uneltelor este, indubitabil, un factor esențial al său. „Drumul de la cules/recoltat la cultură a fost destul de lung, complex și insuficient clarificat, până acum. Comportamentul prevăzător al omului, observația, experimentul și chiar întâmplarea au jucat un rol important, primele unelte ale cultivatorilor nefiind deosebite esențial de cele ale culegătorilor iar cunoștințele dobândite au fost folosite și transmise conștient.(...) Dacă la început agricultura era extensivă și itinerantă, exploatându-se doar fertilitatea naturală a pământului, către sfârșitul Neoliticului și, mai ales, în Eneolitic, cultivarea plantelor a cunoscut un progres vizibil, perfecționându-se tehnicile de lucrare a pământului prin arare cu ajutorul aratrului (plug incipient de lemn, cu partea activă din piatră și corn), tractat cu ajutorul vitelor mari, mai ales a bovinelor, așa cum sunt cunoscute în cultura Obeid (mileniul V bc) și la Vădastra (sfârșitul mileniului V bc)” – ibid. [13].

Conceptul de „revoluție neolitică” a fost lansat încă din 1929 de cercetătorul britanic Gordon Childe⁷ care, însumând toate achizițiile tehnologice și structurale proprii noii epoci a pietrei, o compară, din perspectiva anvergurii și a efectelor sale, cu „revoluția urbană” sau cu „revoluția industrială” din timpurile moderne.

În ceea ce privește periodizarea și cronologia, epoca nouă a pietrei, cuprinsă între milenii IX/VIII–IV/III a. Chr., „poate fi divizată în două perioade distincte, cu evidente legături între ele: Neoliticul propriu-zis (mileniile IX/VIII–VI/V a.Chr.) și Eneoliticul (mileniile VI/V–IV/III a.Chr.), fiecare cu subdiviziunile sale timpurii, mijlocii și târzi) și cu specificități pentru fiecare zonă, fapt pentru care există scheme regionale și microzonale” – ibid [14] . Trebuie însă evidențiat

⁶ Zona Semilunii Fertile a Orientului Apropiat cuprinde sud-estul Anatoliei, Podișul Iranian, Zagrosul Irakian, cursul mijlociu al Eufratului și Tigrului, litoralul estic al Mării Mediterane– Levantul până la țărnul Mării Moarte, cf. autorilor articolului citat.

⁷ Australianul Gordon Childe (14 aprilie 1892 – 19 octombrie 1957) a fost unul dintre cei mai influenți arheologi ai secolului trecut. A fost profesor de arheologie preistorică la Universitatea din Edinburg (1927-1946) și director al Institutului de Arheologie al Universității din Londra până în 1956. A fost un înfocat adept marxismului, invocând cu insistență perspectiva materialistă în studiile sale de istorie și arheologie. A publicat 26 de lucrări în domeniul arheologiei și culturii preistorice, realizând o operă fundamentală în acest domeniu. Termenul de „revoluție neolitică” și alte definiții ale epocii pietrei sunt explicate punctual în capitolul introductiv al lucrării, subcapitolul Definierea termenilor.

aspectul că ne putem referi la "datări absolute" numai în situația în care acestea se bazează pe un proces intern, complet izolat de orice influență exterioară. Orice dependență față de mediu, precum elementele ce interferează în procesul conservării în sol a artefactelor, compromite conceptul de "datare absolută". În realitatea practică a cercetării, până în prezent nicio tehnică de datare cunoscută și aplicată nu a asigurat condițiile "datării absolute" [15].

2.4. Arhitectura neolitică. Trecerea de la construcții cu forme libere la cele cu forme rectangulare

Adăposturile nomazilor paleolitici erau construcții improvizate din materiale locale slab prelucrate cu unelte simple, cu forme libere, conice, semisferice sau prelungiri ale acestora, care puteau fi realizate rapid la fața locului, sau mai apoi structuri ușoare transportabile. Sedentarizarea neolitică, datorată descoperirii agriculturii, care s-a produs acum 10 000 de ani în zona Asiei Mici, în regiunea fertilă din jurul fluviilor Tigru și Eufrat, mai apoi Nil, a constituit și pentru arhitectură cea mai mare evoluție, fapt puțin evidențiat și studiat de istoriile arhitecturii.

Folosind materiale de la fața locului sau chiar transportate, unelte din ce în ce mai perfecționate și specializate, acumulând o tehnică de folosire și o tehnologie a construirii care aduna cunoștințe transmise între generații, știința construirii a evoluat accelerat.

În condiții de stabilitate teritorială, sporire a capacității de prelucrare a materialelor cu unelte evoluate și specializate, probabil și sub presiunea creșterii gradului de ocupare a terenului datorată apariției de așezări fortificate, la un moment dat apar din construcții rotunde planuri pătrate cu colțuri rotunjite și, mai apoi, dreptunghiulare sau pătrate.

În lucrarea "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România" [16] se menționează apariția acestor construcții pentru prima dată în Ierihon, la construcții din piatră slab prelucrată.

Fig. 2.2. Ierihon, apariția primelor construcții rectangulare, în "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România", C.M. Lazarovici, G. Lazarovici, p. 27

În lucrarea "Așezări umane" [17], autor Teodor Gheorghiu, se înregistrează apariția unor construcții rectangulare în satul neolitic de pe teritoriul actualei localități Jerf El-Ahmar, Siria, datate cca sfârșitul mileniului X –mijlocul mileniului IX a.Chr.: în nivelul 6, locuințe de plan rectangular cu colțuri rotunjite, iar în nivelul VII apar locuințele cu ziduri țesute și plan rectangular.

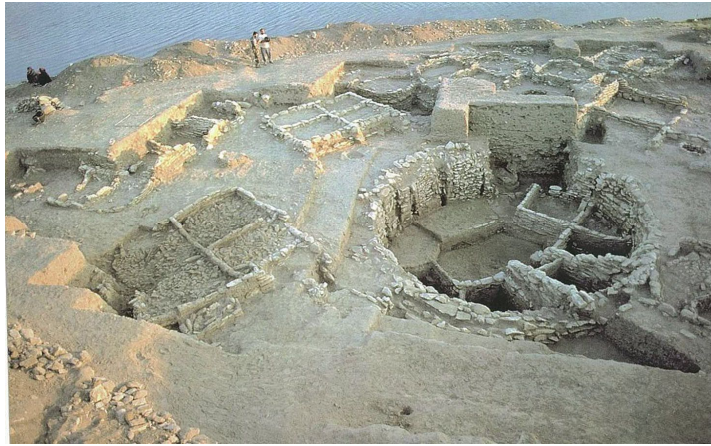

Fig.2.3. Jerf El-Ahmar, apariția primelor construcții rectangulare, în "Așezări umane" , T. Gheorghiu, p.60

La Çayönü/Turcia (aprox. 7250–6570 a.Chr.) și Ali Kosh/Iran (faza Ali Kosh, aprox. 6600–6000 a.Chr.) "locuințele tipice sunt cele rectangulare, cu una sau mai multe încăperi (Abu Hureyra, Mureybet IV, în Siria, Ali Kosh–faza Bush Mordeh/Iran, Jarmo/Irak, Jerichon, Munhata etc.). O mențiune aparte merită construcțiile rectangulare de la Çayönü, realizate cu pereții din lemn acoperit cu lut, cu mai multe planuri, care au avut destinații diferite: locuințe, magazii pentru păstrarea rezervelor alimentare, sanctuare etc.. Tot în acest spațiu anatolian, la Hacilar (nivelurile aceramice) se cunosc case rectangulare, construite din cărămizi crude, pe temelii de piatră, cu podeaua unsă cu lut, netezită și pictată, dispuse în jurul unor curți în care se aflau cuptoarele. În același timp, locuințele cu planurile circulare au continuat să fie folosite în zonele periferice din sud, unde se cunosc și locuințe etajate (Beidha)"- apud V. Chirică, D.Boghian [18].

Datările acestor începuturi de construcții cu planuri rectangulare conturează o perioadă de acum aproximativ 8000 de ani, la 2000 de ani de la începutul sedentarizării agrare.

Acest moment reprezintă o cotitură fundamentală în istoria arhitecturii, comparabilă cu trecerea de la preistorie la istorie, datorată apariției sistemelor de înregistrare numerică și de scriere, care au oferit informații certe, nu doar transmise oral. Momentul este important din mai multe puncte de vedere:

- poate crește dimensiunile construcțiilor
- crește densitatea lor și apariția structurilor protourbane fortificate

- specializarea spațiilor interioare în încăperi separate
- posibilitatea unor supraetajări facile
- dacă formele libere, în general rotunde sau ovoidale, veneau de la cuib și de la poziția de fœtus a corpului uman care se adăpostea într-un spațiu minimal, formele rectangulare de mai mari dimensiuni permit funcționalități multiple și un număr mai mare de ocupanți.

După acest moment, odată cu perfecționarea uneltelor, cu apariția metalului, crește capacitatea de prelucrare a materialelor brute: lemn, piatră, pământ, materiale vegetale, frunze, fibre, materiale de origine animală, cresc dimensiunea și gradul de compartimentare, confortul și posibilitatea dezvoltării în timp a construcțiilor.

Pentru studiul acestei perioade de tranziție ar trebui inițiată o cercetare mixtă, arheo-arhitecturală, printr-un proiect internațional în siturile prezumate, cu un buget important. Din aceste motive, am optat pentru o cercetare accesibilă în cultura neolitică Vinča târzie și culturile locale adiacente, cu studiu de caz pentru o perioadă coerentă temporal din perioada 5500-4500 a.Chr., într-un triunghi geografic apropiat, Foeni-Uivar- Parța, pe teritoriul actual al Banatului românesc. Această zonă geografică temperată aparține unei axe de migrație constituită de fluviul Dunărea și ramificații pe râurile afluate. Bazinul hidrografic constituit de actualele râuri Timiș-Bega a fost bine studiat de numeroase cercetări arheologice, existând tentative de reconstituire a construcțiilor respectivei civilizații. Se impune însă o primă fază de reconstituire arheologică cât mai exacte și apoi stabilirea de tipologii bazate pe seturi de câte trei clădiri reconstituite, coerente temporal și spațial. Acest proces a fost urmărit în această lucrare, care începe un studiu mai amplu ce urmează a fi continuat.

3. PRECIZAREA DOMENIULUI DE STUDIU

Din cercetările pe șantierul arheologic se constată suprapunerea mai multor sisteme de locuire și structuri diferite. Colibe rotunde, semiîngropate, cu sau fără stâlpi centrali și căpriori simpli așezați în formă de con, în paralel cu structuri rectangulare mari, având mai multe încăperi. Întrucât locuirea în colibe reprezintă o formă premergătoare, prezența lor aproximativ concomitentă temporal poate fi explicată ca fiind o formulă de adăpostire rapidă la așezarea pe sit, până când construcția stabilă este executată. Am îndreptat studiul către aceste sisteme constructive evolute și complexe care constituiau așezări umane coerente și caracteristice pentru societatea respectivă. Acest proces al așezării pe un teren nou, al construirii unui adăpost provizoriu și apoi al realizării unei construcții ample care are și posibilitatea adăugării de spații locuibile sau de depozitare în timp, pe măsură ce resursele, forța de muncă sau condițiile climatice o permit, a fost observat și în procese mai recente de strămutări de populații.

Procesul este interesant pentru că evidențiază recurența unor sisteme de locuire, nomadă sau seminomadă, într-o fază ulterioară, când sedentarizarea și posibilitățile de execuție au generat construcții stabile, rectangulare, cu compartimentări interioare specializate pe funcțiuni sau necesități familiale.

4. NEOLITICUL CARPATO-DUNĂREAN

Pentru încadrarea în timp a studiului am utilizat ca bază lucrarea monumentală "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România" (volumul 1, Neoliticul), autori C.M.Lazarovici și Gh. Lazarovici (Editura Trinitas, 2006, sub egida Academiei Române, filiala Iași, Institutul de Arheologie).

În zona carpato-dunăreană, perioada neo-eneolitică se află în corelație cu civilizațiile din Balcani, Anatolia și zona mării Egee.

Pentru Banat- Transilvania neoliticul nu se poate separa de eneolitic din cauza unui fond local puternic. Există două curente de opinie ale arheologilor privind geneza neoliticului timpuriu în zonă. Unul susține o dezvoltare locală, uneori liniară a unor civilizații neo-eneolitice, celălalt consideră că geneza și continuările sunt determinate de procese migratorii și de difuziune, existând două căi de pătrundere spre Transilvania, prin Oltenia și prin Banat.

Neoliticul timpuriu se împarte în 4 faze, I –IV, datorate a cel puțin 4 migrații sudice urmate de difuziuni.

Neo-eneoliticul dunărean, în raport cu zonele învecinate, a fost împărțit în câteva etape mari: Neoliticul timpuriu, în care se încheie neolitizarea; Neoliticul dezvoltat, pentru provinciile culturii Vinča din fazele A și până în eneolitic; Neoliticul mijlociu, valabil pentru zonele influențate indirect de cultura Vinča; Neoliticul târziu, după primele migrații Vinča C; Eneoliticul timpuriu cuprinde migrațiile Vinča C, fazele C2, C3; Eneoliticul dezvoltat – epoca timpurie a cuprului, civilizații postVinča C; Eneoliticul târziu – epoca târzie a cuprului, cu civilizațiile Cucuteni A-B și B, Tisza-Polgar... [19]

Pentru datarea temporală, preluăm un tabel din aceeași lucrare, cu date C14 din neoliticul timpuriu, studiată, pentru diferite situri arheologice:

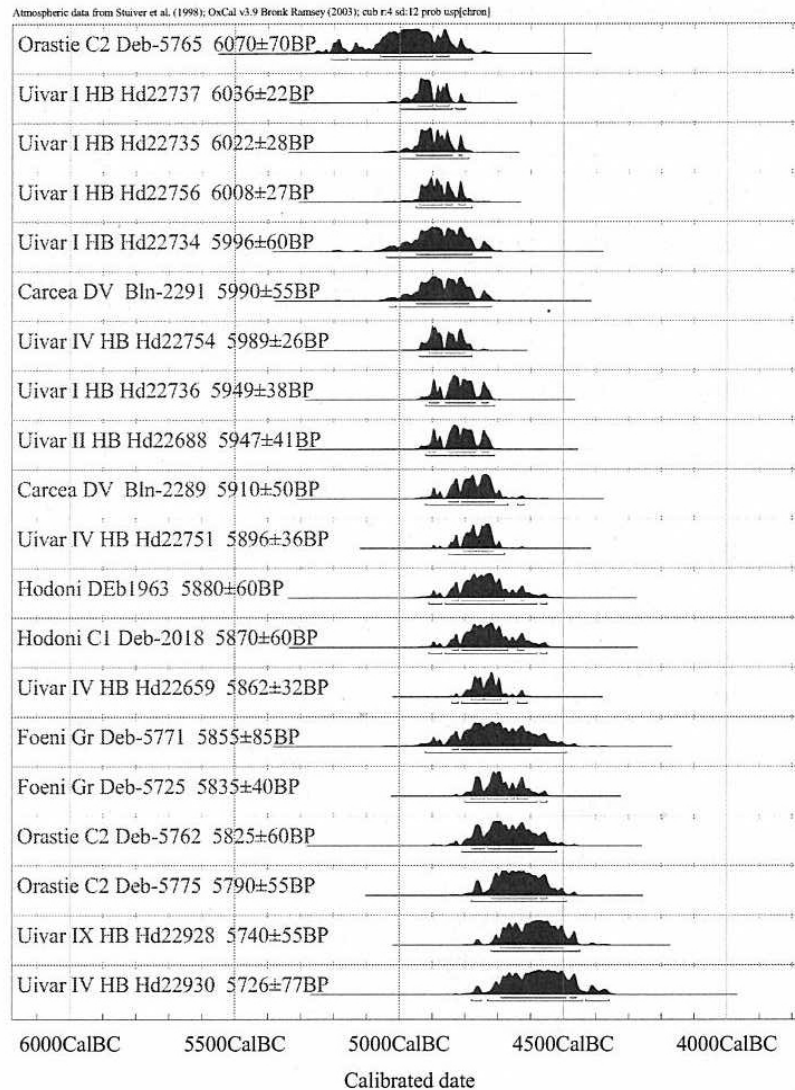

Fig.4.1. Date C14 pentru neolitic, Cultura Vinča, în "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România", C.M. Lazarovici, G. Lazarovici, p. 478

Un studiu sintetic despre cronologia neoliticului din Banat, de mare rigoare, cuprinzând și siturile Uivar- Foeni- Parța, realizează Florin Drașovean: " Cercetările arheologice pluridisciplinare româno-germane de la Uivar au adus o serie de precizări și clarificări importante în tabloul cultural și cronologic al neoliticului târziu și eneoliticului din Banat" [20], în articolul din care redăm următorul tabel cronologic:

Așezarea	Cod Laborator	Poziție stratigrafică	Data BP	Cultura	Faza	Bibliografie
Vinča	Hd-16864	7,1 m.	6145±34	Vinča	B	Borić 2009, 203
Vinča	Hd-17525	6,9 m.	6051±34	Vinča	B	Borić 2009, 203
Uivar	Hd-24591	Feat. 351, niv. 2	6056±43	Vinča	C2	inedită
Uivar	Hd-18969	Feat 888, niv. 3.3.1	6040±40	Vinča	C2	inedită
Uivar	Hd-22737	Feat 205, niv. 2	6036±22	Vinča	C2	Schier – Drașovean 2004
Uivar	Hd-22735	Feat 205, niv. 2	6022±28	Vinča	C2	Schier – Drașovean 2004
Uivar	Hd-22688	Feat 54, niv. 2	5947±41	Vinča	C2	Schier 2008, 64
Uivar	Poz-28040	Feat 352, niv. 2	5875±35	Vinča	C2	inedită
Uivar	Poz-28041	Feat 205, niv. 2	5870±40	Vinča	C2	inedită
Uivar	Hd-22734	Feat 370, niv. 1g1	5996±60	Vinča	C2	Schier – Drașovean 2004
Uivar	Hd-22736	Feat. 351 / 373, niv. 1g2	5949±38	Vinča	C2	Schier – Drașovean 2004
Gomolava	GrN-7376	Niv. Ia	6010±70	Vinča	C1	Waterbolk 1988, 121
Hodoni	Deb-1963	Gr. 4	5880±60	Vinča	C2	Drașovean 1994, 423
Hodoni	Deb-2018	Gr. 4	5870±60	Vinča	C2	Gläser 1996, 196
Foeni	Deb-5771	S6, Gr. 4	5855±85	Foeni	I	Drașovean 2004, 33
Foeni	Deb-5725	S6, Gr. 4	5835±40	Foeni	I	Drașovean 2004, 33
Foeni	Hd-22658	S8, Gr. 4/2000	5782±27	Foeni	I	Drașovean 2002, 45
Foeni	Poz-60341	S8, Gr. 4/2000	5695±35	Foeni	I	inedită
Foeni	Poz-60342	S8, Gr. 4/2000	5725±27	Foeni	I	inedită
Foeni	Poz-60338	S8, bază strat	5790±30	Foeni	I	inedită
Foeni	Poz-60339	S8, bază strat	5760±35	Foeni	I	inedită
Foeni	Poz-60340	S8, bază strat	5785±30	Foeni	I	inedită
Foeni	Poz-60742	Șantul apărare	5830±40	Foeni	I	inedită
Foeni	Poz-60336	S8, B2	5725±30	Foeni	I	inedită
Foeni	Poz-60337	S8, B2	5800±35	Foeni	I	inedită
Foeni	Hd-22653	S 14, Gr. 1	5699±37	Foeni	I	Drașovean 2002, 45
Foeni	Poz-53386	S16, Gr. 19	5720±40	Foeni	I	Drașovean 2013a, 20
Foeni	Poz-53385	S16, Gr. 16	5810±40	Foeni	I	Drașovean 2013a, 20
Foeni	Poz-53356	S16, Gr. 28	5890±40	Foeni	I	Drașovean 2013a, 20
Foeni	Poz-53388	S18, Gr. 38	5750±40	Foeni	II	Drașovean 2013a, 20
Foeni	Poz-45669	S18, Gr. 38	5690±40	Foeni	II	Drașovean 2013a, 20
Foeni	Poz-60346	S8, pe podină	5690±35	Foeni	II	inedită
Foeni	Poz-60430	S8, din dărâmtură	5690±35	Foeni	II	inedită
Foeni	Poz-60343	S8, pe dărâmtură	5705±35	Foeni	II	inedită
Foeni	Poz-60345	S8, pe dărâmtură	5725±40	Foeni	II	inedită
Foeni	Poz-60354	S8, parte sup. strat	5650±35	Foeni	III	inedită
Foeni	Poz-60355	S8, parte sup. strat	5720±35	Foeni	III	inedită
Foeni	Poz-60356	S8, parte sup. strat	5685±35	Foeni	III	inedită
Zau de Câmpie	Lv-8934	Gr. 57, P9? L11?	6230±55	Zau	IB	Lazarovici 2010, 116
Zau de Câmpie	Lv-8932	Gr. 32, P8a	6185±55	Zau	IC	Lazarovici 2010, 122
Zau de Câmpie	Lv-8933	Gr. 8a	6104±55	Zau	IIIA	Lazarovici 2010, 122
Zau de Câmpie	Lv-8931	Gr. 8, P8a	6050±55	Zau	IIIB	Lazarovici 2010, 122
Miercurea Sib.	GrA-33127	Niv. IIa, B18	6320±65	Vinča	A2/A3	Biagi et alii 2007, 134, Fig. 3
Miercurea Sib.	GrN-69053 sau 29053	Niv. IIb, L11	6350±130	Vinča	A3/B1	Suciu 2009, 166, fig. 255b, 287
Tărtăria	R-1630	Lady of Tărtăria	6310±65	Vinča	A3-B1	Merlini et alii 2008, 156
Tărtăria	R-1631	Cleaning Horedt's profile	6200±65	Vinča	A3-B1	Merlini et alii 2008, 156
Tărtăria	R-1655	B17, fund	6215±65	Vinča	A3-B1	Merlini et alii 2008, 155, 156

Fig. 4.2. Datare C14 pentru neolitic și eneoliticul timpuriu Cultura Vinča și culturile locale adiacente, în "Despre cronologia relativă și absolută a neoliticului și eneoliticului timpuriu din răsăritul bazinului carpatic. O abordare bayesiană", FI Drașovean, p.34-47

4.1. Cultura Vinča. Vinča târzie

Cultura Vinča, denumită după o localitate din Serbia unde s-au făcut cercetări și descoperiri reprezentative, aria sa nordică se suprapune aproximativ peste Banatul istoric, în fapt în zona de câmpie generată de confluența dintre râul Timiș și Dunăre, procesele migratorii neolitice având de multe ori ca axe apele curgătoare.

Fig. 4.3. Hartă localizare cultura Vinča în Balcani, în "Civilizație și cultură" (Editura Meridiane 1991), Maria Gimbutas, p.15

Separarea de cultura Vinča timpurie era necesară pentru că se produc schimbări care generează noi civilizații. Există de asemenea migrații numeroase care aduc inevitabil influențe. Aceste schimbări au fost precizate de Gh. Lazarovici în 1994, prin termenul "locul Vinča C", marcând 3 grupe de elemente.

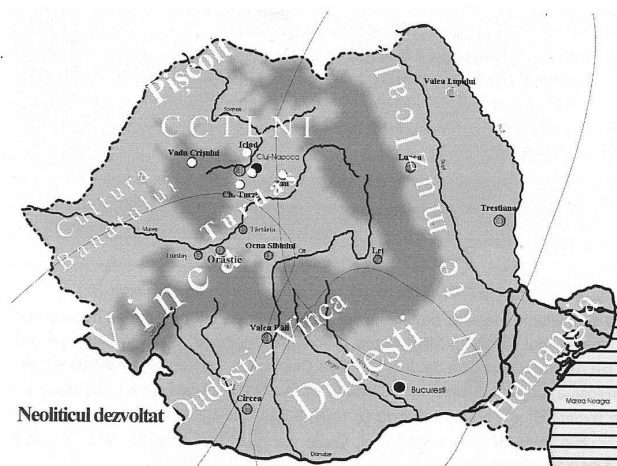

Fig. 4.4. Harta de răspândire a neoliticului mijlociu pe teritoriul României, în "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România", C.M. Lazarovici, G. Lazarovici, p. 119

Pentru actuala zonă a Banatului românesc s-au făcut studii coordonate de către Florin Drașovean la Foeni -1991 -2013, Hodoni – 1985-1991, Uivar, împreună cu Wolfram Schier, în 1999-2009, conform datelor furnizate de Fl.Drașovean. Pentru Uivar s-au făcut datări cu C14, rezultând o perioadă de acum 6800 de ani. Pentru Foeni, perioada certificată este acum 6700 de ani.

Cercetările care s-au efectuat asupra unor așezări compacte au relevat că acestea erau amplasate în zone neîndabibile, dar pe marginea unor bălți sau ape curgătoare, în preajma unor păduri a căror dimensiune nu o putem cunoaște pentru acea perioadă. Cercetate inevitabil parțial, unele zone sunt încă în lucru, analiza cazurilor bine documentate permițând însă înțelegerea evoluției neoliticului târziu și a eneoliticului.

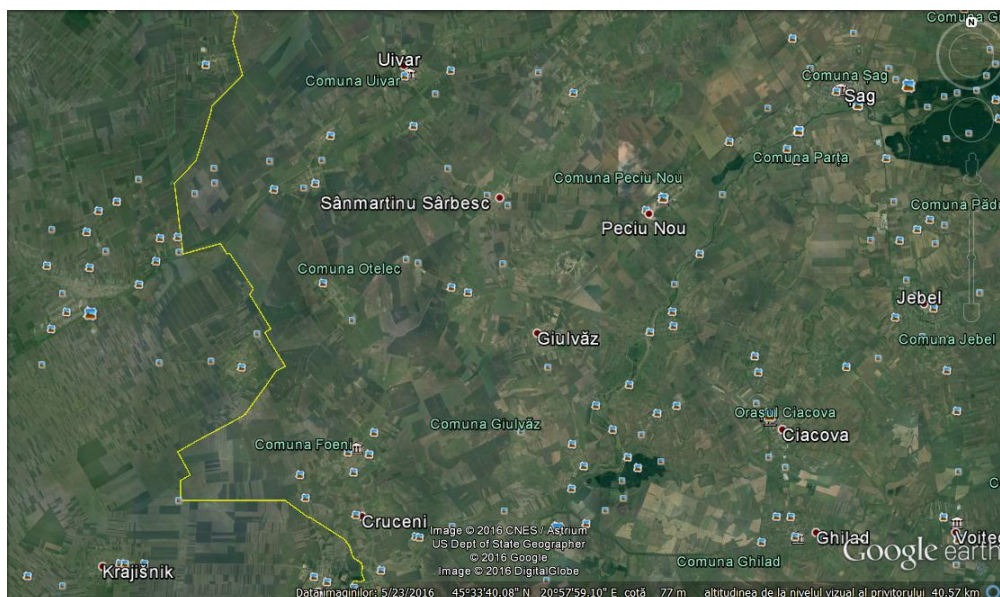

Fig. 4.5. Hartă localizare triunghiul Uivar- Foeni – Parța, sursa: <https://www.google.com/earth/>

Uivar

Localitatea actuală se află în zona râurilor Timiș-Bega, așezările neolitice fiind situate pe grinduri sau zone mai înalte în preajma apei. S-a cercetat o zonă de peste 11 ha prin fotografii aeriene, prospecțiuni geomagnetice, peste 8 sondaje și 3 suprafețe, în total 1300 mp (Schier, Drașovean apud. "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România. Neoliticul", C.M. Lazarovici, G.Lazarovici, p.480). În zona centrală, depunerile semnificative arheologic au o grosime de peste 4 m.

Locuințele par a fi așezate pe rânduri distanțate la 4-6 între ele. Se vor reconstitui trei locuințe bine cercetate, în paralel cu reconstituiri deja făcute, pentru a desprinde o tipologie locală.

Parța

Zona a cunoscut o suprapunere de civilizații diverse, existând purtători ai fazei Vinča C, dar și evoluții care contribuie la formarea culturii Banatului. Există evoluții diferite în arhitectura zonei. S-au întâlnit locuințe cu gropi de stâlpi ovale sau dreptunghiulare, mari și adânci, uneori în trepte. Acest tip de locuințe nu apare doar la Parța, ci și în alte părți, inclusiv la Foeni.

Grupul Foeni

Este important pentru Vinča târzie pentru că marchează a doua migrație din "șocul" Vinča C. Migrația Foeni a determinat mai multe procese, printre care:

- Încheierea evoluției Culturii Banatului
- Generează nașterea Culturii Petrești- Transilvania etc

O perioadă, Grupul Foeni conviețuiește cu Cultura Vinča C. Arhitectural, complexe de tip Foeni sunt legate de cele de la Parța (Vinča C 1) – respectiv locuințe mari, cu gropi în trepte.

Corelația dintre Foeni dezvoltat și Vinča D1 poate pune evoluția grupului Foeni în perioada Vinča C2, respectiv o datare între anii 4950 – 4500 a.Chr., făcută de Schier, Drașovean în 2004 (apud. "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România. Neoliticul", C.M. Lazarovici, G.Lazarovici, p.496).

4.2. Influența materialelor de construcție asupra formei locuințelor

Relația om-mediul în perioada cercetată a putut fi studiată plecând de la datele arheologice. Observând tehnica de construcție a caselor cercetate în cele 5 niveluri ale tellului de la Uivar s-a putut constata impactul pe care omul l-a avut asupra mediului. Astfel, conform informațiilor furnizate de arheologul Florin Drașovean, dacă în nivelul 4 casele aveau o structură masivă de lemn, în care erau folosiți arbori cu un diametru de cca 50 cm., în ultimul nivel neolitic structura era compusă din nuiele, iar stâlpii aveau un diametru ce nu depășea 20 cm.

Fig. 4.6. Plan săpătură Casa 1-B4, cu evidențierea diametrelor stâlpilor

Secvența tipurilor de case

Nivel 2 (nivelul neolitic superior ars):

- case 7-8 x 4-5 m, 2-3 încăperi
- șanțuri de fundație continue, stâlpi Ø mic-mediu
- structură de nuiele paralele, 5-7 cm Ø

Nivel 3.4

- case 7-8 x 4-5 m, 2-3 camere ?
- șanțuri de fundație continue, stâlpi Ø mic-mediu
- structură de bărne despicate, acoperiș de stuf

Nivelurile 3.5-3.7

- case 8-10 x 4-5 m ?, 2-3 camere ?
- șanțuri de fundație continue pe laturile lungi, șanțuri scurte pe laturile scurte, stâlpi Ø mediu
- structură: nuiele

Nivel 3.8

- case 8-10 x 5-6 m ?, 2-3 camere ?
- gropi de stâlpi adânci rectangulare, stâlpi Ø mare
- structură: nivelare peste ruinele arse ale nivelului inferior

Nivel 4 (nivelul inferior neolitic):

- case de mari dimensiuni, cu etaj
- șanțuri de fundație perimetrice, stâlpi despicați Ø mare

Fig. 4.7. Secvența tipurilor de case

Tipurile de case și strategiile de exploatare a pădurii

Nivel 2 (nivelul neolitic superior ars):

- case 7-8 x 4-5 m, 2-3 încăperi
- șanțuri de fundație continue, stâlpi Ø mic-mediu
- structură de nuiete paralele, 5-7 cm Ø

Exploatare intensivă a pădurii, lipsă de lemn masiv

Nivel 3.4

- case 7-8 x 4-5 m, 2-3 camere ?
- șanțuri de fundație continue, stâlpi Ø mic-mediu
- structură de băne despicate, acoperiș de stuf

Transformare în pădure secundară crengi, băne despicate cu Ø mic

Nivelurile 3.5-3.7

- case 8-10 x 4-5 m ?, 2-3 camere ?
- șanțuri de fundație continue pe laturile lungi, șanțuri scurte pe laturile scurte, stâlpi Ø mediu
- structură: nuiete

Nivel 3.8

- case 8-10 x 5-6 m ?, 2-3 camere ?
- gropi de stâlpi adânci rectangulare, stâlpi Ø mare
- structură: nivelare peste ruinele arse ale nivelului inferior

Exploatarea pădurii primare, copaci cu diametru mare, multe băne despicate

Fig. 4.8. Tipurile de case și strategiile de exploatare a pădurii

Consecințele activităților de construcție asupra mediului

- Pentru o singură casă (ca și 1-4b) - aprox. 110 copaci
- Pentru aprox. 80 case -8800 copaci-22 ha de pădure

A produs un fenomen activ de despădurire constatată în:

- dimensiunile stâlpilor
- modificarea habitatului natural al animalelor sălbatice

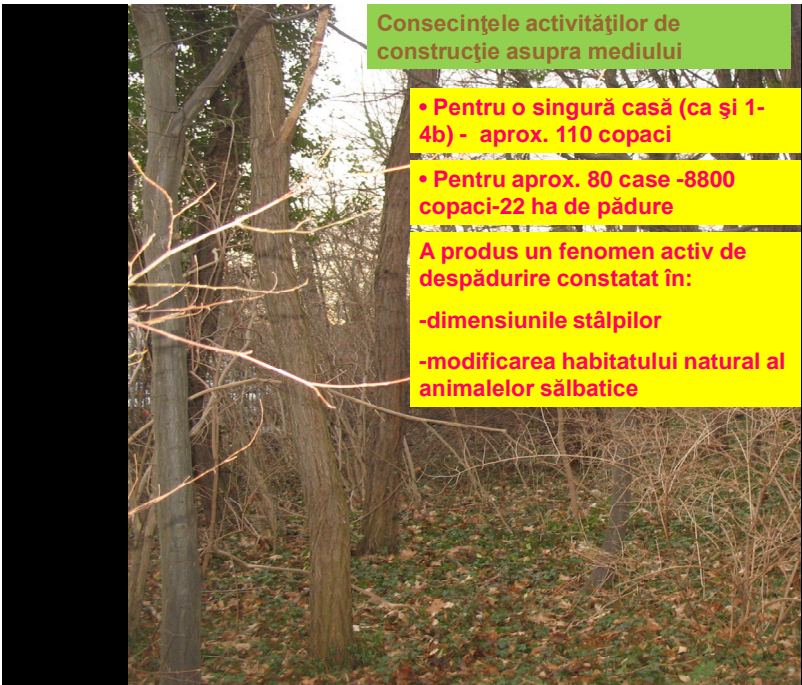

Fig. 4.9. Consecințele activităților de construcție asupra mediului

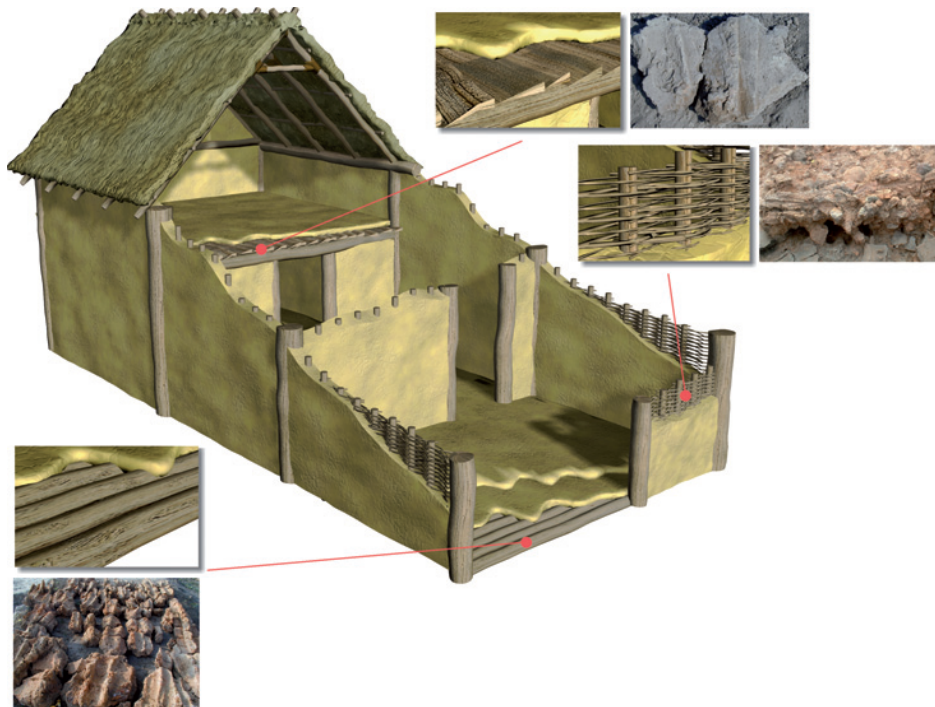

Fig. 4.10. Reconstituire axonometrică cu evidențierea detaliilor constructive

Această trecere a putut fi urmărită în toate nivelurile de locuire. Astfel, în nivelul 3.8 se mai pot întâlni stâlpi cu diametru mare, dar în structura caselor este folosit material lemnos ce provine din arbori mai tineri. În nivelul următor, 3.7-3.5, toți stâlpii de susținere sunt ciopliți din arbori al căror diametru nu mai depășește 25 cm., iar în cel superior, fără excepție, toți stâlpii provin din arbori tineri (Fig. 4.5), cu un diametru de cca. 20 cm. (Fig. 4.2. și 4.3.).

Plecând de la cantitatea de lemn folosită la construirea casei cu etaj de nivelul 4, constatată pe baza datelor arheologice concrete (gropi de stâlpi, impresiuni ale materialelor pe lutuile arse etc.), s-a ajuns la concluzia că numai pentru această casă au fost tăiați cca. 110 arbori. Pe baza prospecțiilor geomagnetice s-a estimat că numai în acest nivel sunt cca. 80 de case, iar pentru construcția lor ar fi trebuit să fie tăiați cca. 8800 de copaci, adică să fie defrișată o suprafață de cca. 22 ha de pădure. Acest lucru ne conduce la ideea că în zona imediat adiacentă tellului, pădurea primară a fost tăiată în foarte scurt timp, probabil încă din primul deceniu, iar în perioada finală a locuirii era exploatată, în principal pădurea, secundară. Cantitatea și calitatea materialului lemnos a influențat dimensiunile și structura caselor, în nivelul inferior fiind construite edificii de mari dimensiuni, unele cu etaj, iar în ultimul casele sunt de mici dimensiuni, nedepășind 7-8 m. X 4-5m, reiese din sinteza studiilor pe această temă (informații Florin Drașovean).

5. METODĂ DE RECONSTITUIRE A CONSTRUCȚIILOR, D-1, PE BAZA DATELOR ARHEOLOGICE

Actualmente nu există o metodă standardizată de reconstituire a construcțiilor pe baza datelor obținute din cercetările arheologice. Metoda propusă de autor cuprinde două faze:

1. Obținerea informației
2. Determinarea geometrică a reconstituirii

Arhitectura este determinată de 3 medii interrelaționate [21]:

- mediul geo-climatic
- mediul tehnico-economic
- mediul socio-cultural

Pentru prima fază, sunt necesare 6 fișe de date: geografice, climatice, tehnice, economice, sociale, culturale și anexe cu informația structurată – existentă.⁸ Pe baza acestora, un personal calificat, arhitect, poate reconstitui o construcție determinată geometric, întocmind următoarele planșe la scara 1:100, 1:50, în funcție de dimensiunile clădirii, după cum urmează: plan fundație, plan parter, plan etaj, plan acoperiș, secțiuni caracteristice – minimum 2, fațade – minimum 4 și, opțional, axonometrie la scară.

Construcția reconstituită trebuie supusă unei analize de comportament structural realizată de un inginer constructor, pentru a se verifica stabilitatea și corectitudinea reconstituirii.

5.1. Stadiul existent al reconstituirilor de construcții în arheologie

În stadiul actual, reconstituirile arheologice pentru construcții sunt executate de desenatori fără pregătire în specialitatea arhitectură, pe baza unor date arheologice nesistematizate, concretizate în axonometrii descompuse sau perspective, nedeterminate geometric. Pentru reconstituirea de obiecte: unelte, vase, bijuterii, sculpturi, tehnica de înregistrare și reconstituire este mai bine definită, cuprinzând în mod standard 2 vederi: frontală și laterală și secțiune caracteristică, ele putând determina geometric obiectele.

Perspectivile descompuse sunt mai ușor de perceput, dar ele nu reprezintă adevărata mărime a volumului, care pentru a fi reconstituit are nevoie de toate planurile, cel puțin o secțiune caracteristică și toate vederile laterale. În plus, nu se observă deloc sistemul structural: fundații, îmbinări, rigidizări. Perspectivile descompuse prezintă de multe ori o imagine "poetică", cum multe aproximări și detalii de interior insuficient documentate. Axonometriile, dacă sunt prezentate

⁸ Fișele-model sunt incluse în Anexe

singure, pot oferi date de scară a obiectului arhitectural, dar nici ele nu permit o reconstituire completă, din toate unghiurile, a construcției.

Vom prezenta câteva exemple de reconstituiri pentru construcții, din literatura de specialitate.

Astfel, în figura 5.1. axonometriile prezentate sunt la scară, dar nici ele nu prezintă toate vederile necesare unei reconstituiri de ansamblu a obiectului construit. Unele detalii structurale sunt reprezentate prin transparențe, dar nu într-un mod sistematic. Nu se evidențiază care sunt informațiile certe și care sunt informațiile estimate și approximate.

În figura 5.2. este ilustrată o reconstituire în perspectivă descompusă a unui complex de locuințe din zona Parța, care de altfel va fi analizat ulterior și în cadrul tezei, care arată gradul de aproximare al reprezentării volumul de arhitectură. Concret, printr-o astfel de reprezentare nu pot fi reconstituite pentru detaliile și îmbinările, sistemul de fundare, astfel încât avem o imagine parțială a construcțiilor reprezentate.

Am subliniat în teză paradoxul în reprezentarea reconstituirilor de obiecte arheologice prin care obiectele de mici dimensiuni cum ar fi: unelte, vase de lut, idoli, podoabe etc. sunt reprezentate cu cel puțin două vederi, o secțiune caracteristică și eventual fotografii la scară, în timp ce piesele de arhitectură nu beneficiază de această modalitate minimală de reprezentare sistematică.

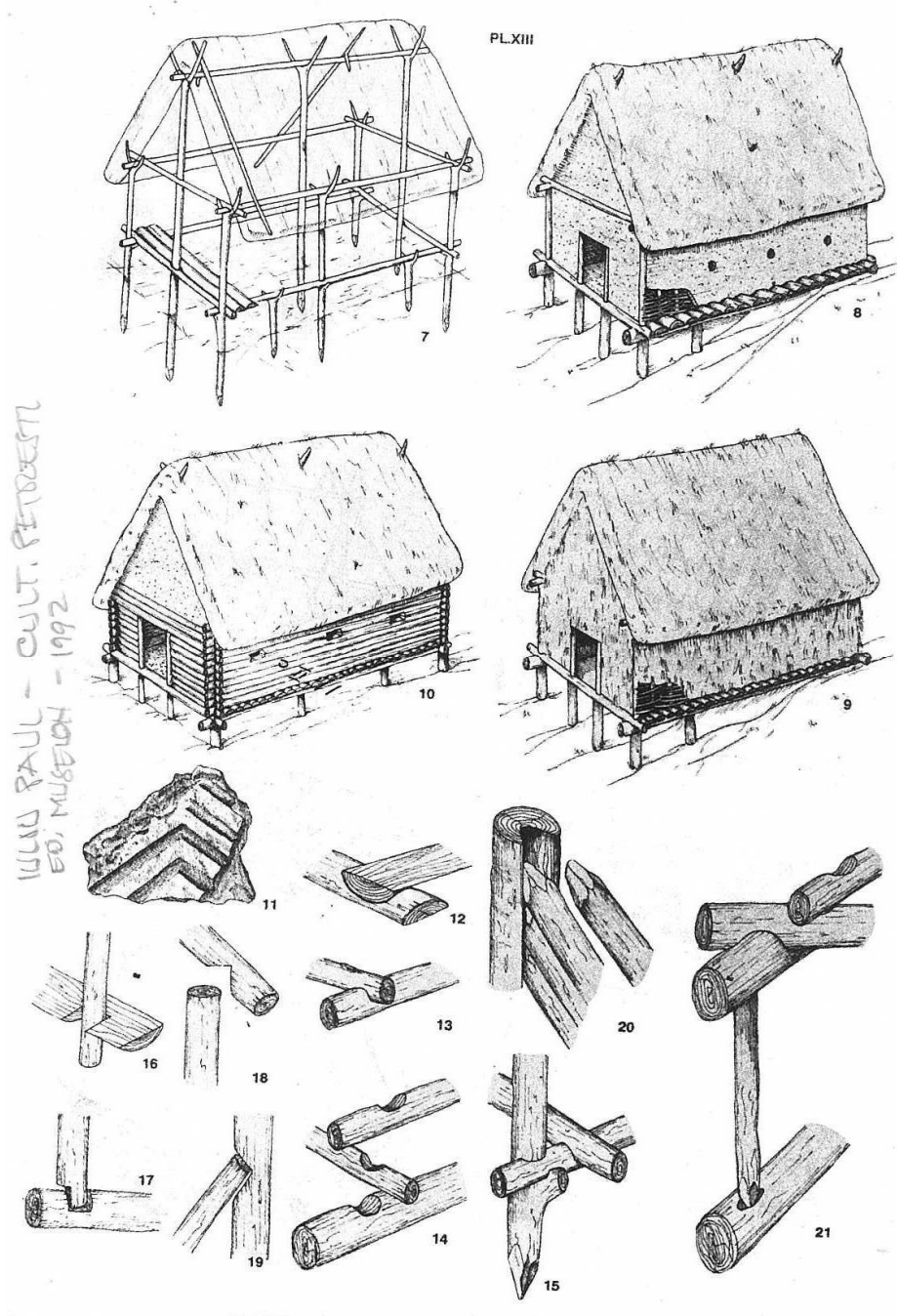

Fig. 5.1 Reconstituire structuri axonometrice și sisteme constructive din Monografia "Cultura Petrești" – Planșa XIII

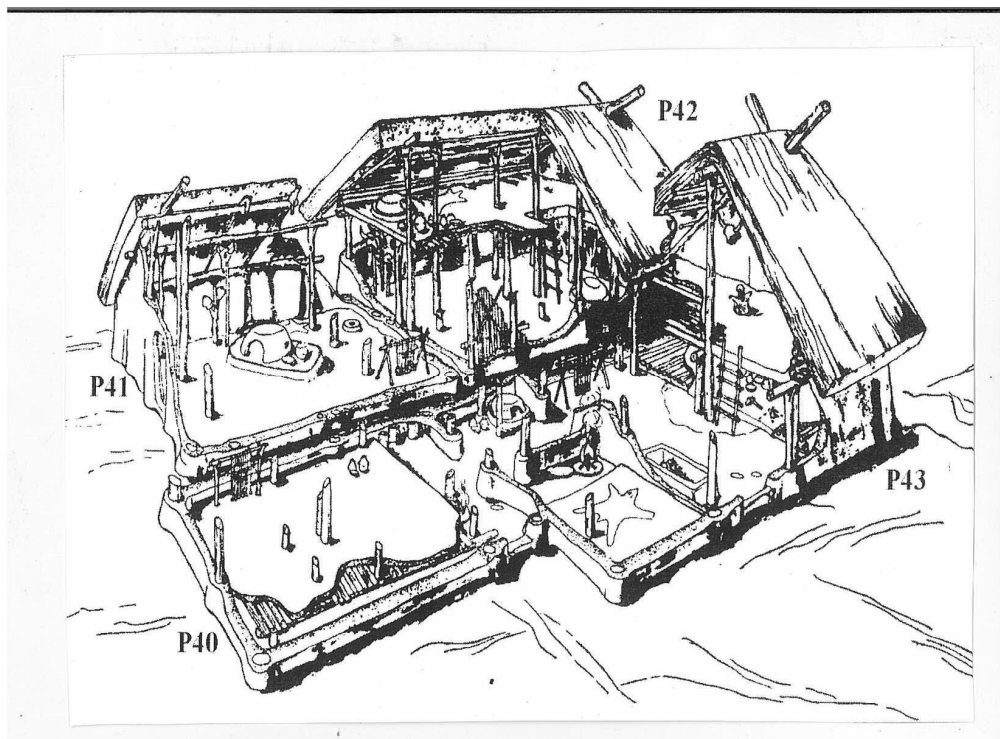

Figura 5.2 Reconstituire de structură axonometrică în lucrarea "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România. Neoliticul", Parța, blocul B17 – 43

5.2. Expunerea metodei

Metoda propusă cuprinde 2 faze:

1. Obținerea informației

Arhitectura este determinată de 3 medii interrelaționate:

- mediul geo-climatic
- mediul tehnico-economic
- mediul socio-cultural. [22]

Este, așadar, necesară întocmirea a 6 fișe de date:

Informații geografice

Construcțiile sunt amplasate într-un mediu cu caracteristici care pot fi bine precizate, ele determinând condițiile față de care trebuie să se asigure protecția.

- amplasamentul geografic - poate fi precizat exact prin coordonatele locului: latitudinea și longitudinea

- amplasamentul în cadrul continentului - sunt necesare a fi precizate continentul și poziția în cadrul continental, care poate fi centrală sau maritimă, aceasta având influențe majore asupra mediului local.

- relieful – influențează major mediul local, acesta putând fi: țărm de râu sau mare, câmpie, deal, munte etc

- cursuri de apă – în general, așezările omenești se amplasează în apropierea unor surse de apă dulce. Indispensabile vieții umane, acestea pot fi: izvoare, pâraie, râuri, fluvii, lacuri, țărmuri de mare cu surse de apă dulce adiacente.

- sisteme vegetative – locul geografic prezintă un anumit sistem vegetativ care poate influența existența umană. Acestea pot fi: țărmuri de mare, lunci de râuri, savane, câmpii, stepe, pășuni, păduri cu diverse caracteristici.

- materiale locale pentru construcții – locul geografic oferă o gamă specifică de materiale brute pentru construcții care pot fi: lemn și fibre vegetale, pământ cu diferite caracteristici, roci cu diferite caracteristici, apă.

- informații suplimentare – pot fi oferite de cercetările arheologice care precizează mai bine cadrul geografic al amplasamentului construcțiilor și care nu au fost cuprinse în datele standard.

Informații climatice

Clima locului de amplasare a construcțiilor precizează condițiile concrete față de care acestea trebuie să ofere protecție.

- climat estimat – pentru diferitele perioade istorice există informații climatice din ce în ce mai bine precizate

- regimul anotimpurilor – datorită înclinației axei pământului, coroborată cu orbita eliptică a planetei în jurul soarelui, și în funcție de latitudinea pe globul terestru, putem avea diferite anotimpuri, cu 2 sau 4 perioade, care prezintă condiții diferite.

- temperaturi anuale – este necesar să se precizeze următoarele seturi de temperaturi:

temperaturi medii: - anuale
- lunare

temperaturi extreme: - anuale
- lunare

- regim pluviometric – trebuie precizat regimul pluviometric pe anotimpuri, cu cantități medii, maxime și minime. Pot fi precizate formele de precipitare a apei: ceață, ploaie, grindină, lapoviță, ninsoare, precum și perioadele de existență a apei în formă lichidă, peste 0 grade, și îngheț sub 0 grade.

- informații suplimentare – pot fi oferite prin cercetări specifice ale arheologilor sau climatologilor

Informații tehnice

Arhitectura se edifică folosind materiale de construcție prelucrate cu unelte specifice, după tehnici și tehnologii, dezvoltate într-o știință a construirii, acumulată de civilizațiile umane.

- materiale de construcție procesate – față de materialele de construcție brute, oferite de mediul geografic, civilizațiile umane dezvoltă tehnologii de prelucrare a resurselor naturale în materiale de construcție procesate care pot fi: cărămizi de lut, cărămizi ceramice, piatră brută sau fasonată, material lemnos debitat și prelucrat, sticlă, metale, materiale plastice, materiale compozite.

- uneltele existente – evoluția rasei umane este determinată de capacitatea de a se adapta la mediu, dezvoltând un complex de unelte. Sistemele de unelte folosite de o civilizație în domeniul construcțiilor determină capacitatea de prelucrare și procesare a materialelor brute. Studiile arheologice întocmesc uzual fișe cu unelte descoperite, care pot fi anexate fișelor de reconstituire, oferit informații esențiale despre capacitatea de prelucrare.

- tehnici și tehnologii disponibile - modalitățile de folosire a uneltelor se acumulează în tehnici și tehnologii de punere în operă a materialelor.

- informații suplimentare – pot apărea informații atipice din cercetările arheologice care pot influența tehnica de construire.

Informații economice

Sistemul economic prin care se obțin resursele necesare comunităților umane se poate baza pe: vânătoare, pescuit, culegerea de plante comestibile din natură, legumicultură, agricultură extensivă, agricultură cu rotația culturilor, creșterea animalelor, meșteșuguri, industrie, agricultură intensivă, postindustrie, respectiv sisteme mixte care combină două sau mai multe îndeletniciri.

- resurse disponibile – folosite de sistemele economice, pornesc de la materialele oferite de mediul geografic sau obținute prin comerț, dar cuprind și produse prelucrate în cadrul diferitelor sisteme economice.

- forța de muncă – identifică persoanele implicate în construcții și specializările existente

- informații suplimentare – care nu au fost cuprinse în schema de bază, pot fi adăugate în faza culegerii de date, care pot influența construcțiile

Informații sociale

- date ergonomice despre populație – care se obțin prin studierea osemintelor umane, constituite în statistici, despre înălțimile medii, maxime și minime, masculine și feminine. Acestea constituie o informație fundamentală pentru dimensiunile construcțiilor care se reconstituie, cu atât mai mult cu cât datele despre înălțimile construcțiilor cercetate sunt foarte rare.

- organizarea socială a comunităților – evidențiază necesitățile constructive, precum și modalitățile de organizare interioară a edificiilor.

- sistemul familial – precizează dimensiunile și structura clădirilor de locuit, numărul de persoane, generațiile dintr-o familie, ierarhiile și modul de funcționare intern, precum și sarcinile indivizilor.

- sistemele religioase – la începuturile umanității, sistemele religioase concentrau concepțiile comunității despre înțelegerea realității, dar aveau și caracter normativ: etic, social, calendaristic și chiar alimentar.

Societatea industrială, datorită rigorii necesare funcționării ei, favorizează cunoașterea științifică, bazată pe predictibilitate, experiment și verificare, fapt care aduce un nou mod de înțelegere a realității, laicizarea vieții cotidiene, precum și a funcțiunilor sociale și a locuirii.

- obiceiuri alimentare – modul de preparare a hranei reprezintă de asemeni un factor important în constituirea tipologiei locuirii. Obținerea produselor vegetale și animale, trecerea de la faza de culegători – vânători și până la etapa de cultivatori- crescători de animale, relativ recentă în istoria umanității, respectiv 10 000 de ani, față de aproximativ 2 milioane de ani de evoluție a rasei umane, produce un impact decisiv asupra organizării locuirii, respectiv sedentarizarea.

- informații suplimentare – în cadrul informațiilor sociale pot apărea date atipice, care pot influența organizarea locuirii.

Informații culturale

Pornind de la definiția lărgită a culturii, înțelegem ca totalitatea informațiilor care nu se transmit genetic (în arheologie se folosește chiar denumirea de cultură arheologică, definită pe baza obiectelor caracterstice descoperite, ex vezi Cultura Cucuteni, Cultura Vinča etc), informațiile culturale sunt foarte diverse. Pentru că am încercat structurarea lor în 3 medii interrelaționate, informațiile culturale propriu-zise se pot înțelege în varianta specifică ca ocupându-se de sistemele filosofice și de modalitățile creative de utilizare a uneltelor, respectiv manifestările artistice.

- sisteme filosofice

Antichitatea greacă, "leagănul civilizației europene", începe un proces de autonomizare a sistemelor filosofice față de cele religioase, gândirea logică și analitică separându-se de cunoașterea revelativă. Apar astfel gânditori laici, școli filosofice care generează o altă modalitate de înțelegere a realității. Impactul asupra societății este la început destinat unui grup de inițiați care pot transmite societății în ansamblu o modalitate complexă de cunoaștere și apoi paralelă cu sisteme religioase. Încă neștiințifică, tipurile de înțelegere filosofică pun bazele cunoașterii demonstrabile și verificabile.

Influențele asupra construirii sunt subtile, prin schimbarea modului de raportare la existență, sau directe, prin dispariția sanctuarelor, spațiilor destinate zeităților, renunțarea la ritualurile de fondare, edificare sau inaugurare.

- manifestări artistice

Utilizarea creativă a uneltelor în exprimarea aspirațiilor comunităților generează arta. Concordanța fond-formă determină valoarea artistică.

Arhitectura este una dintre cele 7 arte clasice, alături de pictură, sculptură, design, muzică, dans și teatru-literatură.

Arhitectura poate integra pictura, sculptura sau designul sau poate găzdui manifestări muzicale, dansul și teatrul, având un rol sincretic.

Arhitectura exprimă social statutul și posibilitățile financiare ale utilizatorului, dar ea cuprinde la interior obiecte necesare existenței confortabile a locatarilor, exprimând, de asemeni, și statutul cultural.

Artele atipice: culinare, vestimentație, loisir.... pot avea de asemeni un impact semnificativ în arhitectură și în organizarea spațiului interior. Artele noi:

cinematograful, artele video, instalațiile...generează spații arhitecturale specifice sau pot pătrunde în interiorul spațiilor de locuit în procesul revenirii unor funcțiuni preluate de către societatea în perioada industrială.

- informații suplimentare – perioada postindustrială generează noi instrumente a căror utilizare creativă determina apariția unor arte surprinzătoare, din ce în ce mai sincretice, care pot influența semnificativ spațiul construit (exemplu: cinematograful 4D care presupune amenajări tehnologice complexe).

Analiza istorică și prefigurarea direcțiilor de evoluție sunt menționate întrucât metoda de reconstituire a construcțiilor se dorește a fi generalizată, în ultima vreme apărând direcții noi care arheologia industrială sau proiecte pentru protejarea și restaurarea siturilor spațiale.

Informația bine structurată poate fi adăugată prin fișe anexe, care pot cuprinde: hărți, planșe cu unelte, sistem constructive, grafice climatice, obiecte de artă...

Determinarea geometrică a reconstituirii

O construcție este determinată geometric atunci când se pot întocmi toate planurile orizontale, cel puțin 2 secțiuni caracteristice, toate fațadele, la o scară adaptată dimensiunilor construcției, respectiv 1:100, 1:50.

Reconstituirea trebuie făcută de o persoană calificată, arhitect, care are informații în domeniile construire, istoria arhitecturii, reprezentare geometrică. Este necesară întocmirea următoarelor planșe:

- plan fundații – bazat pe planul de săpătură arheologică
- planuri nivele
- plan acoperiș
- secțiuni caracteristice
- fațade
- opțional, axonometrie la scară

Datele certe vor fi reprezentate grafic cu linie continuă.

Datele prezumate vor fi reprezentate grafic cu linie punctată.

Construcția reconstituită va fi supusă unei analize de comportament structural realizate de un inginer constructor, cu care se va colabora și în etapa efectuării reconstituirii pentru a se verifica stabilitatea și corectitudinea reconstituirii.

Construcția reconstituită va fi analizată de arheologul împreună cu care s-a făcut, subliniindu-se aspectele certe și estimările operate.

Prin metoda propusă se urmărește identificarea datelor cunoscute care contribuie la o corectă reconstituire a construcțiilor, pornindu-se de la săpături arheologice și care să beneficieze de cunoștințele acumulate despre perioada respectivă.

Cercetările arheologice se preocupă de culegerea corectă a datelor primare și de înregistrarea lor cât mai fidelă. În cazul obiectelor de mici dimensiuni - unelte, vase, idoli, bijuterii – reprezentarea și restaurarea se fac cu mare exactitate, redându-se un minimum de două vederi laterale și eventual o secțiune caracteristică la o scară foarte apropiată de realitate: 1:10, 1:5, 1:2 sau 1:1.

În cazul construcțiilor, cercetarea se face cu precizie, dar în procesul de reconstituire există o transmitere incompletă a informației într-o formă devenită standard, care prezintă axonometrii sau perspective descompuse, inexacte din punct de vedere al reprezentării geometrice și neunitare raportat la celelalte obiecte arheologice. Putem admite că o reprezentare axonometrică este mai ușor de înțeles, dar standardul academic ne obligă la o înregistrare cât mai exactă a informațiilor existente și la o reprezentare corectă geometric a obiectului arhitectural. Este necesară reprezentarea tuturor planurilor, vederilor laterale, pentru a reconstitui construcția și mai ales sistemul reconstructiv stabil, analizat cu un inginer structurist și reprezentat prin secțiuni caracteristice sau detalii constructive. Din exemplele de reconstituiri arheologice studiate pentru această cercetare, am constatat că nu reies informații structurale: fundații, îmbinări și rigidizări. Nu sunt reprezentate toate fațadele laterale, lipsind astfel informații relevante despre construcție, și nu sunt prezentate detalii de acoperire.

Din aceste motive am început studiul arhitecturii neolitice pentru zona Banatului românesc, cultura Vinča, punând la punct o metodă coerentă de reconstituire arhitecturală.

Metoda cuprinde două faze:

- I. Culegerea sistematică a datelor cu ajutorul a șase file care înregistrează informația existentă în ceea ce privește 6 medii care determină arhitectura
 - 1: informații geografice
 - 2: informații climatice
 - 3: informații tehnice
 - 4: informații economice
 - 5: informații sociale
 - 6: informații culturale
- II. Reprezentare completă a obiectului de arhitectură cu ajutorul tuturor: planurilor, fațadelor și a secțiunilor caracteristice, opțional axonometrie.

În fișe anexe se pot prezenta: unelte, detaliu de construcții, amenajări interioare, fragmente de pictură și sculptură, etc. Detaliile de fundare, detaliile de îmbinare trebuie analizate printr-o colaborare între arheolog, arhitect, inginer structurist, pentru a se putea preciza un sistem structural viabil, în absența căruia reconstituirile pot rămâne volumetrii instabile structural. Am introdus din acest motiv o fișă de analiză structurală, întocmită de un inginer specializat.

Metodologia de studiu propusă

Pentru a putea stabili tipologii de locuire pe culturi coerente geografic și temporal, sunt necesare studii sistematice pe situri apropiate, în care să se reconstituie un număr reprezentativ de locuințe. Din însumarea tipologiilor locale se pot realiza apoi tipologii generale pentru anumite culturi și perioade și, în final, studii despre arhitectura perioadelor respective.

Conform metodei de reconstituire propusă, se vor realiza cele 6 fișe de date și un număr de 10 planșe pentru fiecare construcție. Ca metodă de reprezentare grafică s-a ales desenul la scara 1:50, realizat fără instrumente grafice sau electronice, întrucât în arhitectura neolitică nu exista linia dreaptă, întrucât materialele utilizate erau preluate din natură și prelucrate minimal. [23]

6. TESTAREA METODEI D-1 DE RECONSTITUIRE ARHITECTURALĂ PE O LOCUINȚĂ NEOLITICĂ DIN CULTURA VINȚA, SITUL UIVAR

Se propune o primă testare a metodei D- 1 de reconstituire arhitecturală pe o locuință cu etaj din cultura Vința, situl Uivar.

Reconstituirile existente prezintă o volumetrie axonometrică descompusă care evidențiază anumite elemente structurale, detalii de execuție și de amenajare interioară. Locuința cu mansardă a fost reprezentată în varianta V-1, după metoda D-1, desenându-se toate planurile, toate fațadele și secțiunea caracteristică transversală. Sistemul structural care poate fi asimilat unor cadre din lemn cu stâlpi încastrați în pământ aproximativ 160 cm, cu grinzi de lemn rotund îmbinate în noduri care se reazămă pe bifurcații naturale ale stâlpilor, legate cu liane naturale, nuietele sau chiar sfoară, prezintă probleme de stabilitate structurală și complicații mari de execuție.

6.1. Analiză structurală

În urma analizelor efectuate împreună cu inginerul structurist s-au concretizat câteva concluzii importante pentru stabilitatea structurii construcțiilor:

1.- Stâlpii încastrați în pământ până la adâncimi de 1,5 m pot genera o structură stabilă. În funcție de esența lemnului, de arderea lor superficială pe suprafața aflată în contact cu solul sau de eventuala lor tratare cu substanțe de protecție (uleiuri vegetale sau grăsimi animale, situații ce urmează a fi documentate), rezistența lor în timp la factorii prezenți în sol poate fi mai mică sau mai mare. Au existat situații documentate de reparații ulterioare.

2. – Nodurile, îmbinările elementelor de structură sunt foarte importante pentru stabilitatea structurii. Posibilitățile de prelucrare a lemnului cu unelte de piatră fiind reduse, s-a optat pentru soluția unui nod în care grinzile principale rotunde se reazămă pentru un stâlp care are la partea superioară o ramificație a crengilor păstrată din faza de debitare inițială. Nodul poate fi fixat cu liane sau sfoară vegetale. Soluția se întâlnește și în alte situri Vința cercetate, fiind ilustrată în figura 1 – ref. Divostin, Vința C, neolitic târziu, după McPhernon, Srejoivic.

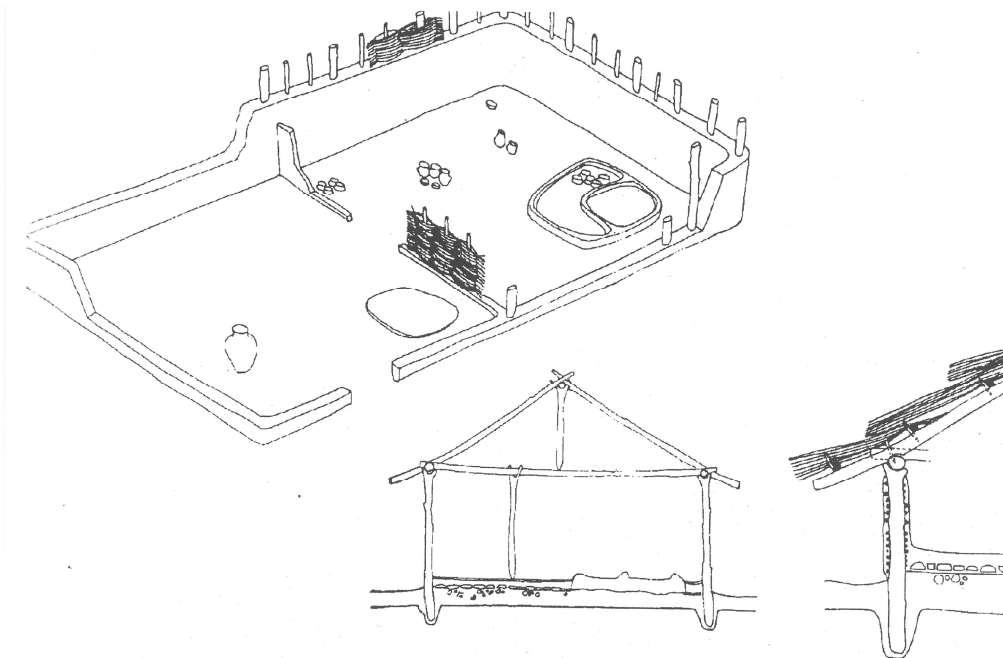

Fig. 6.1. Sistem structural similar reconstituit la Divostin,
după McPherron, Srejevici, în apud. "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din
România. Neoliticul", C.M. Lazarovici, G.Lazarovici, p. 290

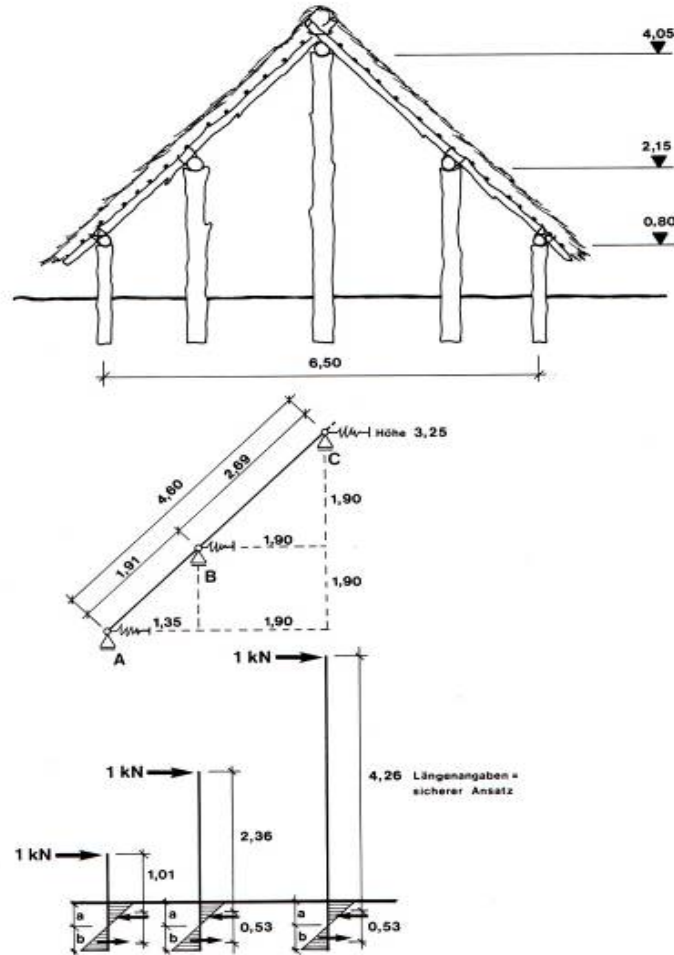

Fig. 6.2 Sistem structural similar , în "Vor-und fruhgeschichtlicher Hausbau",
 prof.dr. Wolfram Schier, pps. imai. 17, sursa: Florin Drașovean

3. – Elementele principale din lemn: stâlpi rotunzi încastrați, grinzi principale, care alcătuiau o structură în cadre, nu puteau fi rigidizate cu contravântuiri triunghiulare, din cauza capacității limitate de prelucrare a lemnului, stabilitatea structurii bazându-se pe încastrarea stâlpilor la adâncimi de aproximativ 1,5 m, care depășea adâncimea de îngheț, de aproximativ 0,8 m în această zonă geo-climatică.

4. – Elementele structurale secundare: stâlpișori intermediari pentru împletitura de nuiete a pereților lutuiți erau încastrați în pământ, la adâncimi mai mici, căpriorii acoperișului din lemn rotund, cu diametrul de aproximativ 10 cm, grinzi secundare, podelele sau tavanele din lemn rotund, despicate pe mijloc, longitudinal, cu diametre de 20-30 cm, șipcile orizontale din lemn rotund cu diametre aproximative de 5 cm erau fixate între ele cu sfoară vegetală, ceea ce constituia un sistem care asigura ansamblului o stabilitate generală suplimentară.

Pentru acoperirea propriu-zisă s-a optat pentru varianta unor snopi din stuf, așezate în straturi succesive, fixate cu liane și eventual lestate cu greutatea din piatră, întrucât reprezintă o formă mai simplă de execuție, nepresupunând tehnici complicate de așezare și batere.

Fig. 6.3. și 6.4 Construcție tradițională C.A.Rosetti –Delta Dunării- păstrează sistemul structural neolitic în cadre de lemn, cu stâlpi încadrați în pământ. Sursă foto: A.M. Herpai, licența "Tabăra Pro-Vita, C.A.Rosetti

Neexistând date arheologice certe despre existența unei mansarde propriuzise, cu supraînălțarea unui zid peste nivelul planșeului de deasupra parterului, am propus, împreună cu inginerul structurist, o secțiune caracteristică cu stâlpi încastrați 160 cm în pământ, cu noduri pe ramificații naturale ale stâlpilor, planșeu peste parter și o șarpantă simplă cu două triunghiuri nedeformabile cu pantă mare, rezultând astfel un sistem structural stabil și ușor de executat.

În varianta V-2, reprezentată de asemenea cu toate planurile, fațadele și secțiunea caracteristică transversală, locuirea se face la parter și în pod, în zona centrală longitudinală, părțile laterale mai joase putând fi folosite pentru dormit sau depozitare. Secțiunea caracteristică și volumetria de ansamblu sunt complet diferite de varianta V-1, rezultând o construcție stabilă și plauzibilă.

În materialul grafic anexat este reprezentată varianta V-1 cu:

- Plan săpătură arheologică, care poate fi asimilat unui plan de fundare
- Plan parter
- Plan mansardă
- Plan acoperiș
- Secțiune caracteristică
- Fațadă Nord
- Fațadă Sud
- Fațadă Est
- Fațadă Vest

Pentru varianta V-2, primele 3 planșe sunt identice, iar celelalte planșe prezintă diferențe semnificative, respectiv:

- Plan acoperiș
- Secțiune caracteristică
- Fațadă Nord
- Fațadă Sud
- Fațadă Est
- Fațadă Vest

Analizând a doua variantă de reconstituire împreună cu un arheolog și un inginer structurist, s-a observat că o șarpantă de acoperire în trei pante presupune o tehnică de execuție complexă, care pune probleme mari de realizare. Este, de asemenea, posibil ca încăperea E să fi fost adăugată ulterior, cu acoperiș separat, care nu ar fi influențat acoperirea inițială. S-a optat astfel pentru varianta V3 de reconstituire, în care încăperea E este adosată construcției cu pod locuibil și acoperire în două pante, lipită pe latura scurtă de aceasta și acoperită cu o șarpantă joasă într-o singură pantă. Se modifică în acest caz planul acoperiș, 3 fațade și axonometria. Deși limbajul arhitectural specific este cel grafic, pentru o prezentare completă, s-a adăugat și o fișă de descriere textuală, care explică planșele de arhitectură.

6.2. Fișă descriere textuală:

Titlul – Construcție P+M H4b – 1 (Feat 5420)

Amplasament – Actualmente localitatea Uivar, județul Timiș, Ro

Estimare temporală – 5200 – 5100 a.Chr.

Autor date – prof.dr. Wolfram Schier și prof.dr. Drașovean Florin

Autor reconstituire – arh. Mihai-Corneliu Popovici-Donici

Planul de săpătură - cercetarea de teren cuprinde aproape integral planul construcției și poate fi considerată un plan al fundațiilor complet cercetat.

Plan parter –pe baza planului de săpătură, a poziției stâlpilor, s-a reconstituit un plan parter, care evidențiază 5 încăperi: A – 4,8 x 1,5 m, B – 4,8 x 2,6 m, C – 4,8 x 2,2 m, D – 4,8 x 2,55 m și o încăpere E – 4,6 x 2,1 m, probabil adăugată ulterior și acoperită separat într-o singură pantă, perpendicular pe restul construcției.

Plan etaj – despre care în urma analizelor efectuate împreună cu inginerul structurist credem că era mai curând un pod locuit ce cuprinde trei spații: F – 4,8 x 1,4 m peste încăperea A, G – 4,8 x 2,5 m peste încăperea B, peste încăperea C un spațiu deschis pentru un acces cu scară și o trecere parțială către spațiul H – 4,8 x 2,35 m.

Plan acoperiș – reprezintă vederea de sus a construcției și evidențiază acoperirea longitudinală cu două pante cu unghiul de aproximativ 60°, potrivite pentru stuf și care permit un spațiu util al podului pe axa centrală de aproximativ 2,5 m și folosirea părților laterale mai joase pentru depozitări sau dormit.

Secțiune caracteristică – secțiunea transversală este foarte importantă întrucât este singura care evidențiază sistemul structural și gabaritele ergonomic corecte pentru talia ocupanților. Sistemul structural poate fi asimilat cu unul în cadre de lemn, cu stâlpi încastrați aproximativ 1,4 m în pământ și diametre medii de 25 – 30 cm, dar și 50 cm pentru stâlpii importanți. Există cazuri de reparații ulterioare cu stâlpi introduși prin batere, ceea ce evidențiază probleme de stabilitate în timp a structurii. Pentru îmbinarea cu grinzile principale din lemn rotund cu diametre de aproximativ 30 cm s-a optat pentru varianta cea mai plauzibilă a rezemării pe ramificații "V" ale trunchiurilor, lăsate la debitare și legate cu liane sau sfoară. Planșeul peste parter a fost executat din trunchiuri de aproximativ 30 cm diametru, despicate în 2, și lutuit ulterior. Pe grinzile perimetrice longitudinale – cosoroabe – pe pana longitudinală centrală mai înaltă cu aproximativ 2,5 m s-au așezat căpriori rotunzi, înclinați la 45°, de aproximativ 10 cm diametru, la aproximativ 1 m distanță între ei, iar longitudinal pe ei șipci rotunde de aproximativ 5 cm diametru, la aproximativ 40 cm între ele, legate cu liane sau sfoară, constituind astfel structura pentru acoperirea cu snopi de stuf, cu grosimi de cca 20 cm și lungimi de aproximativ 2 m. Pentru o bună fixare, saltele din stuf suprapuse în șiruri puteau fi penetrate de vârful ascuțit al căpriorului la partea de sus și puteau fi "cusute" cu sfori sau lestate cu greutate, cum există și în cadrul unor culturi actuale similare. Pereții de capăt pe laturile scurte erau închiși cu calcane în structura pereților. Pereții de închidere nestructurali erau realizați pe o țesătură alcătuită de stâlpișori la 20 cm și nuiete împletite, ca suport pentru lutuirea pereților cu grosimi de aproximativ 20 cm, ceea ce lăsa probabil aparenți parțial stâlpii principali, întrucât

lutul nu aderă bine la trunchiul decojit și, în plus, lemnul se comportă mai bine în timp dacă respiră și elimină excesul de umiditate.

Podelele parterului erau alcătuite dintr-o împletitură de nuiele de 36 cm diametru și lutuite.

Podelele etajului erau alcătuite din bârne despicate, dispuse transversal față de axa lungă, cu diametre de aproximativ 30 cm, și lutuite.

Fațada Nord – reprezintă vederea construcției dinspre Nord, evidențiind sistemul de acoperire și posibilele goluri de mici dimensiuni (aproximativ 20 x 40 cm) pentru luminare și ventilare, care puteau fi închise eventual cu scânduri despicate, pânze țesute sau membrane de origine animală, ca în cazul unor construcții etnografice existente.

Fațada Sud – reprezintă vederea dinspre Sud și cuprinde accesul principal de maxim 90/180 cm, amplasat pe această latură din considerente sanitare de însorire. El putea fi închis cu pânze, rogojini sau uși făcute din scânduri despicate. Puteau fi amplasate, de asemenea, goluri de mici dimensiuni – 20/40 cm, pentru iluminat și ventilare în fiecare încăpere.

Fațada Est – evidențiază forma acoperișului în 2 pante la 45° și acoperirea camerei E, probabil adăugată ulterior. Se observă calcanul vizibil parțial și posibile ferestre.

Fațada Vest – evidențiază calcanul complet, cu forma acoperișului la 45° și posibile goluri. Se observă, de asemenea, structura acoperișului, care ieșea în consolă, de jur împrejur, aproximativ 40 cm, pentru a proteja peretii de lut de ploii.

Axonometrie – pentru o mai bună înțelegere spațială a reconstituirii, s-a adăugat și o reprezentare axonometrică la scara 1:100, care explicitează volumetria de ansamblu a construcției.

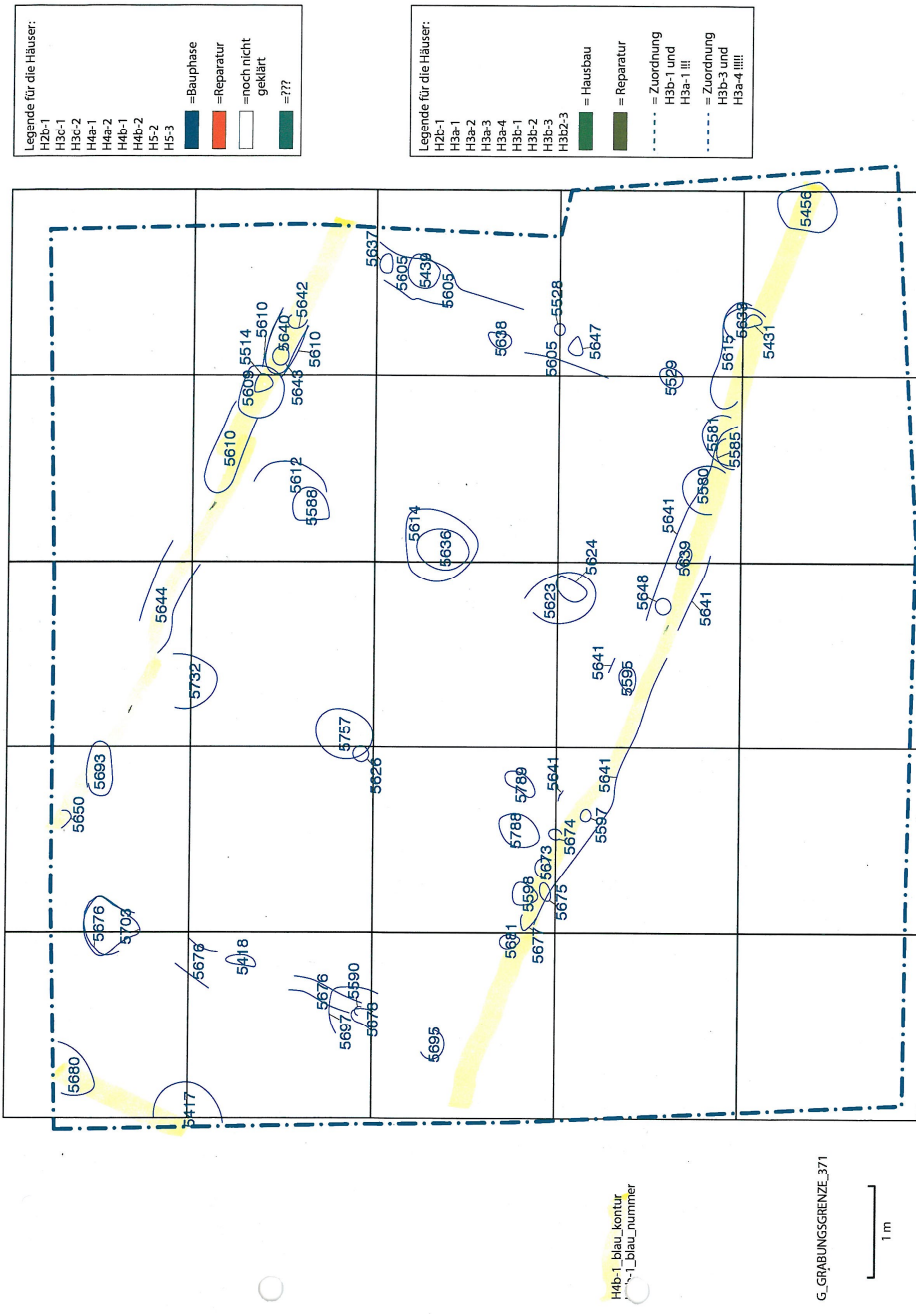
6.3. Concluzii

Testarea metodei a condus la precizarea unui sistem structural stabil, care va fi aplicat pe mai multe construcții cercetate, conducând în final la determinarea caracteristicilor necesare pentru stabilirea unor tipologii arhitecturale reprezentative pentru cultura studiată.

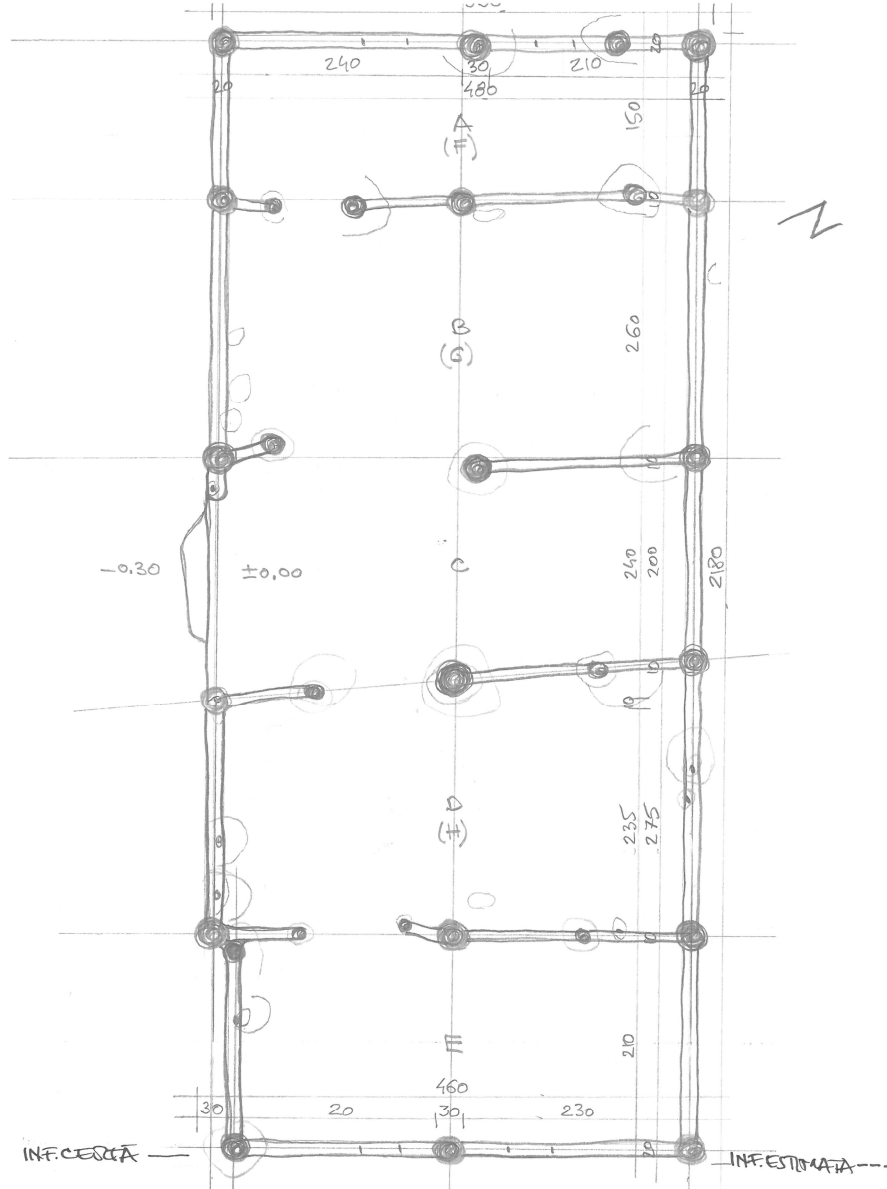
În urma testărilor efectuate cu mai multe analize în care a fost implicat un colectiv compus din arhitect, arheolog și inginer structurist, metoda de reconstituire arhitecturală este pregătită pentru aplicarea ei pe un set coerent de cercetări arheologice care să permită ulterior determinarea unor tipologii locale și zonale de construcții și, în final, a unor istorii coerente ale arhitecturii diferitelor perioade istorice, a constatării unor evoluții sau involuții în cadrul unor continuități de locuire. [24]

6.4. Reprezentare grafică a volumului reconstituit

Planșa 6.1 Plan de săpătură

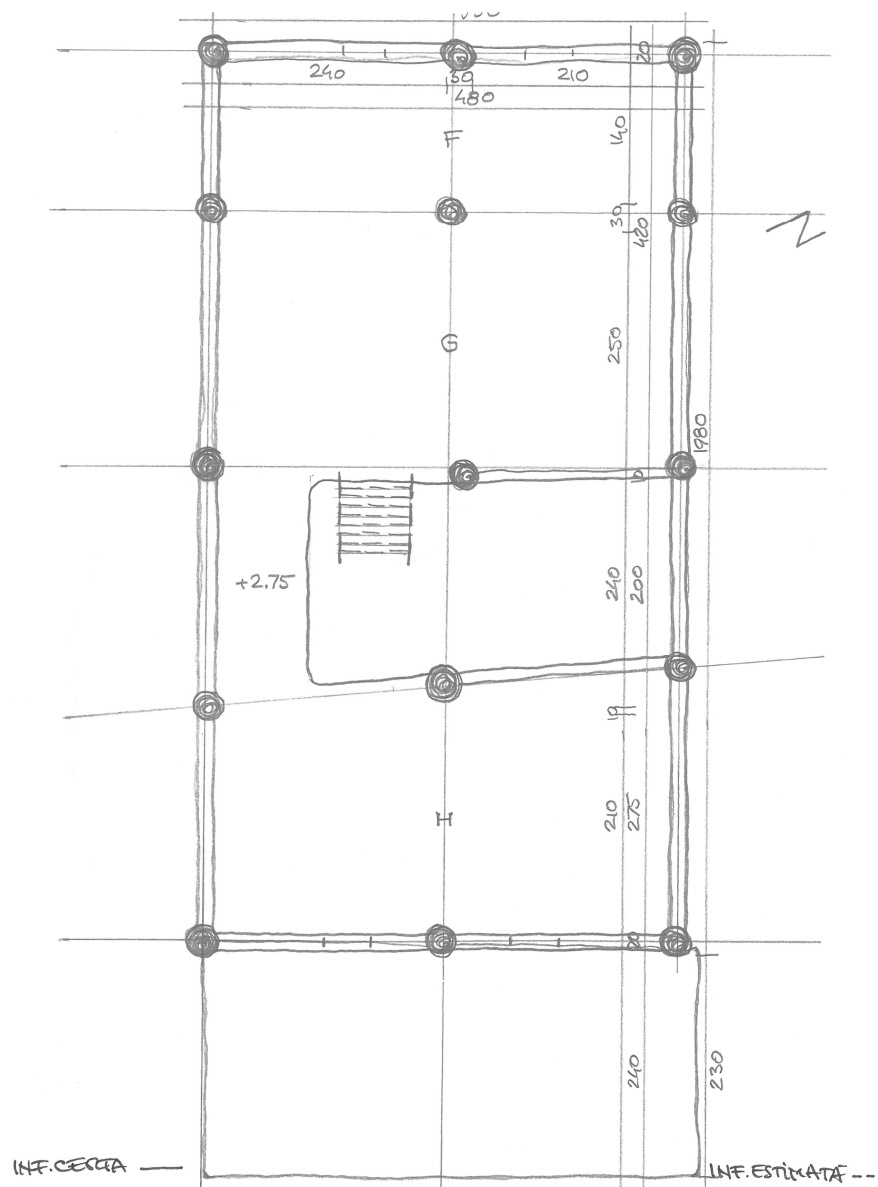
Planșa 6.2 Plan parter

RECONSTRUIRE CONSTRUCȚIE - HG b-1 (Feat. 542)	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 5200-5100 a. Chr.	ARHITECT - M.C DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL UNAR JUD. TIMIȘ	PLANȘA - PLAN PARTER
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P+M	SCARA - 1:50

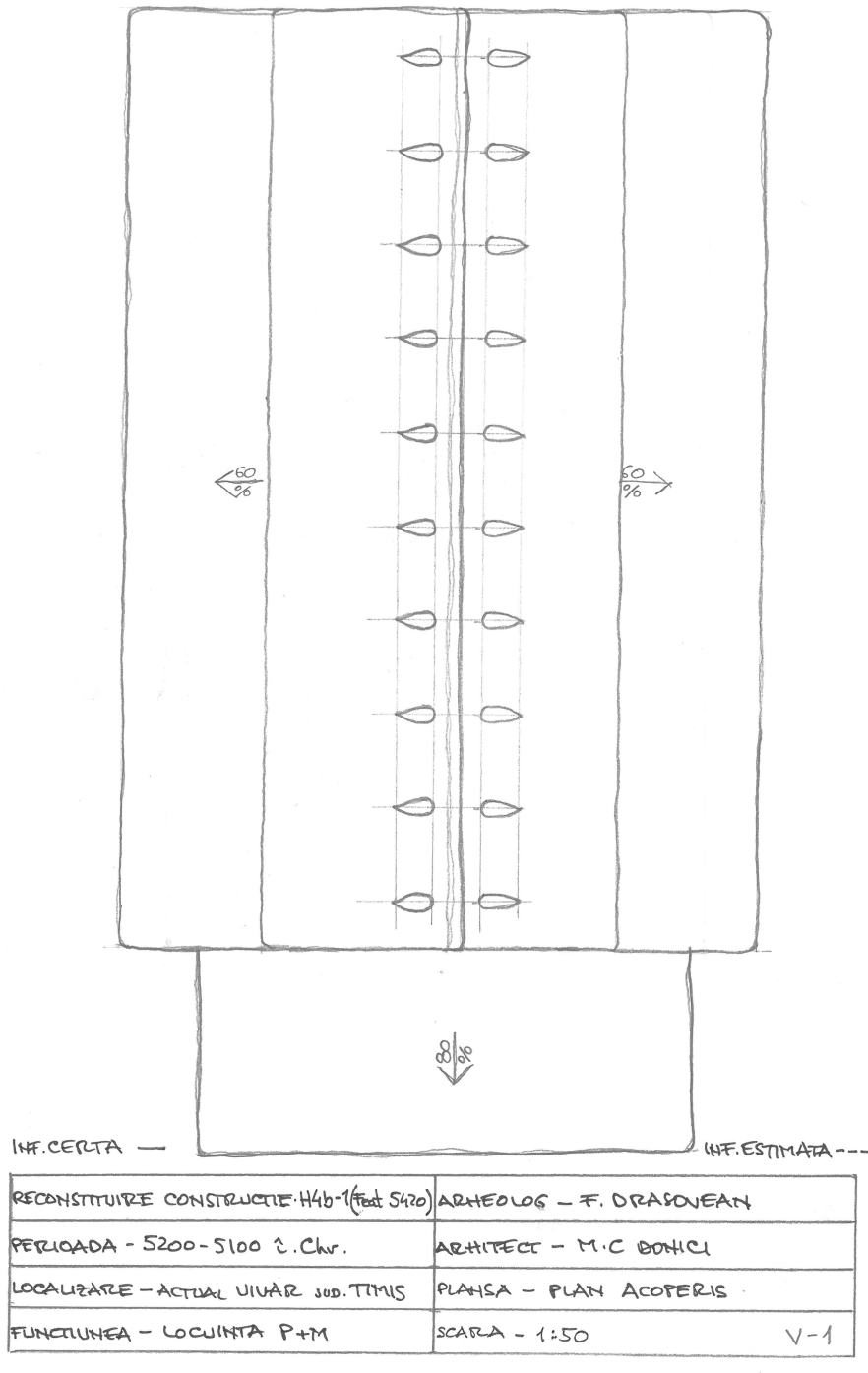
Planșa 6.3 Plan mansardă

52 6. TESTAREA METODEI D-1 DE RECONSTITUIRE ARHITECTURALĂ PE O
 LOCUINȚĂ NEOLITICĂ DIN CULTURA VINȚA, SITUL UIVAR

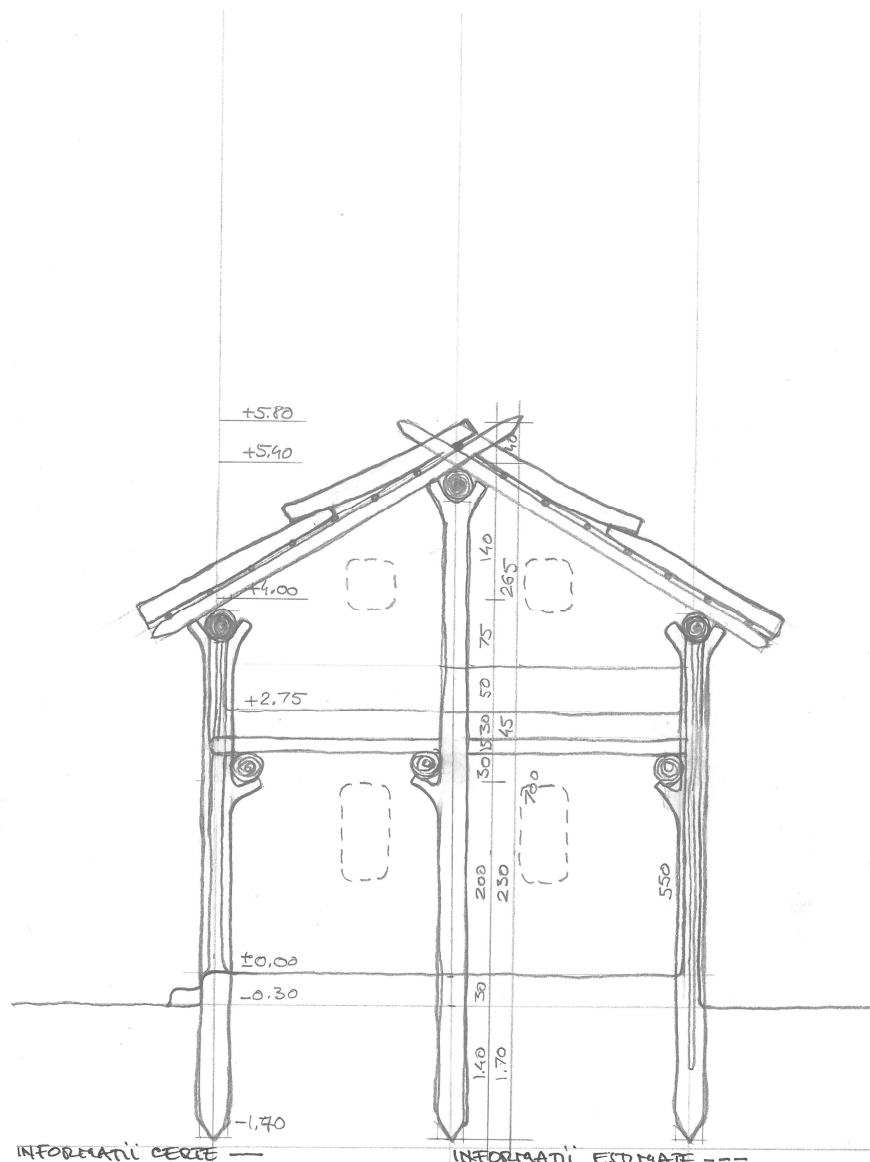

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE H/5-1 (red 5420)	ARHITECTOS. - F. DRABOVEAN
PERIORDA - 5200 - 5100 î. Chr.	ARHITECT - M.C. DOBICI
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR 300. TIMIS	PLATEA - PLAN MANȘARDA
FUNCȚIUNEA - LOCUINȚĂ P + M	SCARA - 1:50

Planșa 6.4 Plan acoperiș V 1

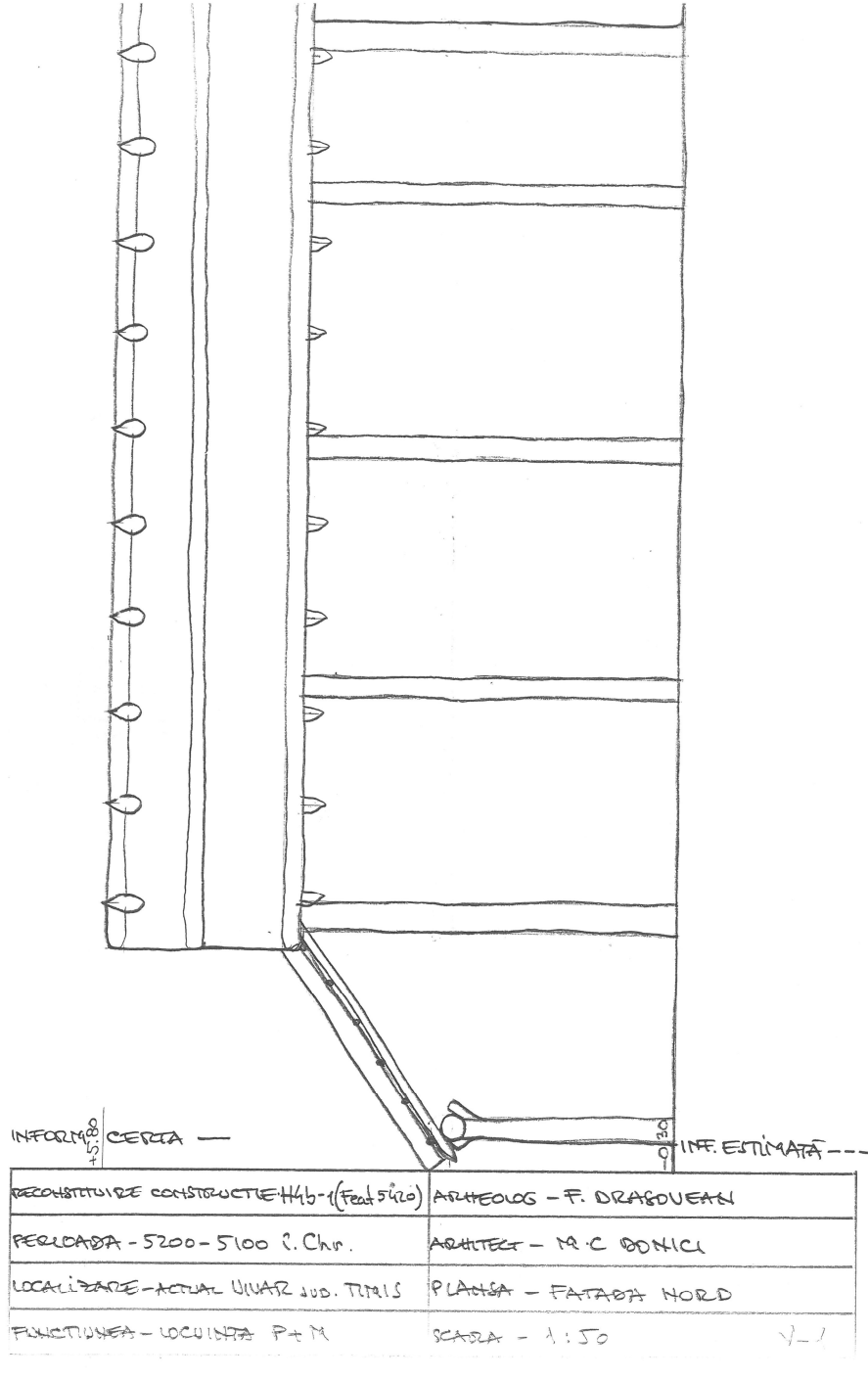

Planșa 6.5 Secțiune caracteristică V 1

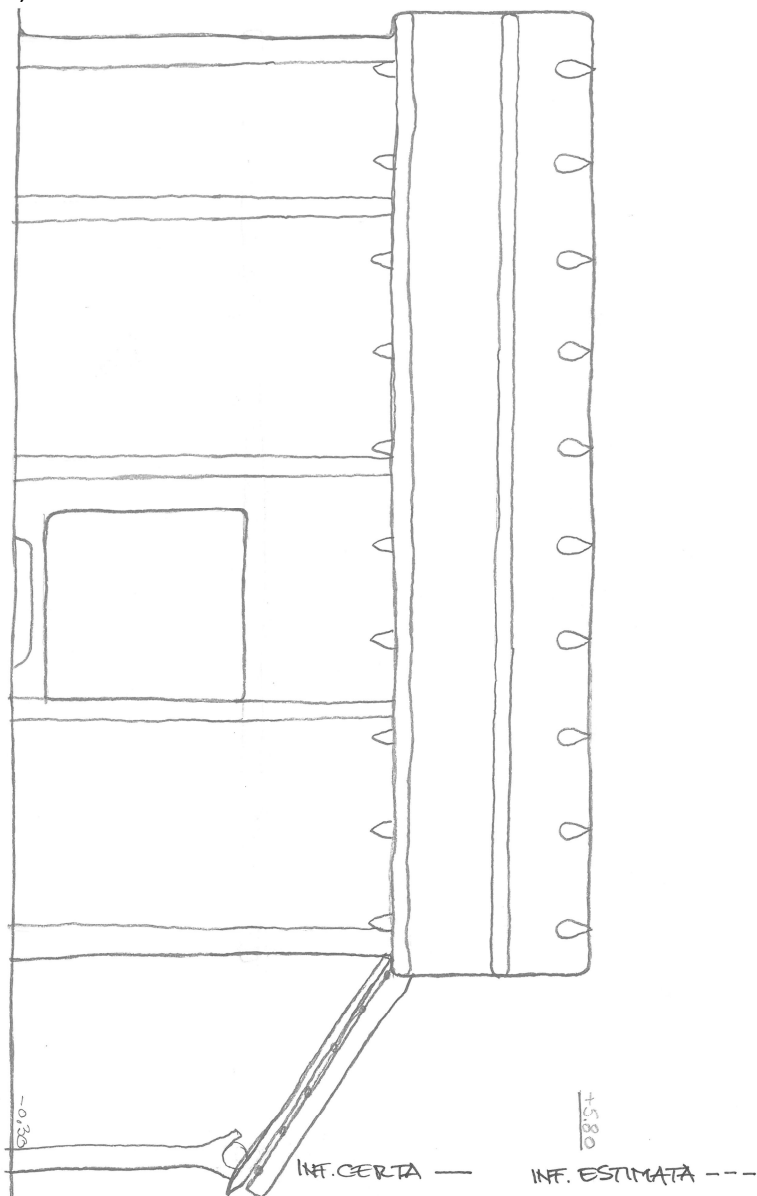

INFORMAȚII CEECE —	INFORMAȚII ESTIMATE ---
RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE H/b-1 (Fot 5420)	ARHEOLOG - F. DRABOVEAN
PERIOADA - 5200-5100 a. Chr.	ARHITECT - M.C. BONCI
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR SUB. TIMIS	PLANSA - RECTUNTE TRANSVERSALA
FUNCTIUNE - LOCUINTA P+M	SCALA - 1:50 V-1

Plasa 6.6 Fațada Nord V 1

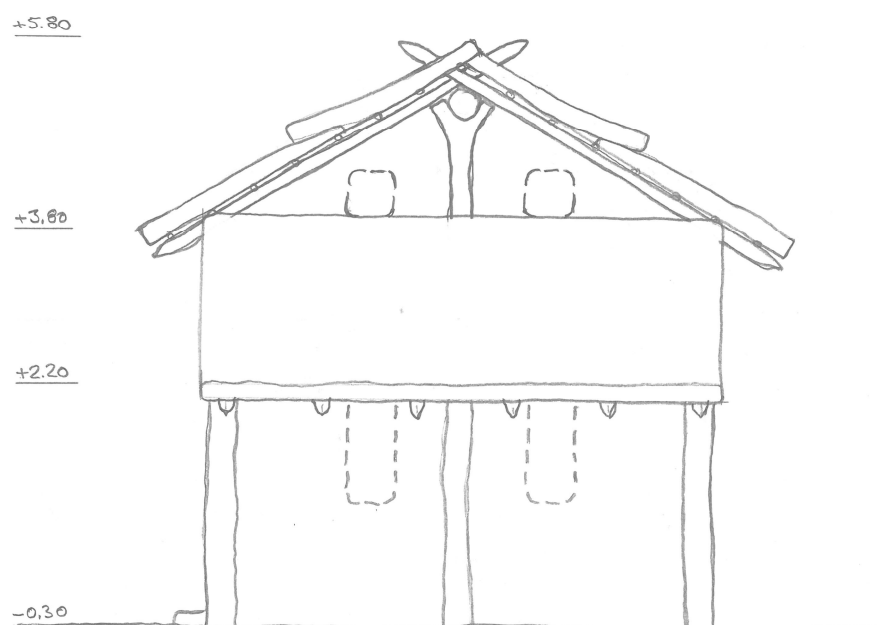

Planșa 6.7 Fațada Sud V 1

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE H45 (542)	ARHEOLOG - F. DRĂGOVEAN
PERIODA - 5200-5100 î. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCAU BAZE - ACTUAL UIVAR JUD. TIMIS	PLAȘA - FAȚADA SUD
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P+M	SCARA - 1:50
	V-1

Plansa 6.8 Fațadă Est. V – 1

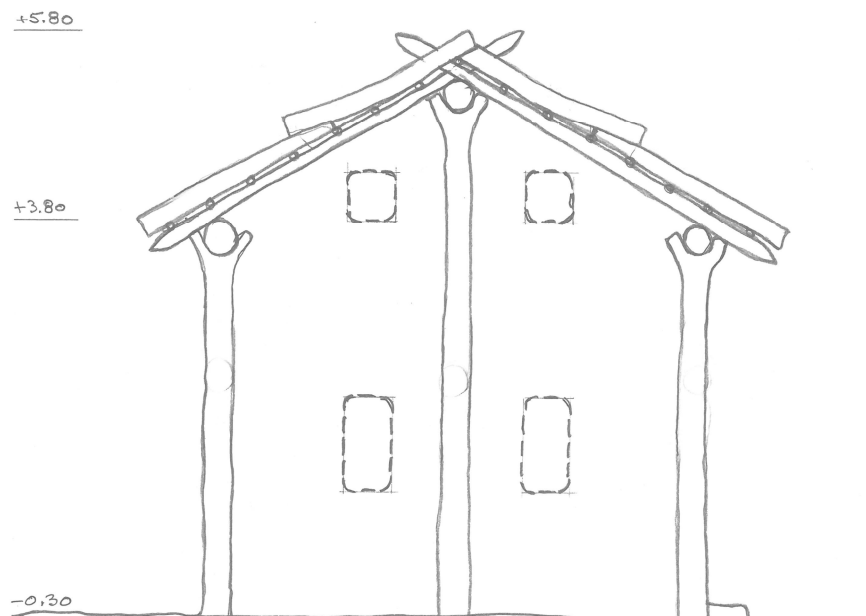

INFORMAȚII CEEPE —

INFORMAȚII ESTIMATE ---

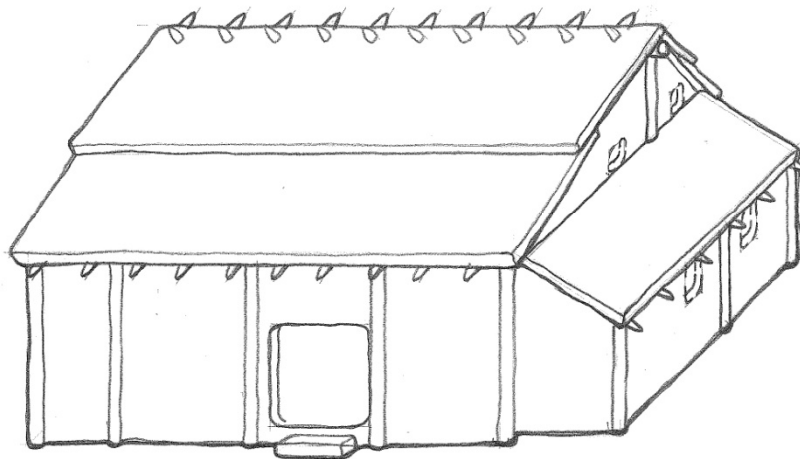
RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - H4b-1 (Feat 542)	ARHEOLOG - F. DRAGNEAN
PERIODA - 5200 - 5100 ? Chr.	ARHITECT - M.C. BONCI
LOCALIZARE - ACTUAL WINAR JUD. TULUI	PLANSA - FAȚADA EST
FUNCȚIUNEA - LOCUINȚA P+M	SCALA - 1:50
	V-1

Planșa 6.9 Fațadă Vest V- 1

INFORMAȚII CECUTE —	INFORMAȚII ESTIMATE ---
RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H4b-1 (Feet 5420)	ARHEOLOG - F. DRĂȘOVEAN
PERIOADĂ - 5200 - 5100 î. Chr.	ARHITECT - M. C. BONDICI
LOCALITATE - ACTUAL UIVAR JUD. TÂMBUL	PLANȘA - FAȚADA VEST
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P+M	SCALĂ - 1:50 V-1

Plasa 6.10 Axonometrie V1

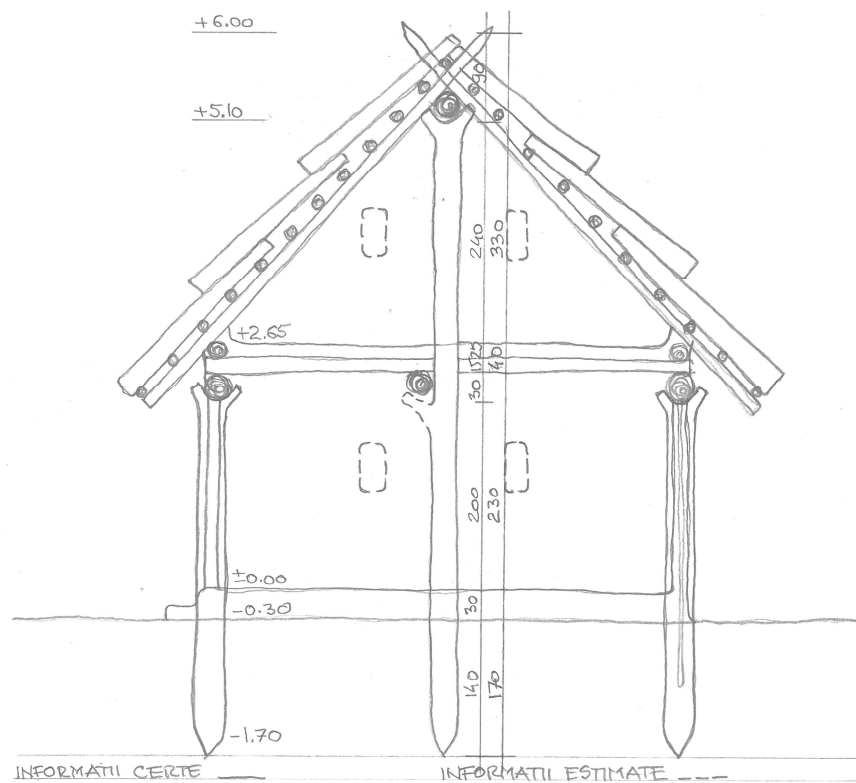

INFORMATI CERTI

INFORMATI ESTIMATE

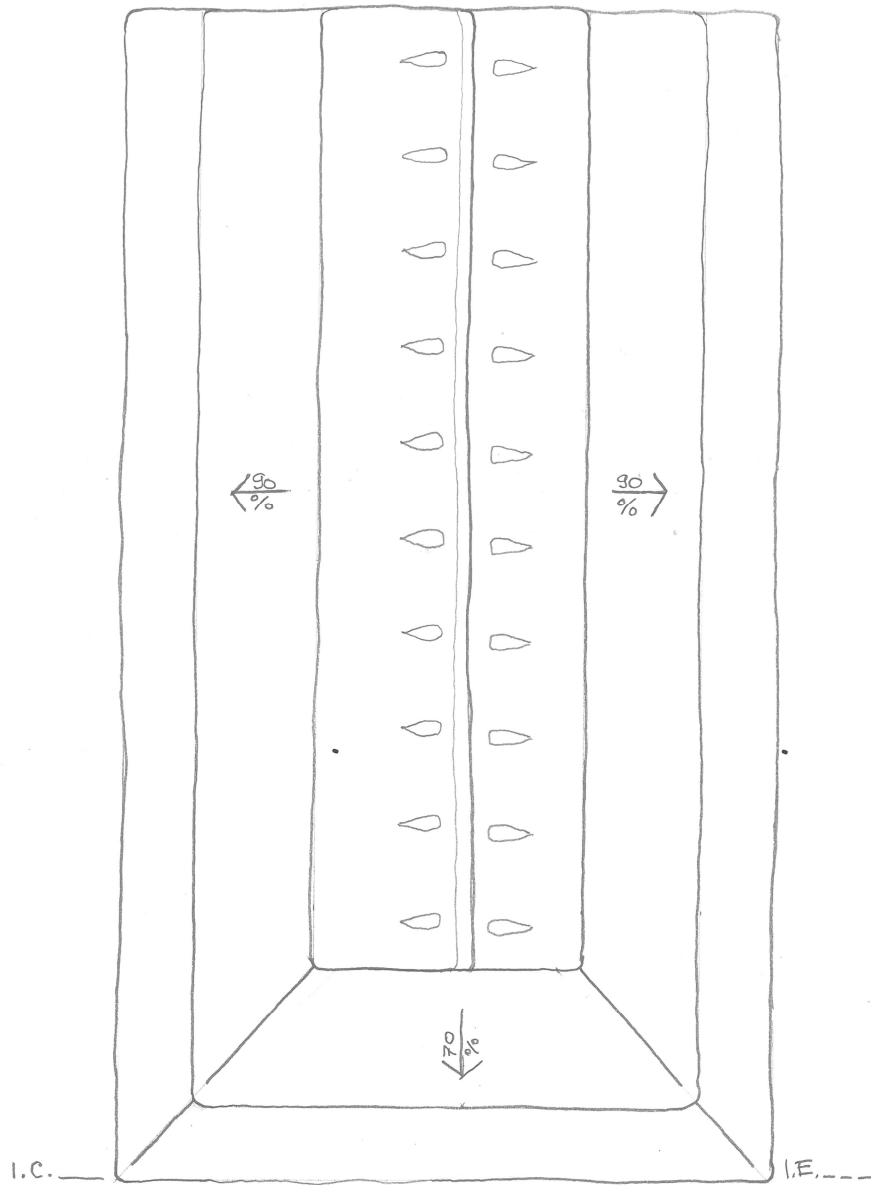
RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE #45 - (Fot. 540)	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIODA - 5200 - 5100 a. Chr.	ARHITECTI - M.C. DONICI
LOCALITATEA - ACTUAL LIMAZI JUDETUL	PLANSĂ - AXONOMETRIE
FUNCTIVNEA - LOCUINTA P+M	SCALA - 1:100 V-1

Planșa 6.11 Secțiune caracteristică V 2

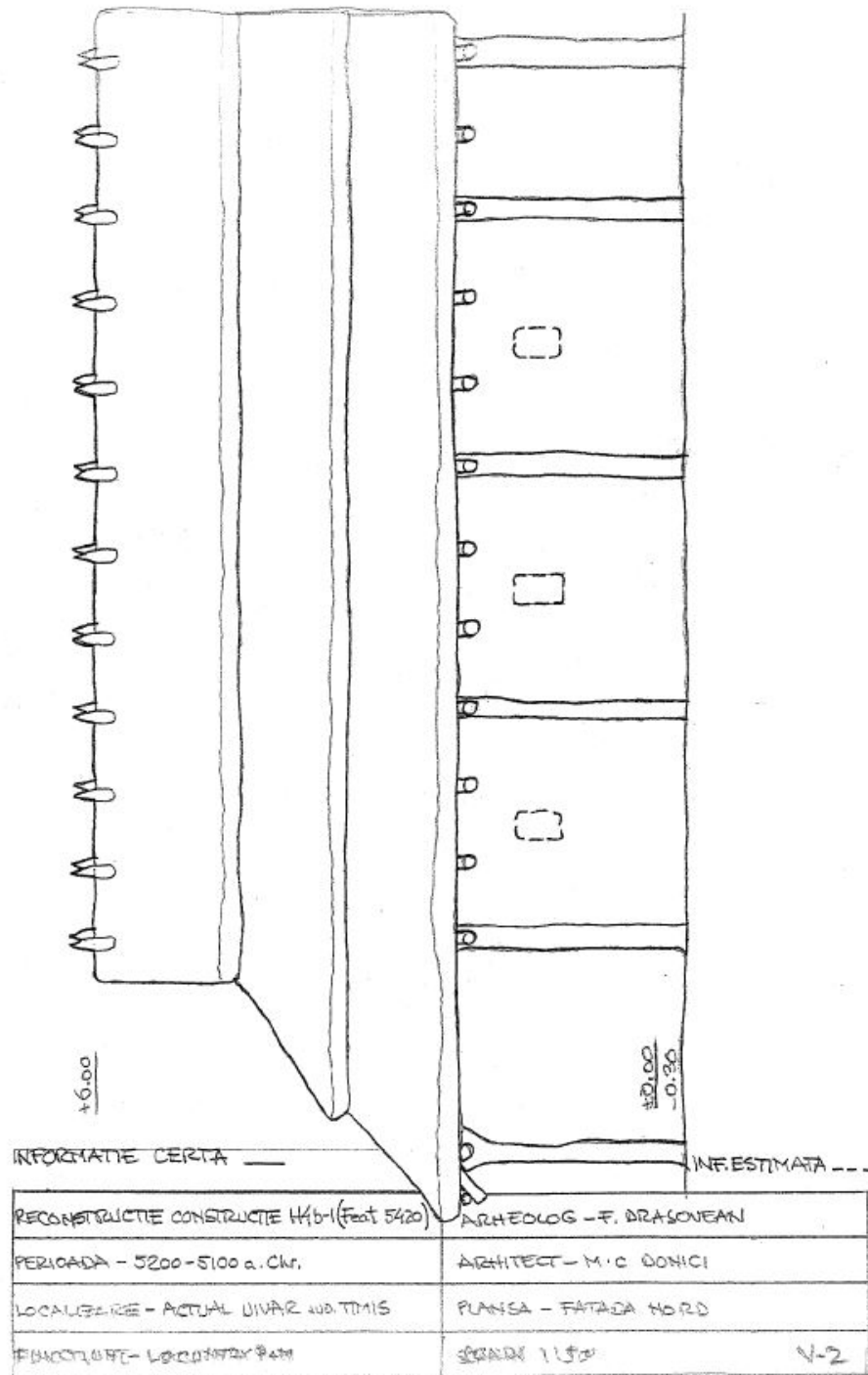
RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H/5-1 (Fot 5420)	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 5200 - 5100 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR JUU. TIMIS - RO	PLANSĂ - SECȚIUNE CARACTERISTICĂ
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P+M	SCARA 1:50 V-2

Planșa 6.12 Plan acoperiș V 2

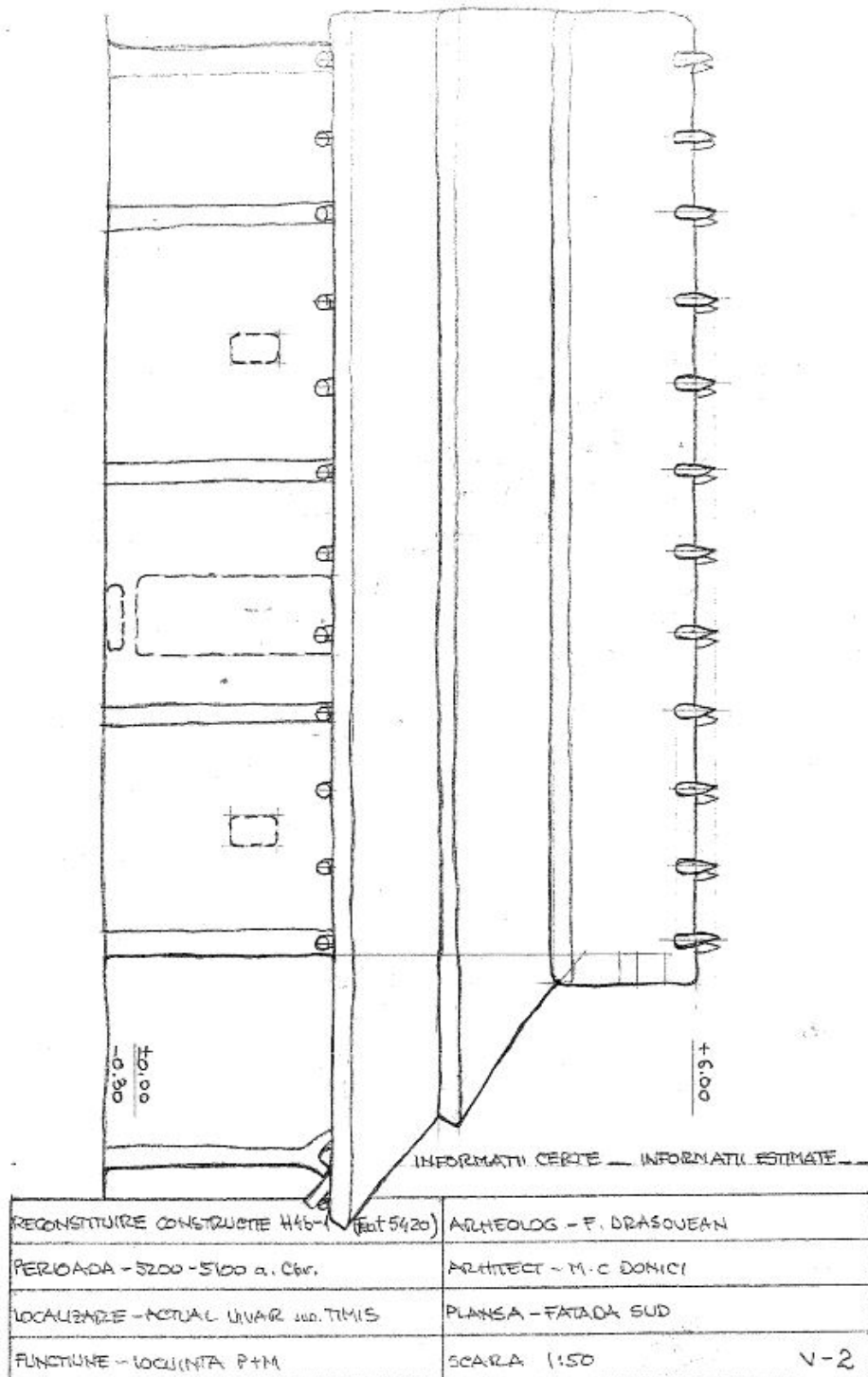

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE Hib-1 (Fot 3420)	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIODA - 5200 - 5100 a. Chr.	ARHITECT - M.C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL UNAR JUD. TIMIS - RO	PLANSA - PLAN ACOPERIS
FUNCTIE - LOCUINTA P+M	SCARA 1:50 V-2

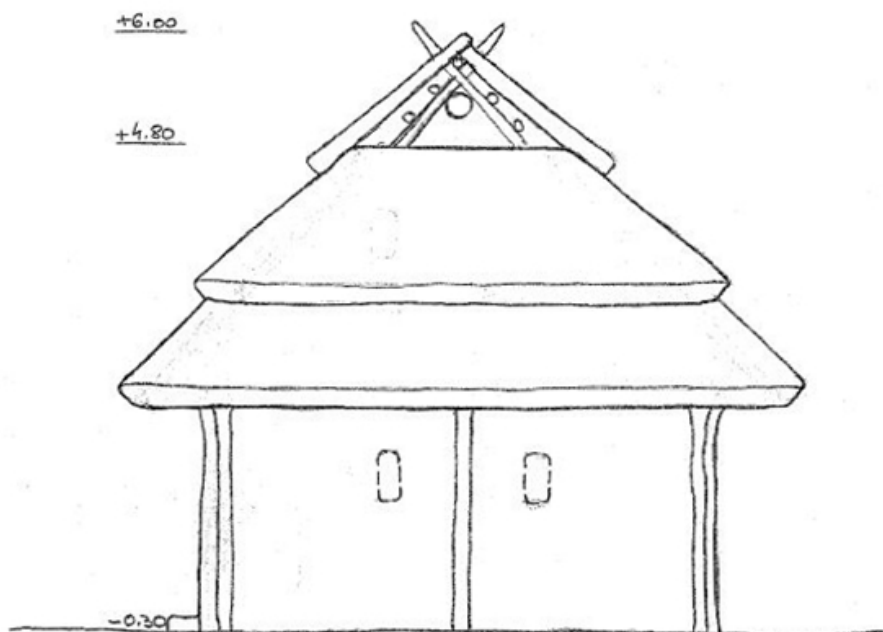
Planșa 6.13 Fațada Nord V 2

Plansa 6.14 Fațada Sud V 2

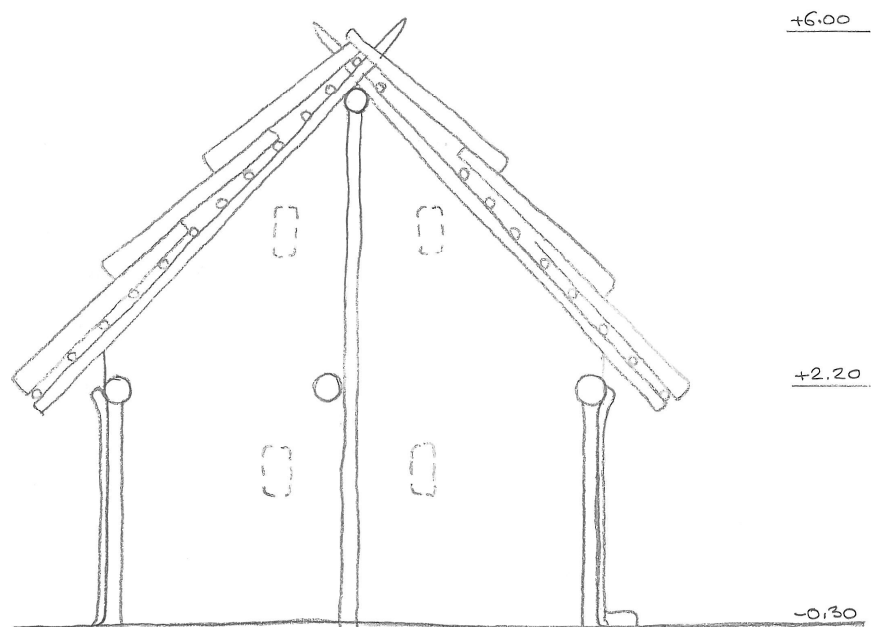

Planşa 6.15 Faţada Est V 2

INFORMAȚII CERTE	INFORMAȚII ESTIMATE
RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE H/1b-1 (Faț 5/20)	ARHEOLOG - F. DRĂGOVEAN
PERIOADA - 5200-5100 a. Chr.	ARHITECT - M.C. DOVICI
LOCALIZARE - ACTUAL UNAR 20. TIMIȘ	PLANSA - FAȚADA EST
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P+M	SCARA 1:50 V-2

Plansa 6.16 Fațada Vest V 2

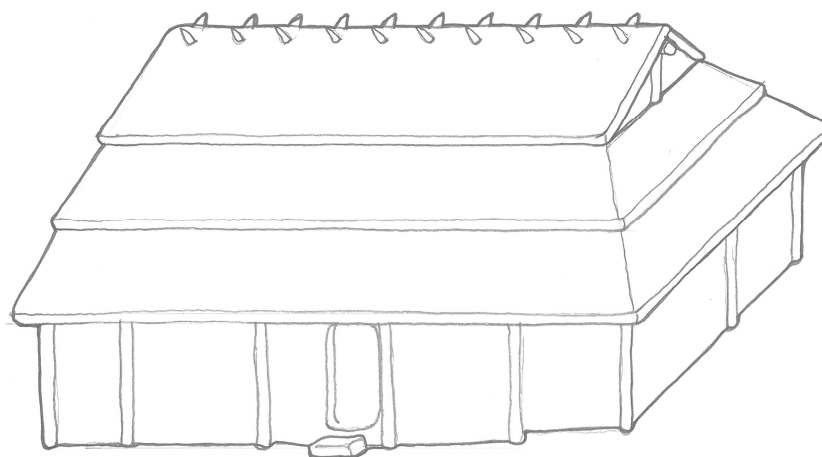
INFORMAȚII CERTE

INFORMAȚII ESTIMATE

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE H4b-1 (Feztl 5420)	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIODA - 5200 - 5100 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL LIVAR 300, TIMIS	PLANSĂ - FAȚADĂ VEST
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P+M	SCARA - 1:50

0,5m

Planşa 6.17 Axonometrie V 2

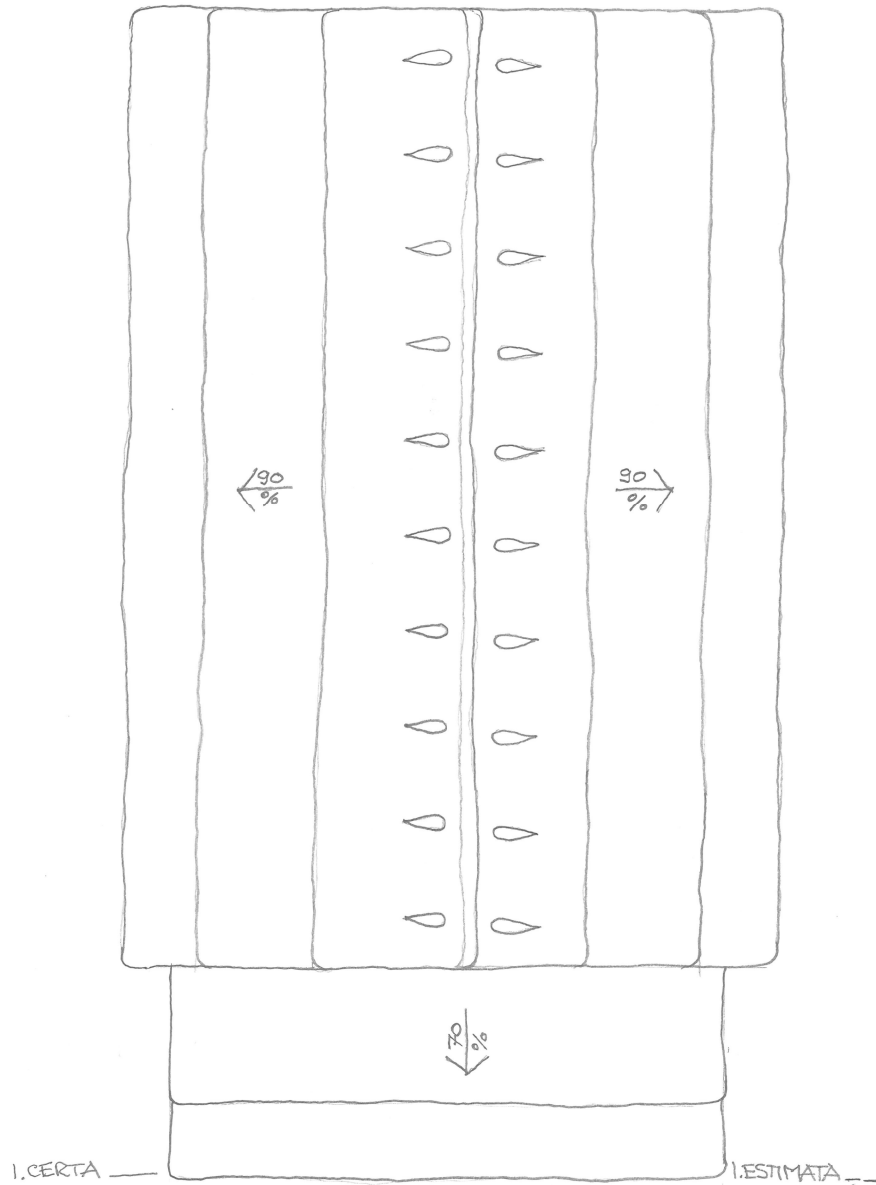

INFORMAȚII CERTE

INFORMAȚII ESTIMATE

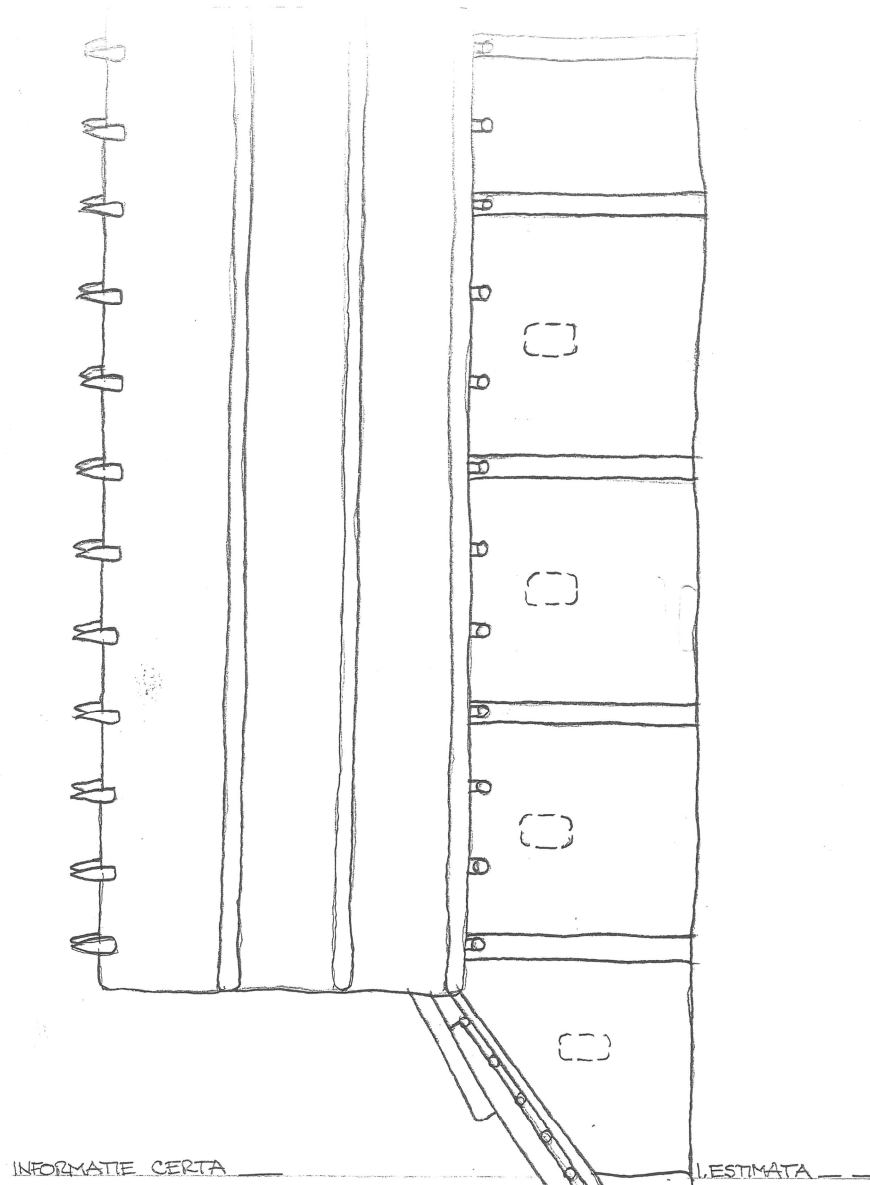
RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H45-1 (Feet 5420)	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN.
PERIOADA - 5200-5100 a. Chr.	ARHITECT - M.C. BDNICI
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR JUD. TIMIS	PLANSA - AXONOMETRIE
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P+M	SCARA - 1:100 V-2

Plansa 6.19 Plan acoperiș V 3

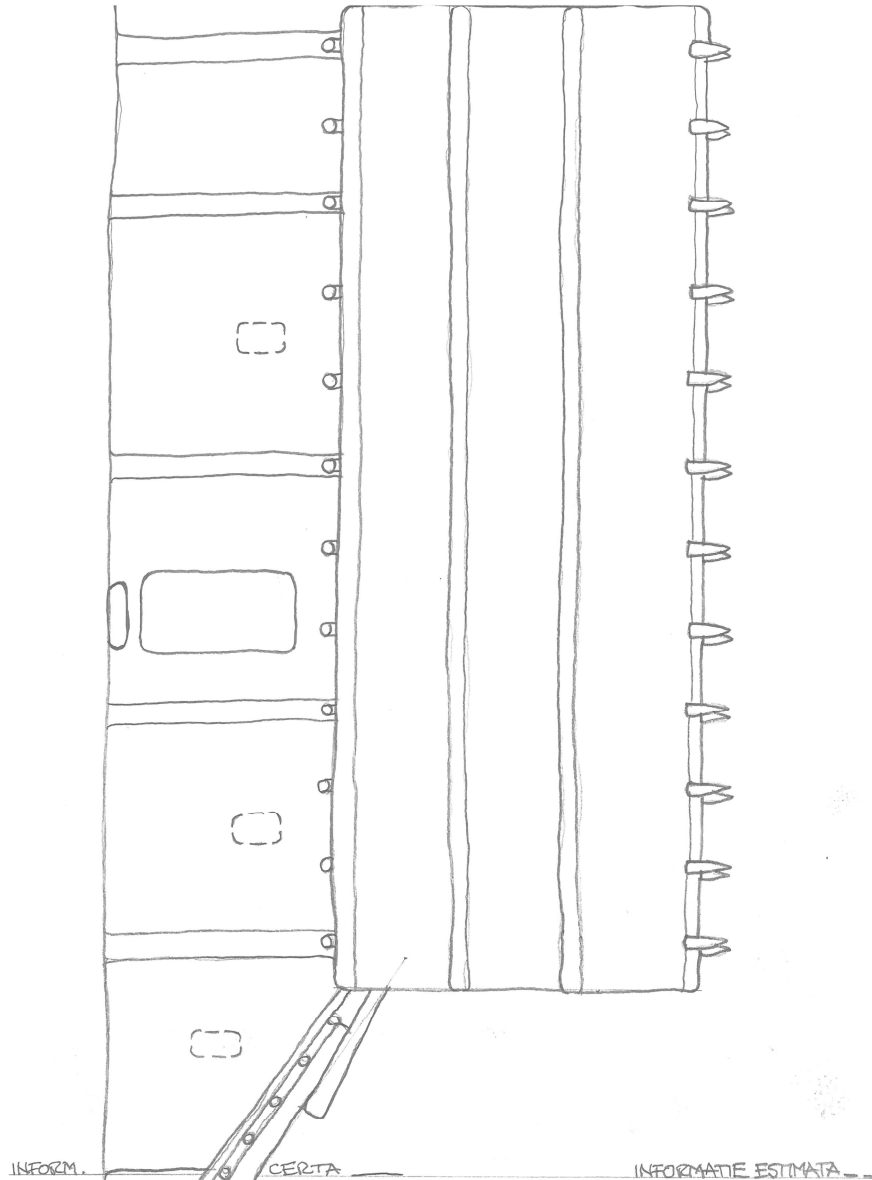
RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H4b-1 (Feat 5420)	ARHEOLOG - F. DRĂSOVEAN
PERIOADA - 5200 - 5100 a. Chr.	ARHITECT - M.C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL UIUAR 100, TIMIR - R0	PLANSA - PLAN ACOPERIȘ
FUNCȚIE - LOCUINȚA P+M	SCARA 1:50
	V-3

Planșa 6.20 Fațada Nord V 3

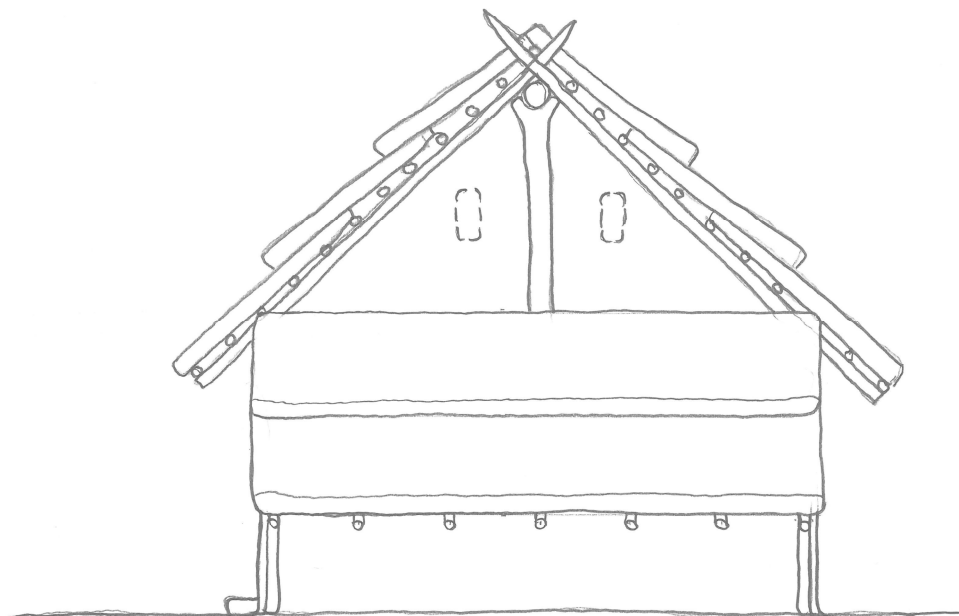
RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE H46-1 (Feol 5420)	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 5200-5100 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR SUD. TIMIS - RO	PLANSA - FATADA NORD
FUNCTIE - LOCUINTA P+M	SCARA 1:50 V-3

Plasa 6.21 Façada Sud V 3

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIVE HA1-1 (Fot. 5420)	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 5200-5100 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR 300, TIMIȘ - RO	PLAȘA - FAȚADA SUD
FUNCȚIE - LOCUINȚĂ P+M	SCARA 1:50 V-3

Planşa 6.22 Faţada Est V 3

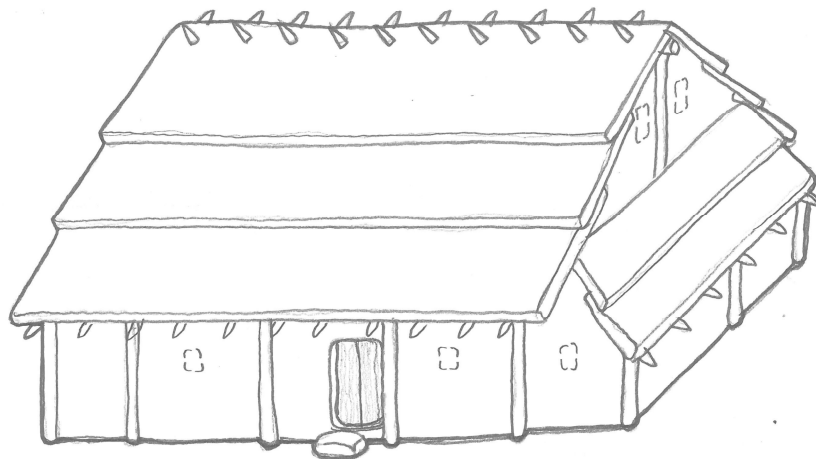
INFORMAŢIE CERTĂ

INFORMAŢIE ESTIMATĂ

RECONSTITUIRE CONSTRUCŢIE H46-1 (Fază J420)	ARHEOLOG - F. DRĂSOVEAN
PERIOADA - 5200 - 5100 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DOMIC
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR JUDEŢUL TIMIŞ - RO	PLAŞA - FAŢADA EST
FUNCŢIUNE - LOCUIŢĂ P+M	SCARA 1:50

V-3

Planșa 6.23 Axonometrie V 3

INFORMAȚIE CERTĂ

INFORMAȚIE ESTIMATĂ

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H4b-1(Fed57b)	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 5200 - 5100 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DOHICI
LOCALIZARE - ACTUAL LIVAR JUD. TIMIȘ - RO	PLANȘA - AXONOMETRIE
FUNCȚIE - LOCUINȚA P+M	SCARA 1:100
	V-3

7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

Cercetarea de bază se axează pe reconstituirea cât mai fidel efectuată pentru câte 3 construcții din 3 zone apropiate geografic și temporal, stabilindu-se tipologii locale și generale. Pentru aceasta s-a propus o nouă metodă de reconstituire arhitecturală riguroasă și s-a testat pe un exemplu concret. Definitivată, metoda este pregătită pentru aplicarea pe 9 construcții cercetate de șantierele arheologice ale zonei studiate. S-au preluat Grundriss –uri arheologice care pot fi asimilate ca planuri de fundație, întrucât conțin informații despre: poziția exactă a stâlpilor de rezistență – diametrele lor aproximative, șanțuri de fundare, adâncimile de fundare, ziduri interioare, orientarea față de punctele cardinal, alte informații specific (vetre de ardere, pardoseli etc.).

7.1. Reconstituiri arhitecturale pentru 3 construcții de pe teritoriul actualei localități Uivar

S-au selectat 3 cercetări arheologice de șantier cât mai acerbios detaliate, care să permit o reconstituire fidelă. Acestea au fost realizate de prof.univ. dr. Florin Drașovean.

Fig. 7.1, Uivar imagine săpătură

Fig. 7.2 Uivar, imagine detaliu stâlp

Fișele de date care sistematizează informațiile geografice, climatice, tehnice, economice, sociale și culturale sunt comune pentru cele 3 construcții analizate, ele fiind apropiate spațial și aproximativ din aceeași perioadă temporală. Vom prezenta în continuare fiecare dintre cele 3 construcții cu fișa de descriere textuală și următoarele planșe:

1. plan săpătură – fundații
2. plan parter
3. plan acoperiș
4. secțiune caracteristică
5. fațada Nord
6. fațada Sus
7. fațada Est
8. fațada Vest
9. axonometrie

Pe baza acestor reconstituiri vom întocmi tipologia locală.

7.2. Fișe de date Uivar

1. FIȘĂ INFORMAȚII GEOGRAFICE

Amplasament geografic

Actualmente localitatea Uivar, județul Timiș, România 5200 -5100 a.Chr.

Amplasament în cadrul continentului

Nordul Peninsulei Balcanice, continentul Europa

Relieful

Câmpie continentală

Cursuri de apă

Râul Bega – alohton, transversal, izvorât din Carpați – 100 mc/sec

Râul Bega Mică – autohton, 5-10 mc/sec

Sisteme vegetative

Lunca râului Bega: salcie, salcâm, stuf

Păduri foioase: fag, stejar

Materiale locale pentru construcții

Lemn foioase: fag, stejar, alun, salcie, salcâm, stuf

Pământ: lut, piatră de râu

Informații suplimentare:

Râul Bega este afluent al Dunării

Munții Banatului protejează față de Câmpia Dunării

2. FIȘĂ INFORMAȚII CLIMATICE

Climat estimat

Temperat-continental, cu influențe mediteraneene, asemănător celui actual

Anotimpuri

- Primăvara – rece, ploioasă
- Vara – caldă, excesivă
- Toamna – caldă, lungă
- Iarna – temperată

Temperaturi

- medii anuale: 10-12°C
- maxime: +42, 5°C (Jimbolia)
- minime: - 30, 9°C (Lugoj)

Regim pluviometric: 550- 600 mm

- Primăvara – normal
- Vara – secetos: 80 -100 mm
- Toamna – normal
- Iarna –scăzut : 40 mm- 20 de zile cu ninsoare

Informații suplimentare

- Climat temperat – continental cu influențe dinspre Marea Adriatică, excesele Câmpiei Dunării fiind atenuate de Munții Banatului
- Vânturi dominante dinspre Vest – medii 3 m/sec, maxime 27 m/sec.

3. INFORMAȚII TEHNICE

Materiale de construcții procesate

- Lemn fag, stejar decojit, eventual despiciat în două
- Lut în amestec cu nisip, apă resturi vegetale și animale
- Nuiete salcie, alun, sfoară in, cânepă
- Stuf, trestie, papură
-

Unelte existente (plus fișe anexe)

- Ciocan din piatră șlefuită cu gaură pentru coadă de lemn
- Răzuitoare din așchii de piatră
- Pene de lemn
- Par de lemn
- Mai din lemn
- Sapă cu corn de animale

Sisteme constructive (plus fișe anexe)

- Structură în cadre din lemn cu stâlpi încastrați.
- Noduri cu legături din nuiete de salcie, sfoară
- Pereți - împletitură din nuiete de salcie, lipiți cu lut, acoperire cu stuf sau trestie

Tehnici și tehnologii disponibile

- Tăiere prin lovire cu ciocane de piatră
- Decojire cu răzuitoare pe material proaspăt
- Despicare cu pene de lemn în crăpături uscate
- Legături cu nuiete de salcie sau sfoară de in, cânepă

Informații suplimentare

Zugrăveli cu modele geometrice din culori de pământ, împrumutate din olărit.

4. INFORMAȚII ECONOMICE

- Sistem economic (vânătoare, pescuit, cules, agricultură extensivă/intensivă, meșteșuguri, industrialism, postindustrialism)
- Agricultură extensivă, creșterea animalelor, completat cu cules, vânătoare, pescuit

Resurse disponibile

Cereale primitive, păsări de râu, animale domestice, vânat, pește, rădăcini comestibile

Forța de muncă

- Familii cu mai multe generații
- Comunități de aproximativ 500 de indivizi

Informații suplimentare

Economie agricolă cu completări de resurse din vânătoare, cules, pescuit
Materiale din lunca râului Bega și păduri de foioase importante în acea perioadă

5. INFORMAȚII SOCIALE

Date ergonomice despre populație

	bărbați	Femei
înălțimi medii	165 cm	150 cm
greutăți medii	80 kg	80 kg
speranța de viață	45 ani	50 ani
mortalitatea infantilă	mare	Mare

Organizare socială

- Familii multiple, trei generații
- Comunități rurale de aproximativ 500 de persoane
- Sistem familial
- Trei generații, concomitent
- Sistem matriarhal, cu transmiterea totemului mamei

Sistem religios

- Zeii casei – credințe animiste
- Cultul fertilității, Cultul bourului

Obiceiuri alimentare

- Vetre de gătit interioare și exterioare
- Mâncare gătită – regim omnivor

Informații suplimentare

- Colaborare comunitară
- Casa tribului
- Sanctuare

6. INFORMAȚII CULTURALE

Sisteme filosofice

- Religii animiste
- Cultul fertilității
- Sacrificii animale

Manifestări artistice (plus fișe anexe)

- Pictură: modele geometrice exersate pe vase de lut
- Culori pământii, 3-4 nuanțe de ocru
- Sculptură: idoli din lut, corn de animal, os, piatră
- Arhitectură: sisteme structurale în cadre de lemn încastrate în pământ, cu parter și etaj locuit
- Muzică: predominanța ritmului
- Dans: ritual
- Arte decorative: motive geometrice
- Interpretări schematice, antropomorfe, zoomorfe și motive florale interpretate geometric

Informații suplimentare

Obiceiuri legate de schimbarea anotimpurilor, cultul fertilității și al forței animale - bourul

7.3. Construcție H4 b – 1

FIȘĂ DESCRIERE TEXTUALĂ:

Titlul – Construcție P+M H4b – 1 (Feat 5420)

Amplasament – Actualmente localitatea Uivar, județul Timiș, Ro

Estimare temporală – 5200 – 5100 a.Chr.

Autor date – prof.dr. Drașovean Florin

Autor reconstituire – arh. Mihai-Corneliu Popovici-Donici

Planul de săpătură - cercetarea de teren cuprinde aproape integral planul construcției și poate fi considerată un plan al fundațiilor complet cercetat.

Plan parter –pe baza planului de săpătură, a poziției stâlpilor, s-a reconstituit un plan parter, care evidențiază 5 încăperi: A – 4,8 x 1,5 m, B – 4,8 x 2,6 m, C – 4,8 x 2,2 m, D – 4,8 x 2,55 m și o încăpere E – 4,6 x 2,1 m, probabil adăugată ulterior și acoperită separat într-o singură pantă, perpendicular pe restul construcției.

Plan etaj – despre care în urma analizelor efectuate împreună cu inginerul structurist credem că era mai curând un pod locuit ce cuprinde trei spații: F – 4,8 x 1,4 m peste încăperea A, G – 4,8 x 2,5 m peste încăperea B, peste încăperea C un spațiu deschis pentru un acces cu scară și o trecere parțială către spațiul H – 4,8 x 2,35 m.

Plan acoperiș – reprezintă vederea de sus a construcției și evidențiază acoperirea longitudinală cu două pante cu unghiul de aproximativ 60°, potrivite pentru stuf și care permit un spațiu util al podului pe axa centrală de aproximativ 2,5 m și folosirea părților laterale mai joase pentru depozitări sau dormit.

Secțiune caracteristică – secțiunea transversală este foarte importantă întrucât este singura care evidențiază sistemul structural și gabaritele ergonomic corecte pentru talia ocupanților. Sistemul structural poate fi asimilat cu unul în cadre de lemn, cu stâlpi încastrați aproximativ 1,4 m în pământ și diametre medii de 25 – 30 cm, dar și 50 cm pentru stâlpii importanți. Există cazuri de reparații ulterioare cu stâlpi introduși prin batere, ceea ce evidențiază probleme de stabilitate în timp a structurii. Pentru îmbinarea cu grinzile principale din lemn rotund cu diametre de aproximativ 30 cm s-a optat pentru varianta cea mai plauzibilă a rezemării pe ramificații "V" ale trunchiurilor, lăsate la debitare și legate cu liane sau sfoară. Planșeul peste parter a fost executat din trunchiuri de aproximativ 30 cm diametru, despicate în 2, și lutuit ulterior. Pe grinzile perimetrice longitudinale – cosoroabe – pe pana longitudinală centrală mai înaltă cu aproximativ 2,5 m s-au așezat căpriori rotunzi, înclinați la 45°, de aproximativ 10 cm diametru, la aproximativ 1 m distanță între ei, iar longitudinal pe ei șipci rotunde de aproximativ 5 cm diametru, la aproximativ 40 cm între ele, legate cu liane sau sfoară, constituind astfel structura pentru acoperirea cu snopi de stuf, cu grosimi de cca 20 cm și lungimi de aproximativ 2 m. Pentru o bună fixare, saltele din stuf suprapuse în șiruri puteau fi penetrate de vârful ascuțit al căpriorului la partea de sus și puteau fi "cusute" cu sfori sau lestate cu greutate, cum există și în cadrul unor culturi actuale similare. Pereții de capăt pe laturile scurte erau închiși cu calcane în structura pereților. Pereții de închidere nestructurali erau realizați pe o țesătură alcătuită de stâlpișori la 20 cm și nuiete împletite, ca suport pentru lutuirea pereților cu grosimi de aproximativ 20 cm, ceea ce lăsa probabil aparenți parțial stâlpii principali, întrucât

lutul nu aderă bine la trunchiul decojit și, în plus, lemnul se comportă mai bine în timp dacă respiră și elimină excesul de umiditate.

Podelele parterului erau alcătuite dintr-o împletitură de nuiete de 3-6 cm diametru și lutuite.

Fig. 7.3 Uivar, imagine pardoseală parter, nivelul 2

Fig. 7.4 Uivar, imagine pardoseală detaliu, impresiune superioară nuiete, nivelul 2

Fig. 7.5 Uivar, imagine pardoseală detaliu, impresiune inferioară nuiiele, nivelul 2

Podelele etajului erau alcătuite din bârne despicate, dispuse transversal față de axa lungă, cu diametre de aproximativ 30 cm, și lutuite.

Fațada Nord – reprezintă vederea construcției dinspre Nord, evidențiind sistemul de acoperire și posibilele goluri de mici dimensiuni (aproximativ 20 x 40 cm) pentru luminare și ventilare, care puteau fi închise eventual cu scânduri despicate, pânze țesute sau membrane de origine animală, ca în cazul unor construcții etnografice existente.

Fațada Sud – reprezintă vederea dinspre Sud și cuprinde accesul principal de maxim 90/180 cm, amplasat pe această latură din considerente sanitare de însoțire. El putea fi închis cu pânze, rogojini sau uși făcute din scânduri despicate. Puteau fi amplasate, de asemenea, goluri de mici dimensiuni – 20/40 cm, pentru iluminat și ventilare în fiecare încăpere.

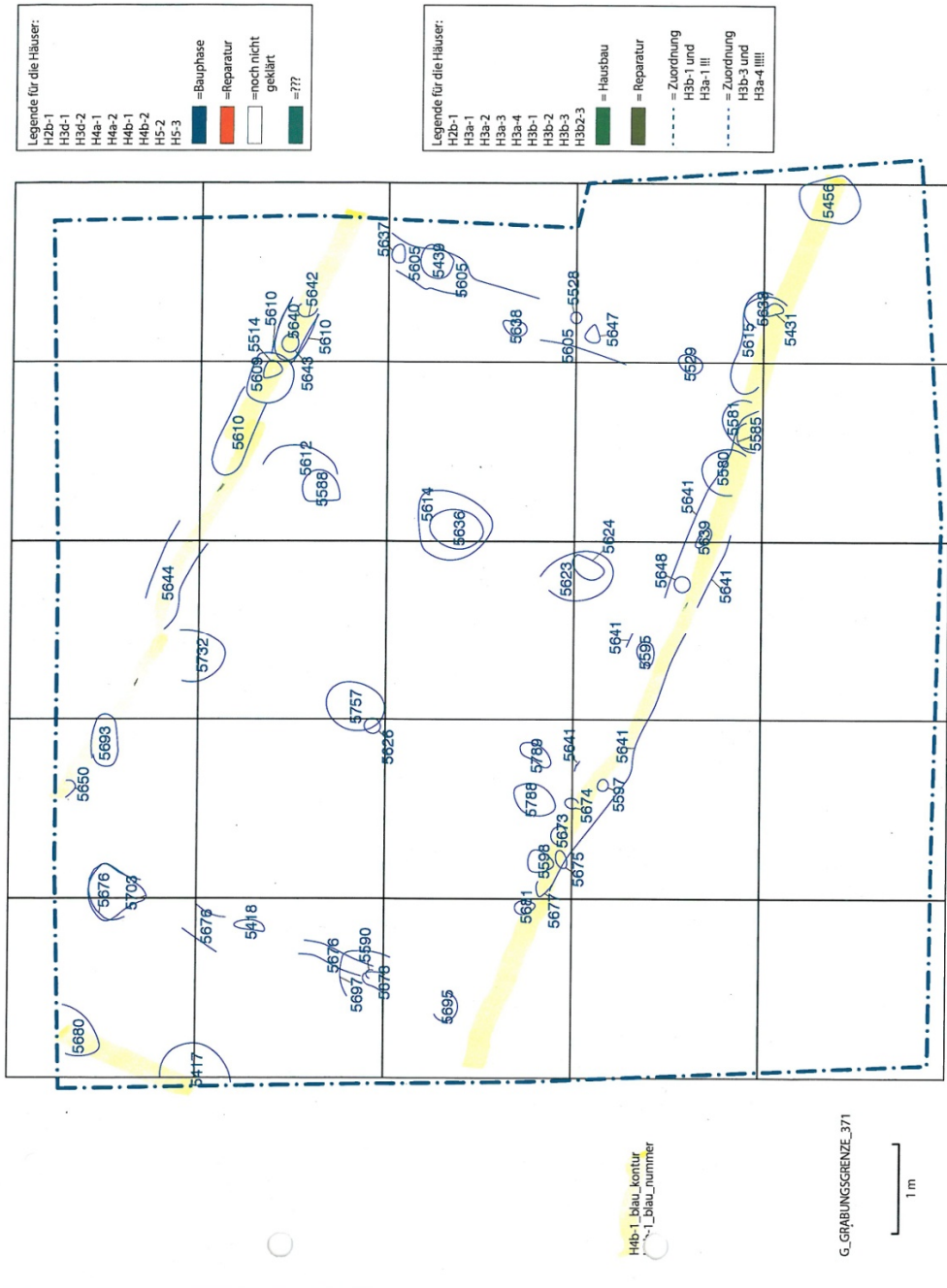
Fațada Est – evidențiază forma acoperișului în 2 pante la 45° și acoperirea camerei E, probabil adăugată ulterior. Se observă calcanul vizibil parțial și posibile ferestre.

Fațada Vest – evidențiază calcanul complet, cu forma acoperișului la 45° și posibile goluri. Se observă, de asemenea, structura acoperișului, care ieșea în consolă, de jur împrejur, aproximativ 40 cm, pentru a proteja pereții de lut de ploii.

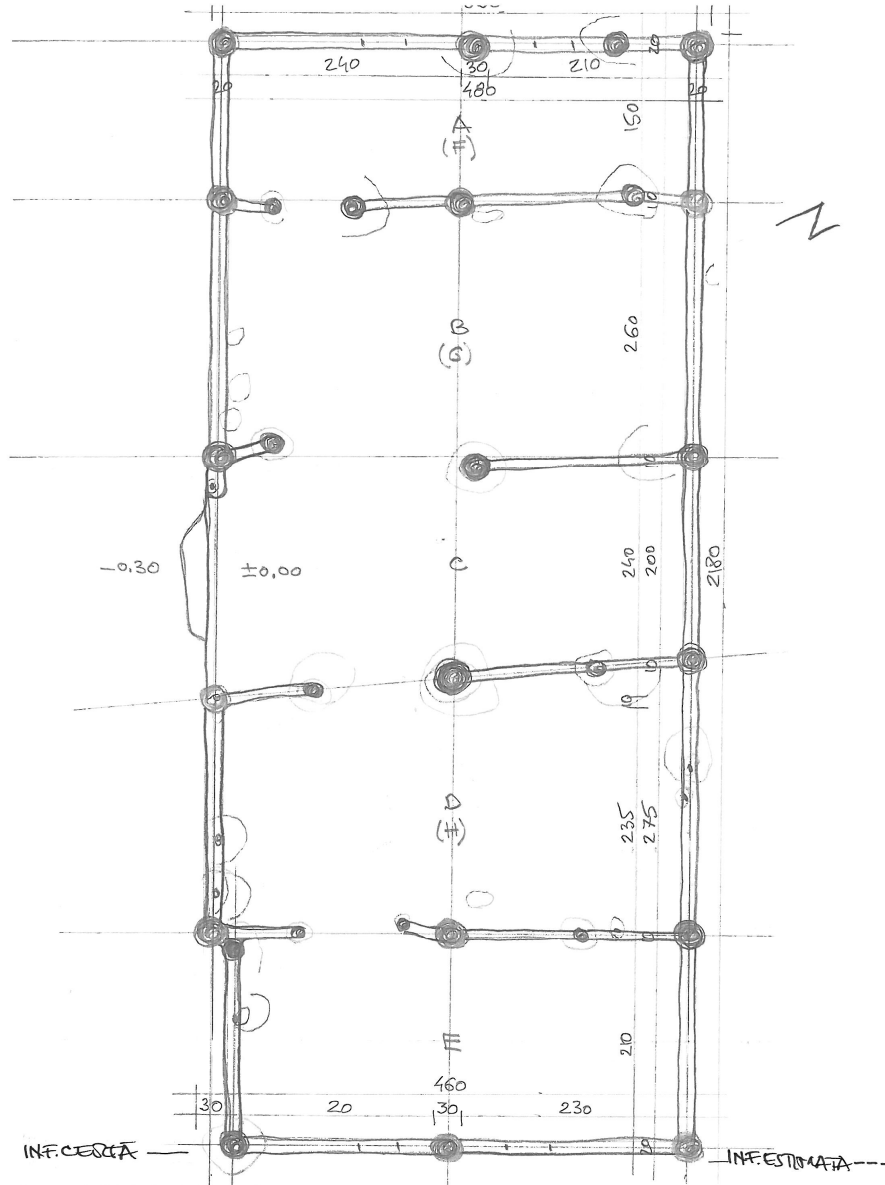
Axonometrie – pentru o mai bună înțelegere spațială a reconstituirii, s-a adăugat și o reprezentare axonometrică la scara 1:100, care explicitează volumetria de ansamblu a construcției.

Reprezentare grafică a volumul reconstituit

Plansa 7.1 M H4b – 1 Plan săpătură fundație

Planșa 7.2 M H4b – 1 Plan parter

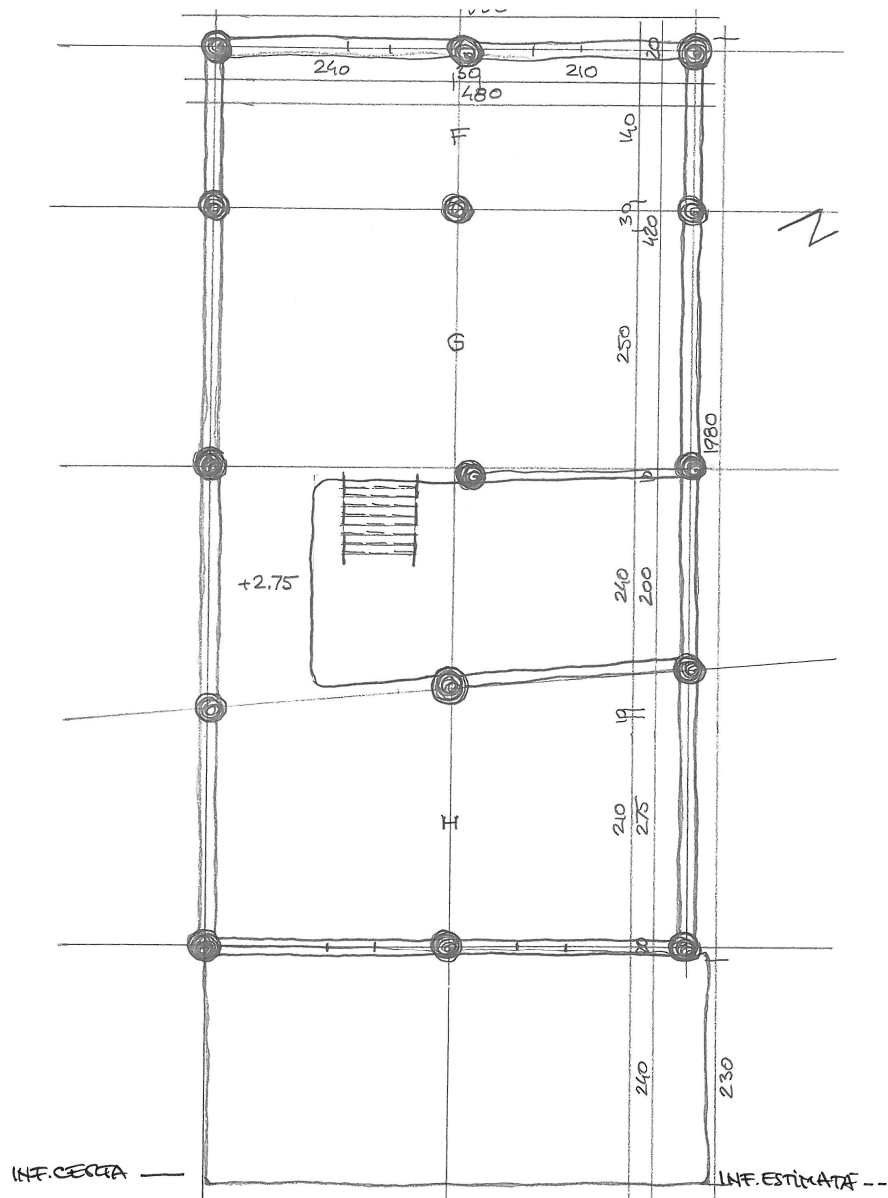

RECONSTRUIRE CONSTRUCȚIE H4b-1 (Feat 542) ARHEOLOG - F. DRASOVEAN	
PERIOADA - 5200-5100 a. Chr.	ARHITECT - M.C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL LIVAR JUD. TIMIȘ	PLANȘA - PLAN PARTER
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P+M	SCARA - 1:50

0,5 m

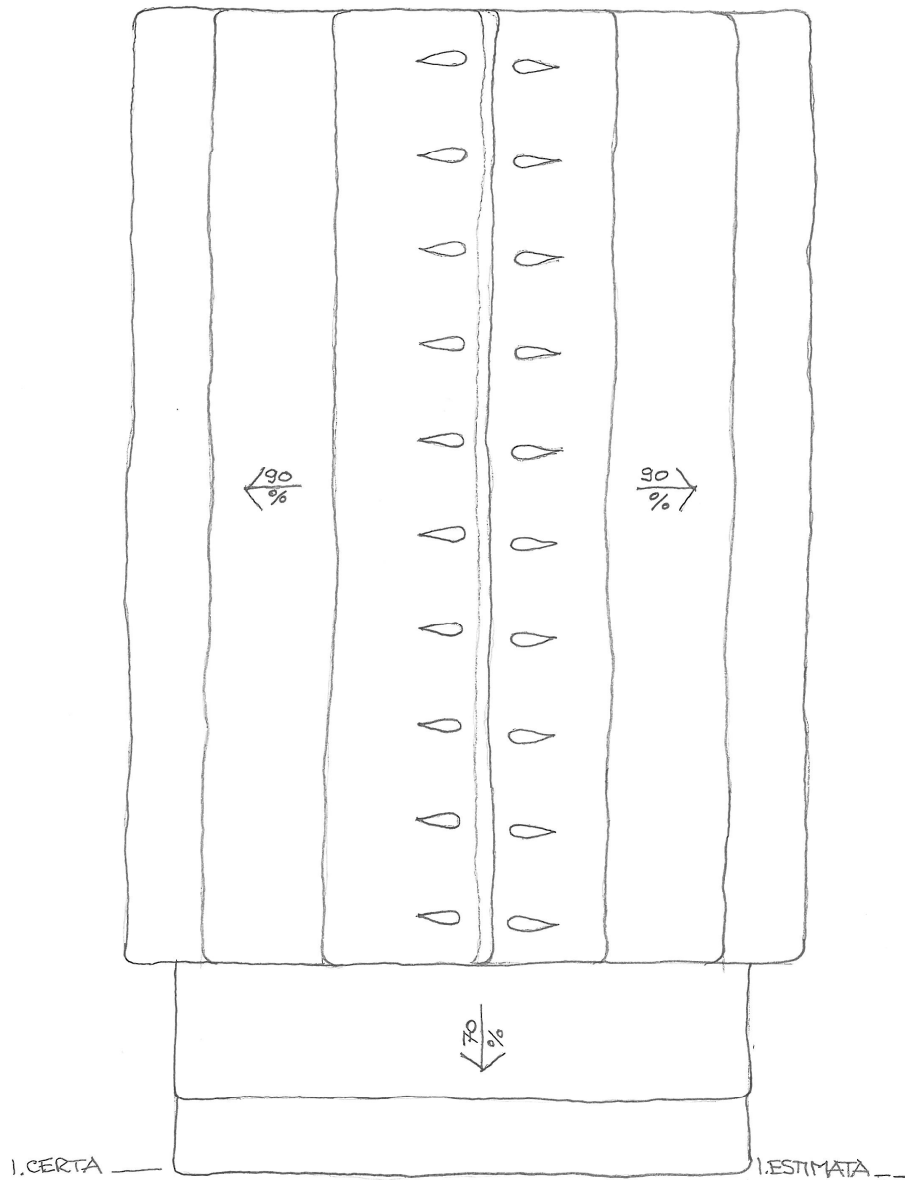
Planșa 7.3 M H4b – 1 Plan mansardă

82 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H/6-1 (Fond 5420)	ARHEOLOG. - F. DRĂȘOVEAN
PERIOADA - 5200 - 5100 î. Chr.	ARHITECT - M. C. DOMICI
LOCALITATE - ACTUAL UIVAR 300. TIMIS	PLANȘA - PLAN MANȘARDA
FUNCȚIUNEA - LOCUINȚĂ 8+M	SCARA - 1:50

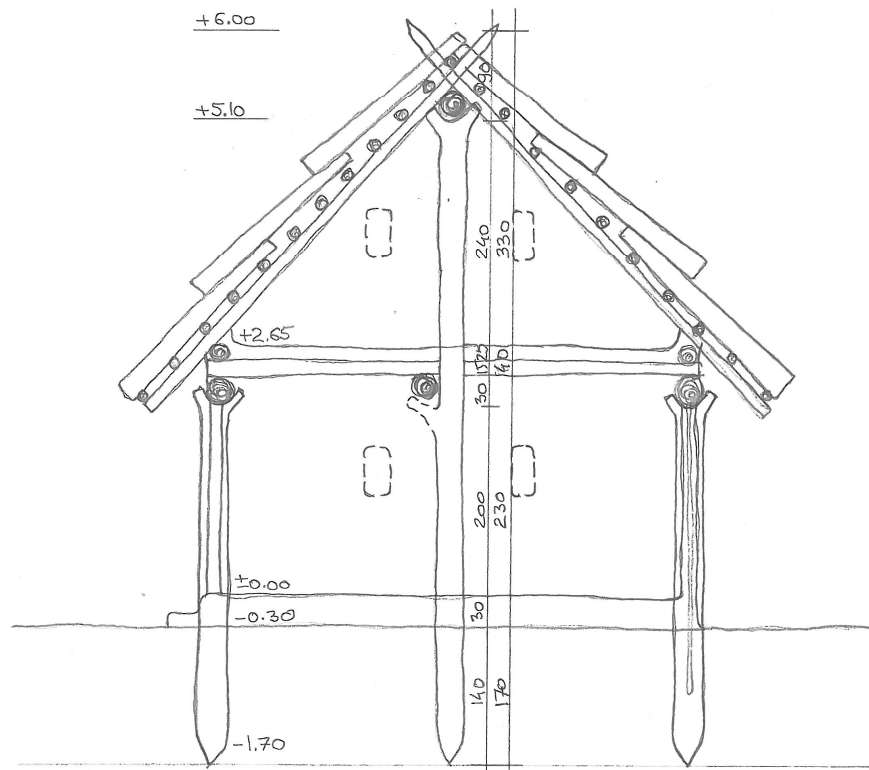
Plansa 7.4 M H4b – 1 Plan acoperiș

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H4b-1 (feat 5420)	ARHEOLOG - F. DRĂȘONEAN
PERIOADA - 5200 - 5100 a. Chr.	ARHITECT - M.C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR 100, TIMIR - RO	PLANSA - PLAN ACOPERIȘ
FUNCȚIE - LOCUINȚĂ P+M	SCARA 1:50

Plansa 7.5 M H4b – 1 Secțiune caracteristică

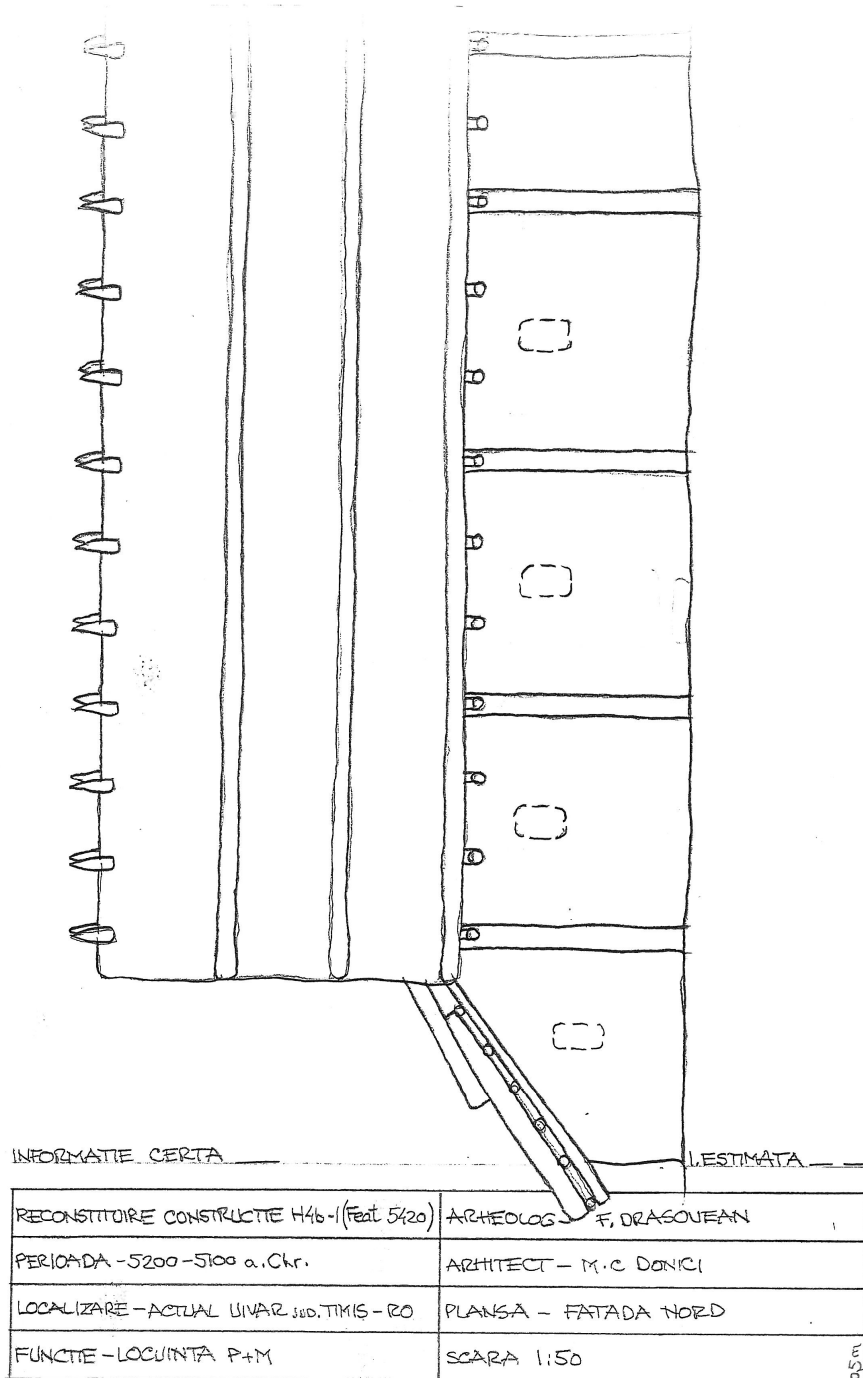
84 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

INFORMATII CERTE ————— INFORMATII ESTIMATE - - - - -

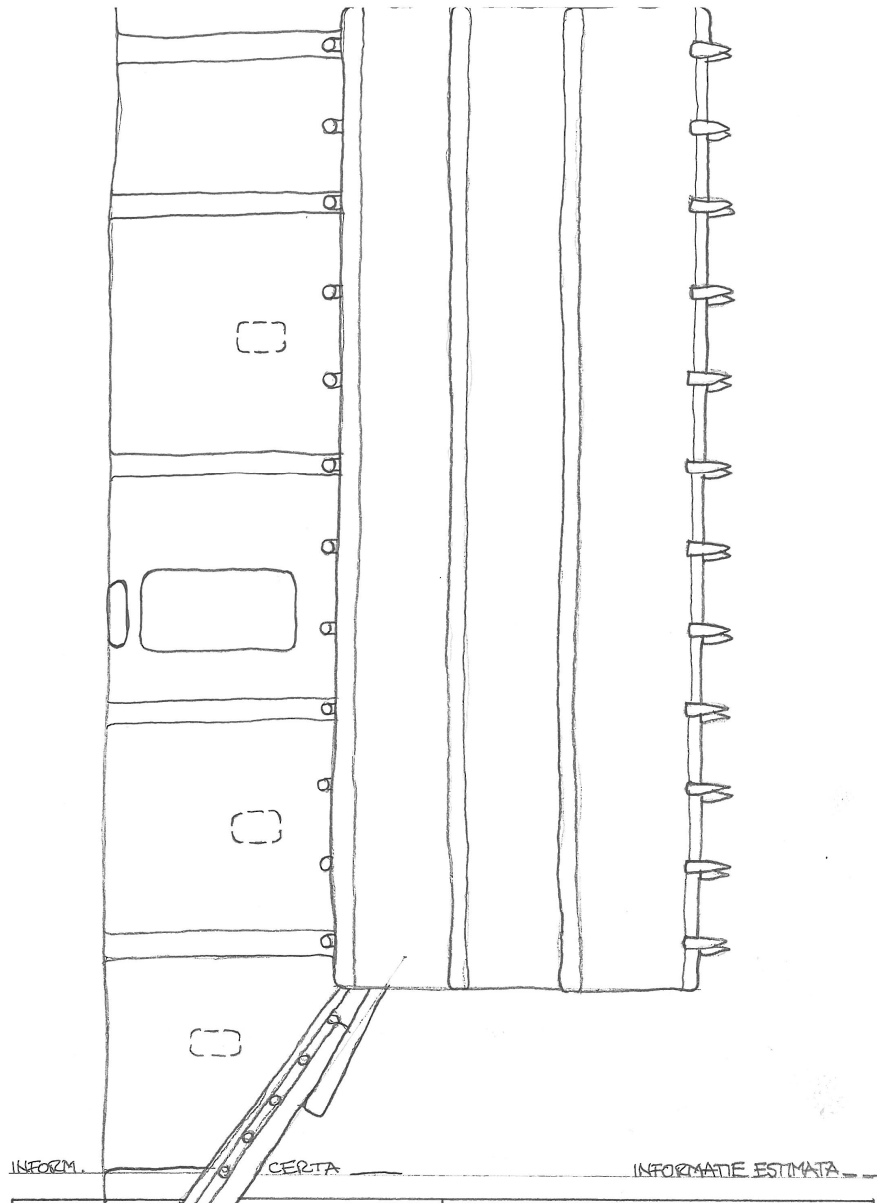
RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE H46-(fapt 5420)	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIODA - 5200 - 5100 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR JUDE. TIMIS - RO	PLANSĂ - SECȚIUNE CARACTERISTICĂ
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P+M	SCARA 1:50

Plansa 7.6 M H4b – 1 Fațada Nord

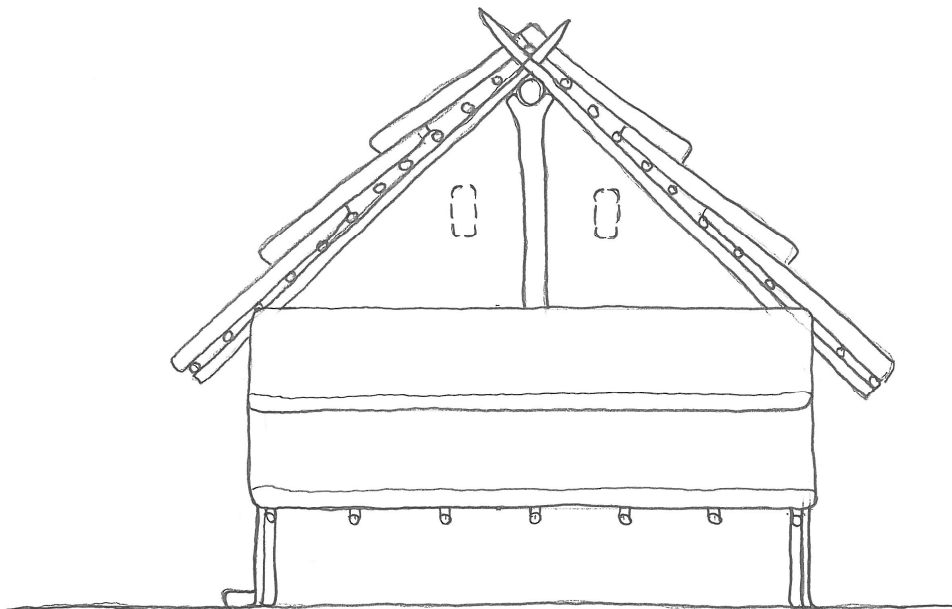
Plansa 7.7 M H4b – 1 Fațada Sud

86 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE HABIT (Fot. 5420)	ARHEOLOG - F. DRAGOVEAN
PERIADA - 5200-5100 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR JUO. TIMIS - RO	PLANSĂ - FAȚADA SUD
FUNCTIE - LOCUINȚĂ P+M	SCARA 1:50

Planșa 7.8 M H4b – 1 Fațada Est

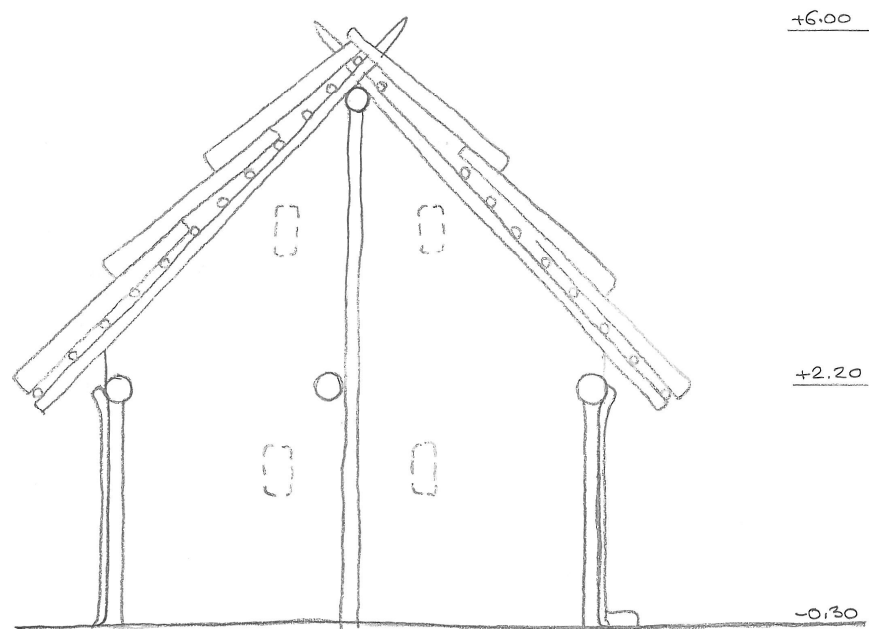
INFORMAȚIE CERCETARE

INFORMAȚIE ESTIMATĂ

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H4b-1 (Feat 5420)	ARHEOLOG - F. DRĂSOVEAN
PERIOADA - 5200 - 5100 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DOHICI
LOCALIZARE - ACTUAL NIȘAR JUDEȚUL TIMIȘ - RO	PLANȘA - FAȚADA EST
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P+M	SCARA 1:50

Planșa 7.9 M H4b – 1 Fațada Vest

88 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

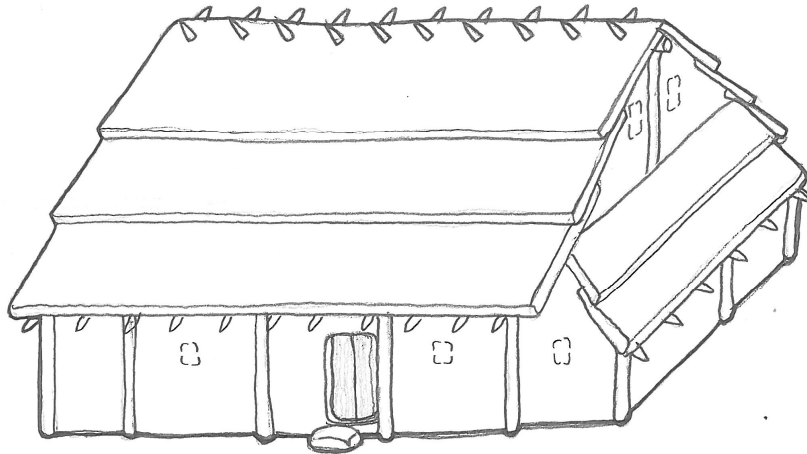
INFORMAȚII CEEȚE

INFORMAȚII ESTIMATE

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H4b-1 (Fază 5420)	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 5200 - 5100 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR 100, TIMIȘ	PLANSĂ - FAȚADĂ VEST
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P+M	SCARA - 1:50

0,5m

Planșa 7.10 M H4b – 1 Axonometrie

INFORMAȚIE CERTĂ

INFORMAȚIE ESTIMATĂ

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H4b-1 (Feol 5/2)	ARHEOLOG - F. DRĂSOVEAN
PERIOADA - 5200 - 5100 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DOHICI
LOCALIZARE - ACTUAL LIIUAR JUD. TIMIȘ - (RO)	PLANȘA - AXONOMETRIE
FUNCȚIE - LOCUINȚĂ P+M	SCARA 1:100

7.4. Construcție H4 a- 1

FIȘĂ DESCRIERE TEXTUALĂ:

Titlul – Construcție P H4 a – 1 (Feat 5420)

Amplasament – Actualmente localitatea Uivar, județul Timiș, Ro

Estimare temporală – 5200 – 5100 a.Chr.

Autor date – prof.dr. Wolfram Schier prof.dr. Florin Drașovean

Autor reconstituire – arh. Mihai-Corneliu Popovici-Donici

Planul de săpătură - cuprinde parțial planul construcției, pereții de Nord și Vest nefiind integral determinați, dar poate fi utilizat ca plan de fundații.

Plan –plecând de la planul de săpătură, poziția stâlpilor, s-a reconstituit un spațiu cu 5 încăperi: A – 5,25 x mediu 1,25 m, B – mediu 3 x mediu 2 m, C – mediu 1,75 x mediu 4,25 m, D – mediu 3,5 x 1, 75 m, E – 5,25 x mediu 2, 25 m, încăperile neavând laturile paralele.

Plan acoperiș – vederea de sus arată acoperirea longitudinală cu două pante cu unghiul de aproximativ 60%, caracteristice acoperirii cu stuf.

Secțiune caracteristică – secțiunea transversală evidențiază sistemul structural care poate fi asimilat cu unul în cadre de lemn, cu stâlpi încastrați aproximativ 1,4 m în pământ și diametre medii de 25 – 30 cm. Îmbinarea cu grinzile principale din lemn rotund , având diametre de cca 30 cm se propune a fi o rezemare pe ramificații "V" ale trunchiurilor, asigurate cu liane sau sfoară. De pe grinzile perimetrice longitudinale pe pana longitudinală centrală mai înaltă cu 1,8 m reazămă căpriori rotunzi, înclinați la 60%, de aproximativ 10 cm diametru, la aproximativ 1 m distanță între ei, iar longitudinal pe ei șipci rotunde de aproximativ 5 cm diametru, la aproximativ 40 cm între ele, legate cu liane sau sfoară, constituind astfel structura pentru acoperirea cu snopi de stuf, cu grosimi de cca 20 cm și lungimi de aproximativ 2 m. Straturile de stuf suprapuse în șiruri puteau fi asigurate de vârful ascuțit al căpriorului la partea de sus și eventual "cusute" cu sfori sau lestate cu greutate. Pereții pe laturile scurte erau construiți în calcane. Închiderile laterale erau nestructurale și realizate pe o structură alcătuită din mici stâlpi la 20 cm și nuietele împletite, care se luteau în grosimi de aproximativ 20 cm. Stâlpii principali rămâneau aparenti întrucât lutul nu aderă bine la trunchiul decojit.

Podelele erau alcătuite din nuietele împletite de aproximativ 5 cm diametru, luteite.

Fațada Nord –evidențiază sistemul de acoperire și golurile. Ea este în proporție de 60% estimată din cauza cercetării incomplete de șantier.

Fațada Sud – cuprinde accesul principal estimat de cca 80/180 cm, amplasat pe această latură din considerente sanitare. Puteau fi prevăzute goluri de mici dimensiuni de până la 50/70 cm, care iluminau și ventilau fiecare încăpere.

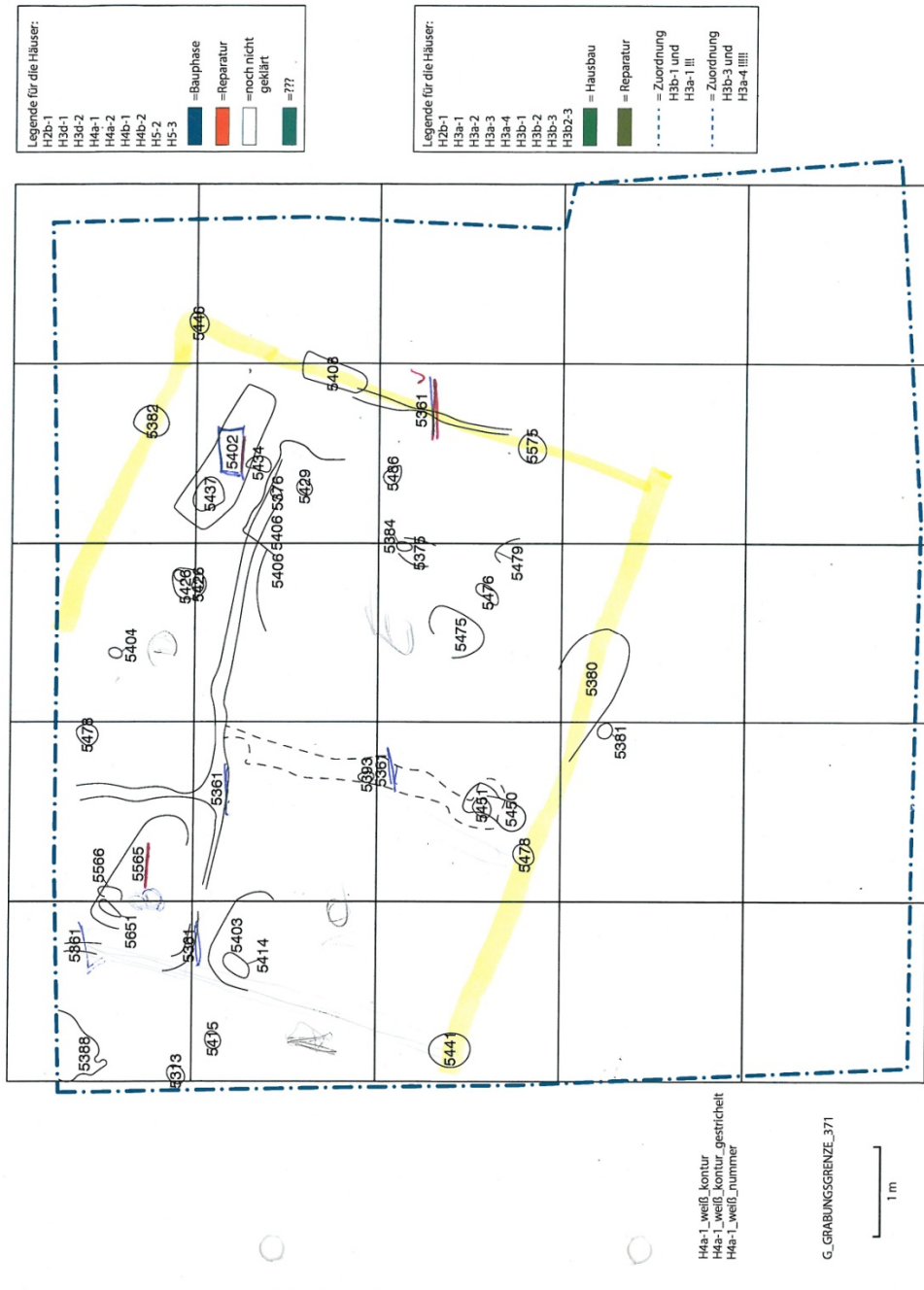
Fațada Est – arată forma acoperișului în 2 pante de 60% cu două probabile goluri pentru luminare și ventilare.

Fațada Vest – este similară cu fațada Est, fiind estimată tot datorită datelor incomplete de șantier.

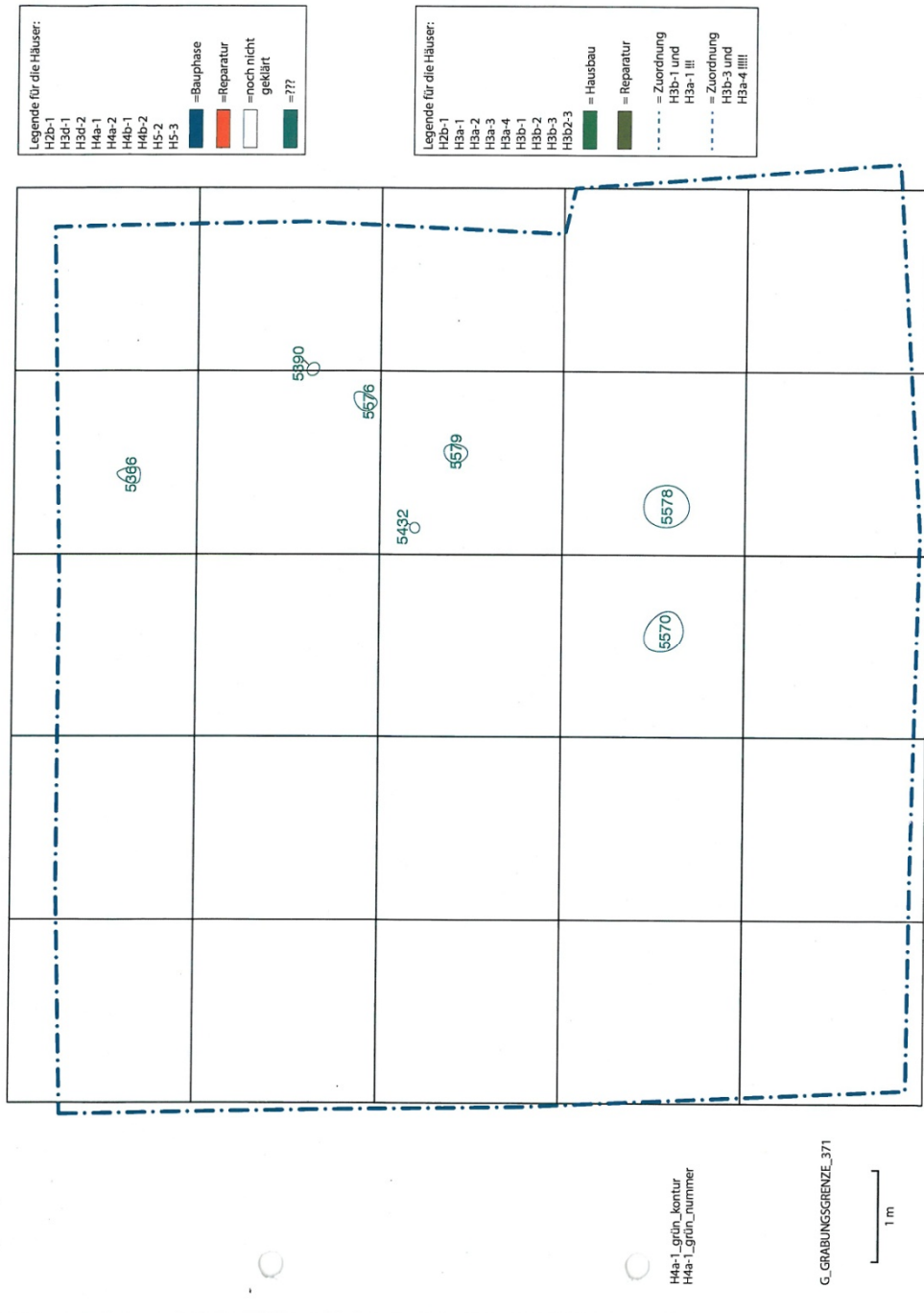
Axonometrie – prezintă imaginea spațială a volumetriei privită dinspre Sud-Est.

Reprezentare grafică a volumului reconstituit

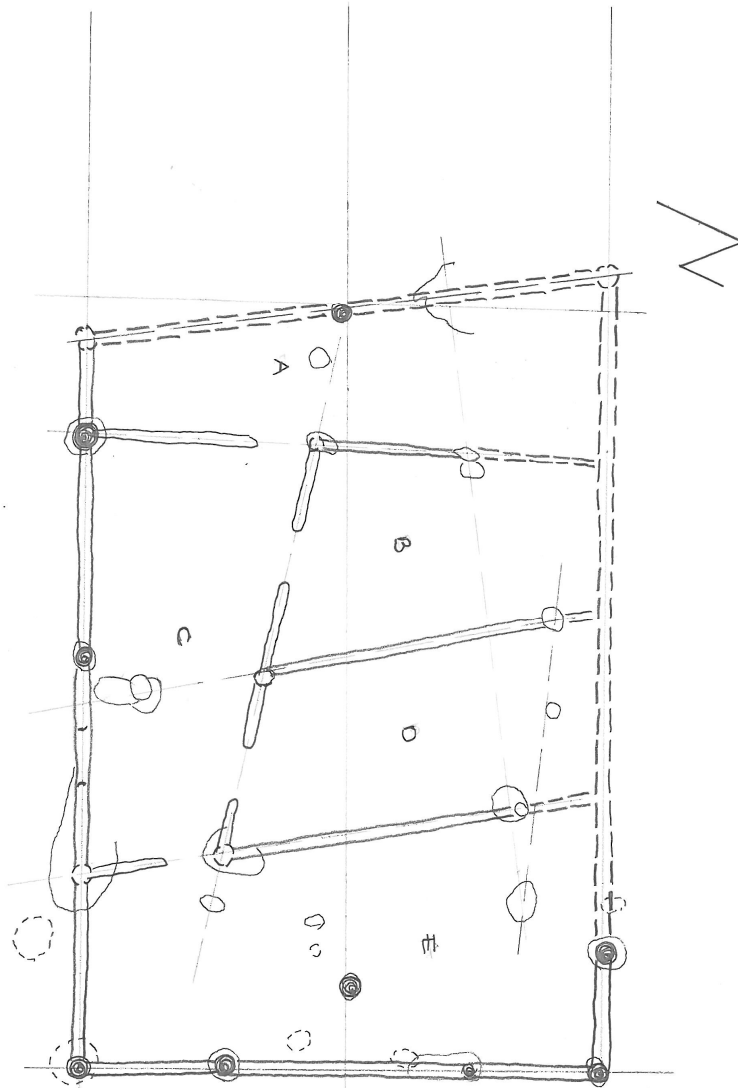
Planșa 7.11 H4 a- 1 Plan săpătură fundație A

Planșa 7.12 H4 a- 1 Plan săpătură fundație B

Planșa 7.13 H4 a- 1 Plan parter

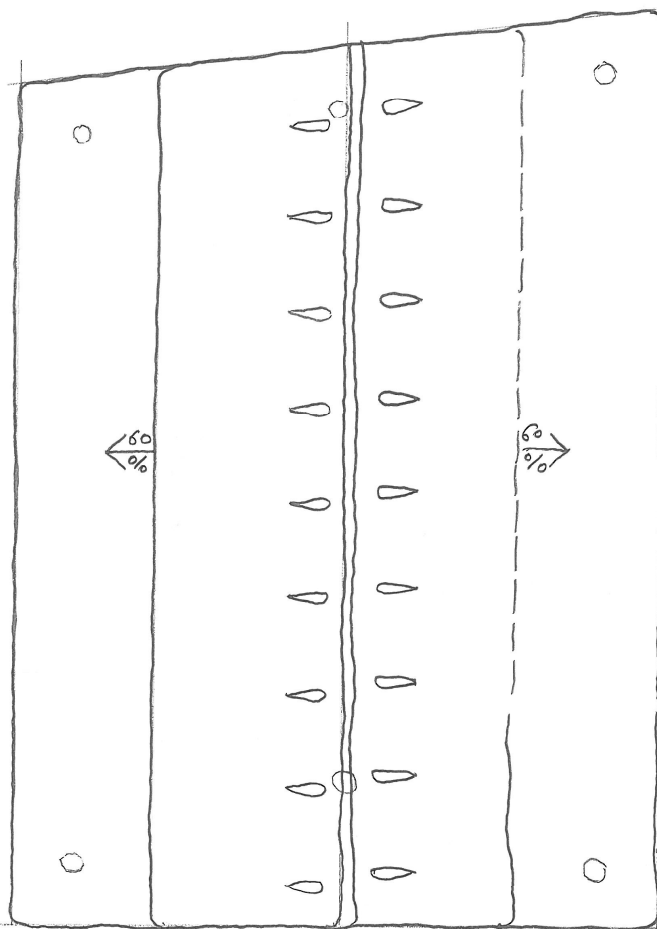

INFORMAȚIE CERTĂ

INFORMAȚIE ESTIMATĂ

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - H4 a-1 (Feat 5361)	ARHEOLOG. - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 5200-5100 î. Chr.	ARHITECT - M.C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR JUDEȚUL TIMIȘ-RO	PLANȘA - PLAN PARTER
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P.	SCARA - 1:50

Planșa 7.14 H4 a- 1 Plan acoperiș

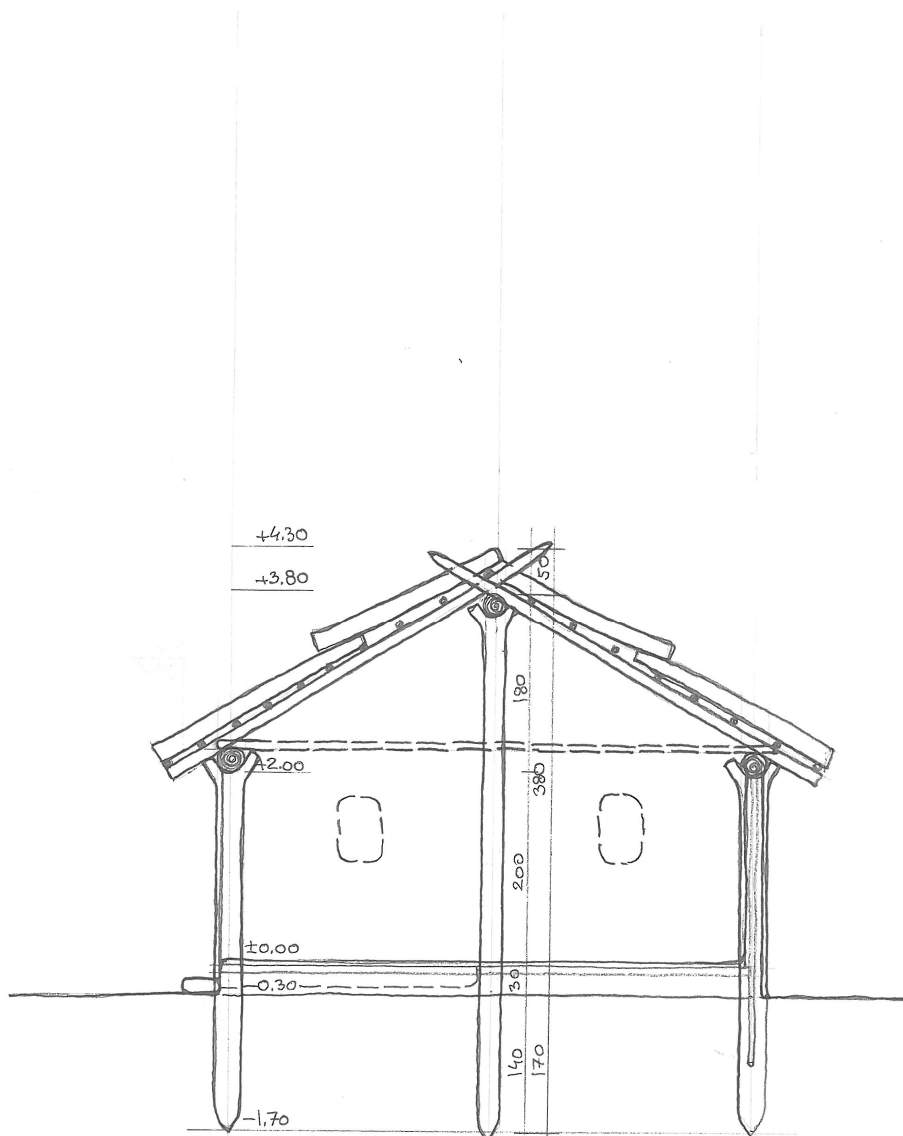
INFORMAȚIE CERCETARE

INFORMAȚIE ESTIMATĂ

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE +1ca-1 (Feat 536)	ARHEOLOG - F. DRASOVEANU
PERIOADA - 5200-5100 î. Chr.	ARHITECT - M. C. BOKICI
LOCALITATEA - ACTUAL UIVAR, JUDEȚUL BORDUGHIU	PLATSA - PLAN ACOPERELI
FUNCTIE - LOCUINȚA P	SCARA - 1:50

0,5m

Plansa 7.15 H4 a- 1 Secțiune caracteristică

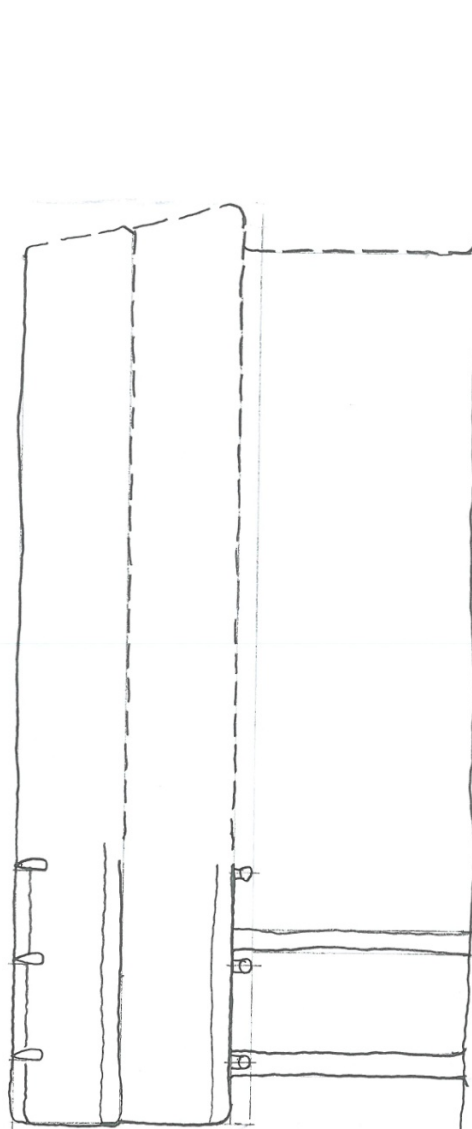
INFORMAȚII CERTE

INFORMAȚII ESTIMATE

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H4a-1 (cat. 5361)	ARHEOLOG - F. DRĂGOVEAN
PERIOADA - 5200-5100 î. Chr.	ARHITECT - M.C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR JUD. TIMIȘ	PLANȘA - SECȚIUNE CARACTERISTICĂ
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P	SCARA - 1:50

0,5m

Plansa 7.16 H4 a- 1 Fațada Nord

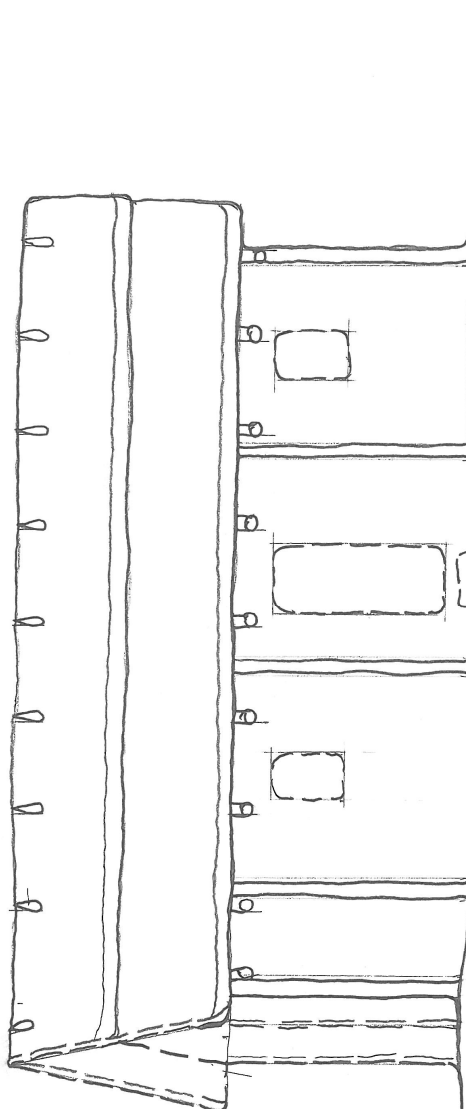

INFORMAȚIE CERTĂ

INFORMAȚIE ESTIMATĂ

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE - H4a (Fea 531)	ARHITECT - F. DRAGONEANU
PERIOADA - 5200-5100 î. Chr.	ARHITECT - M. C. BODICI
LOCALITATEA - ACTUAL UIVAR 100. TMIS PO	PLANȘA - FATAȘA N.
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P	SCALA - 1:50

Planșa 7.17 H4 a- 1 Fațada Sud

INFORMAȚIE CERTĂ —

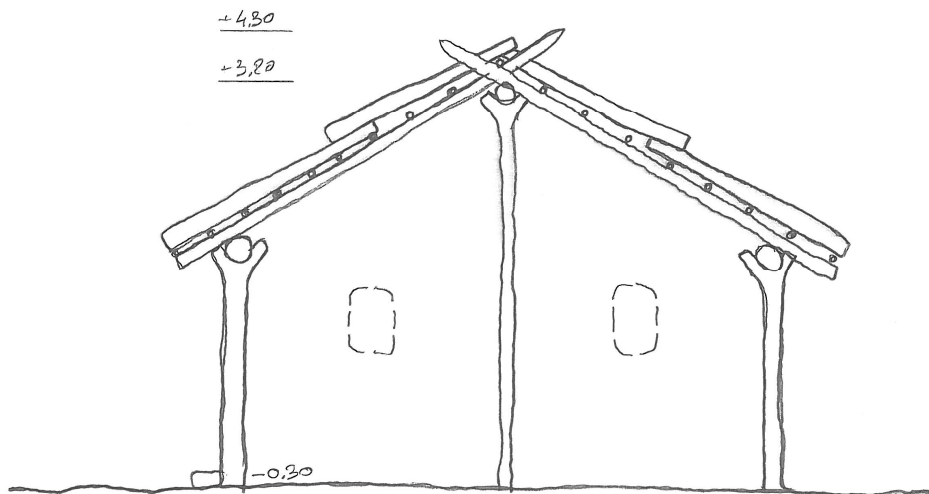
INFORMAȚIE ESTIMATĂ — —

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - H4a - (Text 536)	ARHEOLOG - F. DRAGONEANU
PERIOADA - 5200 - 5100 î. Chr.	ARHITECT - M. C. DOBICI
LOCALIZARE - ACTUAL LIUAR JUP. TIMIS RO	PLANȘA - FAȚADA SUD
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P	SCARA - 1:50

0.3/06

Planșa 7.18 H4 a- 1 Fațada Est

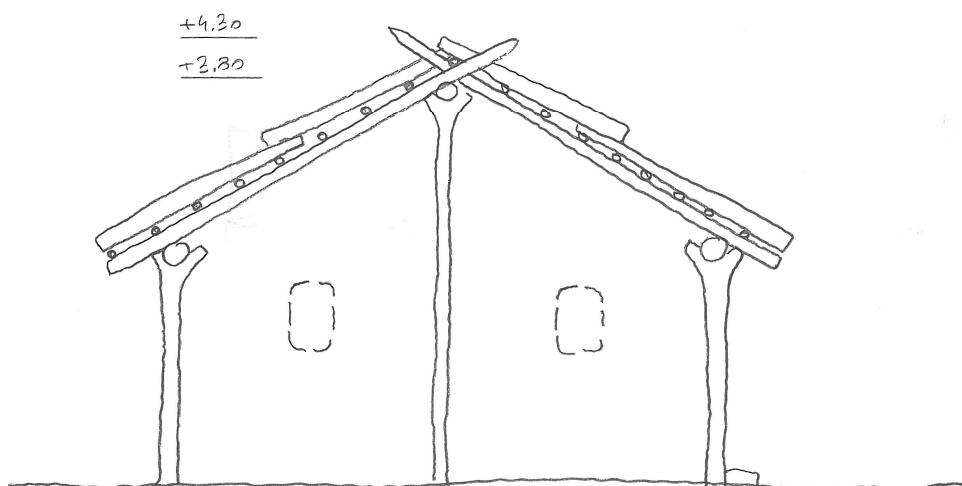
98 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

INFORMAȚIE CERTĂ ————— INFORMAȚIE ESTIMATĂ —————

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - H/a (Feu 536)	ARHEOLOG - F. DRĂȘOVEANU
PERIOADA - 5200 - 5100 î. Chr.	ARHITECT - M. C. DOHICU
LOCALIZARE - ACȚIUN. UIVAR - JUD. TIMIȘ R	PLANȘA - FAȚADA EST
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P	SC. - 1:50

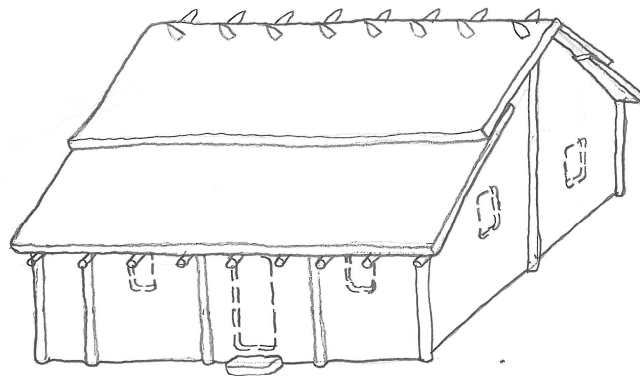
Planșa 7.19 H4 a- 1 Fațada Vest

INFORMAȚIE CERTĂ	INFORMAȚIE ESTIMATĂ
RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H4 a-1 (Faza 5/31)	ARHEOLOG - F. DRĂGULEAN
PERIOADA - 5200-5100 î. Chr.	ARHITECT - M. C. BOCHICI
LOCALIZARE - ACTUAL UNIV. IUD. TIMIȘ RO	PLATSA - FAȚADA VEST
FUNCȚIUNEA - LOCUINȚA P.	SCALA - 1:50

Planșa 7.20 H4 a- 1 Axonometrie

100 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

INFORMAȚIE CERCETARE

INFORMAȚIE ESTIMATĂ

RECONSTITUIRE CONSTRUCTE - H _{1/2} -T (Fest 536)	ARHEOLOG - F. DRĂSOVEAN
PERIOADA - 5200 - 5100 î. Chr.	ARHITECT - M. C. BODNIC
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR-JUD. TIMIȘ-RO	PLANȘA - AXONOMETRIE
FUNCȚIUNEA - LOCUINȚĂ P.	SCARA - 1:100

7.5. Construcție H3 f-1

FIȘĂ DESCRIERE TEXTUALĂ:

Titlul – Construcție P H3 f – 1 = H3 d- 1

Amplasament – Actualmente localitatea Uivar, județul Timiș, Ro

Estimare temporală – 5200 – 5100 a.Chr.

Autor date – prof.dr. Wolfram Schier și prof.dr. Drașovean Florin

Autor reconstituire – arh. Mihai-Corneliu Popovici-Donici

Planul de săpătură - include aproape integral planul construcției și poate fi utilizat ca plan de fundații.

Plan –folosind planul de săpătură, poziția stâlpilor, s-au reconstituit 4 încăperi, de la Vest la Est, după cum urmează: 5,75 x 2 m, 5,75 x mediu 2,25 m, 5,25 x mediu 2,75 m, 5,25 x mediu 2 m. Săpăturile de șantier pe latura de Sud relevă că accesul era protejat de o acoperire locală în polată.

Plan acoperiș – arată acoperirea longitudinală cu două pante cu unghiul de aproximativ 60%, potrivite pentru acoperirea cu stuf.

Secțiune caracteristică – în secțiunea transversală se observă sistemul structural ce poate fi asimilat cu unul în cadre de lemn, cu stâlpi încastrați aproximativ 1,4 m în pământ și diametre medii de 25 – 30 cm. Îmbinarea cu grinzile principale din lemn rotund , având diametre de cca 30 cm se propune a fi o rezemare pe ramificații "V" ale trunchiurilor, asigurate cu liane sau sfoară. De pe grinzile perimetrice longitudinale pe pana longitudinală centrală mai înaltă cu 1,8 m reazămă căpriori rotunzi, înclinați la 60%, de aproximativ 10 cm diametru, la aproximativ 1 m distanță între ei, iar longitudinal pe ei șipci rotunde de aproximativ 5 cm diametru, la aproximativ 40 cm între ele, legate cu liane sau sfoară. Acoperișul de stuf are grosimi de cca 20 cm și lungimi de aproximativ 2 m. Straturile de stuf puteau fi asigurate de vârful ascuțit al căpriorului la partea de sus. Pereții pe laturile scurte erau sub formă de calcane. Închiderile laterale nestructurale erau realizate pe o structură alcătuită din mici stâlpi la 20 cm și nuiiele împletite, care se luteau în grosimi de aproximativ 20 cm. Stâlpii principali rămâneau aparenti întrucât lutul nu aderă bine la trunchiul decojit.

Podelele erau ridicate la aproximativ 30 cm de la nivelul solului, fiind alcătuite din nuiiele împletite de aproximativ 5 cm diametru, luteite.

Fațada Nord –se observă sistemul de acoperire și posibilele goluri, câte unul pentru fiecare din cele 4 încăperi.

Fațada Sud – ilustrează accesul principal acoperit de o polată. Puteau fi prevăzute de asemenea goluri mici pentru alte 2 încăperi.

Fațada Est – în care se vede forma acoperișului construit în 2 pante cu o înclinare de 60% și cu două goluri estimate pentru luminare și ventilare.

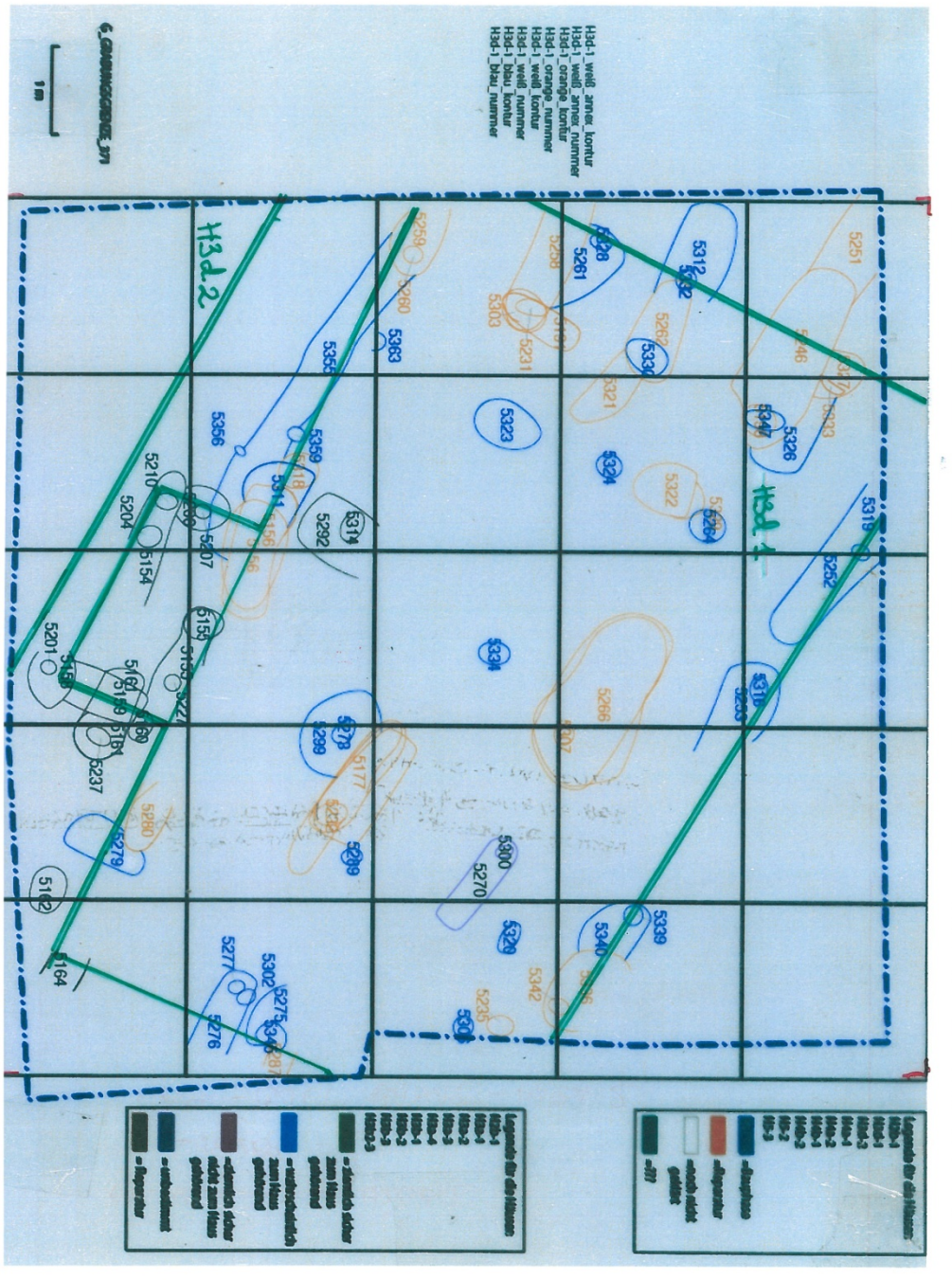
Fațada Vest – surprinde forma acoperișului și calcanul lateral cu două posibile goluri pe post de ferestre.

Axonometrie – dinspre Sud prezintă acoperirea în polată a intrării, ilustrând volumul de ansamblu.

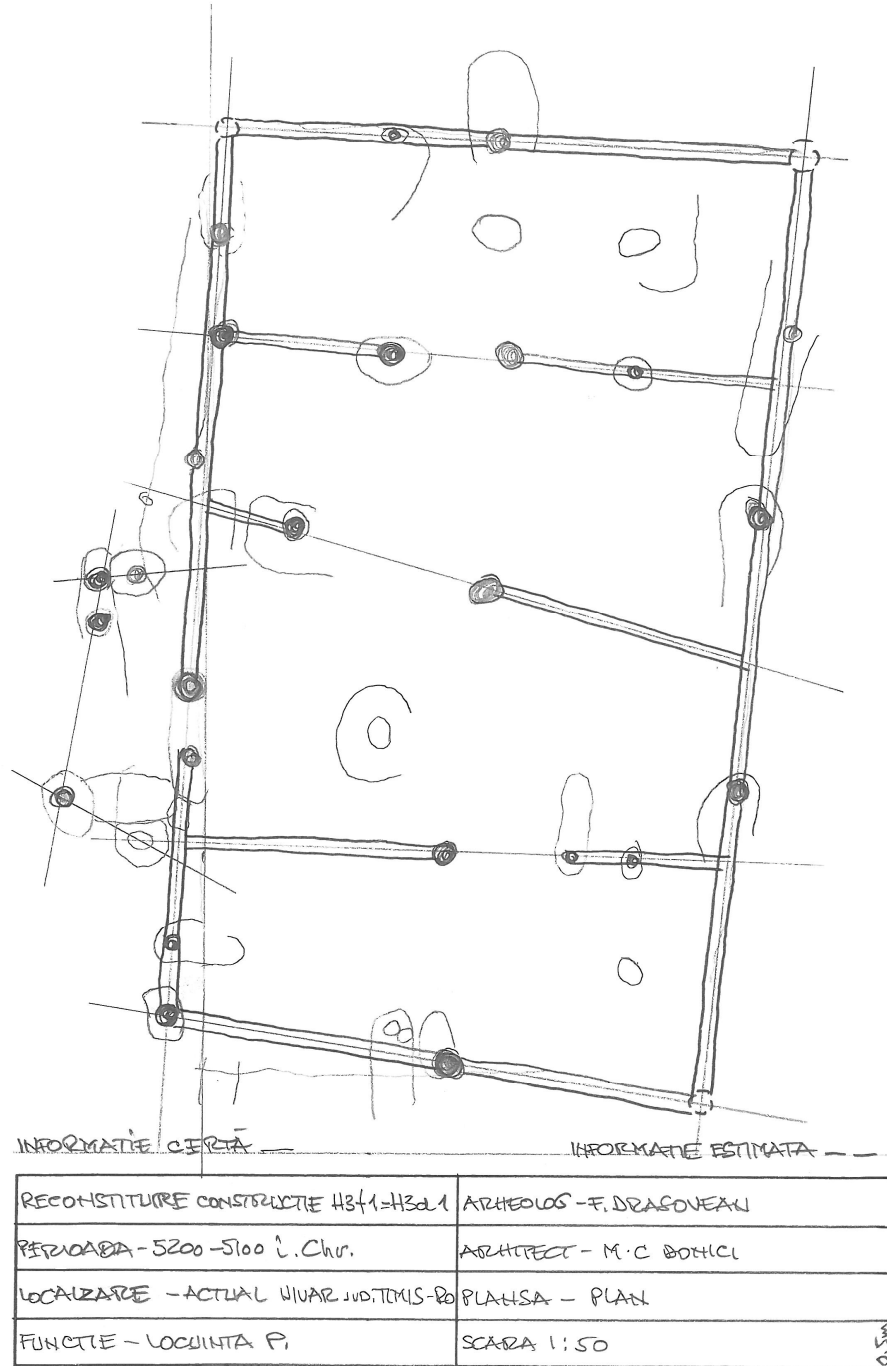
Reprezentare grafică a volumului reconstituit

102 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

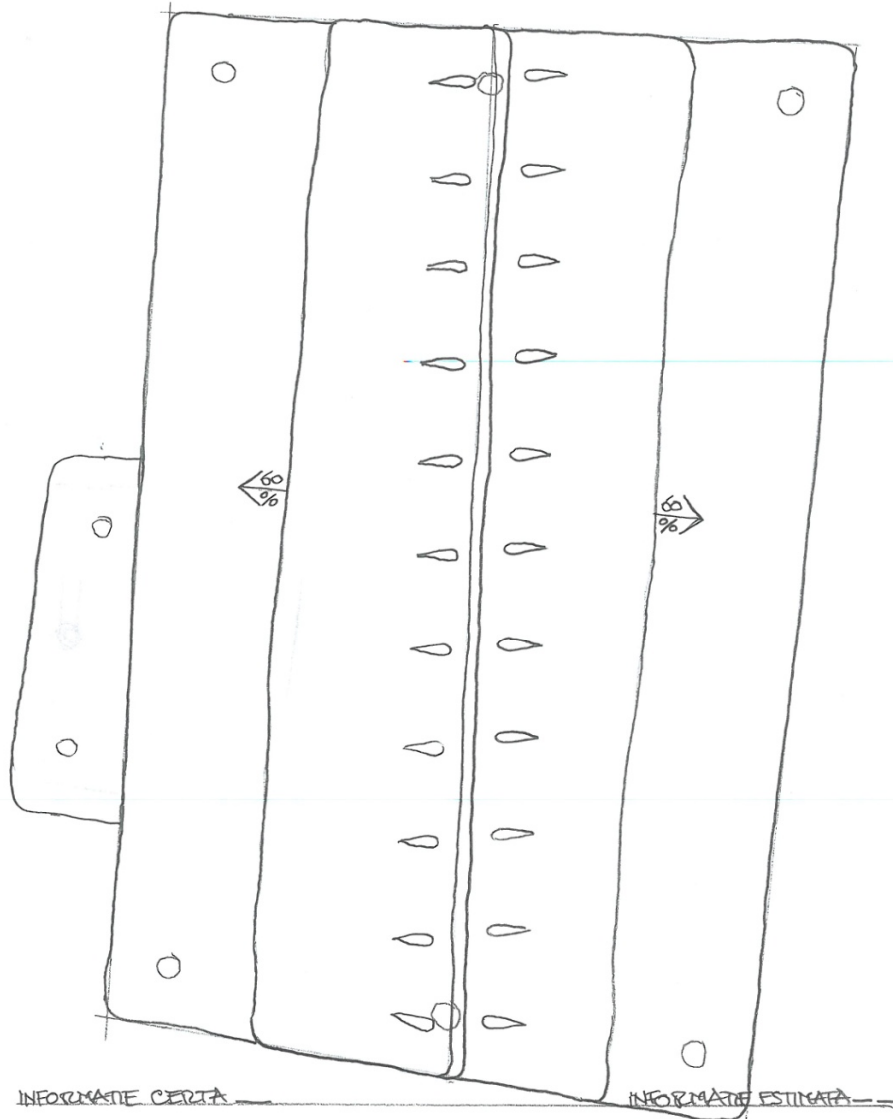
Planșa 7.21 H3 d- 1 Plan săpătură fundație

Planșa 7.22 H3 d- 1 Plan

Planșa 7.23 H3 d- 1 Plan acoperiș

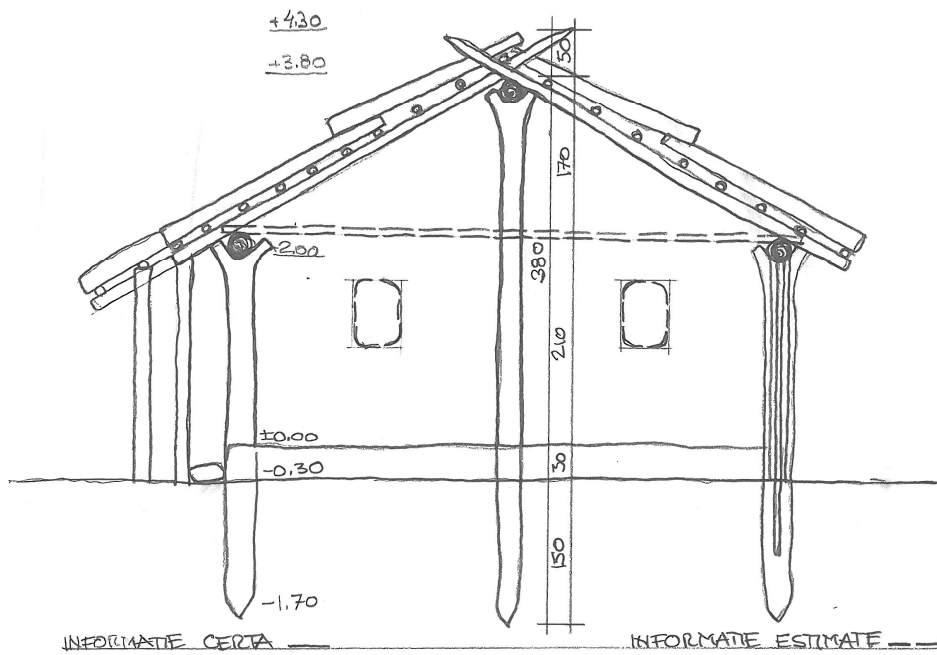
INFORMAȚIE CERTĂ

INFORMAȚIE ESTIMATĂ

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H3/1 = H3d.1	ARHEOLOG - F. DRĂGULEAN
PERIOADA - 5200 - 5100 î. Chr.	ARHITECT - T.C. BOHICI
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR - UD. TIMIS - RD	PLANSA - PLAN ACOPERIS
FUNCȚIE - LOCUINȚĂ - P.	SCALA 1:50

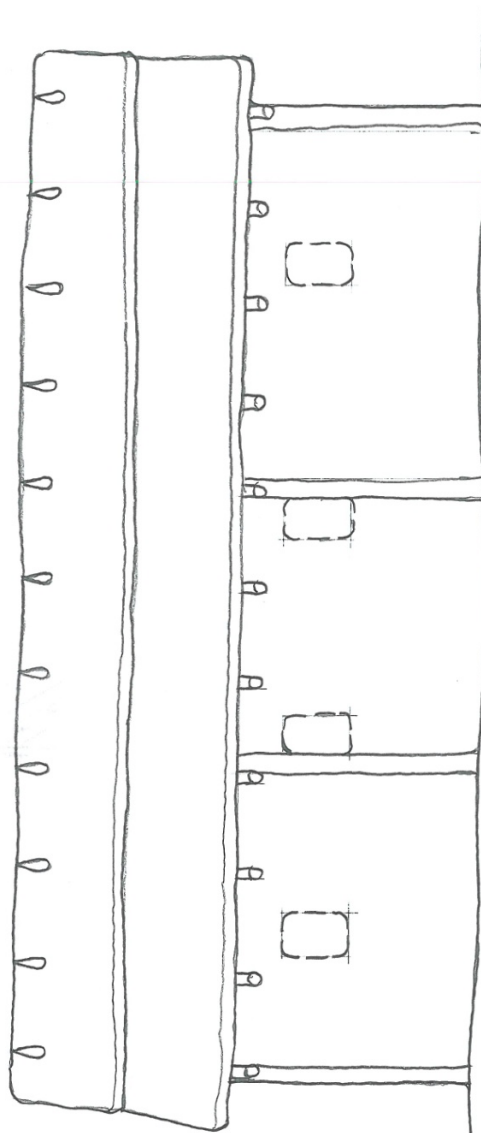
0.5/14

Plansa 7.24 H3 d- 1 Secțiune caracteristică

INFORMAȚIE CERTĂ	INFORMAȚIE ESTIMATĂ
RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H3.f1=H3d.1	ARHEOLOG - F. DRĂȘNEAN
PERIOADĂ - 5200-5100 î. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL WIUAR JUDEȚ. TIMIȘ - RO	PLANȘĂ - SECȚIUNE CARACTERISTICĂ
FUNCȚIE - LOCUINȚĂ P.	SARĂ - 1:50

Plansa 7.25 H3 d- 1 Fațada Nord

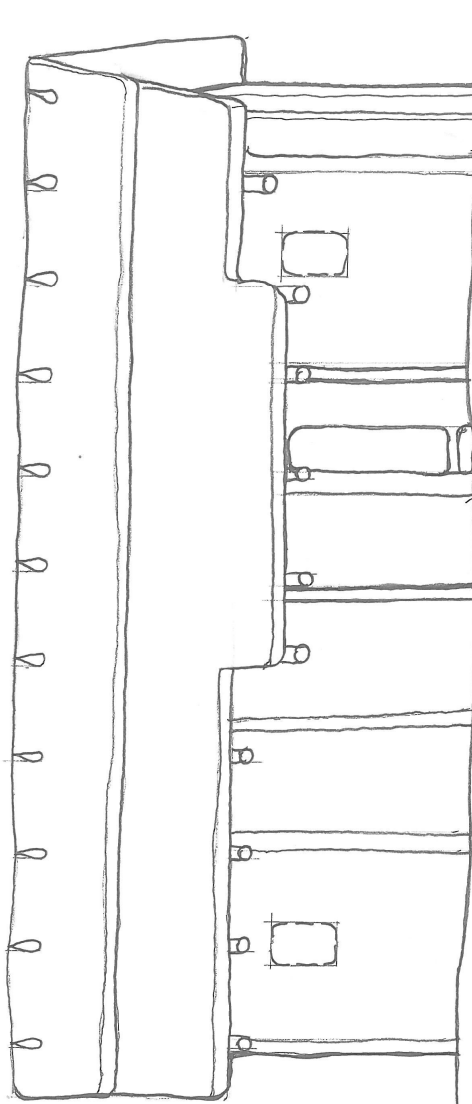
INFORMAȚIE CERTĂ

INFORMAȚIE ESTIMATĂ

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H3f1 = H3d1	ARHEOLOG - F. DRĂGOVEANU
PERIOADA - 5200 - 5100 î. Chr.	ARHITECT - M. C. BONICI
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR JUD. TIMIȘ - RO	PLANSĂ - FATAȚA HOROD
FUNCȚIE - LOCUINȚĂ P.	SCARA - 1:50

OSM

Planșa 7.26 H3 d- 1 Fațada Sud

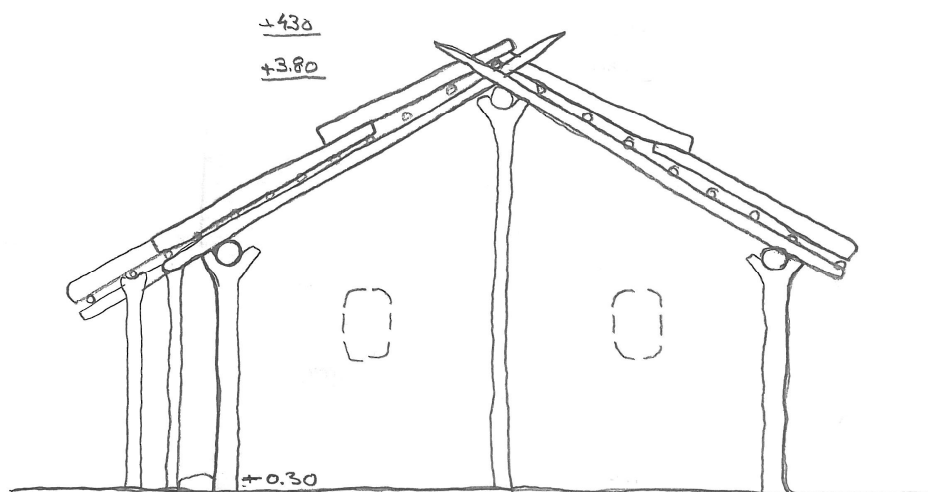
INFORMAȚII CEEȚE

INFORMAȚIE ESTIMATĂ

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H3 f-1 = H3 d-1	ARHTECȚOS - F. DRĂȘOVEAN
PERIOADA - 5200 - 5100 î. Chr.	ARHITECT - M. C. BŢNICI
LOCALIZARE - UNAR 100, TIMIȘ - RO	PLANȘA - FAȚADA SUD
FUNCȚIE - LOCUINȚA P,	SC. - 1 : 50

10.5m

Planșa 7.27 H3 d- 1 Fațada Est

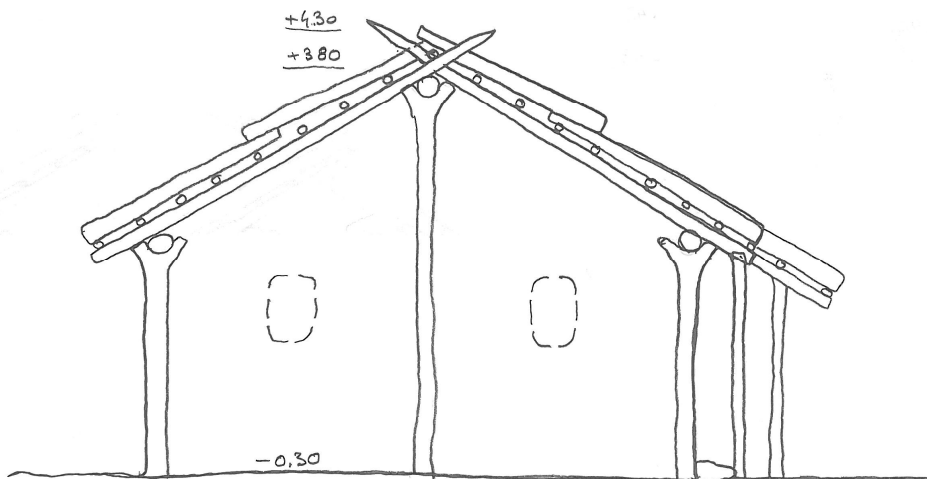
INFORMAȚIE CERTĂ

INFORMAȚIE ESTIMATĂ

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - H3f1 = H3d1	ARHEOLOG - F. DRĂGOVEAN
PERIOADA - 5200 - 5100 î. Chr.	ARHITECT - M. C. BODICI
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR JIB. TIMIS - RD	PLANSA - FAȚADA EST
FUNCȚIE - LOCUINȚA P.	SC. 1:50

05/04

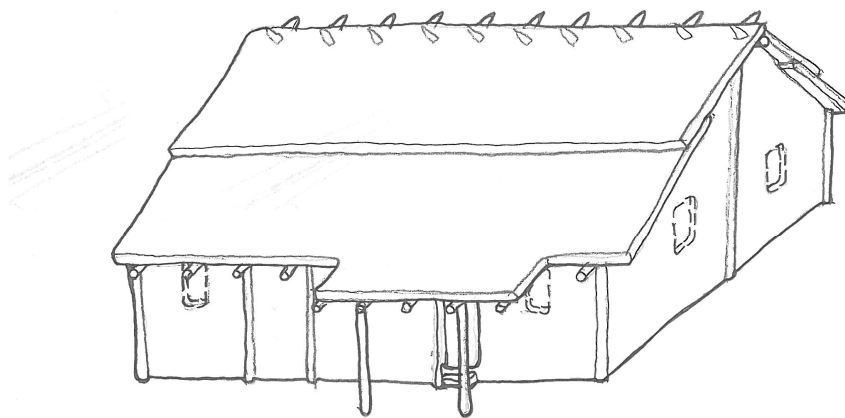
Planșa 7.28 H3 d- 1 Fațada Vest

INFORMAȚIE CERTĂ	INFORMAȚIE ESTIMATĂ
RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H3f1-H3d1	ARHEOLOG - F. DRĂGĂVEAN
PERIOADA - 5200-5100 î. Chr.	ARHEOLOG - M. C. BŢNICI
LOCALIZARE - ACTUAL UNAR, JUDEȚUL TIMIȘ - RO	PLANȘA - FAȚADA VEST
FUNCȚIE - LOCUINȚA P	SCARA - 1:50

Planșa 7.29 H3 d- 1 Axonometrie

110 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

INFORMAȚIE CERTĂ —

INFORMAȚIE ESTIMATĂ —

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE H3f1 = H3d1	ARHEOLOG. - F. DRĂGOVEAN
PERIOADA - 5200-5100 î. Chr.	ARHITECT - M. C. DOHIC
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR ₃₀₀ .TIMIS-RO	PLAȘA - AXONOMETRIE
FUNCȚIE - LOCUINȚA P.	SC. 1:100

7.6. Concluzii tipologice locale - Uivar

Reconstituind un număr de 3 construcții cu metoda propusă, se observă anumite caracteristici comune:

- Structuri în cadre de lemn, stâlpi încastrați în pământ aprox. 1,5 m, care conferă stabilitate structurii, chiar dacă nu există contravântuiri ce creează triunghiuri nedeformabile, și grinzi simplu rezemate pe ramificații naturale ale stâlpilor, legate cu nuiiele sau sfoară.

- Șarpantă în două pante de aproximativ 45° longitudinală, alcătuită din căpriori la distanțe de aproximativ 1 m rezemați pe grinzile laturilor lungi (cosoroabe) și grinda centrală a acoperișului (pană de coamă). Șipci longitudinale legate pe căpriori din 50 în 50 cm, care constituie suporturi pentru învelitoarea vegetală – probabil stuf, așezat în straturi succesive legate sau lestate.

- Închideri cu pereți nestructurali, constituiți din pari verticali, împletitură de nuiiele și lipitură de pământ (lut).

- Închiderea pe laturile scurte se realiza prin ridicarea pereților, obținându-se calcane.

În situația locuințelor pe parter cu încăperi multiple, tavanul putea să lipsească, iar zidurile despărțitoare să se ridice până în pod, volumul interior înalt permițând în perioada caldă o bună ventilare a aerului cald.

În situațiile în care s-a documentat existența unui planșeu cu lipitură de pământ și folosirea podului, există un avantaj structural pentru stabilitatea construcției, cele două triunghiuri ale șarpantei contribuind la rigiditatea ansamblului, mai ales în varianta unor încărcări mari ale tavanului.

Podelele erau ridicate câteva zeci de centimetri deasupra solului.

Pereții lipiți erau probabil pictați în culori de pământ, cu motive geometrice pe interior și posibil pe exterior, după cum sugerează reconstituiri făcute după fragmente de lut ars descoperite datorită incendiilor construcțiilor, situație prezentată în Anexe, fig. 16.

Golurile de acces, luminare și ventilație erau minimal-ergonomice, putând fi acoperite cu: scânduri despicate, piei de animale, țesături sau membrane animale, soluții existente și în comunități neolitice actuale sau izolate.

Obținem astfel imaginea unor construcții paralelipipedice masive, cu goluri mici, având mai multe compartimente interioare, cu acoperișuri în două pante longitudinale, cu pante de aproximativ 45° și calcane pe laturile scurte, acoperișul din fibre vegetale ieșind aproximativ 40 cm în consolă, fapt care proteja pereții din pământ și golurile practicate.

Tipologia de ansamblu era surprinzător de unitară, variind dimensiunile în plan și posibila locuire în pod, situație datorată folosirii acelorași materiale locale, acelorași unelte și tehnici constructive care au dus la crearea unui sistem structural stabil și ușor reproductibil pe perioada mai multor generații.

De menționat că acest sistem constructiv necesită o întreținere permanentă și reparații sezoniere primăvara și în sezoanele cu ploi abundente, neîntreținerea sau părăsirea construcțiilor conducând la degradarea lor în scurt timp.

Cercetările de șantier arheologic evidențiază poziția stâlpilor structurali prin nuanțe diferite ale solului și uneori urme de pământ ars din structura pereților, podelelor sau planșeelor care au rezultat în urma incendiilor accidentale, sanitare sau conflictuale.

7.7. Fișe de date Foeni

1. FIȘĂ INFORMAȚII GEOGRAFICE

Amplasament geografic

Actualmente localitatea Foeni, județul Timiș, România, 4600 – 4500 a.Chr.

Amplasament în cadrul continentului

Nordul Peninsulei Balcanice, continentul Europa

Relieful

Câmpie continentală

Cursuri de apă

- Râul Bega – alohton, transversal, izvorât din Carpați – 100 mc/sec
- între Bega Mică și Timiș

Sisteme vegetative

- Lunca râului Bega: salcie, salcâm, stuf
- Păduri foioase: fag, stejar

Materiale locale pentru construcții

Lemn foioase: fag, stejar, alun, salcie, salcâm, stuf

Pământ: lut, piatră de râu

Informații suplimentare

- Râul Bega este afluent al Dunării
- Munții Banatului protejează față de influențele climatice dinspre Nord-Est.

2. FIȘĂ INFORMAȚII CLIMATICE

Climat estimat

Temperat-continental, cu influențe mediteraneene, asemănător celui actual

Anotimpuri

Primăvara – rece, ploioasă
Vara – caldă, excesivă
Toamna – caldă, lungă
Iarna – temperată

Temperaturi

medii anuale: 10-12°C

maxime: +42, 5°C (Jimbolia)

minime: - 30, 9°C (Lugoj)

Regim pluviometric: 550- 600 mm

Primăvara – normal

Vara – secetos: 80 -100 mm

Toamna – normal

Iarna –scăzut : 40 mm - 20 de zile cu ninsoare

Informații suplimentare

- Climat temperat –continental cu influențe dinspre Marea Adriatică, excesele Câmpiei Dunării fiind atenuate de Munții Banatului
- Vânturi dominante dinspre Vest – medii 3 m/sec, maxime 27 m/sec.

3. INFORMAȚII TEHNICE

Materiale de construcții procesate

- Lemn fag, stejar decojit, eventual despicat în două
- Lut în amestec cu nisip, apă resturi vegetale și animale
- Nuiele salcie, alun, sfoară in, cânepă
- Stuf, trestie, papură

Unelte existente (plus fișe anexe)

- Ciocan din piatră șlefuită cu gaură pentru coadă de lemn
- Răzuitoare din așchii de piatră
- Pene de lemn
- Par de lemn
- Mai din lemn
- Sapă cu corn de animale

Sisteme constructive (plus fișe anexe)

- Structură în cadre din lemn cu stâlpi încastrați.
- Noduri cu legături din nuiele de salcie, sfoară
- Pereți- împletitură din nuiele de salcie, lipiți cu lut, acoperire cu stuf sau trestie

Tehnici și tehnologii disponibile

- Tăiere prin lovire cu ciocane de piatră
- Decojire cu răzuitoare pe material proaspăt
- Despicare cu pene de lemn în crăpături uscate
- Legături cu nuiele de salcie sau sfoară de in, cânepă

Informații suplimentare

Zugrăveli cu modele geometrice din culori de pământ, împrumutate din olărit.

4. INFORMAȚII ECONOMICE

- Sistem economic (vânătoare, pescuit, cules, agricultură extensivă/intensivă, meșteșuguri, industrialism, postindustrialism)

- Agricultură extensivă, creșterea animalelor, completat cu cules, vânătoare, pescuit

Resurse disponibile

Cereale primitive, păsări de râu, animale domestice, vânat, pește, rădăcini comestibile

Forța de muncă

- Familii cu mai multe generații
- Comunitatea a supraviețuit timp de aproximativ 200 de ani.

Informații suplimentare

- Economie agricolă cu completări de resurse din vânătoare, cules, pescuit

- Materiale din lunca râului Bega și păduri de foioase importante în acea perioadă

5. INFORMAȚII SOCIALE

Date ergonomice despre populație

	bărbați	femei
înălțimi medii	165 cm	150 cm
greutăți medii	80 kg	80 kg
speranța de viață	45 ani	50 ani
mortalitatea infantilă	mare	mare

Organizare socială

- Familii multiple, trei generații
- Comunități rurale de aproximativ 500 de persoane

Sistem familial

- Trei generații, concomitent
- Sistem matriarhal, cu transmiterea totemului mamei

Sistem religios

- Zeii casei – credințe animiste
- Cultul fertilității, Cultul bourului

Obiceiuri alimentare

- Vetre de gătit interioare și exterioare
- Mâncare gătită – regim omnivor

Informații suplimentare

- Colaborare comunitară
- Casa tribului
- Sanctuare

6. INFORMAȚII CULTURALE

- Sisteme filosofice
- Religii animiste
- Cultul fertilității
- Sacrificii animale

Manifestări artistice (plus fișe anexe)

- Pictură: modele geometrice exersate pe vase de lut
- Culori pământii, 3-4 nuanțe de ocru
- Sculptură: idoli din lut, corn de animal, os, piatră
- Arhitectură: sisteme structurale în cadre de lemn încastrate în pământ, cu parter și etaj locuit
- Muzică: predominanța ritmului
- Dans: ritual
- Arte decorative: motive geometrice
- Interpretări schematice, antropomorfe, zoomorfe și motive florale interpretate geometric

Informații suplimentare

Obiceiuri legate de schimbarea anotimpurilor, cultul fertilității și al forței animale - bourul

7.8. Construcție S-8

FIȘĂ DESCRIERE TEXTUALĂ:

Titlul – Construcție P S-8

Amplasament – Actualmente localitatea Foeni, județul Timiș, Ro

Estimare temporală – 4600 – 4500 a.Chr.

Autor date – prof.dr. Drașovean Florin

Autor reconstituire – arh. Mihai-Corneliu Popovici-Donici

Planul de săpătură - cercetarea de teren cuprinde planul construcției, mai puțin partea de Nord, care poate fi estimată, și poate fi considerată un plan al fundațiilor suficient cercetat.

Fig.7.6 Foeni locuinta S 8, imagine săpătură.

Fig.7.7 Foeni locuinta S 9, imagine săpătură - detaliu

Plan –plecând de la planul de săpătură și poziționarea stâlpilor, s-a reconstituit un plan, care evidențiază 2 încăperi: spre Vest încăperea estimată la aproximativ 4,2 x mediu 3 m, iar spre Est o încăpere mare, de 4,2 x 4,2 m. Pe latura de Est este prefigurată un portic de cca 4,4 x mediu 2,5 m, cu dezvoltare în 2 etape.

Plan acoperiș –evidențiază acoperirea longitudinală în două pante cu unghiul de aproximativ 90% , caracteristice pentru stuf. Datorită lățimii reduse acoperirea se putea realiza și cu câte 2 saltele de stuf pe fiecare pantă.

Secțiunea caracteristică, transversală, este importantă întrucât evidențiază sistemul structural și dimensiunile ergonomic corecte pentru talia ocupanților. Sistemul structural este similar cu cel în cadre de lemn, cu stâlpi încastrați aproximativ 1,5 m cu diametre medii de 25 – 30 cm. La îmbinarea cu grinzile principale din lemn rotund cu diametre de aproximativ 30 cm s-a optat pentru varianta plauzibilă a rezemării pe ramificații "V" ale trunchiurilor, legate cu liane sau sfoară. De pe grinzile perimetrice longitudinale – cosoroabe – pe pana longitudinală centrală mai înaltă cu aproximativ 1,75 m se așează căpriori rotunzi, înclinați la 90%, de aproximativ 10 cm diametru, la aproximativ 1 m distanță între ei, iar longitudinal pe ei șipci rotunde de aproximativ 5 cm diametru, la aproximativ 40 cm între ele, legate cu liane sau sfoară, constituind astfel structura pentru acoperirea cu snopi de stuf, cu grosimi de cca 20 cm și lungimi de aproximativ 2 m. Saltelele din stuf suprapuse în șiruri puteau fi penetrate de vârful ascuțit al căpriorului la partea de sus și puteau fi fixate cu sfori sau lestate cu greutate. Pereții de capăt pe laturile scurte erau închiși cu calcane. Pereții de închidere nestructurali erau realizați pe o țesătură alcătuită de stâlpișori la 20 cm și nuiete împletite, ca suport pentru lutuirea pereților cu grosimi de aproximativ 20 cm, ceea ce lăsa probabil aparenți parțial stâlpii principali, întrucât lutul nu aderă bine la trunchiul decojit și, în plus, lemnul se comportă mai bine în timp dacă respiră și elimină excesul de umiditate.

Podelele parterului erau alcătuite dintr-o împletitură de nuiete de 36 cm diametru și lutuite.

Fațada Nord –evidențiază sistemul de acoperire și posibilele goluri de mici dimensiuni (aproximativ 20 x 40 cm) pentru luminare și ventilare, plus un posibil acces secundar de 70/1,80 m. Partea dinspre Vest a fațadei este estimată, datele de șantier fiind insuficiente.

Fațada Sud – pe această fațadă pot fi amplasate 2 goluri estimate pentru luminarea și ventilarea celor 2 încăperi interioare. De asemenea, partea de Vest este estimată.

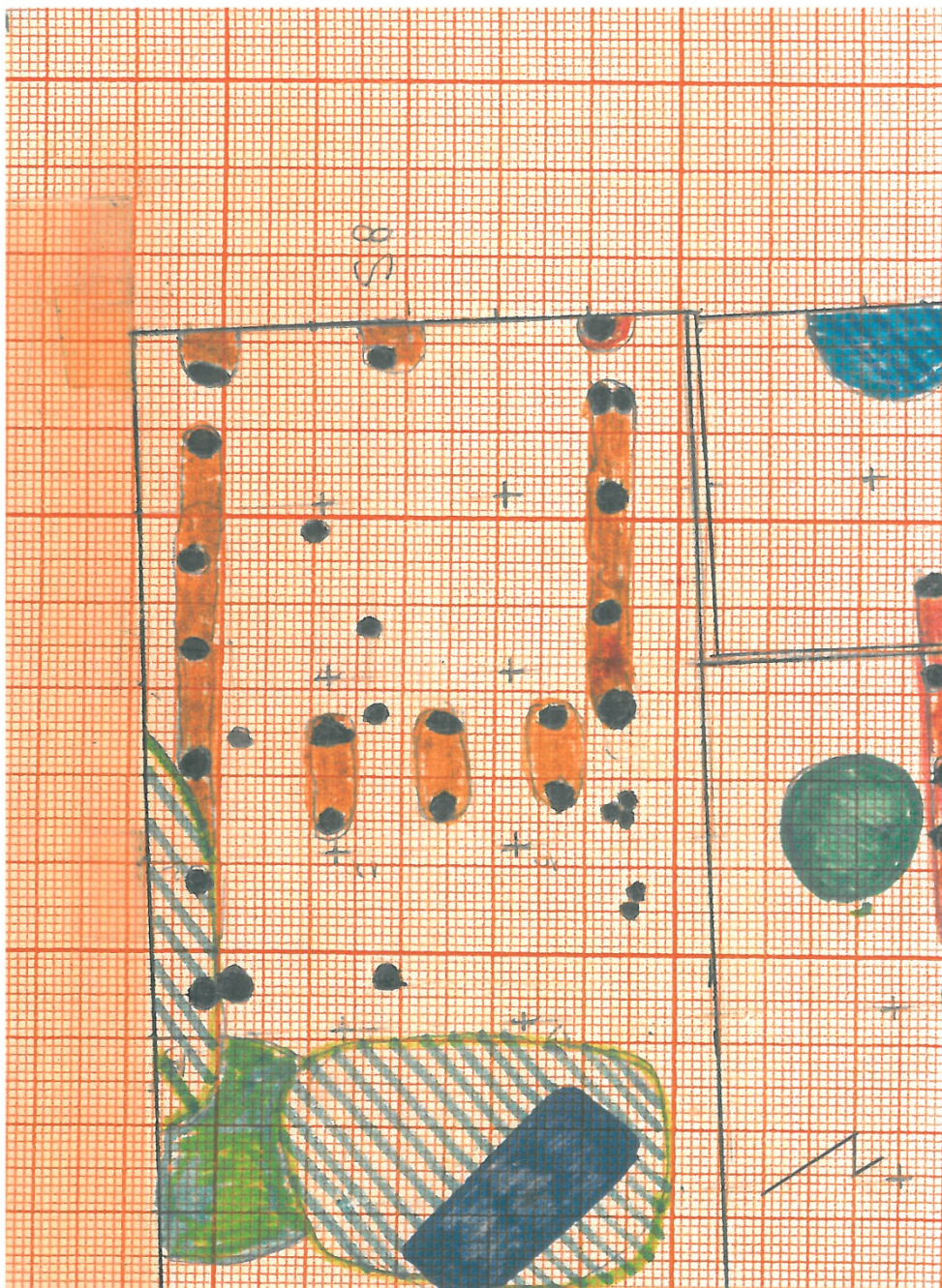
Fațada Est – se observă forma acoperișului în 2 pante la cca 90% și este reprezentat foarte bine spațiul acoperit al porticului care protejează, probabil, accesul principal în locuință cu șirurile de stâlpi independenți în 2 planuri.

Fațada Vest – reprezintă calcanul și forma acoperișului translată, întrucât lipsesc datele de șantier pe această latură. Se poate observa, de asemenea, structura acoperișului, care ieșea în consolă, de jur împrejur, aproximativ 50 cm, pentru a proteja pereții.

Axonometria – dinspre Sud-Est prezintă porticul specific al acestei locuințe, cu șirurile de stâlpi succesive. S-a reprezentat de asemenea partea dinspre Vest, estimată cu linie punctată.

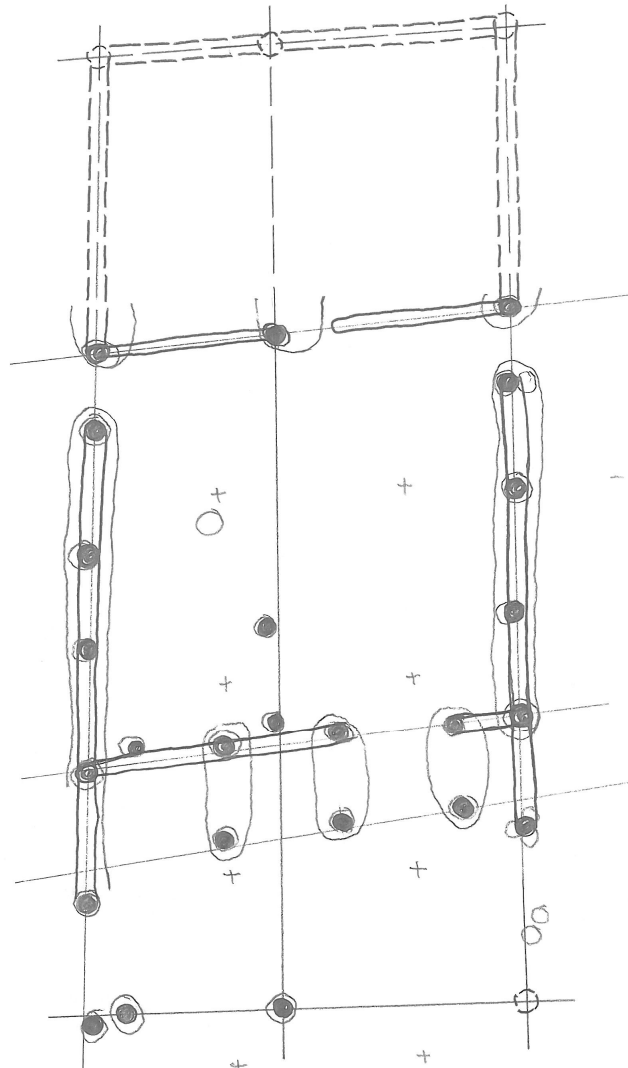
Reprezentare grafică a volumului reconstituit

Planșa 7.30 S8 Plan săpătură fundație

Planșa 7.31 S8 – Plan

S8

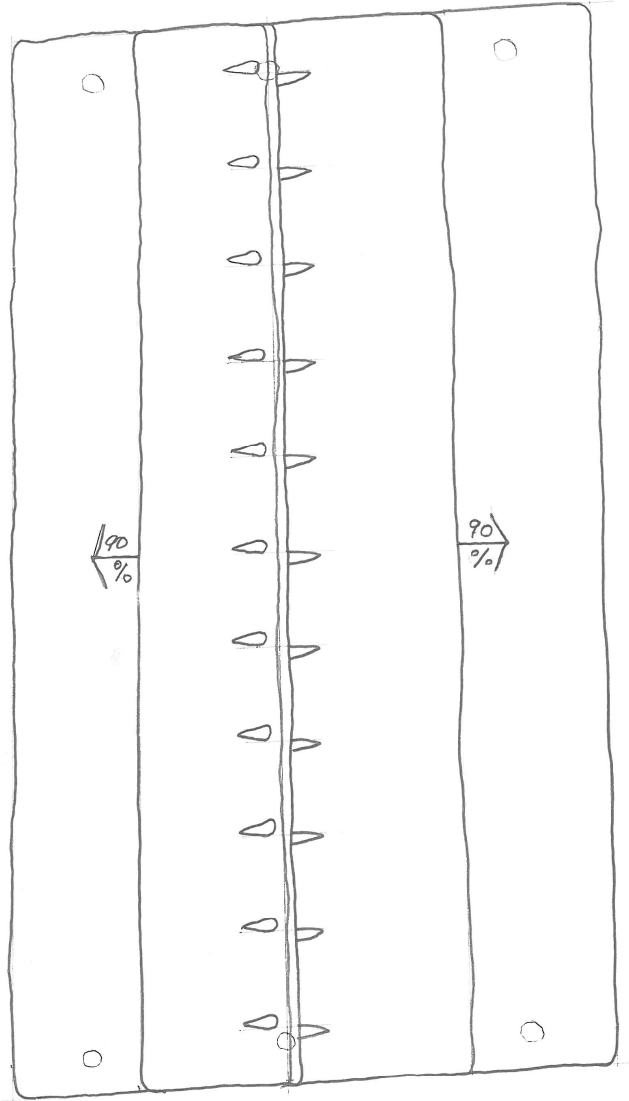

INFORMAȚII CERTE ————— INFORMAȚII ESTIMATE ————

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE S-8	ARHEOLOG. – F. DRĂȘNEAN
PERIOADA – 4500 – 4500 a. Chr.	ARHITECT – M. C. DONICI
LOCALIZARE – ACTUAL FOENI J. VO. TIMIS – RO	PLANȘA – PLAN
FUNCTIUNE – LOCUINȚA P.	sc. – 1:50

0,5m

Plasa 7.32 S8 – Plan acoperis

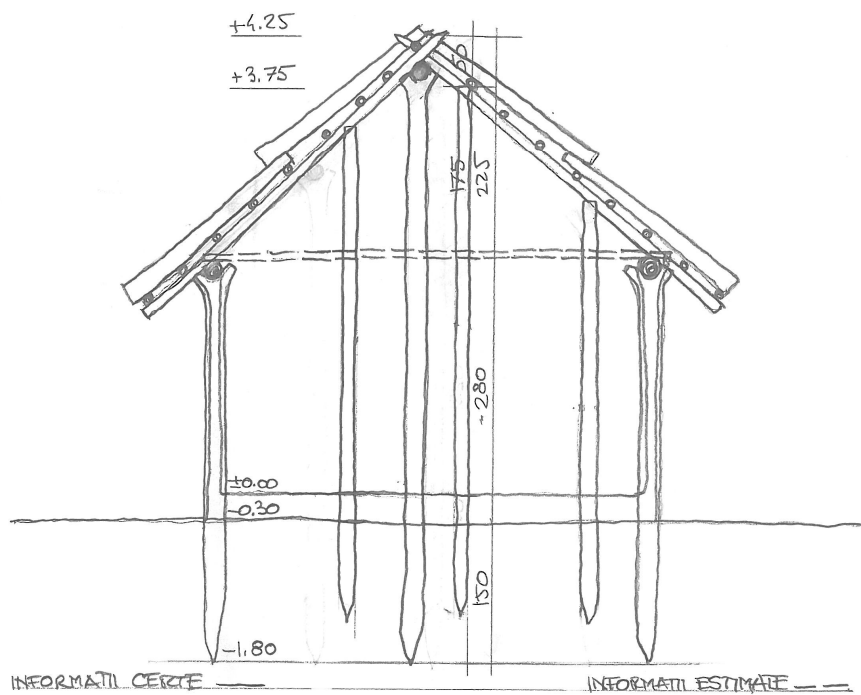
INFORMATIE CERTA

INFORMATIE ESTIMATA

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE S8	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 4600 - 4500 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DOMICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOETH JUD. TIMIS - RO	PLANSĂ - PLAN ACOPERIS
FUNCTIUNE - LOCUINTĂ P.	SC. 1 : 50

0,5m

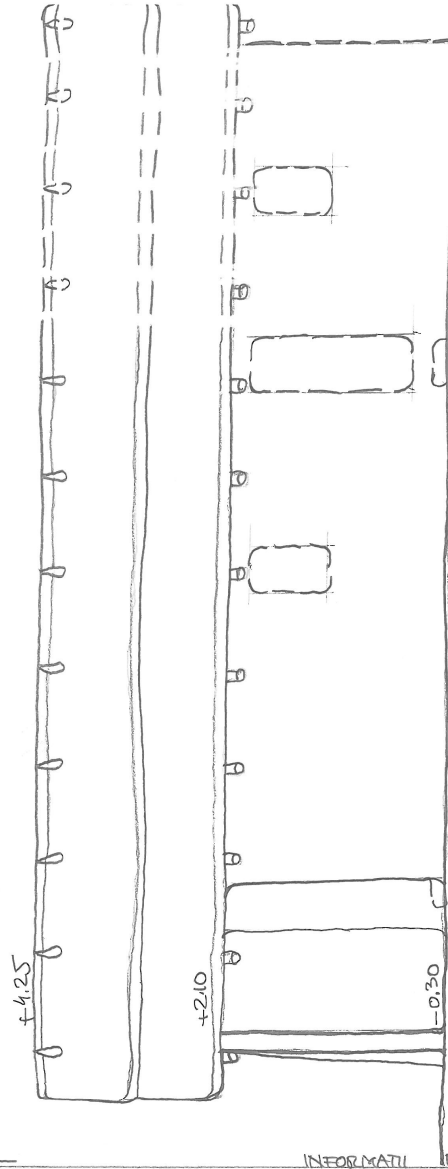
Planșa 7.33 S8 – Secțiune caracteristică

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE S B	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 4600 - 4500 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BONICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOENI JUD. TIMIS - RO	PLANSA - SECTIUNE CARACTERISTICA
FUNCTIONE - LOCUINTA P.	SC = 1 : 50

0.5m

Plasa 7.34 S8 – Fațada Nord

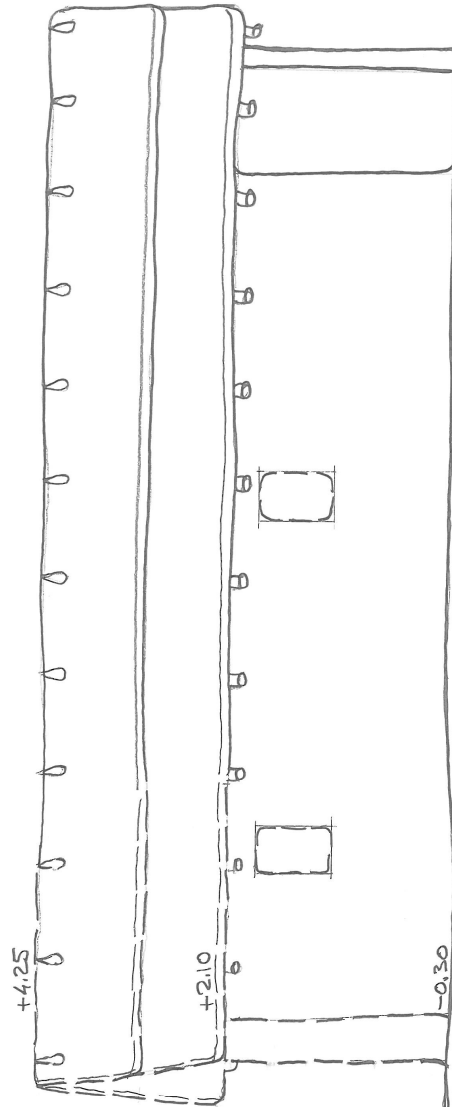
INFORMAȚII CERCETE

INFORMAȚII ESTIMATE

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE S-8	ARHEOLOG - F. DRĂSCUȚEAN
PERIOADA - 4600 - 4300 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOEH (Județ. TIMIȘ - RO)	PLAȘA - FAȚADA NORD
FUNCȚIUNEA - LOCUINȚA P.	SC. - 1:50

1957m

Planșa 7.35 S8 – Fațada Sud

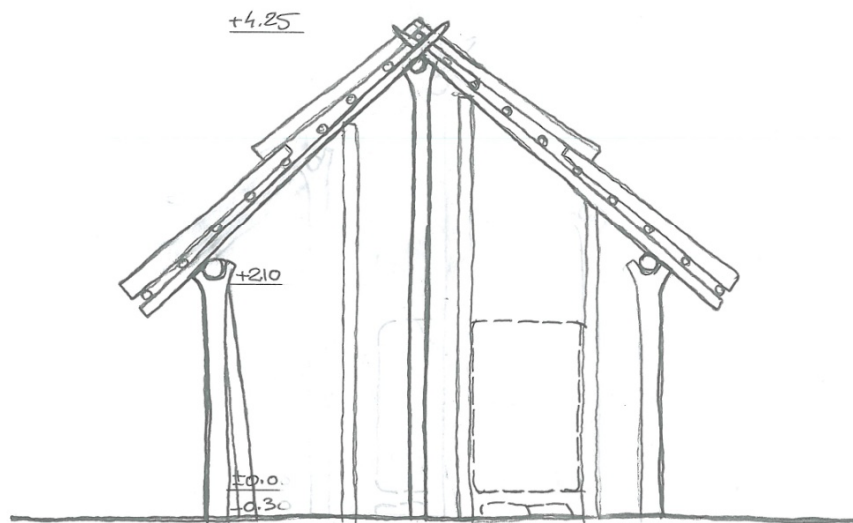

INFORMAȚII CERTE ————— INFORMAȚII ESTIMATE ————

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE S-8	ARHEOLOG - F. DRĂGOVEAN
PERIOADA - 4500 - 4100 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOENI, JUDEȚUL TIMIȘ-RO	PLANȘA - FAȚADĂ SUD
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P.	SCALA 1:50

AS/18

Plasa 7.36 S 8 – Fațada Est

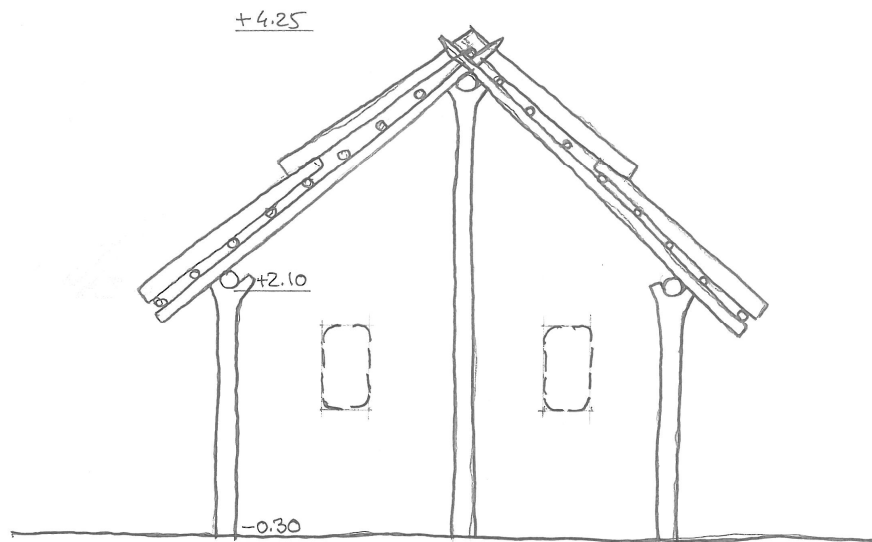

INFORMAȚII CERTE ————— INFORMAȚII ESTIMATE —————

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE S-8	ARHEOLOG - F. DRASQUEAN
PERIOADA - 4600-4500 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOENI, JUD. TIMIȘ - RO	PLASA - FAȚADA EST
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P.	SC. - 1:50

03/14

Planșa 7.37 S8 – Fațada Vest

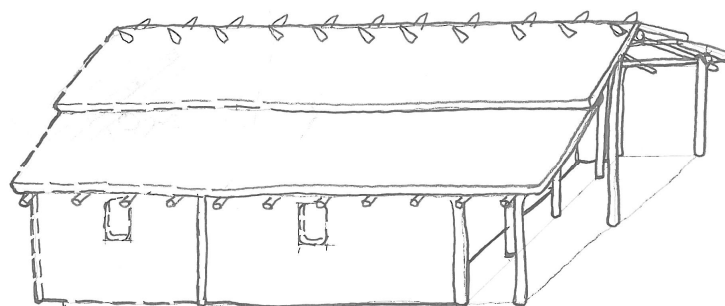

INFORMAȚII CERTE ————— INFORMAȚII ESTIMATE ————

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE S-B	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 4600 - 4500 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BONICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOENI, TIMIS-RO	PLANSA - FAȚADA VEST
FUNCTIUNE - LOCUINTA P.	SC. - 1:50

05.01

Plasa 7.38 S8- Axonometrie

INFORMATII CERTE	INFORMATII ESTIMATE
RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE S-8	ARHITECT - F. DRĂSOVEAN
PERIODA - 4600 - 4500 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DOHICI
LOCALIZARE - ACTUAL FORT. JUD. TIMIȘ-RO	PLAȘA - AXONOMETRIE
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P.	SCĂLĂ - 1:100

7.9. Construcție S9

FIȘĂ DESCRIERE TEXTUALĂ:

Titlul – Construcție P S-9

Amplasament – Actualmente localitatea Foeni, județul Timiș, Ro

Estimare temporală – 4600 – 4500 a.Chr.

Autor date – prof.dr. Drașovean Florin

Autor reconstituire – arh. Mihai-Corneliu Popovici-Donici

Planul de săpătură - cercetarea de teren cuprinde planul integral al construcției și poate fi considerată un plan al fundațiilor complet cercetat.

Fig. 7.8. Foeni locuinta S 9, imagine săpătură

Plan –după planul de săpătură și poziția stâlpilor, s-a propus un plan care evidențiază 2 încăperi. Spre Vest o încăpere de 6x3,7 m, iar spre Est o încăpere de 6 x 3,8 m. Pe latura de Est este prevăzut un portic de 6 x mediu 1,2 m, care protejează probabil accesul principal.

Plan acoperiș –se observă acoperirea longitudinală în două pante cu unghiul de aproximativ 90% , realizată cu 3 rânduri de saltele de stuf, din cauza lățimii mari a construcției.

Secțiunea caracteristică, transversală, evidențiază sistemul structural și dimensiunile ergonomic corecte. Sistemul structural este în cadre de lemn, cu stâlpi încastrați aproximativ 1,5 m cu diametre medii de 25 – 30 cm. La îmbinarea cu grinzile principale din lemn rotund cu diametre de aproximativ 30 cm s-a optat pentru varianta plauzibilă a rezemării pe ramificații "V" ale trunchiurilor, legate cu

liane sau sfoară. De pe grinzile perimetrare longitudinale – cosoroabe – pe pana longitudinală centrală mai înaltă cu aproximativ 2,4 m se așează căpriori rotunzi, de aproximativ 10 cm diametru, la aproximativ 1 m distanță între ei, iar longitudinal pe ei șipci rotunde de aproximativ 5 cm diametru, la aproximativ 40 cm între ele, legate cu liane sau sfoară, constituind astfel structura pentru acoperirea cu snopi de stuf, cu grosimi de cca 20 cm și lungimi de aproximativ 2 m. Saltelele din stuf suprapuse în șiruri puteau fi penetrate de vârful ascuțit al căpriorului la partea de sus și puteau fi fixate cu sfori sau lestate cu greutate. Pereții pe laturile scurte erau închiși cu calcane. Pereții de închidere nestructurali erau realizați pe o țesătură alcătuită de stâlpișori la 20 cm și nuiiele împletite, ca suport pentru lutuirea pereților cu grosimi de aproximativ 20 cm, ceea ce lăsa probabil aparenți parțial stâlpii principali.

Podurile erau alcătuite dintr-o împletitură de nuiiele de 3-6 cm diametru și lutuite, fiind ridicate aproximativ 30 cm de la nivelul terenului.

Fațada Nord –evidențiază sistemul de acoperire și posibilele goluri de mici dimensiuni (aproximativ 20 x 40 cm). Un posibil acces secundar de 70/1,80 m era amplasat pe această latură.

Fațada Sud – pe această fațadă sunt amplasate probabil 2 goluri pentru luminare și ventilare. Înspre Est apare porticul independent față de structura pereților.

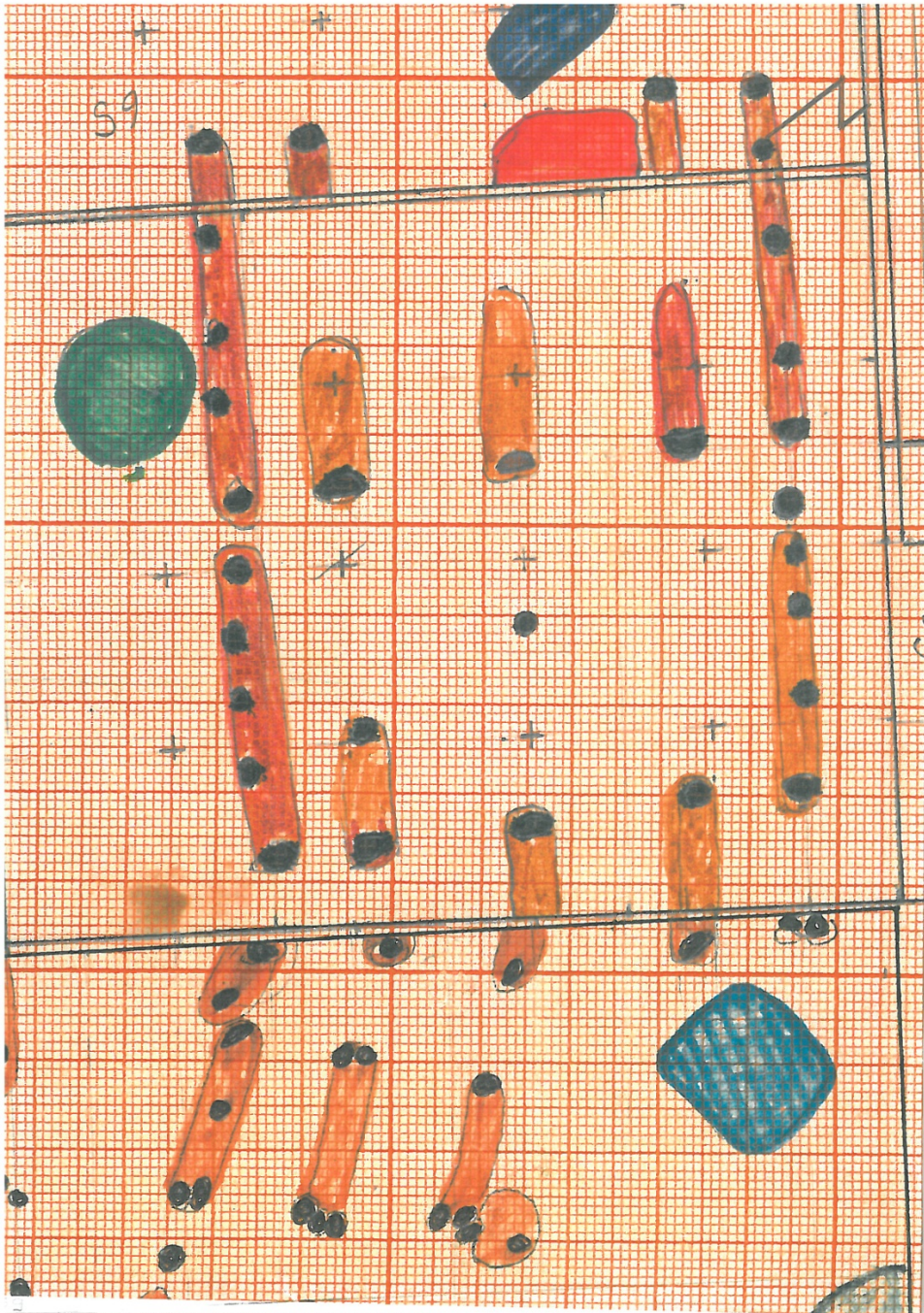
Fațada Est – reprezintă forma acoperișului în 2 pante de cca 90%. Este ilustrat spațiul acoperit al porticului care protejează accesul principal în locuință cu șirul de stâlpi independenți.

Fațada Vest – reprezintă calcanul, forma acoperișului și 2 posibile goluri de mici dimensiuni, cu funcție de ferestre. Se poate observa, de asemenea, structura în consolă a acoperișului.

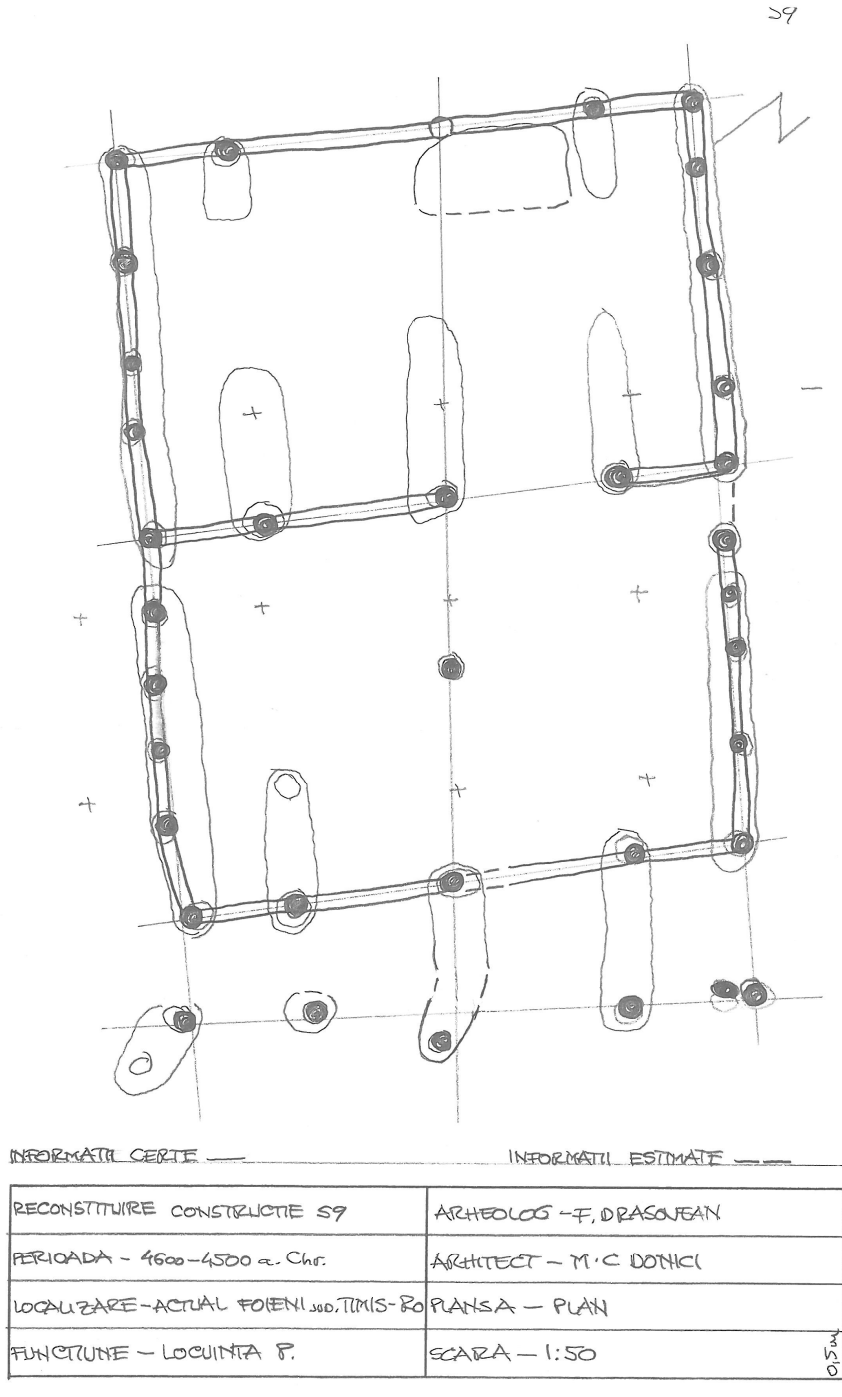
Axonometria – este reprezentată dinspre Sud-Est pentru a ilustra porticul caracteristic, cu șirul de stâlpi independenți. Pe această latură era amplasat probabil accesul principal în locuință.

Reprezentare grafică a volumul reconstituit

Plasa 7.39 S9– Plan săpătură fundație

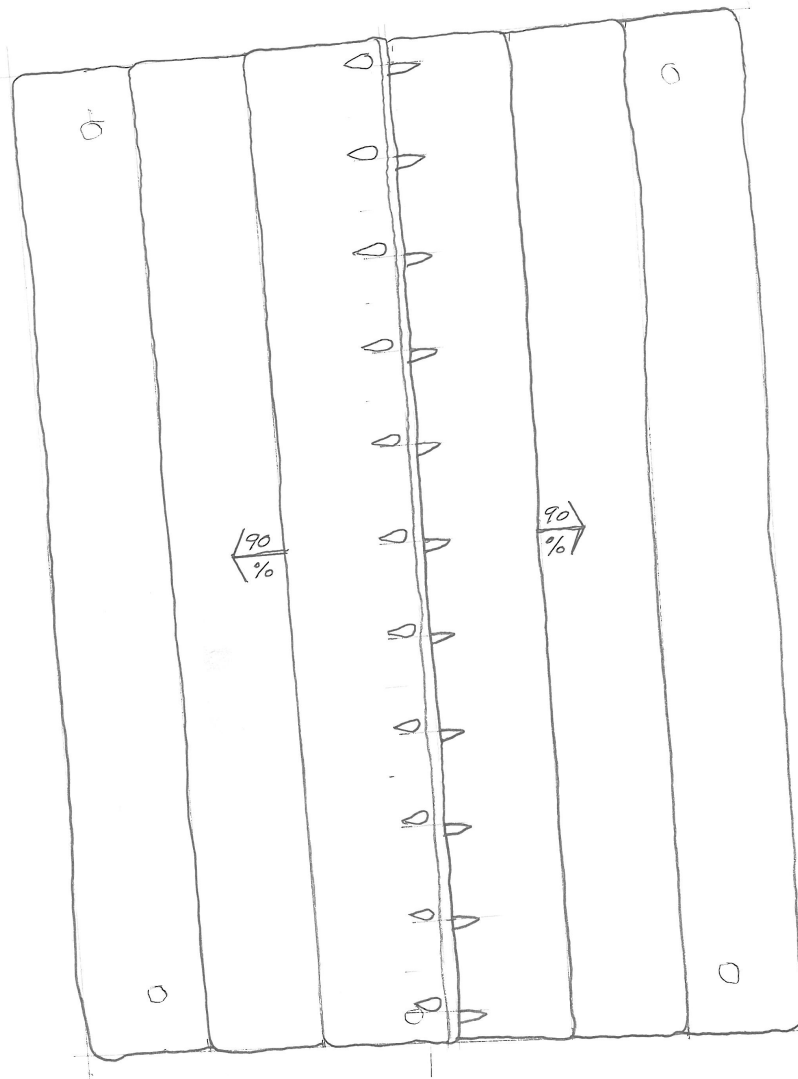

Planșa 7.40 S9 – Plan

Planșa 7.41 S9 – Plan acoperiș

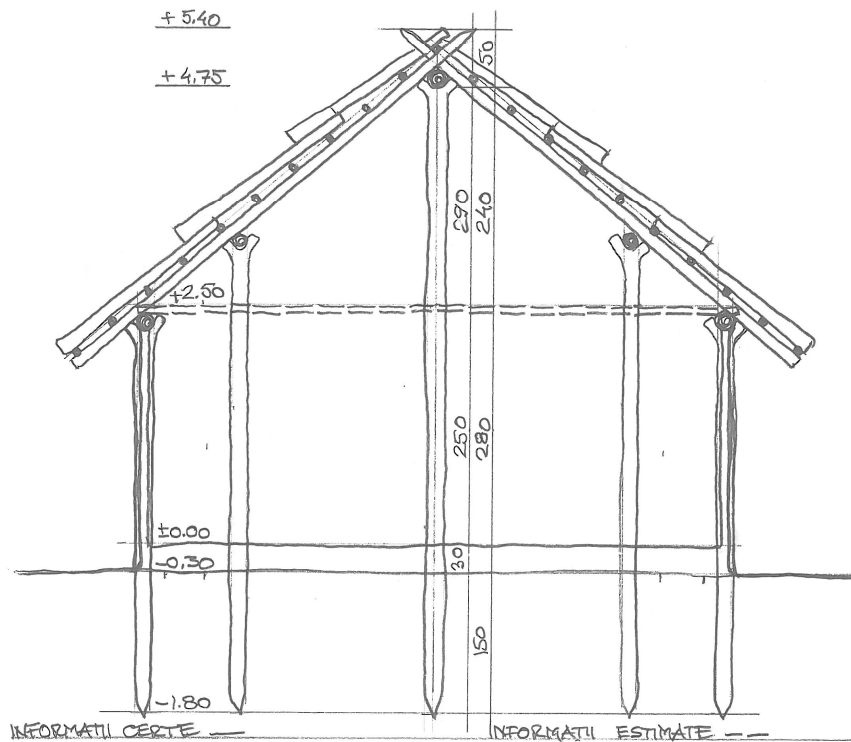
130 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

INFORMAȚIE CERCETĂ ————— INFORMAȚIE ESTIMATĂ ————

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE S7	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 4600 - 4500 a.Chr.	ARHITECT - M.C. BODICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOENI, J.00, TIMIS-RO	PLANSA - PLAN ACOPERIS
FUNCTIUNEA - LOCUINȚA P.	SCARA - 1:50

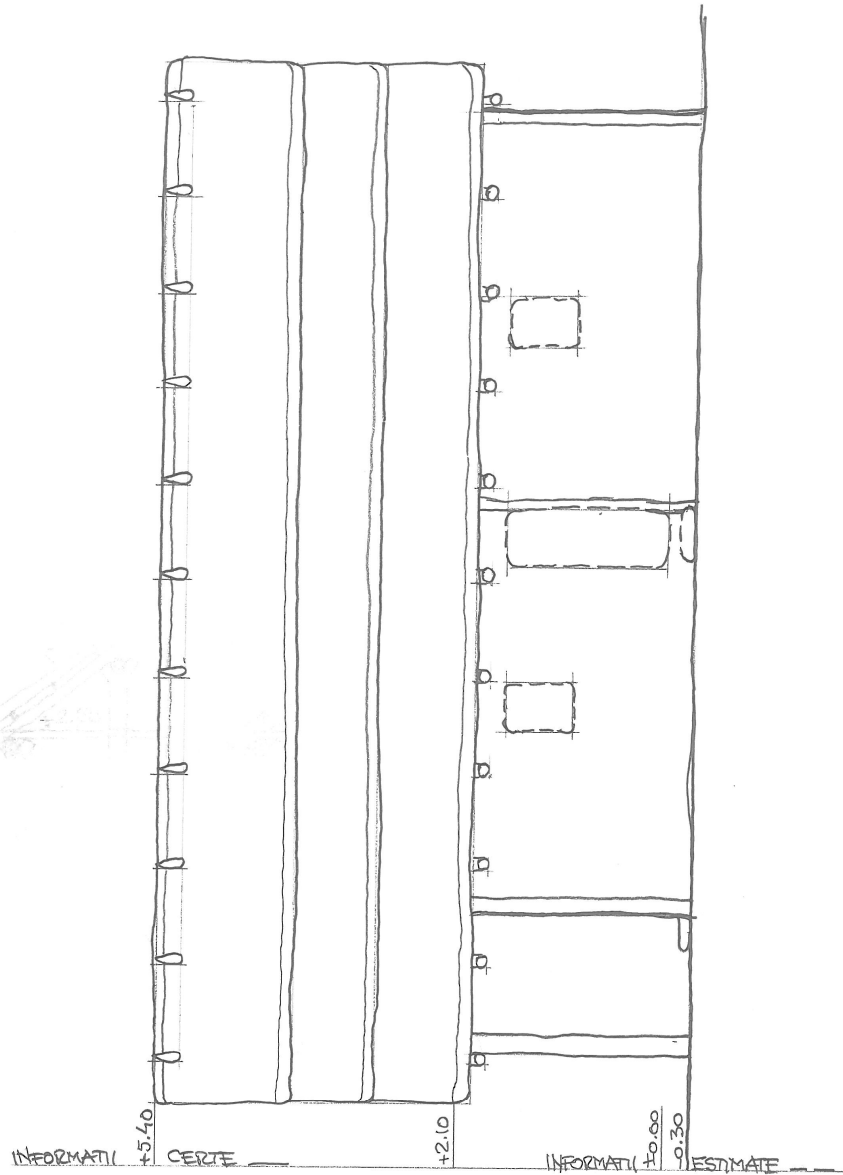
Plasa 7.42 S9- Secțiune caracteristică

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE S9	ARHEOLOG - F. DRĂSOVEAN
PERIOADA - 4500 - 4500 a. Chr.	ARHITECT - M.C. BONDICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOENI JUD. TIMIȘ - RO	PLAȘA - SECȚIUNE CARACTERISTICĂ
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P.	SCARA - 1:50

0.5m

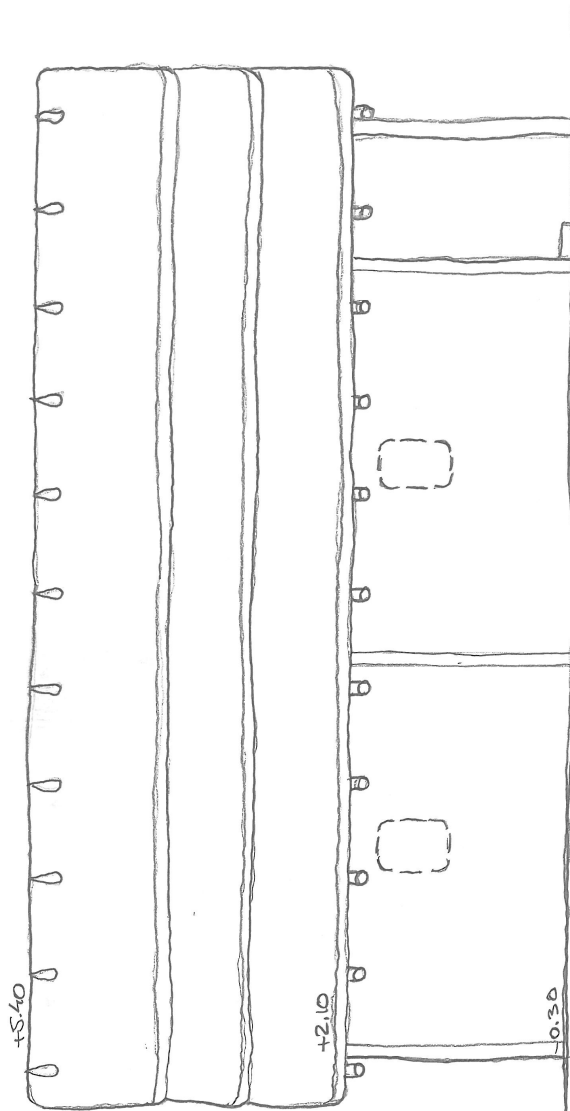
Planșa 7.43 S9– Fațada Nord

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE S-9	ARHEOLOG - F. DRĂSCUȚEAN
PERIOADA - 4600-4500 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOENI JO. TIMIȘ - RO	PLANȘA - FAȚADA NORD
FUNCTIUNE - LOCUINȚA P.	SCARA - 1:50

0,5 cm

Plasa 7.44 S9- Fațada Sud

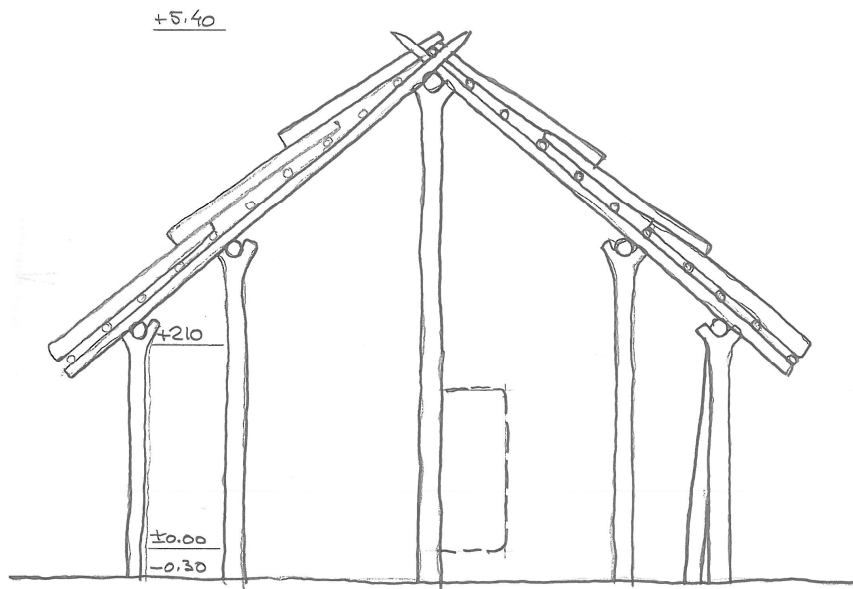
INFORMATII CERTE

INFORMATII ESTIMATE

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE	ARHEOLOG. - F. DRAGUJEAN
PERIOADA - 4600-4500 a.Chr.	ARHITECT - M. C. BOHICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOENI, JUDE. TIMIS-RO	PLANSĂ - FAȚADA SUD
FUNCTIUNEA - LOCUINTA P.	SCARA - 1:50

OS/ux

Planșa 7.45 S9– Fațada Est

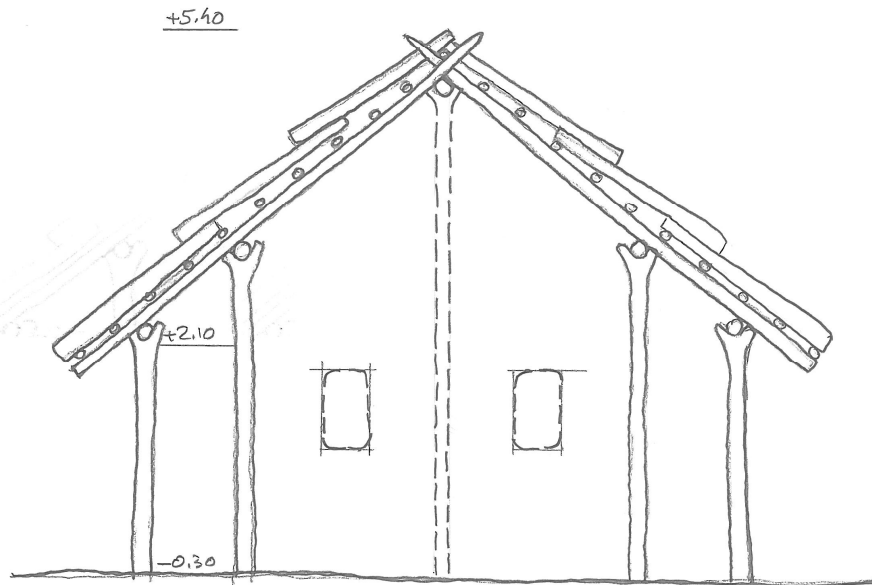

INFORMAȚII CERTE ————— INFORMAȚII ESTIMATE ————

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE S9	ARHEOLOG - F. DRĂGOVEAN
PERIOADA - 4600 - 4500 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BODICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOENI, JUD. TIMIȘ - RO	PLANȘA - FAȚADA EST
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P.	SCALĂ - 1:50

0,5m

Plasa 7.46 S9 – Fațada Vest

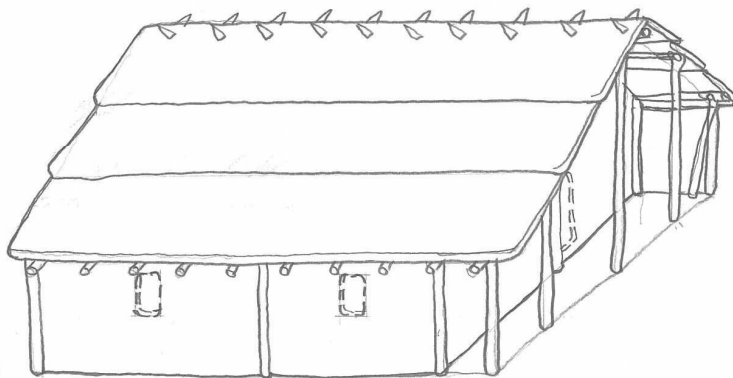
INFORMAȚII CERTE

INFORMAȚII ESTIMATE

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE S9	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 4600-4500 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BONEI
LOCALIZARE - ACTUAL FOENLWD. TIMIS-RO	PLASA - FATADA VEST
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P.	SCARA - 1:50

0.5m

Planșa 7.47 S9 – Axonometrie

INFORMAȚIE CERCĂ —

INFORMAȚIE ESTIMĂTĂ —

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - S9	ARHEOLOG - F. DRĂGOVEAN
PERIOADA - 4600 - 4500 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BOHIC
LOCALIZARE - ACTUAL FOENI 100. TIMIS - 120	PLANȘA - AXONOMETRIE
FUNCȚIUNEA - LOCUINȚA P.	SC. - 1:100

7.10. Construcție S - 12

FIȘĂ DESCRIERE TEXTUALĂ:

Titlul – Construcție P S-12

Amplasament – Actualmente localitatea Foeni, județul Timiș, Ro

Estimare temporală – 4600 – 4500 a.Chr.

Autor date – prof.dr. Drașovean Florin

Autor reconstituire – arh. Mihai-Corneliu Popovici-Donici

Planul de săpătură - cercetarea de teren cuprinde planul construcției, mai puțin partea de Sud-Vest, care poate fi însă estimată și poate fi considerat un plan relevant al fundațiilor.

Figura 7.9. Foeni locuința S-12, imagine săpătură

Plan –folosind planul de săpătură și poziția stâlpilor cercetați, s-a reconstituit un plan în care se observă 2 încăperi. La Vest o încăpere de 5,4 x 3 m, iar spre Est o încăpere de 5,4 x 6 m. Pe latura de Est, spre Nord, se observă un portic parțial de cca 2,5 x 2 m.

Plan acoperiș –se observă acoperirea longitudinală în două pante cu unghiul de aproximativ 90%. Porticul parțial face ca acoperirea dinspre Nord a locuinței să fie mai lungă spre Est cu aproximativ 2 m.

Secțiunea caracteristică, transversală, evidențiază sistemul structural similar cu cel în cadre de lemn, cu stâlpi încastrați aproximativ 1,5 m cu diametre medii de 25 – 30 cm. La îmbinarea cu grinzile principale din lemn rotund cu diametre de aproximativ 30 cm s-a optat pentru varianta plauzibilă a rezemării pe ramificații "V" ale trunchiurilor, legate cu liane sau sfoară. De pe grinzile perimetrare longitudinale – cosoroabe – pe pana longitudinală centrală mai înaltă cu aproximativ 2,10 m se așează căpriori rotunzi, înclinați la 90%, de aproximativ 10 cm diametru, la aproximativ 1 m distanță între ei, iar longitudinal pe ei șipci rotunde de aproximativ 5 cm diametru, la aproximativ 40 cm între ele, legate cu liane sau sfoară, constituind astfel structura pentru acoperirea cu snopi de stuf, cu grosimi de cca 20 cm și lungimi de aproximativ 2 m. Laturile scurte erau închise cu calcane. Pereții de închidere nestructurali erau realizați pe o țesătură alcătuită de stâlpișori la 20 cm și nuiiele împletite, ca suport pentru lutuirea pereților cu grosimi de aproximativ 20 cm, ceea ce lăsa probabil aparenți parțial stâlpii principali, întrucât lutul nu aderă bine la trunchiul decojit.

Podelele erau alcătuite dintr-o împletitură de nuiiele de 3-6 cm diametru și acoperite cu lut.

Fațada Nord – din cauza așezării față de punctele cardinale, fațada Nord prezintă un calcan care evidențiază forma acoperișului și 2 posibile goluri de mici dimensiuni pentru luminare și ventilare. Se observă ieșirea în consolă a acoperișului cu peste 50 cm pentru a proteja pereții lutuiți față de intemperii.

Fațada Sud – constituie latura cu accesul principal în locuință, protejat de foisorul parțial pe latura dinspre Nord, cu 3 stâlpi dintre care 2 sunt estimați. Porticul parțial este o prezență atipică față de celelalte 2 construcții de la Foeni, care au porticuri integrale pe latura scurtă.

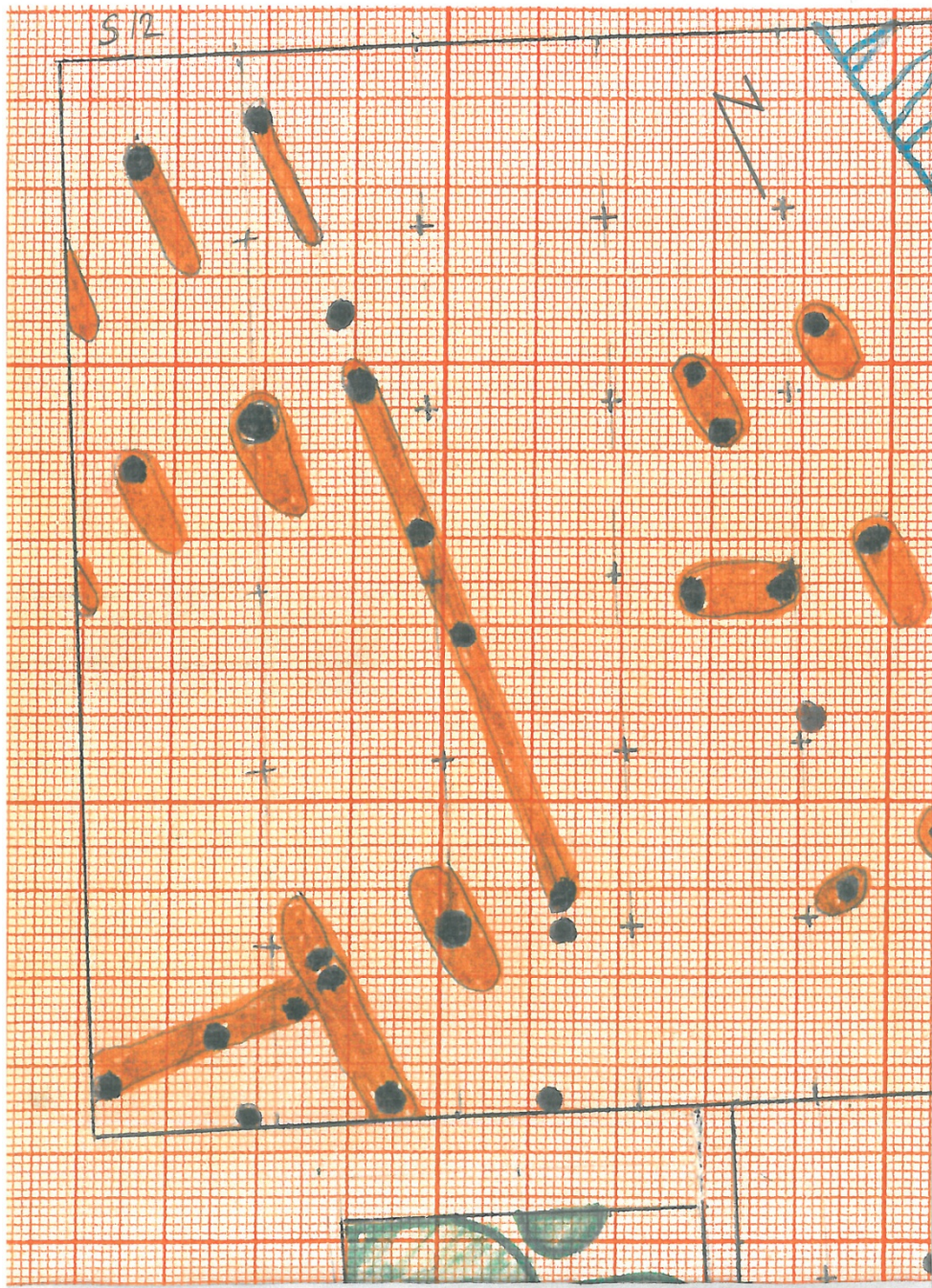
Fațada Est – datorită orientării locuinței, această fațadă longitudinală este cea mai amplă, ea cuprinzând și porticul parțial. Pe ea sunt amplasate 2 posibile goluri de luminare și ventilare.

Fațada Vest – ilustrează fațada longitudinală pe porțiunea fără portic. Sunt posibile de asemenea cel puțin 2 goluri de luminare și ventilare.

Axonometria – a fost ales unghiul dinspre Sud-Vest în acest caz, pentru a se reprezenta porticul parțial atipic al construcției.

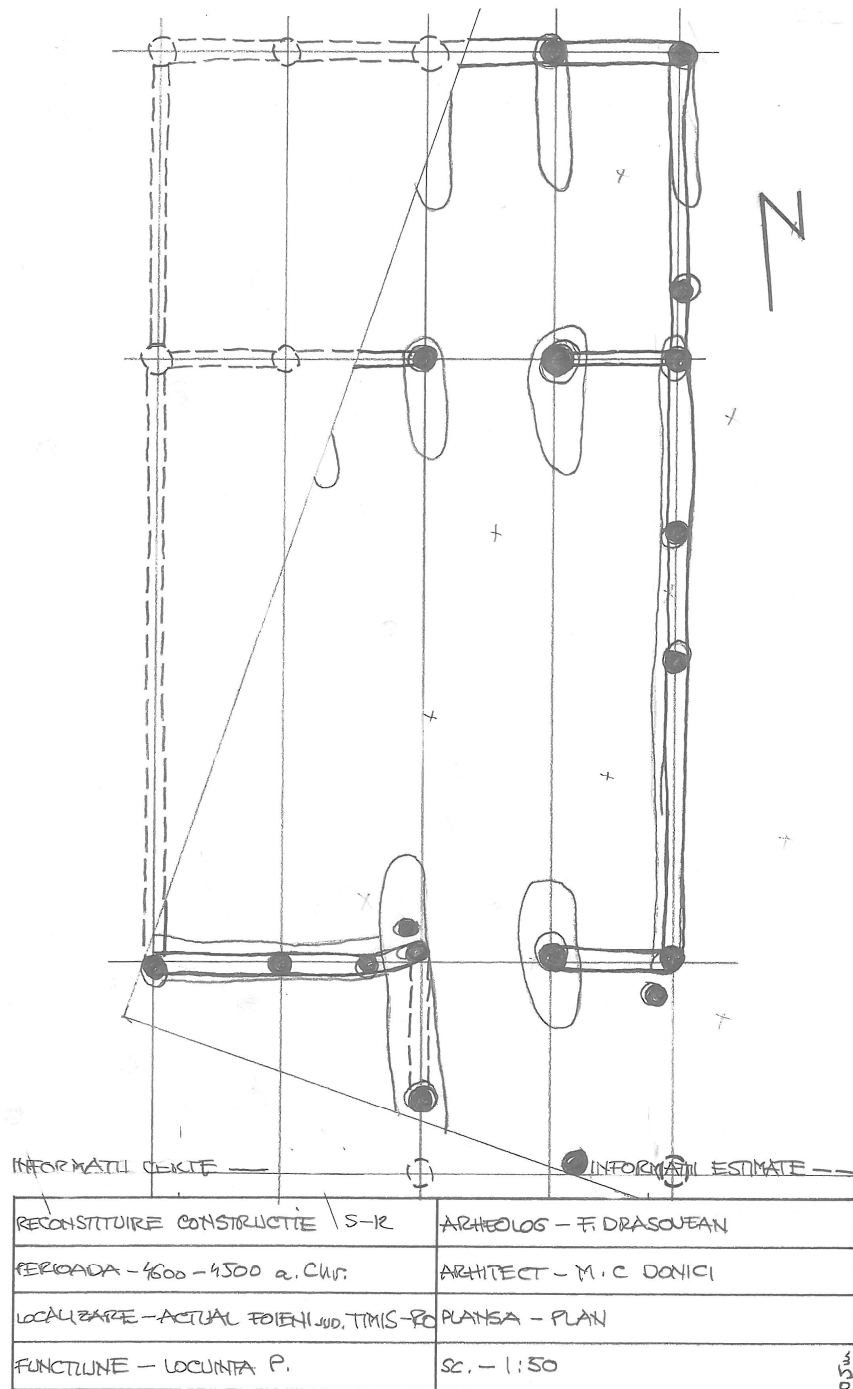
Reprezentare grafică a volumul reconstituit

Planșa 7.48 S-12 – Plan săpătură fundație

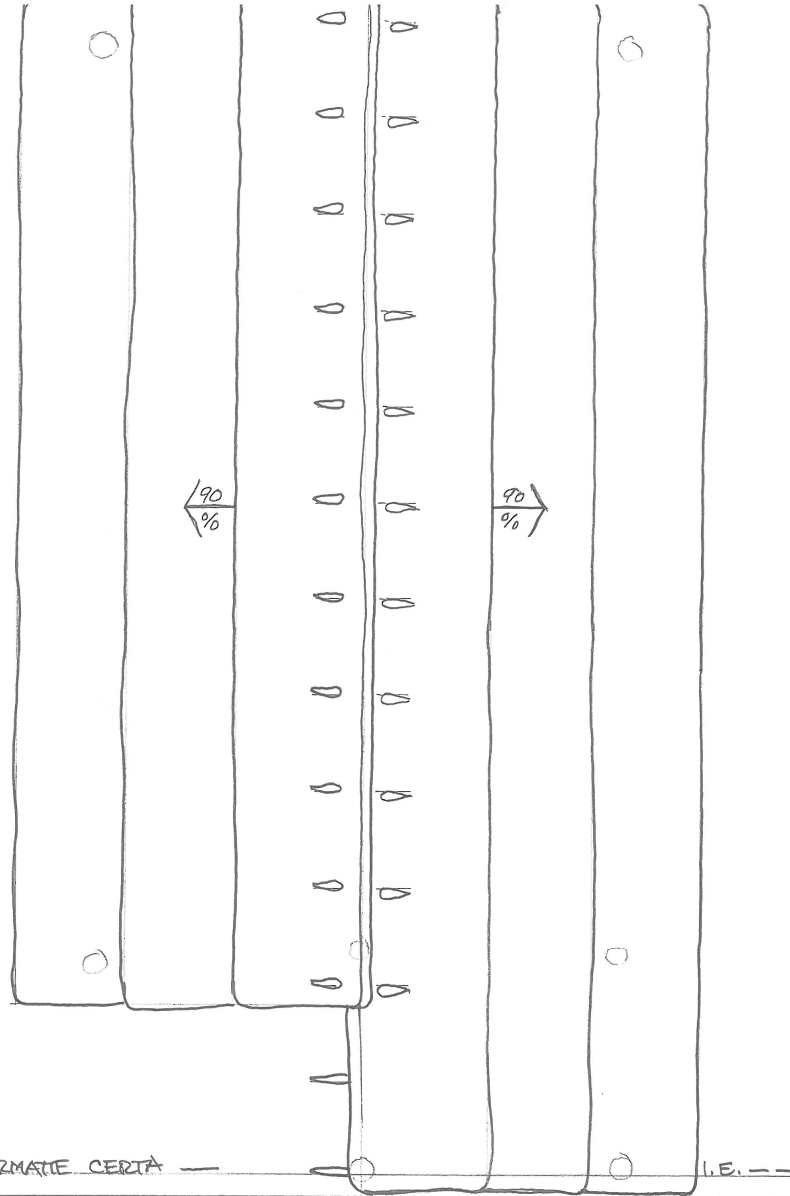

140 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

Planșa 7.49 S-12 – Plan

Planșa 7.50 S-12 – Plan acoperiș

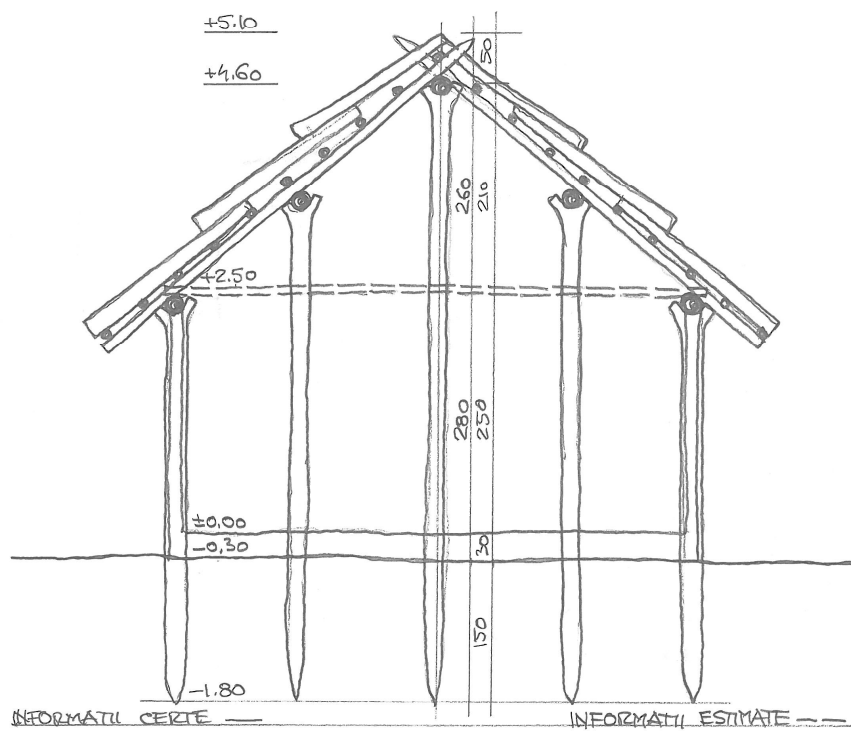
INFORMAȚIE CERTĂ

I.E. --

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE S-12	ARHEOLOG - F. DRĂSOVEAN
PERIADA - 4600 - 4500 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BONICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOENI, JUDEȚ. TIMIȘ-RO	PLANȘĂ - PLAN ACOPERIȘ
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P.	SC. - 1:50

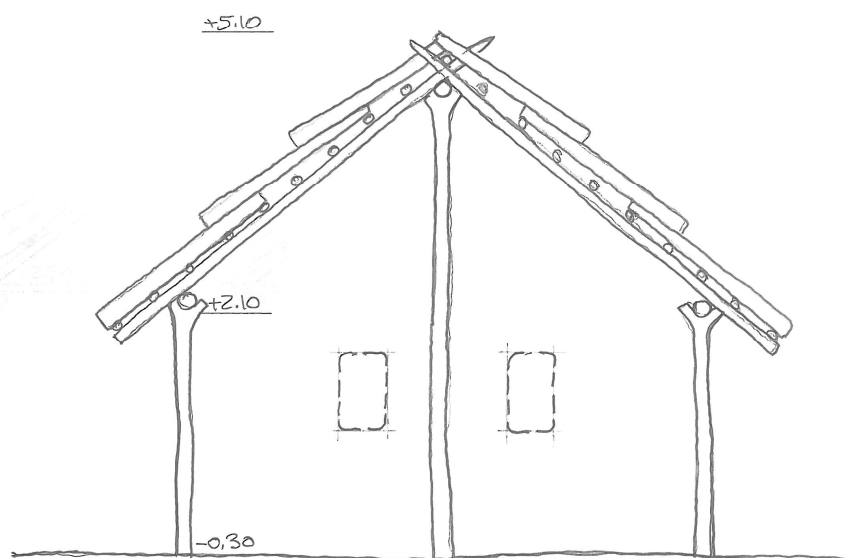
0.5m

Planșa 7.51 S-12 – Secțiune caracteristică

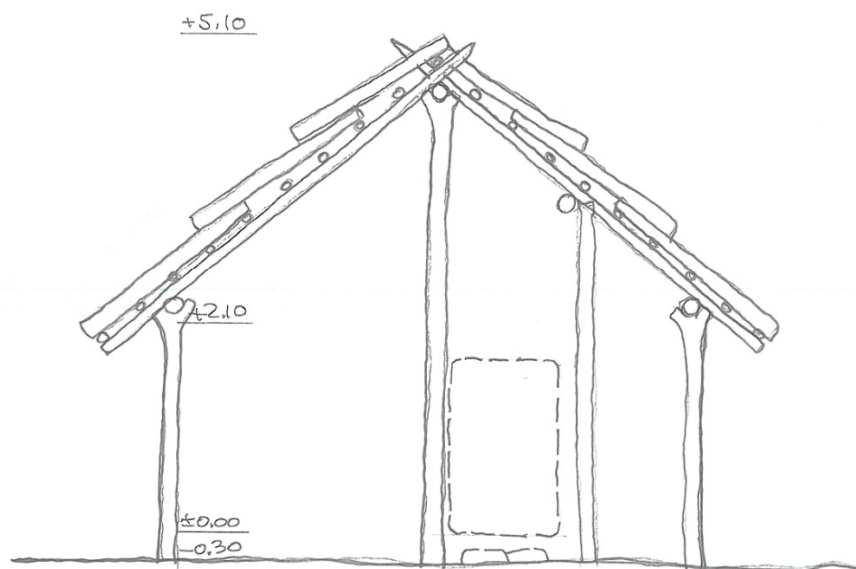
RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE S-12	ARHEOLOG - F. DRĂGOVEAN
PERIODA - 4600-4500 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOENI, JUDEȚUL TIMIȘ-RO	PLANSA - SECȚIUNE CARACTERISTICĂ
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P.	SC. - 1:50

Planșa 7.52 S-12 – Fațada Nord

INFORMAȚII CEEȘTE	INFORMAȚII ESTIMATE
RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE S-12	ARHEOLOG - F. DRĂGOVEAN
PERIOADA - 4600-4500 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DOHICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOENI JUU. TMIS-RO	PLANȘA - FAȚADĂ NORD
FUNCȚIUNEA - LOCUINȚA P.	SC. 1 : 50

Planșa 7.53 S-12 – Fațada Sud

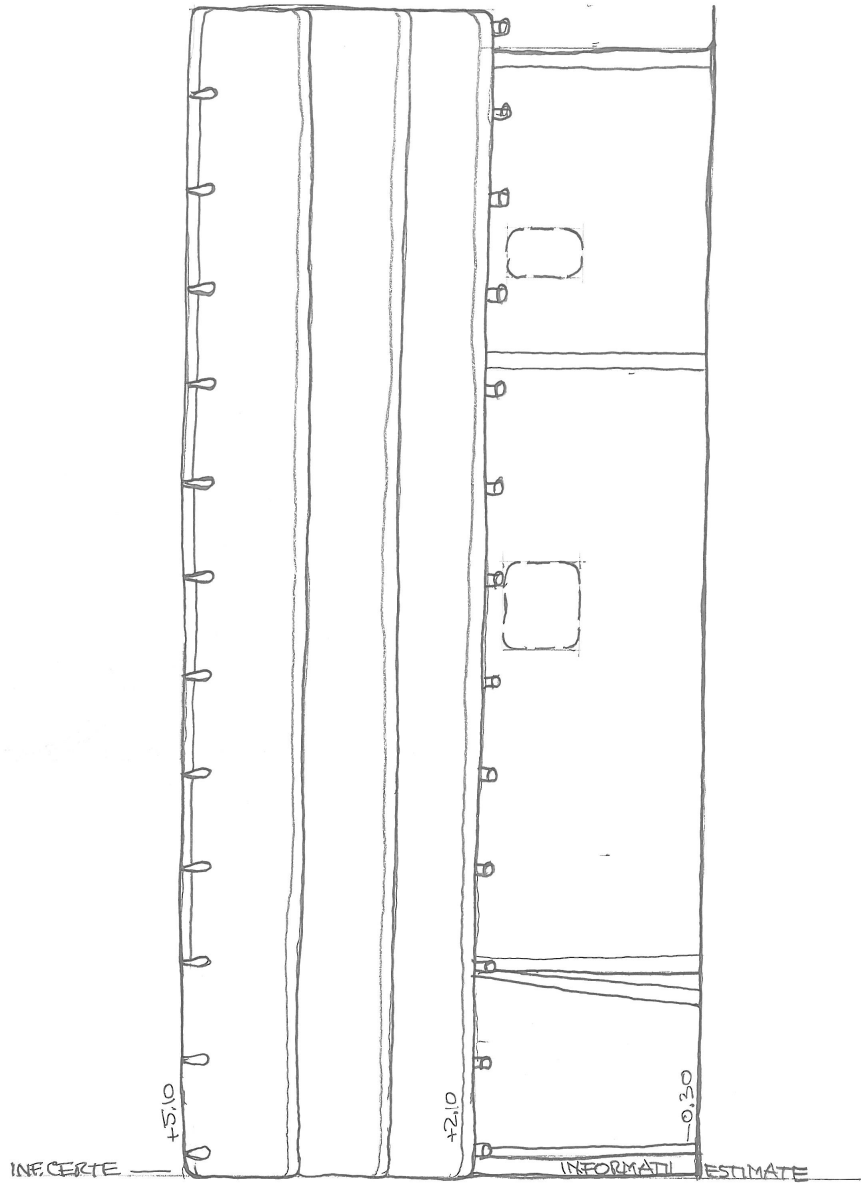

INFORMAȚII CEEZTE ————— INFORMAȚII ESTIMATE ———

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE S-12	ARHEOLOG - F. DRAGOVEAN
PERIOADA - 4600 - 4300 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DINICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOENI 100, TIMIS - RO	PLANSA - FATADA SUD
FUNCTIUNEA - LOCUINTA P.	SCARA - 1:50

015m

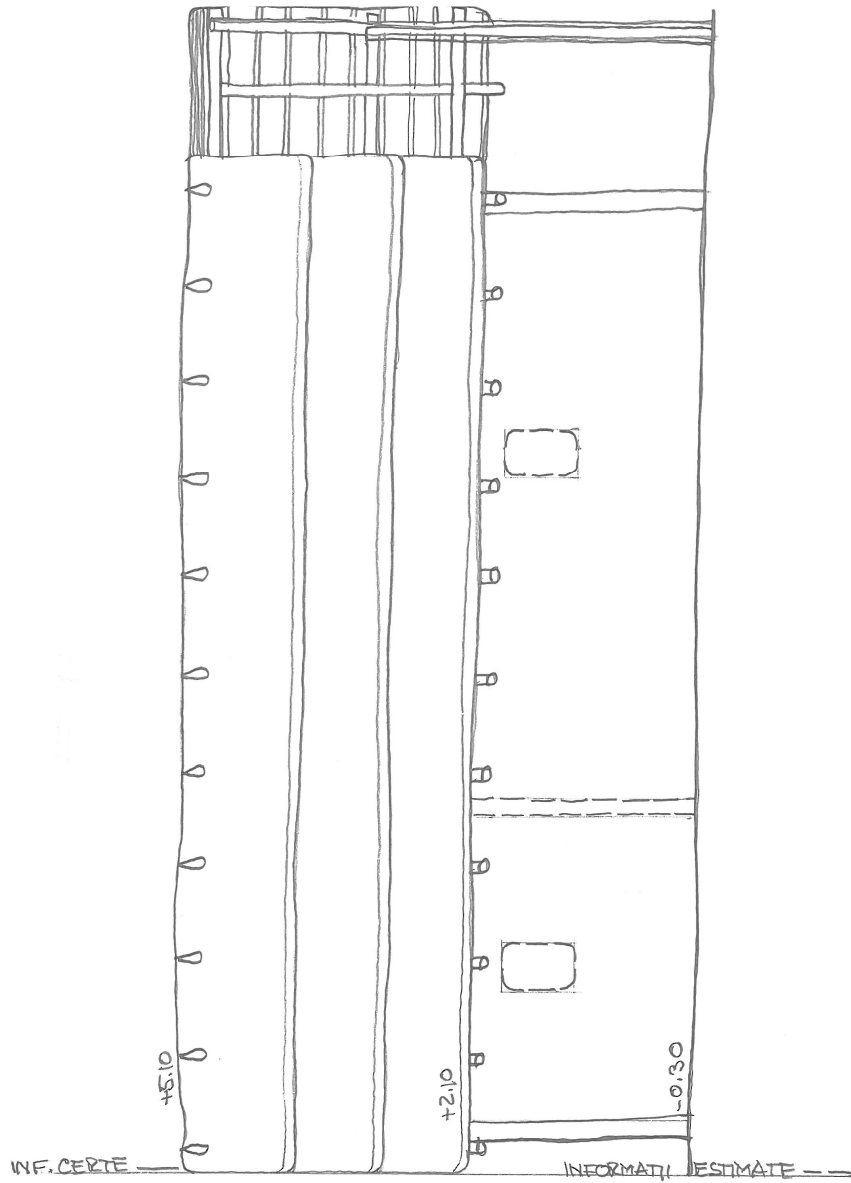
Planșa 7.54 S-12 – Fațada Est

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE S-12	ARHEOLOG - F. DRĂSOVEAN
PERIOADA - 4600-4500 a. Chr.	ARHITECT - M.C. BONICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOȘTI JUD. TIMIȘ - RO	PLANȘA - FAȚADA EST
FUNCȚIUNEA - LOCUINȚA P.	SCARĂ - 1:50

0.2.2011

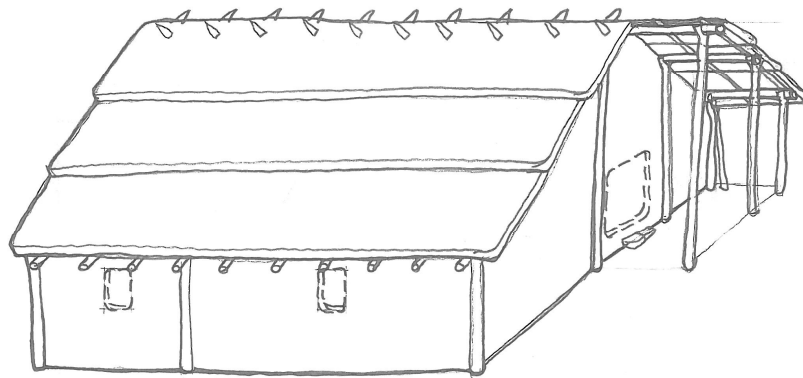
Planșa 7.55 S-12 – Fațada Vest

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE S-12	ARHEOLOG - F. DRĂSOVEAN
PERIODADA - 4600-4500 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DOMICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOENI, JUD. TIMIȘ - RO	PLANȘA - FAȚADA VEST
FUNCȚIUNEA - LOCUINȚA P.	SCARA - 1:50

0.5m

Planșa 7.56 S-12 – Axonometrie

INFORMAȚII CERTE	INFORMAȚII ESTIMATE
RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE S-12	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 4600 - 4500 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOETI, JUDEȚA TIMIȘ - RO	PLANȘA - AXONOMETRIE
FUNCȚIUNEA - LOCUINȚĂ P.	SC. 1:100

7.11. Concluzii tipologice locale - Foeni

În urma reconstituirii celor 3 locuințe s-a reliefat o serie de specificități stilistice:

- Structuri în cadre de lemn, stâlpi încastrați în pământ aprox. 1,5 m, care asigură stabilitate structurii chiar în absența contravânturii.

- Grinzi simplu rezemate pe ramificații naturale ale stâlpilor, asigurat cu sfoară.

- Șarpantă cu două pante, cu înclinații variabile în funcție de lățimea construcțiilor, alcătuită din căpriori la 1 m rezemați pe grinzele laturilor lungi (cosoroabe) și pe grinda centrală a acoperișului (pană de coamă). Șipci longitudinale sunt legate pe căpriori din 50 în 50 cm, constituind astfel suportul pentru învelitoarea vegetală – probabil stuf, așezat în 2 sau 3 straturi.

- Închiderile pereților nestructurali erau constituite din pari verticali deși, împlețiți cu nuiiele, peste care se realiza o lipitură de pământ.

- Pe laturile scurte pereții se ridicau în forma acoperișului, obținându-se calcane sau porticuri.

În situația locuințelor pe parter cu încăperi multiple, tavanul putea să lipsească, iar zidurile despărțitoare să se ridice până în pod, volumul interior înalt permițând în perioada caldă o bună ventilație a aerului cald. Situația este prezumată, nefiind exclusă nici varianta unui planșeu care să închidă parterul, oferind o mai bună izolare termică și să permită folosirea podului doar pentru depozitări.

În unele cazuri, podelele erau ridicate câteva zeci de centimetri deasupra solului.

Golurile de acces, luminare și ventilație erau minimal-ergonomice. În cele 3 exemple documentate și reconstituite de la Foeni, într-o perioadă mai târzie cu 500 de ani față de locuințele de la Uivar, se constată apariția pe laturile scurte a unor porticuri care protejează accesul principal în locuințe și care conferă o tipologie aparte acestor construcții.

Ca și compartimentare interioară, exemplele cercetate prezintă doar 2 încăperi interioare, de dimensiuni mai mari însă, cu acces succesiv din una în alta.

Forma de ansamblu este constituită de un monovolum paralelipipedic masiv, cu câte 2 compartimentări interioare și portic general sau parțial pe latura scurtă, cu goluri de acces de luminare și ventilație de mici dimensiuni, acoperiri în 2 pante longitudinale.

Tipologia pentru zona Foeni este unitară, perpetuând monovolumul masiv din zona Uivar, dar adăugându-i porticuri care protejează accesele principale și oferă un spațiu acoperit de trecere între interior și exterior care putea fi folosit în diverse împrejurări. Situația poate fi explicată prin folosirea acelorași materiale și resurse locale, prin utilizarea acelorași unelte și tehnici de construcție.

Acest sistem constructiv necesită reparații sezoniere primăvara și în sezoanele cu ploi abundente, degradarea lor la intemperii fiind rapidă.

Apariția porticurilor pare să indice o evoluție a tipologiei de bază care va fi continuată apoi în culturile următoare, elemente stilistice asemănătoare fiind detectabile și în culturile tradiționale ale epocii recente în zona temperată.

7.12. Fișe de date Parța

1. FIȘĂ INFORMAȚII GEOGRAFICE

Amplasament geografic

Actualmente localitatea Parța, județul Timiș, România, 5100 – 5000 a.Chr.

Amplasament în cadrul continentului

Nordul Peninsulei Balcanice, continentul Europa

Relieful

Câmpie continentală

Cursuri de apă

Râul Timiș – alohton, transversal, izvorât din Carpați – 47 mc/sec

Sisteme vegetative

Lunca râului Bega: salcie, salcâm, stuf

Păduri foioase: fag, stejar

Materiale locale pentru construcții

Lemn foioase: fag, stejar, alun, salcie, salcâm, stuf

Pământ: lut, piatră de râu

Informații suplimentare

Râul Bega este afluent al Dunării

Munții Banatului protejează față de Câmpia Dunării

2. FIȘĂ INFORMAȚII CLIMATICE

Climat estimat

Temperat-continental, cu influențe mediteraneene, asemănător celui actual

Anotimpuri

Primăvara – rece, ploioasă

Vara – caldă, excesivă

Toamna – caldă, lungă

Iarna – temperată

Temperaturi

- medii anuale: 10-12°C

- maxime: +42, 5°C (Jimbolia)

- minime: - 30, 9°C (Lugoj)

Regim pluviometric: 550- 600 mm

Primăvara – normal

Vara – secetos: 80 -100 mm

Toamna – normal

Iarna –scăzut : 40 mm- 20 de zile cu ninsoare

Informații suplimentare

- Climat temperat –continental cu influențe dinspre Marea Adriatică, excesele Câmpiei Dunării fiind atenuate de Munții Banatului

- Vânturi dominante dinspre Vest – medii 3 m/sec, maxime 27 m/sec.

3. INFORMAȚII TEHNICE

- Materiale de construcții procesate

- Lemn fag, stejar decojit, eventual despicat în două
- Lut în amestec cu nisip, apă resturi vegetale și animale
- Nuiiele salcie, alun, sfoară in, cânepă
- Stuf, trestie, papură

- Unelte existente (plus fișe anexe)

- Ciocan din piatră șlefuită cu gaură pentru coadă de lemn
- Răzuitoare din așchii de piatră
- Pene de lemn
- Par de lemn
- Mai din lemn
- Sapă cu corn de animale

Sisteme constructive (plus fișe anexe)

- Structură în cadre din lemn cu stâlpi încastrați.
- Noduri cu legături din nuiiele de salcie, sfoară
- Pereți- împletitură din nuiiele de salcie, lipiți cu lut, acoperire cu stuf sau trestie

Tehnici și tehnologii disponibile

- Tăiere prin lovire cu ciocane de piatră
- Decojire cu răzuitoare pe material proaspăt
- Despicare cu pene de lemn în crăpături uscate
- Legături cu nuiiele de salcie sau sfoară de in, cânepă

Informații suplimentare

Zugrăveli cu modele geometrice din culori de pământ, împrumutate din olărit.

4. INFORMAȚII ECONOMICE

- Sistem economic (vânătoare, pescuit, cules, agricultură extensivă/intensivă, meșteșuguri, industrialism, postindustrialism)
- Agricultură extensivă, creșterea animalelor, completat cu cules, vânătoare, pescuit

Resurse disponibile

Cereale primitive, păsări de râu, animale domestice, vânat, pește, rădăcini comestibile

Forța de muncă

Familii cu mai multe generații

Informații suplimentare

- Economie agricolă cu completări de resurse din vânătoare, cules, pescuit
- Materiale din lunca râului Bega și păduri de foioase importante în acea perioadă

5. INFORMAȚII SOCIALE

Date ergonomice despre populație

	bărbați	Femei
înălțimi medii	165 cm	150 cm
greutăți medii	80 kg	80 kg
speranța de viață	45 ani	50 ani
mortalitatea infantilă	mare	Mare

Organizare socială

- Familii multiple, trei generații
- Comunități rurale de aproximativ 500 de persoane

Sistem familial

Trei generații, concomitent

Sistem matriarhal, cu transmiterea totemului mamei

Sistem religios

- Zeii casei – credințe animiste
- Cultul fertilității, Cultul bourului

Obiceiuri alimentare

Vetre de gătit interioare și exterioare

Mâncare gătită – regim omnivor

Informații suplimentare

- Colaborare comunitară
- Casa tribului
- Sanctuare

5. INFORMAȚII CULTURALE

- Sisteme filosofice

- Religii animiste
- Cultul fertilității
- Sacrificii animale

Manifestări artistice (plus fișe anexe)

- Pictură: modele geometrice exersate pe vase de lut
- Culori pământii, 3-4 nuanțe de ocru
- Sculptură: idoli din lut, corn de animal, os, piatră
- Arhitectură: sisteme structurale în cadre de lemn încastrate în pământ, cu parter și etaj locuit
- Muzică: predominanța ritmului
- Dans: ritual
- Arte decorative: motive geometrice
- Interpretări schematice, antropomorfe, zoomorfe și motive florale interpretate geometric

Informații suplimentare

Obiceiuri legate de schimbarea anotimpurilor, cultul fertilității și al forței animale - bourul

7.13. Construcție P41

FIȘĂ DESCRIERE TEXTUALĂ:

Titlul – Construcție P+M P 41

Amplasament – Actualmente localitatea Parța, județul Timiș, Ro

Estimare temporală – 5100 – 5000 a.Chr.

Autor date – prof.dr. Drașovean Florin

Autor reconstituire – arh. Mihai-Corneliu Popovici-Donici

Planul de săpătură - cercetarea de teren cuprinde integral planul construcției și funcționează ca un plan al fundațiilor

Plan parter –plecând de la planul de săpătură, poziția stâlpilor, s-a reconstituit un plan care prezintă 2 încăperi Prima, dinspre Vest, are dimensiunile de 4,5 x 2,2 m. Cea dinspre Est are dimensiunile de 4,3 x 3, 6 m. Spre Est apare un portic probabil deschis, de aproximativ 4,3 mx1,5 m, fără stâlpi documentați, dar cu pereți laterali închiși.

Plan etaj –în urma analizelor comune cu inginerul structurist considerăm că etajul era mai curând un pod locuit, deschis, care se suprapunea complet peste planul parterului, având dimensiunile de aproximativ 4,3 x 5,3 m. În partea centrală a acoperișului se putea sta în poziția normală, lateralele podului putând fi folosite pentru depozitare sau odihnă. Nu cunoaștem exact poziția scării de acces în pod. Planul podului se suprapune exact peste planul parterul, nefiind necesară o reprezentare explicită.

Plan acoperiș – în vederea de sus a construcției se observă acoperișul longitudinal cu două pante cu unghiul de aproximativ 100% , caracteristice pentru stuf, înclinație care permite și folosirea spațiului util al podului. Din vederea aeriană se observă de asemenea că unghiul calcanelor nu este la 90° , fiind ușor înclinate.

Secțiune caracteristică – în secțiunea transversală se evidențiază sistemul structural și a fost reconstituit conform gabaritelor ergonomic corecte pentru talia locatarilor din acea perioadă. Sistemul structural poate fi considerat unul în cadre de lemn, cu stâlpi încastrați aproximativ 1,5 m în pământ și diametre medii de 25 – 30 cm. Există cazuri de reparații ulterioare cu stâlpi introduși prin batere, ceea ce evidențiază probleme de stabilitate în timp a structurii. Pentru îmbinarea cu grinzile principale din lemn rotund cu diametre de aproximativ 30 cm s-a optat pentru varianta cea mai plauzibilă a rezemării pe ramificații "V" ale trunchiurilor, lăsate la debitare și legate cu sfoară. Planșeul peste parter a fost executat din trunchiuri de aproximativ 30 cm diametru, despicate în 2, și lutuit ulterior. Pe grinzile perimetrice longitudinale – cosoroabe – pe pana longitudinală centrală mai înaltă cu aproximativ 2,25 m s-au așezat căpriori rotunzi, înclinați cu 100%, de aproximativ 10 cm diametru, la aproximativ 1 m distanță între ei, iar longitudinal pe ei șipci rotunde de aproximativ 5 cm diametru, la aproximativ 40 cm între ele, legate cu liane sau sfoară, constituind astfel structura pentru acoperirea cu pături de stuf, cu grosimi de cca 20 cm și lungimi de aproximativ 2 m. Pentru o bună fixare, saltele din stuf suprapuse în șiruri puteau fi penetrate de vârful ascuțit al căpriorului la partea de sus și puteau fi fixate cu sfori sau lestate cu greutate. Pereții de capăt pe laturile scurte erau închiși cu calcane în structura pereților. Pereții de închidere nestructurali

erau realizați pe o țesătură alcătuită de stâlpișori la 20 cm și nuiile împletite, ca suport pentru lutuirea pereților cu grosimi de aproximativ 20 cm, ceea ce lăsa probabil aparenți parțial stâlpii principali.

Podurile parterului erau alcătuite dintr-o împletitură de nuiile de 36 cm diametru și lutuite.

Podurile etajului erau alcătuite din bârne despicate, dispuse transversal față de axa lungă, cu diametre de aproximativ 30 cm, și lutuite.

Fațada Nord –evidențiază sistemul de acoperire și posibilele goluri de mici dimensiuni (aproximativ 50 x 80 cm) pentru luminare și ventilare. Se mai observă fațada de Est în racursi, datorată unghiurilor în plan care nu sunt la 90°.

Fațada Sud - pe această fațadă puteau fi amplasate de asemenea 2 goluri pentru luminarea și ventilarea celor 2 spații interioare. Se observă și pe această fațadă latura dinspre Vest reprezentată în racursi, datorată unghiurilor din plan ale pereților care nu sunt la 90°.

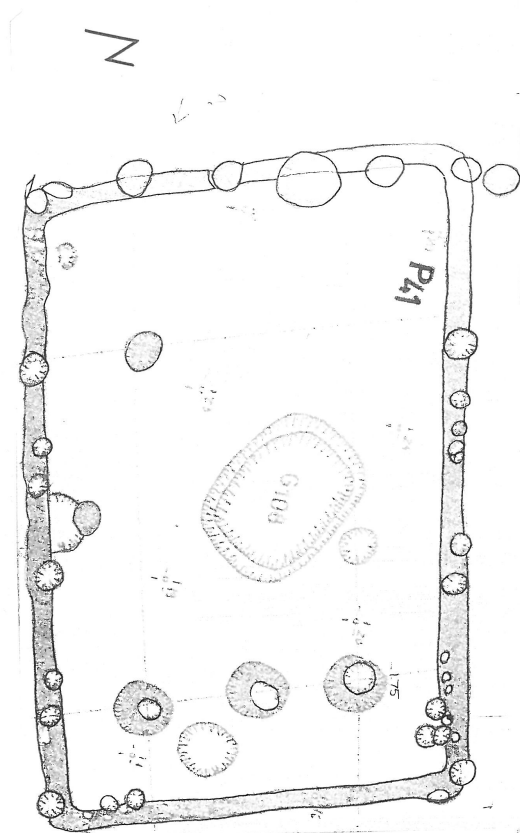
Fațada Est – ilustrează forma acoperișului în 2 pante la o înclinație de 100%, respectiv 45°. Este reprezentat porticul deschis care protejează accesul principal situat în planul 2. În acest plan apar stâlpi încadrați în peretele de acces care susțin acoperișul.

Fațada Vest – evidențiază forma acoperișului în 2 pante, cu ieșiri în consolă de peste 50 cm și 2 posibile goluri pentru luminare și ventilare. În colțul din stânga al fațadei apare urma unui stâlp care iese din aliniament și care putea reprezenta o ranforsare a stâlpului de colț care ar fi putut ceda în colț.

Axonometrie – pentru axonometrie s-a ales vederea dinspre Sud-Est, care prezintă porticul ieșit în consolă, având însă pereți laterali. Porticul este ușor atipic, neexistând documentat primul rând de stâlpi liberi detectați în alte cazuri.

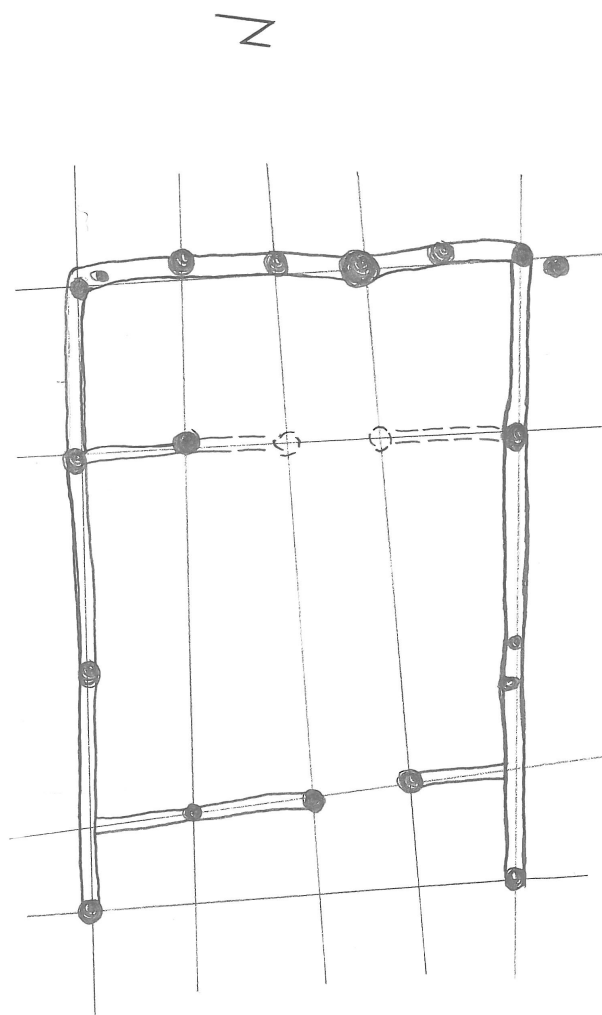
Reprezentare grafică a volumul reconstituit

Planșa 7.57 P 41 – Plan săpătură fundație

INFORMAȚII CERTE	INFORMAȚII ESTIMATE
RECONSTITUIRE CONSTRUCTIVE – P41	ARHEOLOG – F. DRASOVEAN
PERIODADA – 5100 – 5000 a. Chr.	ARHITECT – M. C. BONICI
LOCALIZARE – ACTUAL PARȚA JUD. TIMIȘ – RO	PLANȘA – PLAN FUNDATII
FUNCTIUNE – LOCUINȚA P.+M	SCARA – 1:50

Planșa 7.58 P 41 – Plan parter

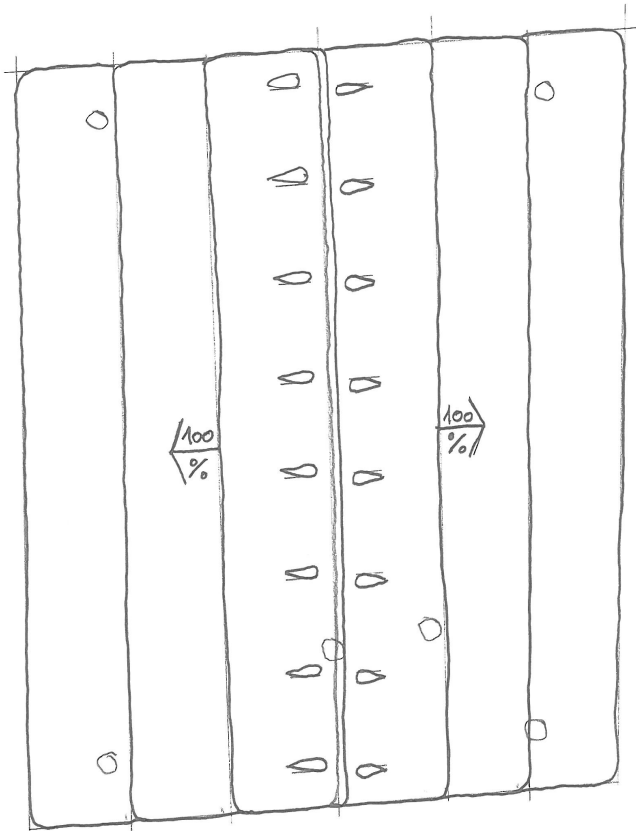
INFORMAȚII CERTE ————— INFORMAȚII ESTIMATE —————

RECHIZIȚURE CONSTRUCȚIE – P 41	ARHEOLOG – F. DRASOVEAN
PERIOADA – 5100 – 5000 a. Chr.	ARHITECT – M. C. DOHICI
LOCALIZARE – ACTUAL PARCĂ JUDEȚUL TIMIȘ – RO	PLAȘA – PLAN PARTER
FUNCȚIUNE – LOCUINȚA P+M	SC. – 1:50

0.2.2014

Planșa 7.59 P 41 – Plan acoperiș

156 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

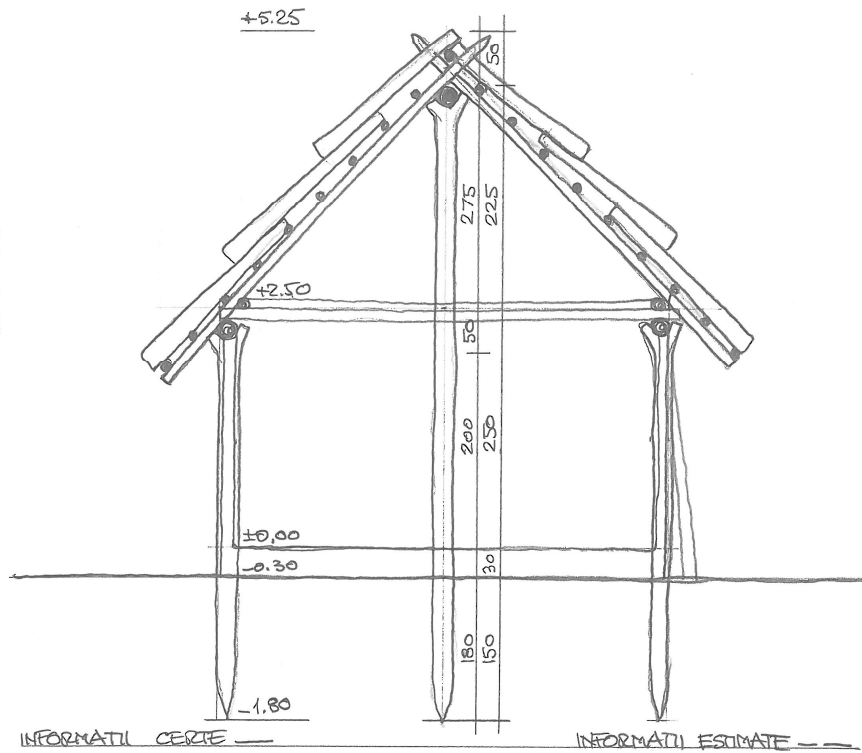
INFORMAȚII CELELE

INFORMAȚII ESTIMATE

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - P 41	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 5100 - 5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DOBICI
LOCALITATE - ACTUAL PARȚA 100. TIMIS-RO	PLANSĂ - PLAN ACOPERIS
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P+M	SCARA - 1:50

0,5m

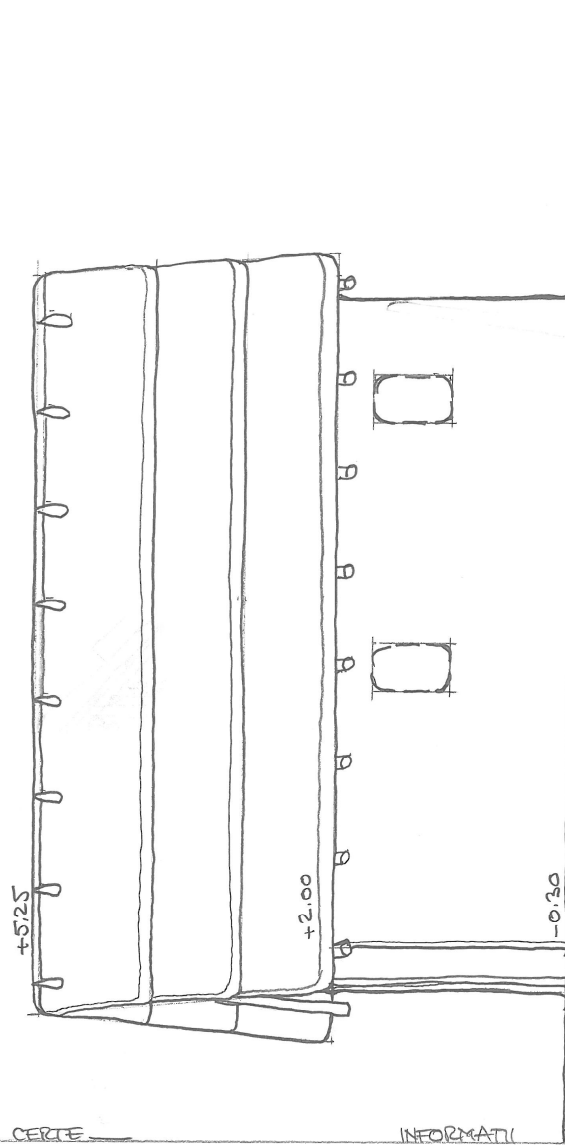
Plasa 7.60 P 41 – Secțiune caracteristică

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - P41	ARHEOLOG - F. DRĂȘOVEAN
PERIOADA - 5100 - 5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BŊNICI
LOCALIZARE - ACTUAL PARTA JUD. TIMIS - RO	PLAȘA - SECȚIUNE CARACTERISTICĂ
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P.+1	SCARĂ - 1:50

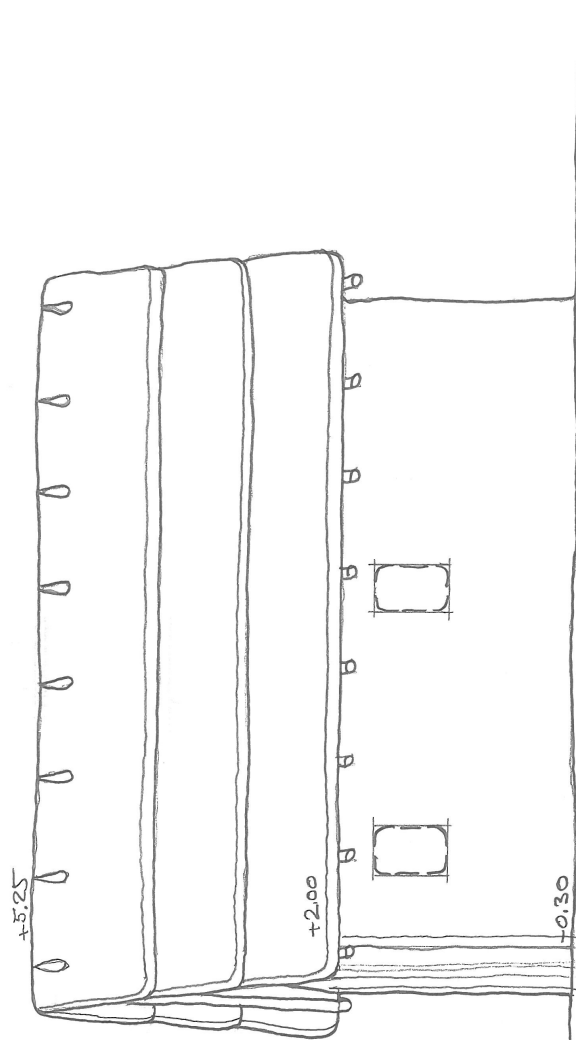
158 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

Planșa 7.61 P 41 – Fațada Nord

INFORMATII CERTE	INFORMATII ESTIMATE
RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE - P 41	ARHEOLOG - F. DRAGNEAN
PERIODA - 5100 - 5000 a. Cinn.	ARHITECT - M. C. BOHICI
LOCALIZARE - ACTUAL PARȚA - UIVAR - FOENI - ROMANIA	PLANȘA - FAȚADA NORD
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P+M	SCARA - 1:50

Planșa 7.62 P 41 – Fațada Sud

INFORMATIILE CERTIFICATE

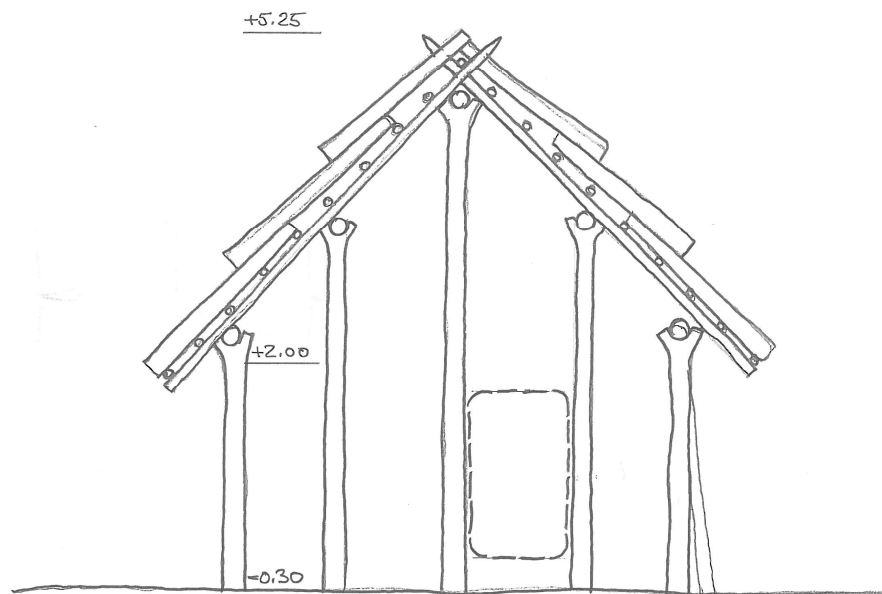
INFORMATIILE ESTIMATE

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - P 41	ARHEOLOG - F. DRĂȘOVEAN
PERIOADA - 5100-5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DOHICI
LOCALIZARE - ACTUAL PĂRȚIA JUD. TIMIȘOARA	PLANȘA - FAȚADA SUD
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P+M	SCALĂ - 1:50

O.R.

Planșa 7.63 P 41 – Fațada Est

160 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

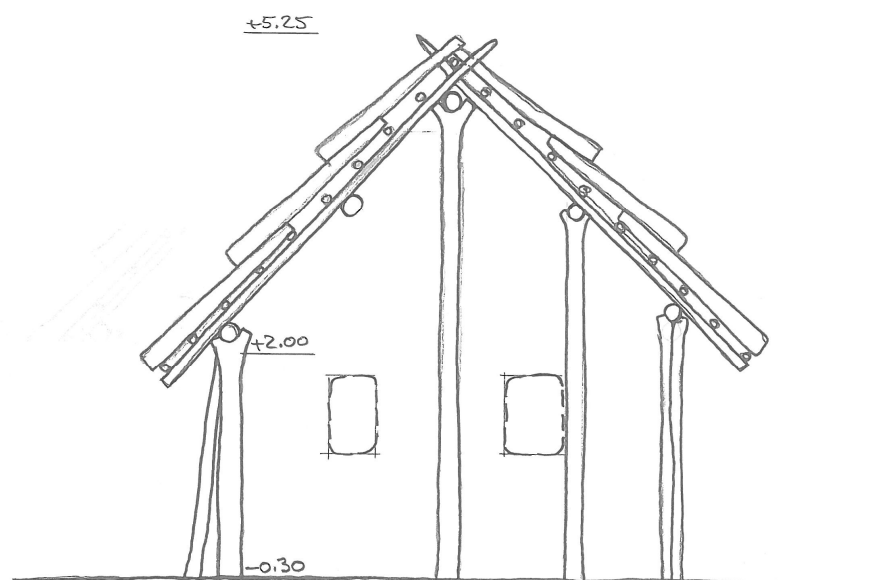
INFORMATII CERTE

INFORMATII ESTIMATE

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE - P41	ARHEOLOG - F. DRASONEAN
PERIODA - 5100 - 5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCALIZARE - ACUAI PARȚA JUDEȚULUI TIMIȘ - RO	PLANSA - FAȚADA EST
FUNCTIUNE - LOCUINȚA P+1	SCARA - 1:50

05/11/2011

Planșa 7.64 P 41 – Fațada Vest

INFORMAȚII CEEȚE

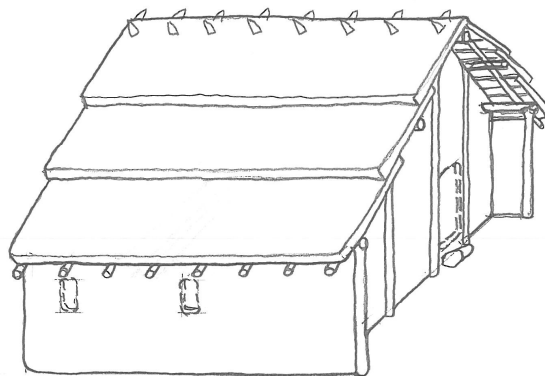
INFORMAȚII ESTIMATE

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - P41	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 500 - 5000 a. Chr.	ARHITECT - M.C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL PARTA JUD. TIMIȘ - RO	PLANSA - FAȚADA VEST
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P+1	SCARA - 1:50

015/04

Planșa 7.65 P 41 – Axonometrie

162 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

INFORMAȚII CERTE ————— INFORMAȚII ESTIMATE ———

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - P. 41	ARHEOLOG - F. DRĂSOVEAN
PERIOADA - 5100 - 5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BDNICI
LOCALIZARE - ACTUAL PARȚA J. 06, TIMIS - RO	PLANȘA - AXONOMETRIE
FUNCTIUNE - LOCUINȚA P+M	SCALA - 1:100

1/06

7.14. Construcție P 41b

FIȘĂ DESCRIERE TEXTUALĂ:

Titlul – Construcție P+M P 41b

Amplasament – Actualmente localitatea Parța, județul Timiș, Ro

Estimare temporală – 5100 – 5000 a.Chr.

Autor date – prof.dr. Lazarovici Gheorghe și prof.dr. Drașovean Florin

Autor reconstituire – arh. Mihai-Corneliu Popovici-Donici

Planul de săpătură - construcția reprezintă o fază ulterioară de reconstrucție care se suprapune aproape perfect peste locuința P 41. Ea face parte dintr-un așa-zis "bloc" de locuințe care cuprinde construcțiile P 40, P 41, P 42 și P 43 din sit, foarte apropiate unele de altele, fapt care le influențează reciproc. Planul de săpătură, care evidențiază urmele stâlpilor și șanțurile de săpătură, îl considerăm plan de fundație.

Plan parter – cuprinde două încăperi, cea dinspre Est are 4,2x1.75 m, iar cea dinspre Vest are 4,2x 3,3 m. Spre Vest, în acest caz, există un foisor de aproximativ 1 m care protejează accesul principal și o colonadă de stâlpi independenți care în zona centrală are 3 stâlpi apropiați. Pe latura dinspre Nord apar 2 stâlpi ieșiți din aliniament, care puteau reprezenta sprijiniri ulterioare datorate unor tasări ale structurii dinspre Nord.

Plan etaj – reprezentat de podul locuit, se suprapune exact peste planul parter, nemaifiind necesară desenarea lui. Nu există indicii despre prezența unui zid despărțitor în pot și nici despre amplasamentul scării de acces.

Plan acoperiș – ilustrează acoperirea longitudinală cu două pante cu unghiul de aproximativ 100% și folosirea a 3 rânduri de saltele de stuf pe fiecare pantă. Se observă de asemenea că unghiul dinspre Sud-Vest nu este la 90°.

Secțiune caracteristică – secțiunea transversală este importantă întrucât evidențiază sistemul structural și gabaritele ergonomice pentru talia ocupanților. Sistemul structural poate fi înțeles ca unul în cadre de lemn, cu stâlpi încastrați aproximativ 1,5 m în pământ și diametre medii de 25 – 30 cm. Există cazuri de reparații ulterioare cu stâlpi introduși prin batere, ceea ce evidențiază probleme de stabilitate în timp a structurii. Îmbinarea cu grinzile principale din lemn rotund cu diametre de aproximativ 30 cm s-a făcut pe ramificații în "V" ale trunchiurilor, prinse cu sfoară. Planșeul peste parter a fost executat din trunchiuri de aproximativ 30 cm diametru, despicate în 2, și lutuit ulterior. Pe grinzile perimetrice longitudinale – cosoroabe – pe pana longitudinală centrală mai înaltă cu aproximativ 2,5 m s-au așezat căpriori rotunzi, înclinați la 45°, de aproximativ 10 cm diametru, la aproximativ 1 m distanță între ei, iar longitudinal pe ei șipci rotunde de aproximativ 5 cm diametru, la aproximativ 40 cm între ele, legate cu liane sau sfoară, constituind astfel structura pentru acoperirea cu snopi de stuf, cu grosimi de cca 20 cm și lungimi de aproximativ 2 m. Pentru o bună fixare, saltele din stuf suprapuse în șiruri puteau fi penetrate de vârful ascuțit al căpriorului la partea de sus și puteau fi "cusute" cu sfori sau lestate cu greutate, cum există și în cadrul unor culturi actuale similare. Pereții de capăt pe laturile scurte erau închiși cu calcane în structura pereților. Pereții de închidere nestructurali erau realizați pe o țesătură alcătuită de stâlpișori la 20 cm și nuiete împletite, ca suport pentru lutuirea pereților

cu grosimi de aproximativ 20 cm, ceea ce lăsa probabil aparenți parțial stâlpii principali.

Podurile parterului erau alcătuite dintr-o împletitură de nuiele de 5 cm diametru și lutuite.

Podurile etajului erau alcătuite din bârne despicate, dispuse transversal față de axa lungă, cu diametre de aproximativ 30 cm, și lutuite. Din cauza apropierii construcțiilor, acoperișul spre Sud ieșea doar cca 30 cm în consolă.

Fațada Nord – reprezintă o vedere laterală a construcției în care apar 2 posibile goluri pentru luminarea și ventilarea celor 2 încăperi. Se evidențiază și cei 2 stâlpi laterali care au constituit o reparație ulterioară pentru a sprijini peretele care a devenit instabil, din cauza unor probleme de fundare.

Fațada Sud – din cauza proximității cu altă construcție, este posibil ca pe această fațadă să nu fi fost practicate goluri. Se poate observa acoperișul redus față de cealaltă latură lungă.

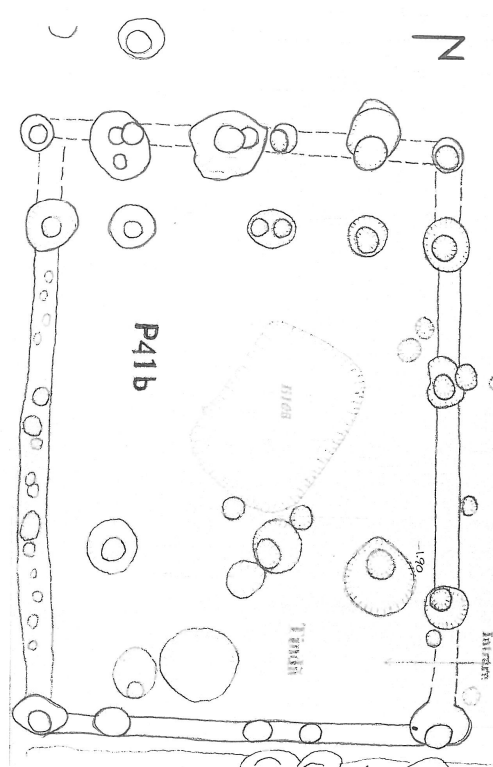
Fațada Est – se observă foarte clar forma ușor asimetrică a acoperișului și lipsa unor goluri datorată apropierii de o altă construcție. Spre stânga acoperișul iese în consolă aproximativ 40 cm, în timp ce spre dreapta consola este de peste 70 cm.

Fațada Vest – pe această fațadă este prezentat porticul care protejează accesul principal. Porticul este reprezentat printr-o succesiune de stâlpi independenți, cei 3 stâlpi centrali fiind probabil o rezemare multiplă pentru axa construcției. Se mai observă forma ușor asimetrică a acoperișului.

Axonometrie – pentru unghiul axonometriei s-a optat de această dată pentru vederea dinspre Sud-Vest întrucât aceasta casă are porticul amplasat în mod atipic către Vest, probabil din cauza densității construcțiilor alăturate.

Reprezentare grafică a volumul reconstituit

Planșa 7. 66 P 41b – Plan săpătură fundație

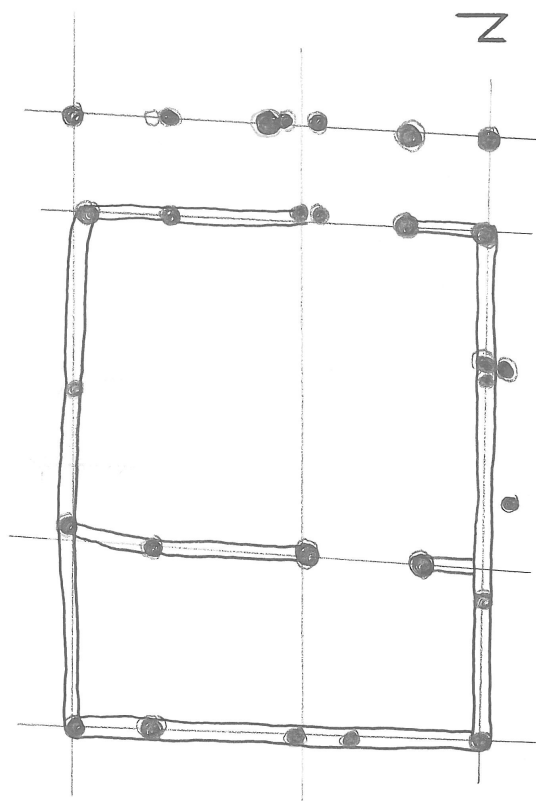
INFORMAȚII CECUTE

INFORMAȚII ESTIMATE

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - P 41b	ARHEBLOS - F. DRĂSOVEAN
PERIOADA - 5100-5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL PARTA J100. TIMIS-RO	PLANȘA - PLAN FUNDATII
FUNCTIUNE - LOCUINȚĂ P+M	SCARA - 1:50

05/24

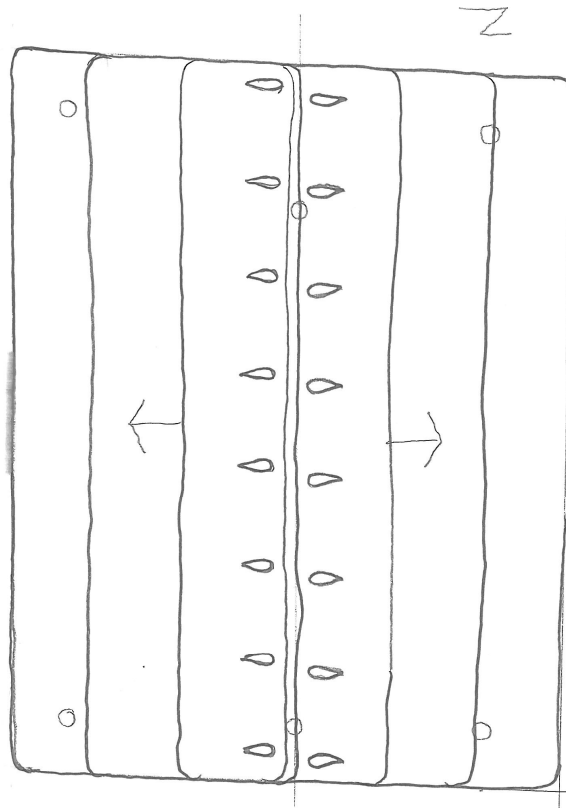
Planșa 7.67 P 41b – Plan parter

INFORMAȚII CERTE	INFORMAȚII ESTIMATE
RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE - P41b	ARHEOLOG - F. DRĂȘOVEAN
PERIODA - 5100 - 5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BOHICI
LOCALIZARE - ACTUAL PARȚA JUD. TIMIȘ - RO	PLANȘA - PLAN PARTER
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P+M	SC. - 1:50

9.5.24

Plasa 7.68 P 41b – Plan acoperiș

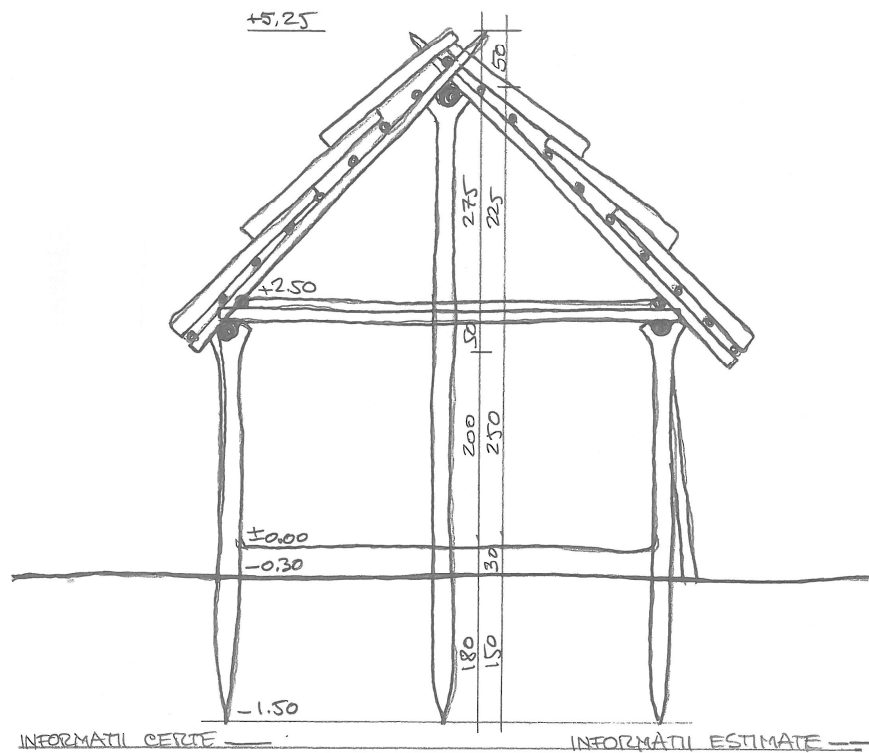
INFORMAȚII CERTE —

INFORMAȚII ESTIMATE —

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - P 41b	ARHEOLOG - F. DRĂGȘTEAN
PERIOADA - 5100 - 5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BOMCI
LOCALIZARE - ACTUAL PARTA 100. TIMB - RO	PLAȘA - PLAN ACOPERIȘ
FUNCTIUNE - LOCUINȚA P+M	SCARA - 1:50

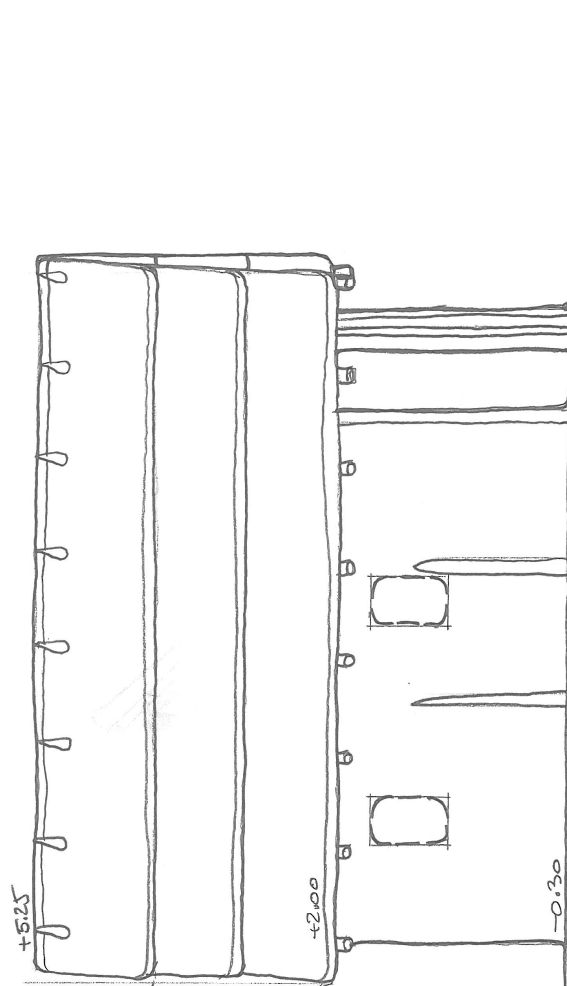
9/2004

Planșa 7.59 P 41b – Secțiune caracteristică

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - P 41b	ARHEOLOG - F. DRASOVEANU
PERIOADA - 5100 - 5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BOCHICI
LOCALIZARE - ACTUAL PARȚA JUD. TIMIȘ - RO	PLANȘA - SECȚIUNE CARACTERISTICĂ
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P+M	SC. - 1:50

Plasa 7.70 P 41b – Fațada Nord

INFORMAȚII CERTE —

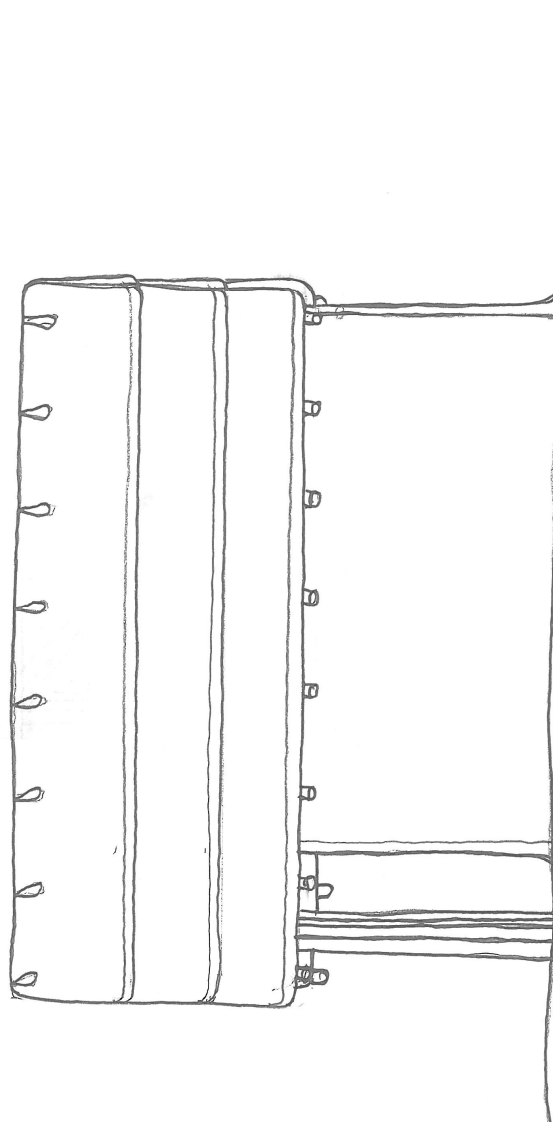
INFORMAȚII ESTIMATE — —

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - P 41b	ARHEOLOG. - F. DRĂGBUȘEAN
PERIOADA - 5100 - 5000 a. Chr.	ARHITECT - M-C BOHICI
LOCALIZARE - ACTUAL PÂRȚA JUU. TIMIȘ-RO	PLANȘA - FAȚADA NORD
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P+M	sc. - 1:50

8/14

Plasa 7.71 P 41b – Fațada Sud

170 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINČA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

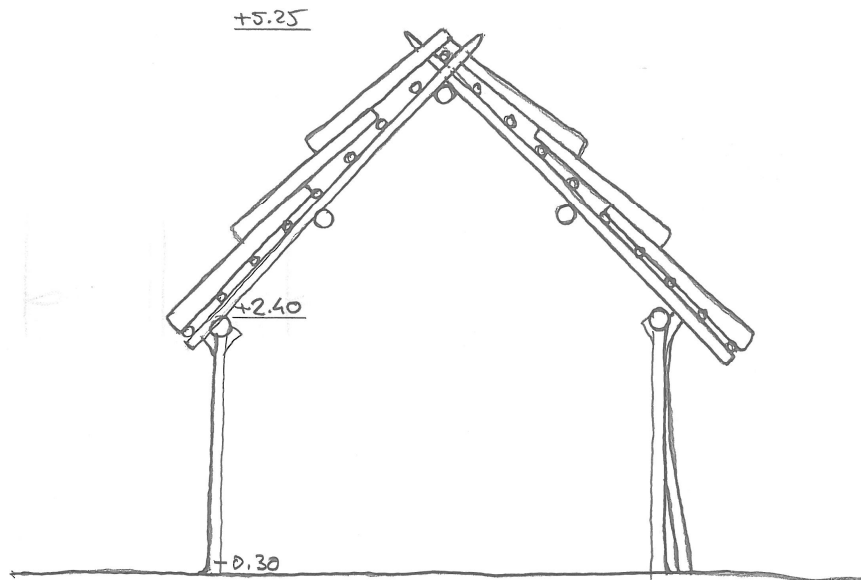

INFORMATII CERTE ————— INFORMATII ESTIMATE ———

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE - P 4/5	ARTEOLOG - F. DRAGOVEAN
PERIOADA - 5100 - 5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BOHICI
LOCALIZARE - ACTUAL PARȚA JUDEȚULUI TIMIȘ - RO	PLATSA - FATADA SUD
FUNCTIUNE - LOCUINȚĂ P+M	sc. - 1:50

2/12

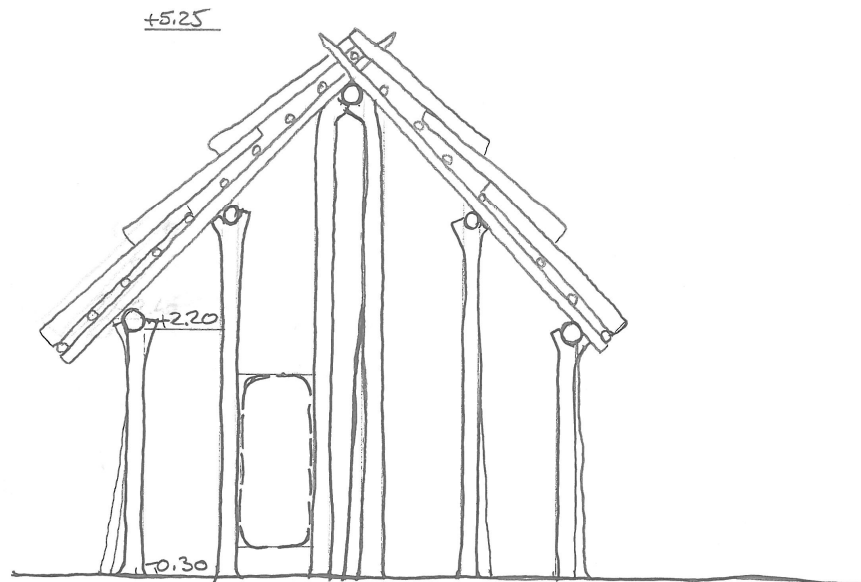
Planșa 7.72 P 41b – Fațada Est

INFORMAȚII CERTE	INFORMAȚII ESTIMATE
RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - P 41b	ARHEOLOG - F. DRĂȘOVEAN
PERIOADA - 500 - 5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BODICI
LOCALIZARE - ACTUAL PARCĂ 100, TIMIȘ - RO	PLANȘA - FAȚADA EST
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P+M	SC - 1:50

172 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

Planșa 7.73 P 41b – Fațada Vest

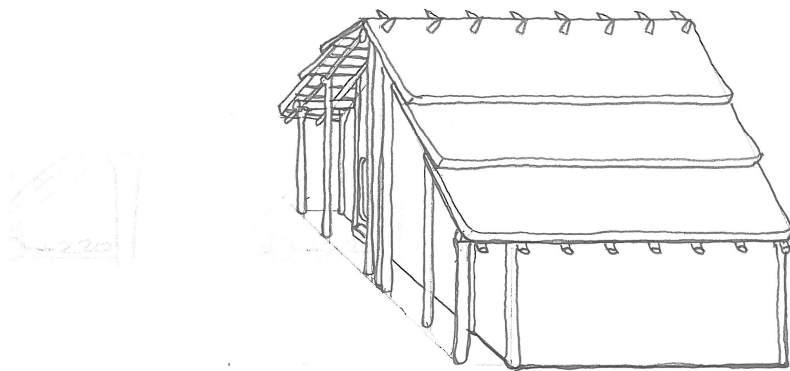
INFORMAȚII CERTE

INFORMAȚII ESTIMATE

RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE - P 41b	ARHEOLOG - F. DRAGONEAN
PERIOADA - 5100 - 5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BOVICI
LOCALITATE - ACTUAL PARȚA JUD. TIMIȘ - RO	PLANȘA - FAȚADA VEST
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P+M	SC. - 1:50

9 JUN

Plasa 7.74 P 41b – Axonometrie

INFORMAȚII CERTE	INFORMAȚII ESTIMATE
RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - 41b	ARHEOLOG - F. DRASCUȘAN
PERIOADA - 5100 - 5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. ODHICI
LOCALIZARE - ACTUAL PAȚA JUD. TIMIȘ - RO	PLASA - AXONOMETRIE
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P+M	SC. - 1:100

1/100

7.15. Construcție P17/43

FIȘĂ DESCRIERE TEXTUALĂ:

Titlul – Construcție P+M P17/43

Amplasament – Actualmente localitatea Parța, județul Timiș, Ro

Estimare temporală – 5100 – 5000 a.Chr.

Autor date – prof.dr. Lazarovici Gheorghe și prof.dr. Drașovean Florin

Autor reconstituire – arh. Mihai-Corneliu Popovici-Donici

Planul de săpătură - este aproape exhaustiv cercetat, doar colțul dinspre Sud-Est fiind ușor afectat de către un șanț ulterior. El este asimilat ca și plan de fundare, identificându-se poziția stâlpilor și a pereților. În urma analizei efectuate împreună cu arheologul, s-a considerat că cei 3 stâlpi care apar în încăperea mică dinspre Vest pot fi intervenții ulterioare și nu afectează planul de bază.

Plan parter – pe baza planului de săpătură, a poziției stâlpilor, s-a putu reconstitui un spațiu de locuire cu 2 încăperi. Cea dinspre Vest, de mai mici dimensiuni, are 5,3x2,2 m, iar cea dinspre Est, de mari dimensiuni, măsoară 5,2x5,5 m. Nu există indicații despre un portic exterior, accesul prezumat fiind pe latura dinspre Sud, în încăperea mare.

Plan etaj – etajul era un pod locuit, care se suprapunea exact peste planul parterului. Nu avem indicii, dar suntem înclinați să prezumăm că podul nu avea ziduri despărțitoare, fiind un singur spațiu.

Plan acoperiș – se remarcă acoperirea longitudinală cu două pante cu unghiul de aproximativ 100% , caracteristice acoperirii cu stuf și care permit folosirea podului ca spațiu util. Din planul acoperișului se mai observă unghiul mai mic de 90° al colțului de Sud-Est al construcției.

Secțiune caracteristică – secțiune transversală evidențiază sistemul structural, fiind reconstituită după gabaritele ergonomice ale oamenilor perioadei respective. Sistemul structural este unul în cadre de lemn, cu stâlpi încastrați aproximativ 1,4 m în pământ și diametre medii de 25 – 30 cm. Există cazuri de reparații ulterioare în colțul din Nord-Vest al locuinței, cu stâlpi introduși prin batere, ceea ce evidențiază probleme de stabilitate în timp a structurii. Pentru îmbinarea cu grinzile principale din lemn rotund cu diametre de aproximativ 30 cm prezumăm tehnica rezemării pe ramificații "V" ale trunchiurilor. Planșeul peste parter a fost realizat din trunchiuri de aproximativ 30 cm diametru, despicate în două, lutuit ulterior. Pe grinzile perimetrice longitudinale – cosoroabe – pe pana longitudinală centrală mai înaltă cu aproximativ 2,5 m s-au așezat căpriori rotunzi, înclinați la 45°, de aproximativ 10 cm diametru, la aproximativ 1 m distanță între ei, iar longitudinal pe ei șipci rotunde de aproximativ 5 cm diametru, la aproximativ 40 cm între ele, legate cu sfoară, constituind astfel structura pentru acoperirea cu saltele de stuf, cu grosimi de cca 20 cm și lungimi de aproximativ 2 m. Pereții de capăt pe laturile scurte erau închiși cu calcane în structura pereților. Pereții de închidere nestructurali erau realizați pe o țesătură alcătuită de stâlpișori la 20 cm și nuiele împletite, ca suport pentru lutuirea pereților cu grosimi de aproximativ 20 cm, ceea ce lăsa probabil aparenți parțial stâlpii principali. Podelele parterului erau alcătuite dintr-o împletitură de nuiele de 5 cm diametru și lutuite. Podelele

etajului erau alcătuite din bârne despicate, dispuse transversal față de axa lungă, cu diametre de aproximativ 30 cm, și luate.

Fațada Nord – scoate în evidență sistemul de acoperire asimetric și lipsa golurilor, aspecte cauzate de proximitatea alte construcții. În colțul din dreapta apare stâlpul asimetric care proptea probabil colțul deplasat ulterior.

Fațada Sud – pe această latură se află accesul principal prezumat și goluri de luminare și aerisire a celor două încăperi. Datorită înălțării pardoselii parterului cu cel puțin 30 cm, este posibilă realizarea unei trepte exterioare, care să facă accesul la interior mai comod.

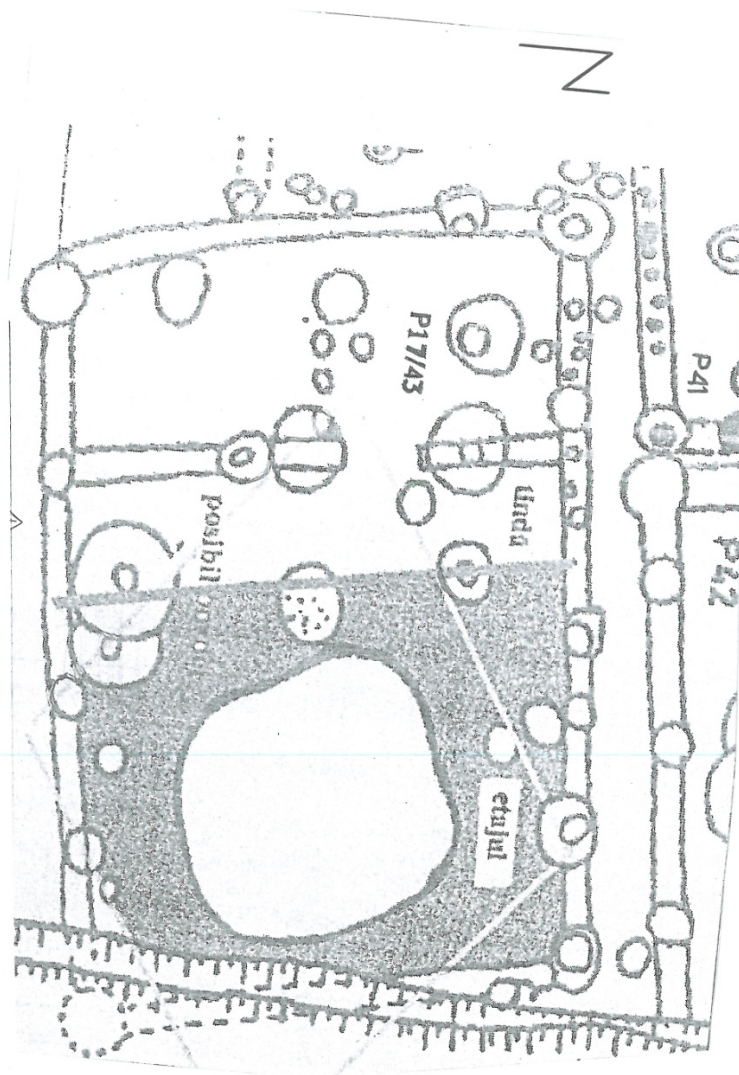
Fațada Est – în această fațadă se observă clar forma acoperișului în 2 pante și asimetria datorată apropierii pe una dintre laturi a unei alte construcții. Stâlpul central, care să susțină coama acoperișului nu a fost descoperit, dar este prezumat, la fel ca și cele 2 goluri necesare pentru a lumina și aerisi interiorul.

Fațada Vest – pe această fațadă este sesizabilă, de asemenea, forma asimetrică a acoperișului. Lipsa golurilor este explicată tot de învecinarea cu o altă construcție. Este posibil ca în partea dinspre Nord-Vest a construcției să fi existat mai multe proptiri ulterioare, situație documentată de existența mai multor gropi de stâlpi.

Axonometrie – s-a ales unghiul dinspre Sud-Est, întrucât pe fațada de Sud este prezent accesul principal. Colțul dinspre Sud-Est apare prezumat, datorită tăierii planului de săpătură de către șanțul ulterior. Axonometria ilustrează un monovolum masiv și asimetria șarpantei.

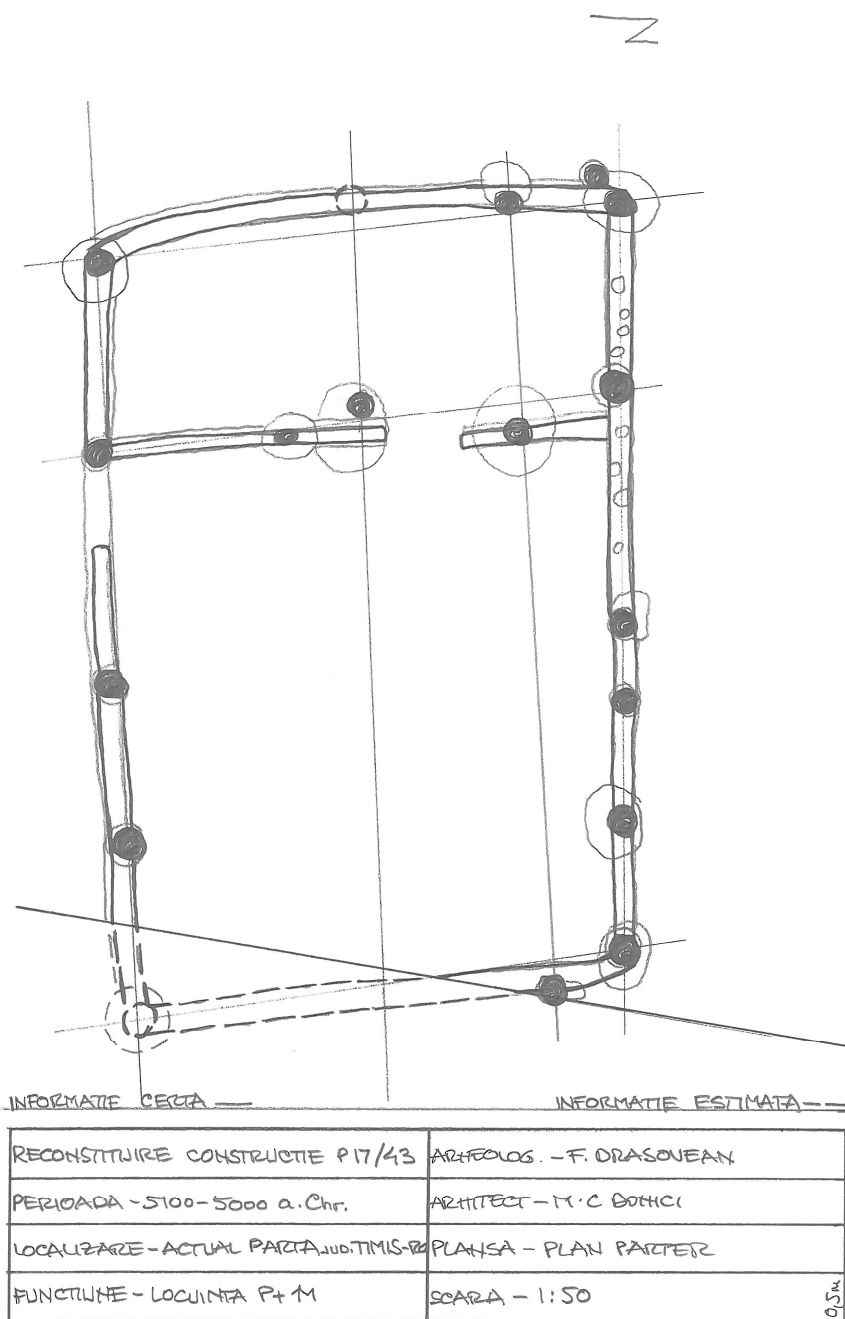
Reprezentare grafică a volumul reconstituit

Plansa 7.75 P17/43 – Plan săpătură fundație

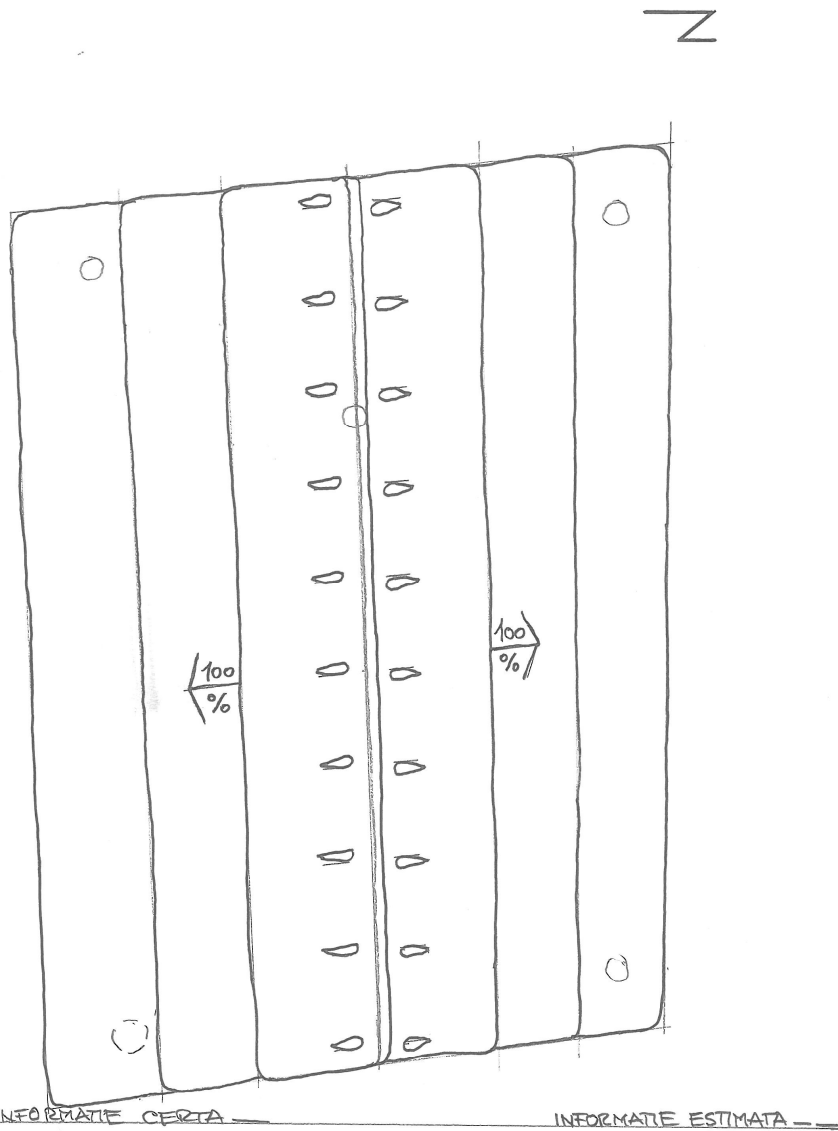
INFORMAȚIE CERTĂ	INFORMAȚIE ESTIMATĂ
RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE P17/43	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 5100-5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. IONICI
LOCALIZARE - ACTUAL PARȚA JUD. TIMIȘ-RO	PLANSA - PLAN FUNDATII
FUNCTIUNE - LOCUINȚA P.+M	SCARA - 1:50

Plasa 7.76 P17/43 – Plan parter

Plasa 7.77 P17/43 – Plan acoperis

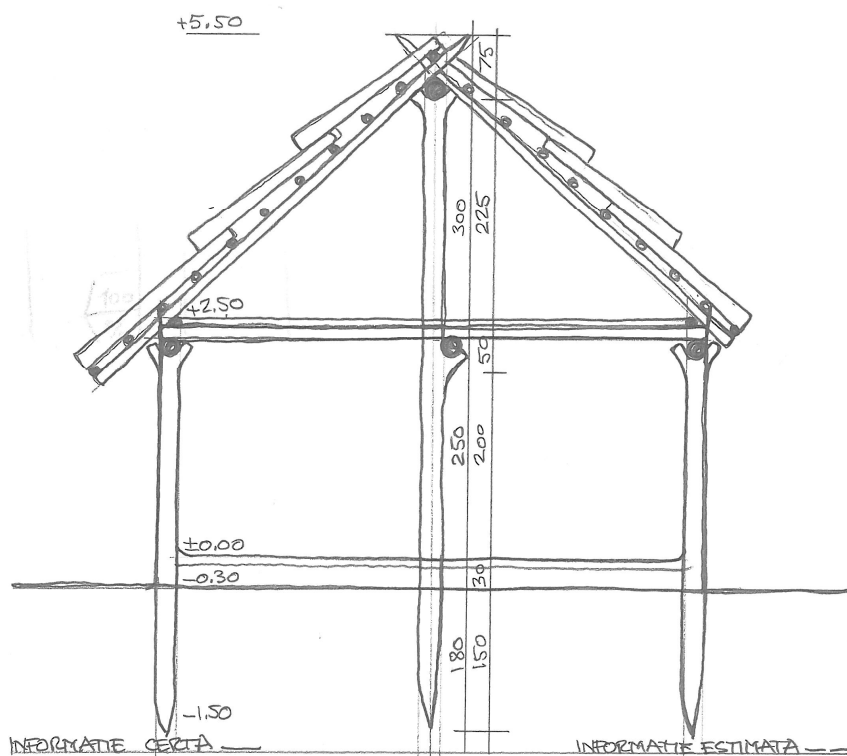
178 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE P17/43	ARHEOLOG – F. DRAGOVEAN
PERIOADA – 5100 – 5000 a. Chr.	ARHITECT – M. C. DOMICI
LOCALIZARE – ACTUAL PARȚA JUD. TIMIȘ – RO	PLANSĂ – PLAN ACOPERIS
FUNCȚIUNE – LOCUINȚĂ P+M	SC. 1:50

0,5m

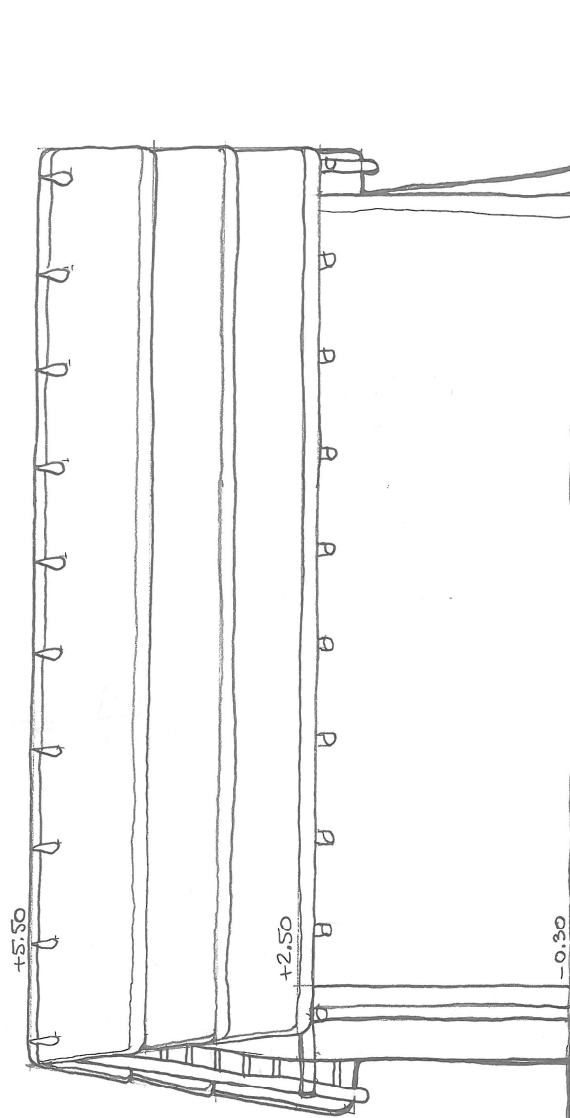
Planșa 7.78 P17/43 – Secțiune caracteristică

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE P17/43	ARHEOLOG - F. DRĂSOVEAN
PERIOADA - 5100-5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BŢNICI
LOCALIZARE - ACTUAL PAŞEA JUD. TIMIS-RO	PLANŞA - SECȚIUNE CARACTERISTICĂ
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P+M	SC. - 1:50

180 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

Planșa 7.79 P17/43 – Fațada Nord

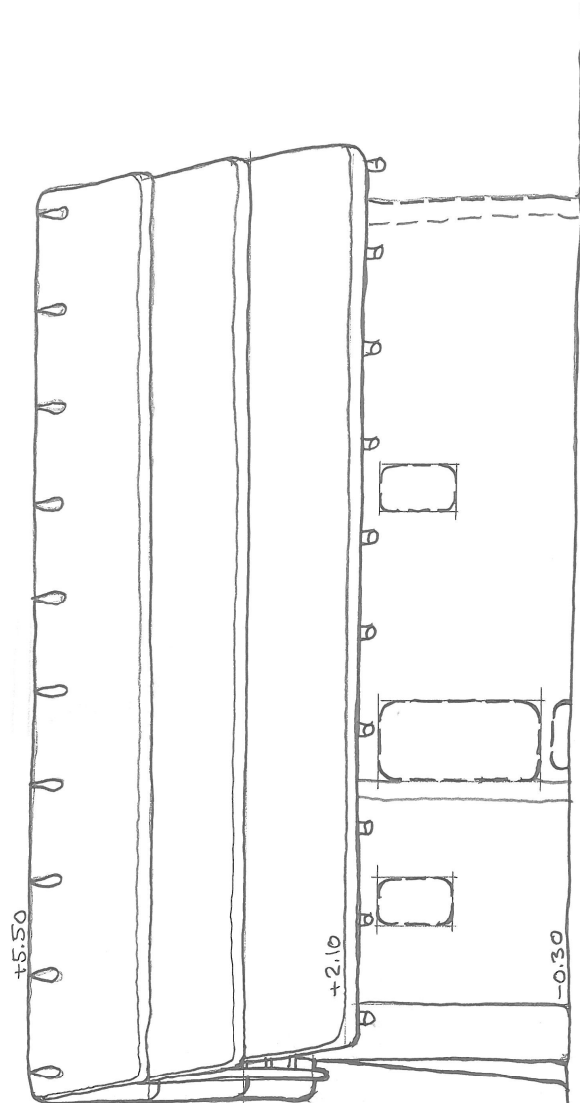
INFORMATIE CERTA —

INFORMATIE ESTIMATA —

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE P17/43	ARHEOLOG – F. DRĂSOVEAN
PERIOADA – 5100 – 5000 a. Chr.	ARHITECT – M. C. BONICI
LOCALIZARE – ACTUAL PARȚA JUD. TIMIȘ – RO	PLANȘA – FAȚADA NORD
FUNCȚIUNE – LOCUINȚA P+M	sc. – 1:50

0.17/24

Planșa 7.80 P17/43 – Fațada Sud

INFORMAȚIE CERCETARE

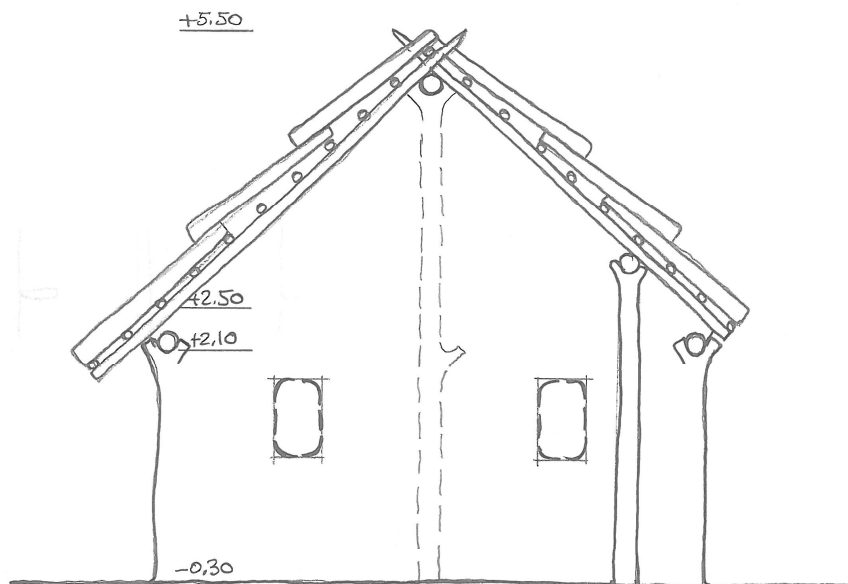
INFORMAȚIE ESTIMATĂ

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE P17/43	ARHEOLOG - F. DRAGONEAN
PERIOADA - 5100 - 5000 a. C.N.P.	ARHITECT - M.C. BOMICI
LOCALIZARE - ACTUAL PARTEA JUD. TIMIȘ - RO	PLANȘA - FAȚADA SUD
FUNCTIUNE - LOCUINȚĂ P+M	SC - 1:50

9.5m

182 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

Planșa 7.81 P17/43 – Fațada Est

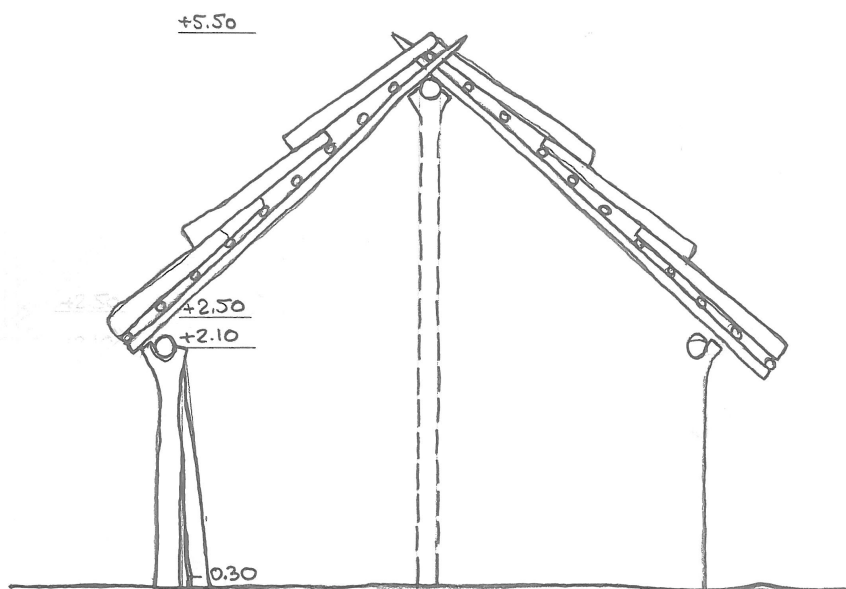

INFORMAȚIE CERTĂ ————— INFORMAȚIE ESTIMATĂ ———

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE P17/43	ARHEOLOG - F. DRĂSOVEAN
PERIOADA - 5100 - 5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DOMICI
LOCALIZARE - ACTUAL PARȚA JUD. TIMIȘ-TO	PLANȘA - FAȚADA EST
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P+M	SC. - 1:50

10/2014

Planșa 7.82 P17/43 – Fațada Vest

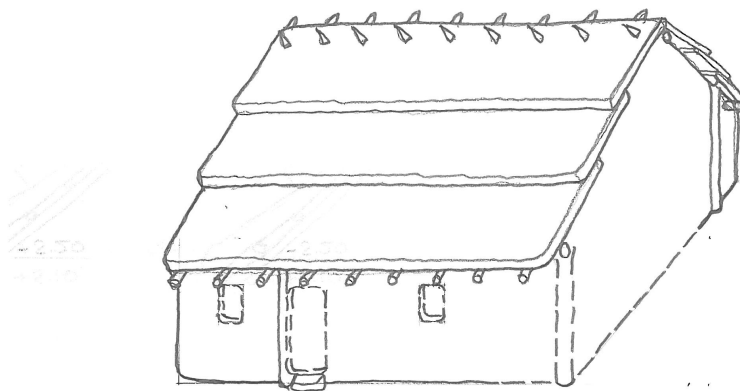
INFORMAȚIE CERTĂ —

INFORMAȚIE ESTIMATĂ —

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE P17/43	ARHEOLOG - F. DRĂGONEAN
PERIOADA - 5100-5000 a. Chr.	ARHITECT - M.C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL PARTA JUD. TIMIȘ - RO	PLANȘA - FAȚADA VEST
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P+M	SC. - 1:50

184 7. RECONSTITUIRI ARHITECTURALE PENTRU LOCUINȚE NEOLITICE DIN CULTURA VINȚA, ZONA ACTUALELOR LOCALITĂȚI UIVAR – FOENI – PARȚA, BANATUL ROMÂNESC

Planșa 7.83 P17/43 – Axonometrie

INFORMATII CERTE	INFORMATII ESTIMATE
RECONSTITUIRE CONSTRUCTIE P 17/43	ARHEOLOG - F. DRAGOVEAN
PERIODA - 5100 - 5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. DONICI
LOCALIZARE - ACTUAL PARȚA JUD. TIMIȘ - RO	PLANȘA - AXONOMETRIE
FUNCTIUNE - LOCUINȚA P+M	SC. - 1:100

7.16. Concluzii tipologice locale - Parța

Cele 3 locuințe reconstituite în cadrul acestei cercetări fac parte dintr-un așa-zis "bloc" de locuințe, reprezentate fiind construcțiile P40, P41, P41b și P42 și P43. Am ales pentru reconstituire două faze succesive ale construcțiilor P41 și P41b și construcția P17/43, deoarece au fost mai complet documentate arheologic. Datorită densității mari construite se observă influențe în structura acoperișului și amplasarea golurilor.

Perspectiva analitică oferită de cele 3 reconstituiri prezintă o serie de caracteristici comune, dar și diferențieri.

În ceea ce privește sistemul constructiv se observă următoarele aspecte:

- Structuri în cadre de lemn, stâlpi încastrați în pământ aprox. 1,5 m, care conferă stabilitate structurii, chiar dacă nu există contravântuiri, și grinzi simplu rezemate pe ramificații naturale ale stâlpilor, legate cu sfoară.

- Șarpantă în două pante de aproximativ 45° longitudinală, alcătuită din căpriori la distanțe de aproximativ 1 m rezemați pe grinzile laturilor lungi (cosoroabe) și grinda centrală a acoperișului (pană de coamă). Șipci longitudinale legate pe căpriori din 50 în 50 cm, care constituie suporturi pentru învelitoarea vegetală – probabil stuf, așezat în straturi succesive legate sau lestate.

- Închideri cu pereți nestructurali, constituiți din pari verticali, împletitură de nuiele și lipitură de pământ (lut).

- Închiderea pe laturile scurte se realiza prin ridicarea pereților, obținându-se calcane.

În situațiile în care s-a documentat existența unui planșeu cu lipitură de pământ și folosirea podului, există un avantaj structural pentru stabilitatea construcției, cele două triunghiuri ale șarpantei contribuind la rigiditatea ansamblului, mai ales în varianta unor încărcări mari ale tavanului.

Podelele erau ridicate câteva zeci de centimetri deasupra solului.

Golurile de acces, luminare și ventilație erau minimal-ergonomice, putând fi acoperite cu: scânduri despicate, piei de animale, țesături sau membrane animale.

Obținem astfel imaginea unor construcții paralelipipedice masive, cu goluri mici, având în general două compartimentări interioare, cu acoperișuri în două pante longitudinale, cu pante de aproximativ 45°.

La Parța s-a observat, la cele două reconstituiri de pe același amplasament, respectiv construcțiile P41 și P41-b. prezența a două porticuri pe latura scurtă, la reconstrucție însă porticul fiind mutat de pe latura de Est pe latura de Vest, probabil din cauza apariției construcției învecinate P42 pe latura de Est. Acest lucru a determinat și mutarea accesului principal.

Cu toate acestea, tipologia de ansamblu rămâne foarte unitară, variind dimensiunile în plan, situație datorată folosirii acelorași materiale locale, acelorași unelte și tehnici constructive care au dus la crearea unui sistem structural stabil și ușor reproductibil pe perioada mai multor generații.

De menționat că acest sistem constructiv necesită o întreținere permanentă și reparații sezoniere primăvara și în sezoanele cu ploi abundente.

8. CONCLUZII

8.1. Tipologie zonală

Din studierea tipologiilor locale se pot trage concluzii pentru zone coerente aparținând unei aceleiași populații și perioade temporale. Se observă astfel, în domeniul construcțiilor stabile, coerența unui model în care, cu aceleași tehnici constructive, respectiv sisteme de fundare, structuri de rezistență în cadre de lemn, cu stâlpi încastrați, învelitori în 2 pante, sisteme de închidere, sisteme de compartimentări interioare, se obțineau forme arhitecturale asemănătoare. Existau practic mici variații dimensionale de compartimentare interioară, care făceau ca strict geometric fiecare construcție să fie diferită, deși modelul tipologic era același.

Fig.8.1. Reconstrucție fizică a unei locuințe neolitice în Parcul arheologic de la Tuzla, Bosnia Herțegovina

Fenomenul este cunoscut în toate civilizațiile închise sau cu slabe influențe exterioare, progresul tehnologic fiind lent și îndelungat. Spațial avem de-a face cu monovolume paralelipedice, cu un număr variabil de compartimentări interioare, cu situații în care se putea locui la etaj, într-un spațiu mai curând de tip pod decât etaj mansardat sau etaj propriu-zis, șarpanta realizându-se cât mai simplu, în 2 pante

longitudinale egale și 2 calcane pe laturile scurte ale volumului. S-a descoperit în unele situații prezența unor elemente structurale care rezemau o zonă a construcțiilor care devenise instabilă, din cauza stâlpilor încastrați în pământ care putrezeau, a tasărilor inegale sau a instabilității sistemelor de îmbinare. S-au descoperit de asemenea local sisteme de protejare a spațiului intrării, respectiv spații acoperite, dar deschise, care apar în zonele temperate odată cu creșterea capacității de prelucrare a materialelor. Ieșirea în consolă a acoperișului cu aproximativ 50 de cm era necesară pentru că zidurile lutuite necesitau o protecție la ploaie. Există urme de tratare a pereților lutuiți cu vopsele obținute din pigmenți naturali, cu nuanțe de la bej la maro, cu motive geometrice care puteau avea rol estetic și de reprezentare, subliniind poziția socială a ocupanților. De asemenea, volumul, mărimea construcției în interiorul marjei posibilităților structurale ale materialelor folosite reprezintă și o evidențiere a statutului și a capacității comunității care edificași utiliza construcția. Acest sistem structural necesită o întreținere continuă, putând rezista un număr de ani, timp în care survineau incendii, inundații, cutremure, ceea ce conducea la construcții succesive pe același amplasament, cu mici variații, sau pe amplasamente apropiate, rezultând ridicări artificiale ale zonelor locuite. Există și situații de zone devenite insalubre din punct de vedere sanitar, care au necesitat mutări sau incendieri voluntare. De asemenea, sunt posibile incendieri involuntare sau rezultate din conflictele interumane. Aceasta a permis arheologilor să descopere porțiuni de lut ars bine prezervate, care evidențiază structura pereților din nuiiele împletite și lutuite sau a motivelor geometrice menționate.

Vom concluziona tipologiile locale în zonele studiate și vom analiza în final, comparativ, caractere comune, variații sau procese evolutive.

Pentru zona actualei localități Uivar, perioada 5200 – 5100 a.Chr., tipologia locală conturată este reprezentată de monovolumul paralelipipedic cu acoperire în două pante longitudinale și compartimentări interioare multiple. Într-o singură situație, la construcția H3 f-1, se observă un grup de stâlpi pe latura sudică, în dreptul accesului, în afara aliniamentelor structurale, care ar putea reprezenta un început de protejare a zonei intrării cu o prelungire a acoperișului în polată.

Pentru zona actualei localități Parța, într-o perioadă cu aproximativ 100 de ani mai târziu, respectiv 5100 – 5000 a.Chr., una dintre locuințele reconstituite este, de asemenea, un monovolum paralelipipedic cu acoperire în două pante longitudinale și două compartimentări interioare, celelalte două exemple, care surprind reconstituiri succesive pe același amplasament, prezintă același monovolum, căruia însă i se adaugă un portic ce protejează accesul principal, amplasat pe latura scurtă.

În zona actualei localități Foeni, într-o perioadă cu aproximativ 500 de ani mai târziu, respectiv 4600-4500 a.Chr., toate cele trei locuințe reconstituite prezintă aceeași tipologie a monovolumului, cu câte două încăperi interioare la parter și locuire într-un pod deschis, dar cu prezența unui portic în zona accesului principal, pe latura scurtă, portic general la construcțiile S8 și S9 și parțial la construcția S12. Porticurile erau orientate către Sud-Est în cazul celor două generale și către Sud în cazul celui parțial. Această direcționare către puncte cardinale însoțite reprezintă orientarea sanitar corectă și favorabilă pentru iluminare.

Studiul surprinde astfel **apariția unui element arhitectural nou- porticul** – spațiu de protejare a intrării, dar și de trecere interior-exterior, care va deveni caracteristic pentru zona temperată. El apare parțial sau total pe latura scurtă, orientat Sud, Sud-Est sau Est, fiind acoperit, dar deschis, pe una, două sau trei laturi. Acest spațiu poate prelua în anotimpurile favorabile și anumite funcțiuni casnice sau productive.

Realizarea lui tehnică, sprijinirea pe stâlpi izolați, încastrați în sol, indică și o evoluție a sistemului structural neolitic descris, dar și o evoluție tipologică către modele interioare.

8.2 Planșe sintetice de reprezentare tipologică

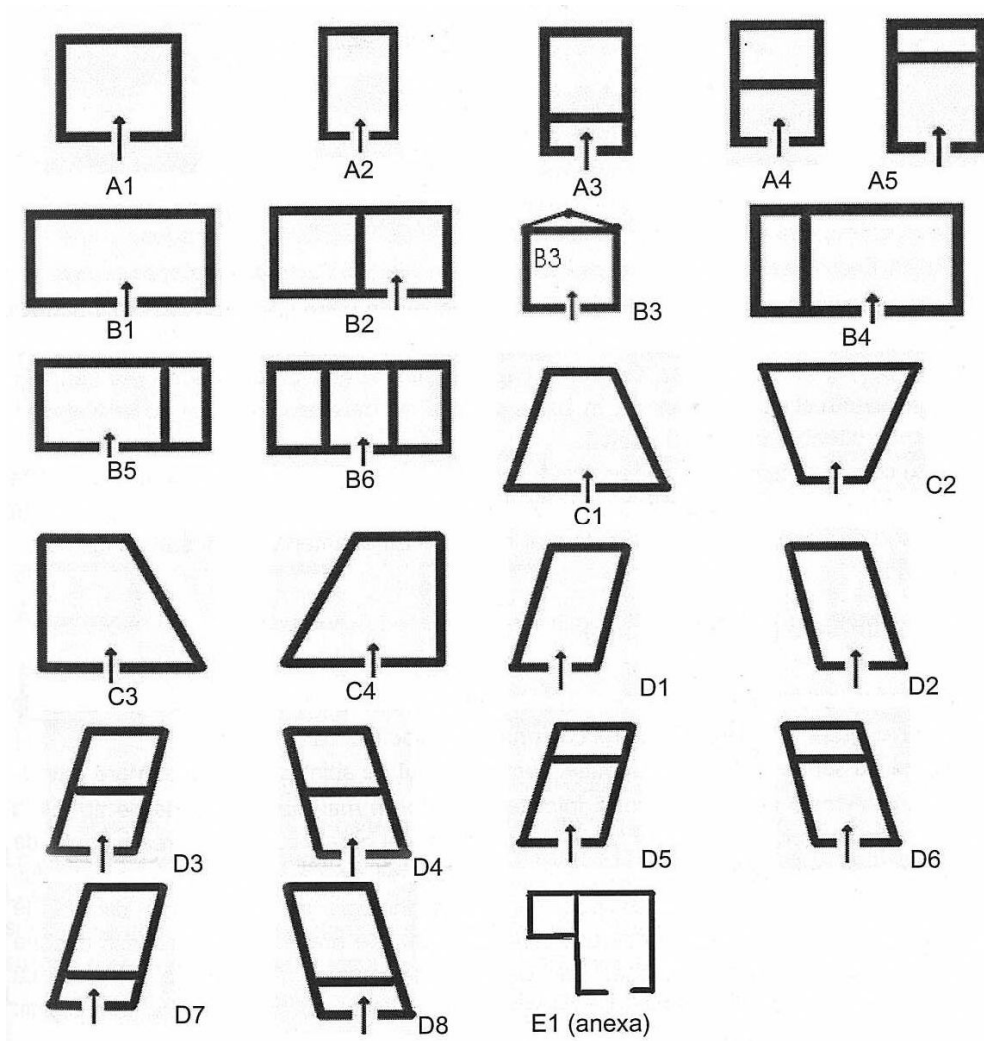
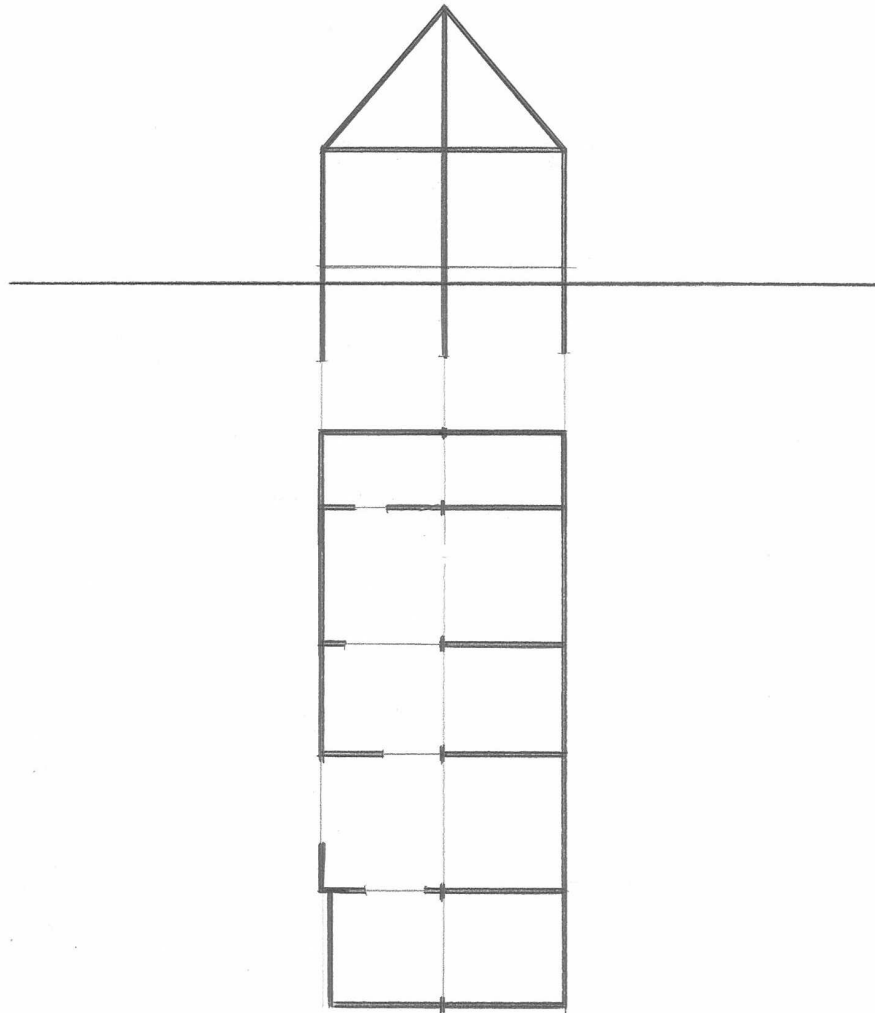

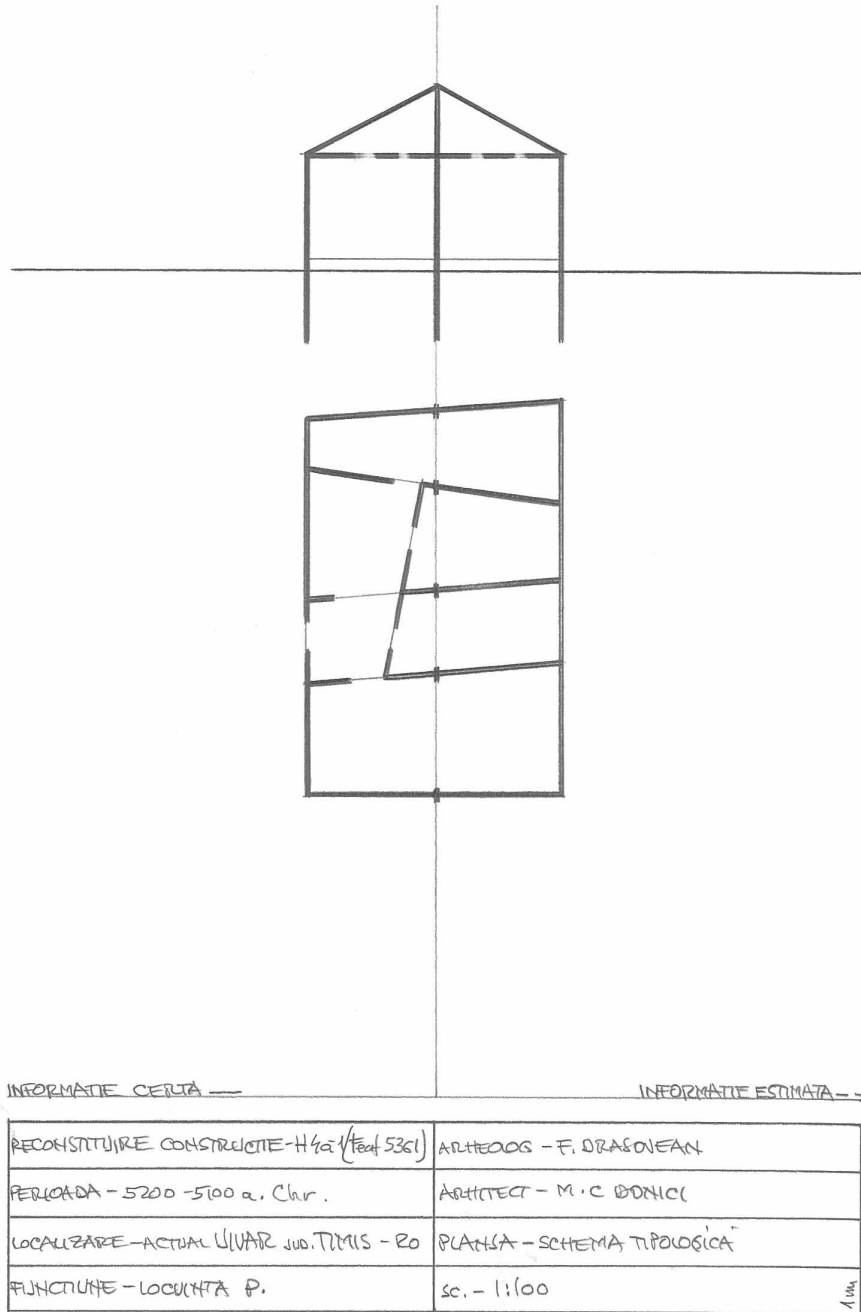
Fig. 8.2. Încercări tipologice izolate, după Lazarovici

Planșa 81. tipologie Uivar construcție H4 b-1

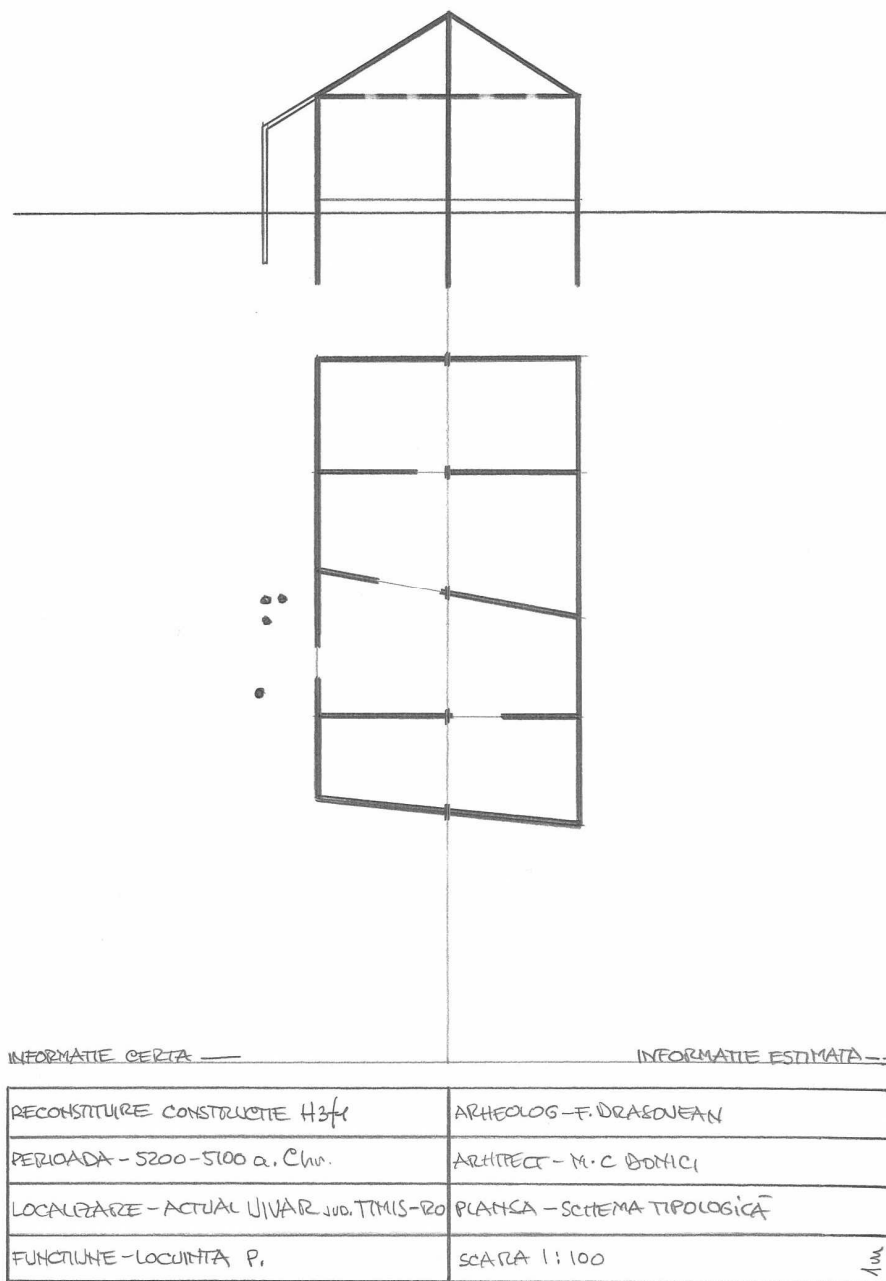

INFORMAȚIE CERTĂ	INFORMAȚIE ESTIMATĂ
RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE H4b-1 (Feat 5420)	ARHEOLOG - F. DRĂGOVEAN
PERIOADA - 5200-5100 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BODICI
LOCALIZARE - ACTUAL UIVAR, JUD. TIMIȘ - RO	PLAȘA - SCHEMA TIPOLOGICĂ
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P+M	SCARA - 1:100

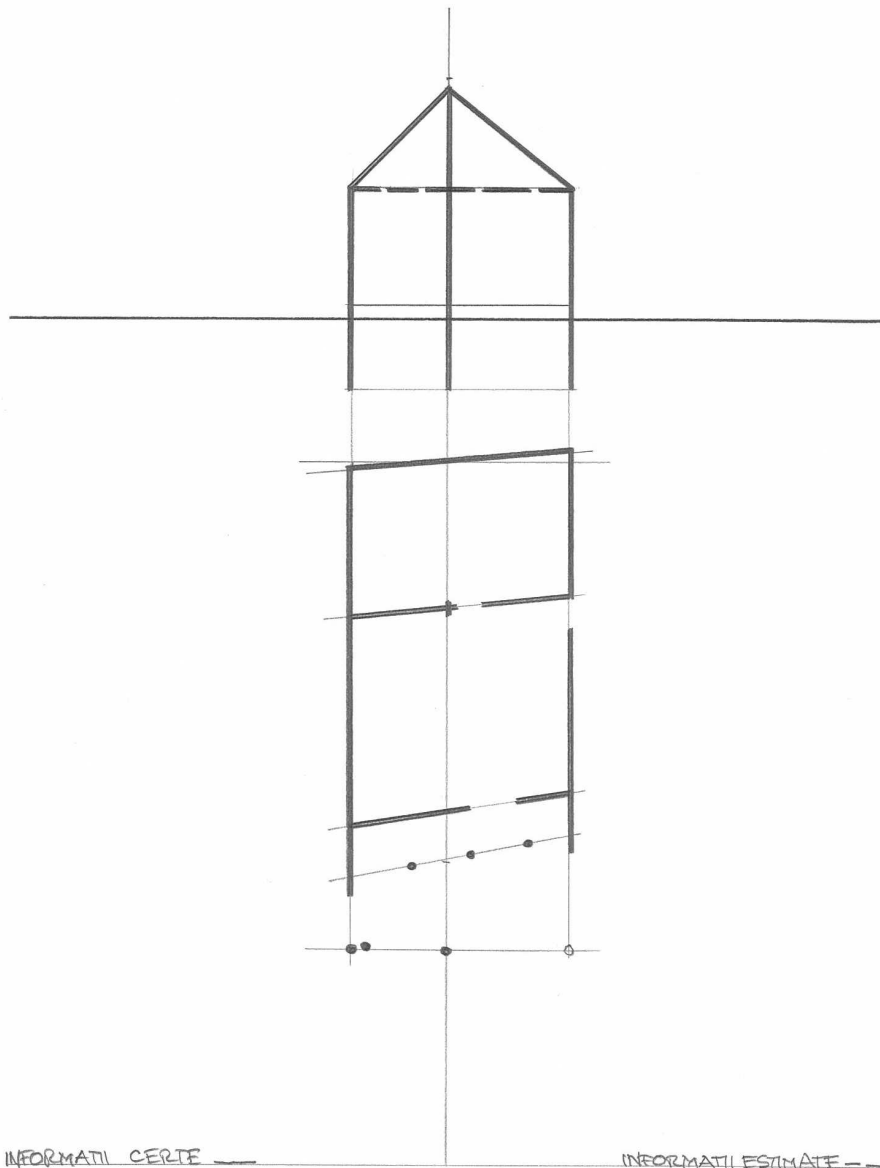
Planșa 8.2. tipologie Uivar construcție H4 a-1

Planșa 8.3. tipologie Uivar construcție H3 f-1

Planșa 8.4. tipologie Foeni construcție S8

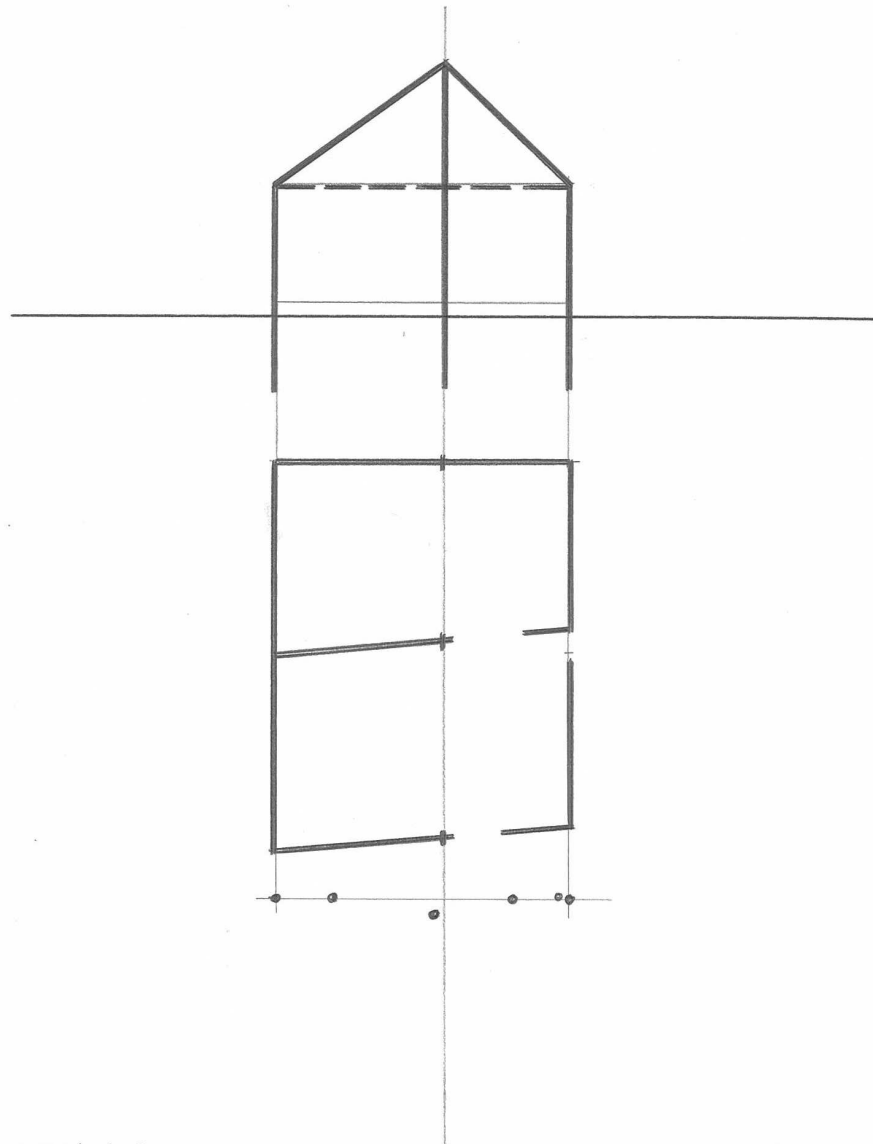

INFORMATII CERTE ----- INFORMATII ESTIMATE -----

RECONSTITUIRE ARHITECTURA SB	ARHEOLOG - F. DRAGONEAN
PERIODA - 4600 - 4500 a. Cnr.	ARHITECT - M.C. DONACI
LOCALIZARE - ACTUAL FOENI 100, TIMIS - RO	PLANSA - SCHEMA TIPOLOGICA
FUNCTIUNE - LOCUINTA P.	SC. - 1:100

1/00

Planşa 8.5. tipologie Foeni construcţie S9

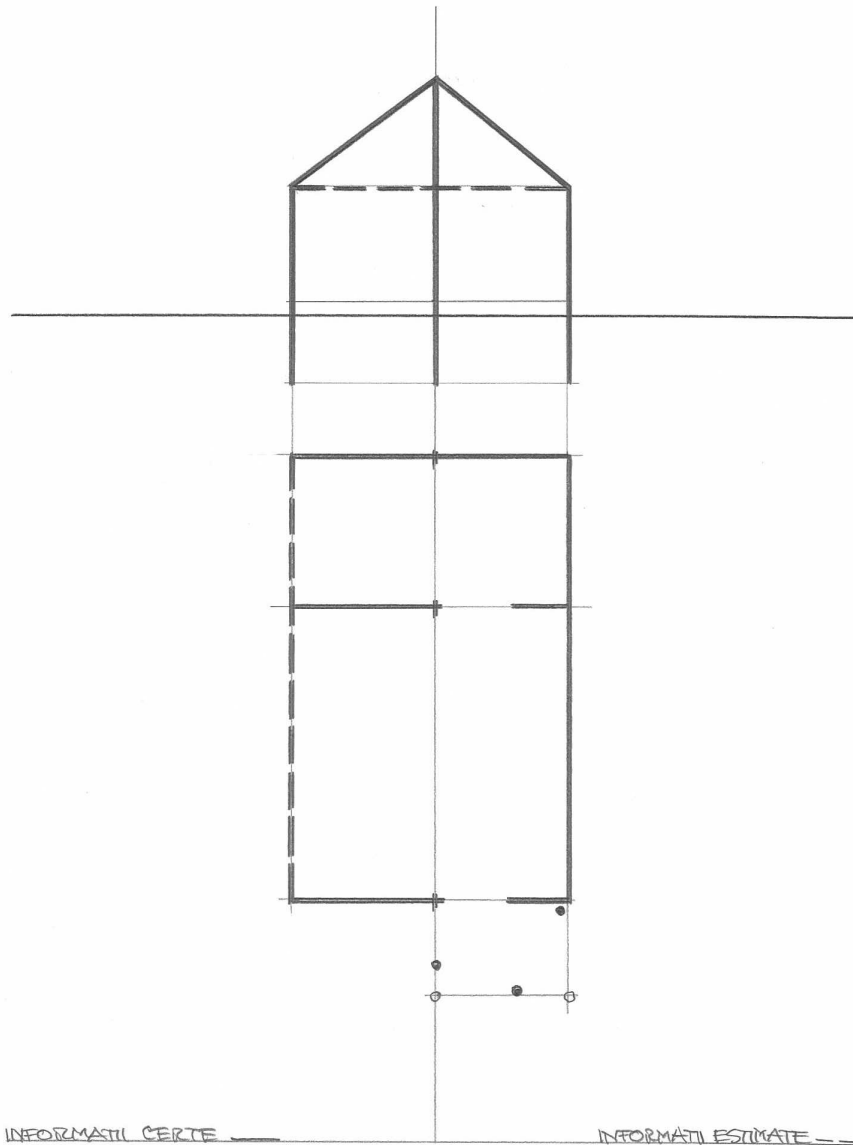
INFORMAȚII CERCETE

INFORMAȚII ESTIMATE

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE S9	ARHEOLOG - F. DRĂGONEAN
PERIOADA - 4600-4500 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BODICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOENI, JUD. TIMIȘ - RO	PLANȘA - SCHEMA TIPOLOGICĂ
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P.	SC. - 1:100

clw

Planșa 8.6. tipologie Foeni construcție S12

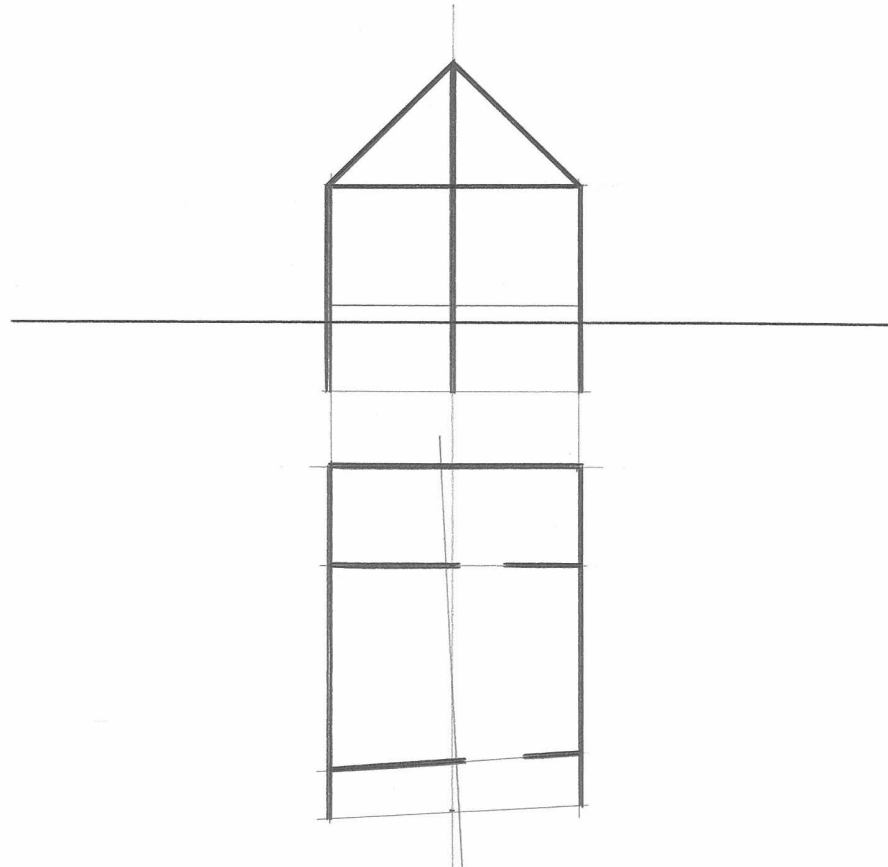
INFORMAȚII CERTE

INFORMAȚII ESTIMATE

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE S-12	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 4500-4300 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BDNICI
LOCALIZARE - ACTUAL FOETI, JUDEȚA TMIS - RO	PLANSA - SCHEMĂ TIPOLOGICĂ
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P.	SC. - 1:100

1/100

Planșa 8.7. tipologie Parța construcție P4

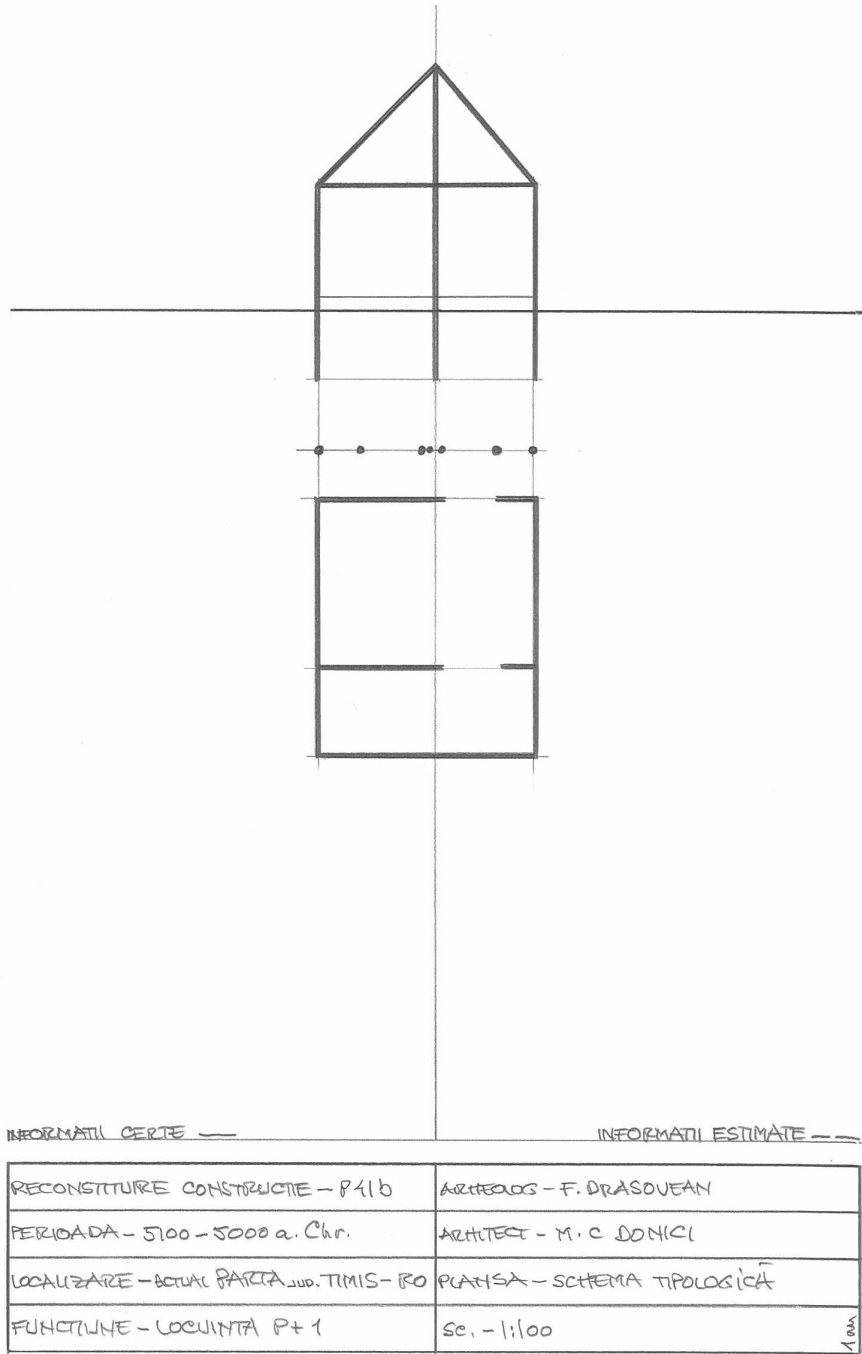
INFORMAȚII CERTE —

INFORMAȚII ESTIMATE —

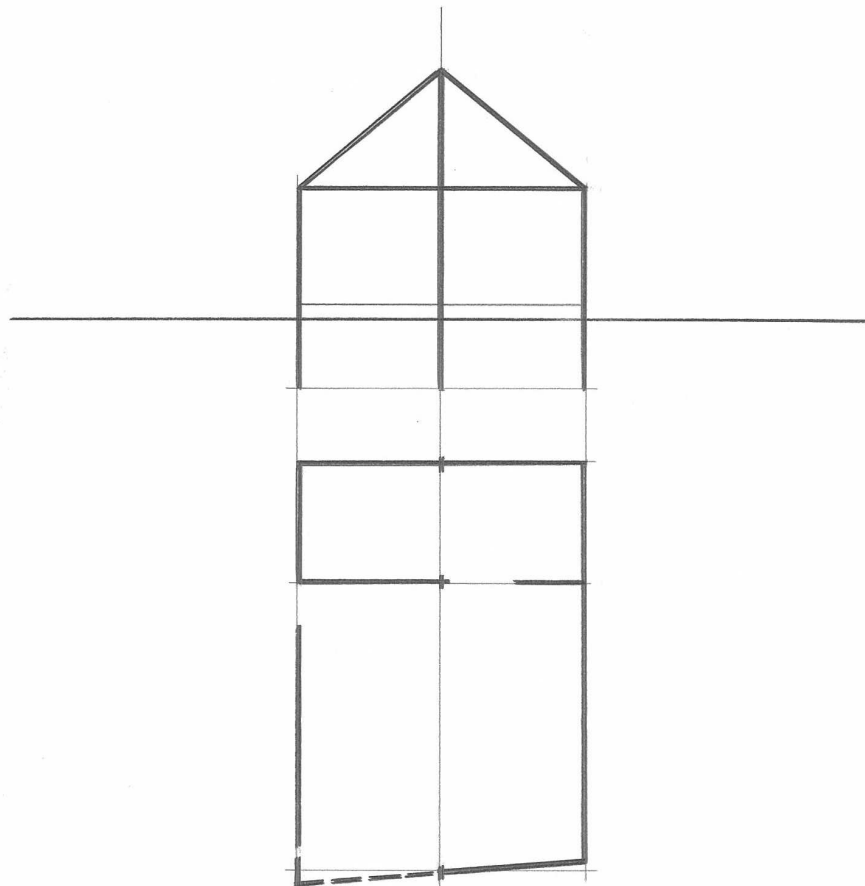
RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE - P 41	ARHEOLOG - F. DRĂGOVEAN
PERIOADA - 5100 - 5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BONICI
LOCALIZARE - ACTUAL PARȚA JUD. TIMIȘ - RO	PLANȘA - SCHEMA TIPOLOGICĂ
FUNCȚIUNE - LOCUINȚĂ P+1	SCARA - 1:100

1 m

Planșa 8.8. tipologie Parța construcție P41 b

Planșa 8.9. tipologie Pațea construcție P17/43

INFORMAȚII CESTE —

INFORMAȚII ESTIMATE —

RECONSTITUIRE CONSTRUCȚIE P 17/43	ARHEOLOG - F. DRASOVEAN
PERIOADA - 5100-5000 a. Chr.	ARHITECT - M. C. BONICI
LOCALIZARE - ACTUAL FAȚTA JUD. TIMIS - RO	PLANSA - SCHEMA TIPOLOGICĂ
FUNCȚIUNE - LOCUINȚA P+M	SC. - 1:100

100

8.3. Concluzii parțiale

Analizând domeniul construirii în arhitectura neolitică și constatând că arheologia este interesată în special de reconstituiri volumetrice și funcționale, ceea ce conduce la axonometrii sau perspective descompuse, fapt care favorizează și o percepție spațială mai ușoară, am conceput o metodă nouă de reconstituire arhitecturală a construcțiilor în 2 faze. În prima fază, pornind de la determinarea formei arhitecturale de către 3 medii interrelaționate: geoclimatic, tehnico-economic, socio-cultural, s-au conceput 6 fișe de date care concentrează sistematic datele existente. Folosind apoi datele cercetării arheologice și planurile de săpătură de șantier asimilate de noi ca planuri de fundație, se efectuează o analiză statică a posibilelor variante de structură. Pe această bază, un arhitect și un inginer structurist stabilesc un posibil sistem structural viabil, care să nu aibă probleme de stabilitate. În etapa a doua, se reprezintă corect geometric de către arhitect volumul construit, desenând planurile: plan fundație, plan parter, plan etaj, plan acoperiș, secțiune caracteristică, fațada Nord, fațada Sud, fațada Est, fațada Vest și axonometria, într-un limbaj grafic caracteristic arhitecturii. Planșele vor fi însoțite de o descriere textuală a reconstituirii, iar rezultatul final poate fi folosit pentru întocmirea unor tipologii locale în urma analizei unui număr semnificativ de construcții.

Exersând metoda pe un studiu de caz aplicat culturii Vinča târzie din Banatul românesc, s-a ales o zonă compactă spațial și temporal între actualele localități Uivar, Foeni și Parța, Din tipologiile locale se stabilesc tipologii complete, care să poată contribui la istorii coerente arhitectural pentru diferite perioade istorice. Am elaborat această nouă metodă, am testat-o în mai multe variante și am aplicat-o pe acest studiu de caz care se cere continuat pentru a se putea obține o istorie generală a arhitecturii neolitice.

S-a observat o coerență foarte mare a sistemului constructiv în această zonă geografică, temporală și culturală, caracteristică perpetuată în civilizațiile tradiționale închise sau semiînchise. În care modele de construire se repetau cu evoluții lente. Diferențele dintre construcții erau determinate de variații dimensionale ale compartimentărilor interioare, determinate de numărul ocupanților.

Volumetric, se constituie un monovolum paralelipipedic cu un număr variabil de compartimentări interioare, locuit la parter și uneori în pod, cu acoperiș în două pante longitudinale și calcane pe laturile scurte, uneori cu adăugiri ulterioare.

Cu deschideri medii de 4-5 m datorate posibilităților constructive, lungimi care depind de numărul compartimentelor, șarpante cu înclinații de aproximativ 45°, datorate capacității de izolare la ploaie a acoperirii cu stuf, aceste construcții permiteau folosirea volumului podului pentru locuire sau depozitare. Înălțimea construcțiilor era, potrivit datelor ergonomice, de aproximativ 2,5 m, cu un acoperiș de cca 3 m în partea de mijloc, obținându-se în total construcții de aproximativ 5,5-6 m.

8.4. Concluzii generale

Perioada neolitică în care s-a produs sedentarizarea agrară reprezintă cea mai importantă mutație în istoria speciei umane. Trecerea de la comportamentul de vânători-culegători nomazi la cel de agricultori- crescători de animale sedentari conduce la schimbări și acumulări importante, cum ar fi:

- Așezarea pe un teritoriu stabil care permite o locuire continuă și tehnici de construire care se dezvoltă rapid. Pot fi folosite materiale locale grele în construcții cum ar fi: piatră, pământ- lut, lemn masiv, materiale vegetale etc.

- Creșterea resurselor de hrană generează schimburi comerciale, ceea ce conduce la sisteme de înregistrare – numărare, respectiv la apariția scrierii, făcându-se astfel trecerea de la preistorie la istorie și la înregistrarea scrisă a informației.

- În structurile protourbane, din cauza densității locuirii și întrebuințării unor unelte din ce în ce mai perfecționate și specializate, se face trecerea de la construcțiile de plan liber, în general cu o singură încăpere sau cu adăugiri alveolare, la construcțiile rectangulare, cu mai multe încăperi din: piatră fasonată, pământ, chirpici, cărămidă arsă, lemn fasonat etc. Această tranziție fundamentală pentru istoria arhitecturii este puțin studiată și prezentată, meritând însă o atenție aprofundată.

- Apariția aglomerărilor protourbane întărite, generată de conflictele între comunități sociale și culturale pentru resurse sau dominație economică.

- Suprastratificarea socială, datorată ierarhizării față de acumularea de resurse generează concentrarea de bogăție și, respectiv, construcții de mare anvergură, cu funcțiuni noi: reședințe ale conducătorilor, construcții de producție, construcții de cult, cu rol funerar etc.

Analizând și evidențiind în paralel momente nodale în existența umanității, putem înțelege în mod fundamental și istoria arhitecturii, care urmează natural aceste schimbări. De la segregările funcționale în spații specializate, la funcțiuni noi în viața socială, procesele își au originea în această perioadă istorică.

Înțelegem să integrăm acest studiu de caz, privind reconstituirea unor construcții neolitice coerente, în contextul istoric, pentru a oferi o înțelegere corectă a momentului în istorie și arhitectură.

Metoda pe care am creat-o cu această cercetare permite reconstituirea construcțiilor din diverse perioade istorice, calitatea reconstituirilor depinzând de multitudinea și acuratețea datelor înregistrate. De asemenea, reconstituirile pot fi reluate atunci când apar date noi care le completează sau chiar la contrazic pe cele inițiale.

Aplicând acest tip de reconstituiri în mod sistematic la diferite culturi și perioade istorice, putem obține tipologii arhitecturale generale, care să fie ulterior integrate în istoriile generale ale arhitecturii. Se pot stabili astfel caracteristici care să precizeze rolul lor în istoria umanității, evoluții sau involuții, acumulări și influențe care au contribuit la nivelul tehnologic și cultural al construirii. În măsura în care dezvoltarea creativă a domeniului face ca arhitectura să fie o artă și nu doar repetarea, oricât de corectă, a unor modele, apare natura duală a arhitecturii. Domeniul construirii își manifestă astfel caracterul dual de știință și artă în același timp. Știință în ceea ce privește: stabilitatea, rezistența în timp, funcționalitatea

ergonomică și socială, eficiența tehnică și economică. Artă în ceea ce privește continua evoluție creativă, reprezentativitatea socială și culturală a arhitecturii.

Această teză, care stabilește o nouă metodă de reconstituire arhitecturală a construcțiilor arheologice, este un studiu de graniță între arhitectură și arheologie. El pleacă de la rigoarea cu care sunt efectuate cercetările de teren în arheologie și încearcă să înlocuiască modalitatea actuală, aproximativă, de reprezentare prin axonometrie sau perspective descompuse, ușor de înțeles spațial, dar lipsite de precizia unei reprezentări geometrice corecte a volumul arhitectural. Determinarea corectă grafic nu este posibilă prin limbaj literar, ci se impune un limbaj specific, vizual-geometric, care exprimă mult mai bine volumul arhitectural, motiv pentru care lucrarea cuprinde planșe complexe de arhitectură, indispensabile acestui demers inovator. Planșele conțin informații certe, reprezentate cu linie continuă, și informații estimate, reprezentate cu linie punctată, pentru a obține imagini cât mai detaliate arhitectural. Se poate completa astfel istoria arhitecturii universale cu această perioadă istorică determinantă pentru toate evoluțiile ulterioare.

8.5. Contribuții originale la dezvoltarea subiectului cercetării

Contribuțiile autorului sunt reflectate în conținutul întregii lucrări, cuprinzând contextualizări sintetice ale temei propuse, definiiri, teorii și clasificări metodologice, analize comparative ale reconstituirilor arhitecturale, studii de caz și concluzii tipologice. Contribuțiile sunt expuse punctual pentru a facilita o lectură fluentă a lucrării și sintetizează concluziile succesive ale capitolelor.

Enumerăm cele mai relevante contribuții la dezvoltarea subiectului cercetării:

- Identificarea perioadei în care s-a făcut trecerea de la construcțiile cu forme libere la cele cu planuri rectangulare ca punct nodal în istoria arhitecturii. (Cap.2.4)

- Analiza critică a metodelor existente de reconstituire a clădirilor prin axonometrie și perspective descompuse, incerte dimensional și cu transmitere nesistematică a datelor arheologice. (Cap.5.1)

- Elaborarea unei metode originale, de reconstituire arhitecturală a construcțiilor arheologice în două etape, general aplicabilă, respectiv oricărei epoci istorice (Cap.5.2):

- 1- Șase fișe de date sistematizate: geografice, climatice, tehnice, economice, sociale, culturale, concepute pe baza observațiilor personale asupra determinantilor arhitecturii

- 2 – Reprezentarea geometric corectă și reproductibilă a volumului arhitectural prin planuri, secțiuni caracteristice, fațade, axonometrie, analiză complexă, arhitectură, comportament static, arheologie.

- Testarea metodei pe un exemplu concret în mai multe variante și perfecționarea metodei prin adăugarea unei fișe de descriere textuală (Cap.6).

- Pe baza metodei originale, autorul a efectuat reconstituiri arhitecturale pentru câte 3 construcții din 3 situri arheologice, apropiate temporal și spațial, realizându-se 105 planșe de arhitectură (Cap.7).
- Stabilirea unei tipologii locale pentru fiecare sit (Cap.7.6, 7.11 și 7.16), concretizată în 9 planșe de sinteză tipologică (Cap.8.2).
- Stabilirea unei tipologii zonale comune pentru cele 3 situri (Cap.8.1).
- Analiza tipologică generală, constatarea unor similitudini și a unor diferențe. Posibile evoluții (Cap.8).
- Cercetarea surprinde apariția porticului ca element distinct de arhitectură în neoliticul bănățean (Cap 7.11).

8.6. Activitate pe parcursul cercetării doctorale și expuneri ale temei în publicații și manifestări științifice

Preocuparea pentru rolul perioadei neolitice în istoria arhitecturii este o constantă a activității personale care a plecat de la importanța perioadei și de la observarea tratării ei sumare în istoriile arhitecturii, datorată insuficienței informațiilor arheologice și arhitecturale. În activitatea didactică proprie și în cursurile susținute la Facultatea de Arhitectură și Urbanism din cadrul Universității Politehnica Timișoara această perioadă istorică este bine subliniată.

Din aceste motive am ales pentru teza de doctorat un studiu interdisciplinar, arhitectură -arheologie, pentru zona culturii Vinča și culturile locale adiacente din zona Banatului românesc, siturile Uivar, Parța, Foeni.

Într-o preocupare mai amplă despre arhitectura și structurile tradiționale pe teritoriul Banatului românesc se înscrie activitatea depusă, după cutremurele și inundațiile catastrofale din perioada 1990-2005, în analiza structurilor și tipologiilor locale pentru restaurări și elaborări de proiecte de reconstrucție, care să respecte aceste tipologii. Activitatea s-a concretizat în două lucrări științifice:

- " Cob structures in the Romanian plain of Banat", prezentată la Simpozionul Internațional organizat de U.P.T. la Timișoara în 2010
- studiul cu titlul "Evoluția structurilor de pământ din epoca neolitică până în prezent în Banatul românesc" a fost publicat în Anuarul Muzeului București pe anul 2015, în cadrul Simpozionului Istorie și patrimoniu cultural al Muzeul Municipiului București și "Friedrich Schiller" Universitat Jena, Germania.

Am participat la concursul național lansat de proiecte-tip pentru reconstrucția zonelor calamitate, proiectul meu fiind selecționat pentru aplicare, întrucât respecta tipologia locală.

În ceea ce privește efectiv subiectul cercetării, activitatea doctorală s-a desfășurat după cum urmează:

- Participarea activă la cursurile și lucrările Școlii doctorale a U.P.T., absolvite cu calificativul Foarte bine.
- Elaborarea de referate anuale pe parcursul desfășurării studiilor doctorale, apreciate cu calificativul Foarte bine
- Elaborarea unei metode originale de reconstituire arhitecturală a construcțiilor arheologice și publicarea ei ca articol în Analele Banatului 2014, cu titlul "Metodă de reconstituire arheologică, D-1, pe baza datelor arheologice"
- Prezentarea metodei de reconstituire pe un exemplu concret, pentru verificarea ei, în cadrul Conferinței Internaționale "Cercetarea avansată și dialogul multidisciplinar în mileniul al treilea", organizat de Universitatea din Szeged în parteneriat cu Universitatea de Vest (Szeged, noiembrie 2015), cu titlul " Reconstituire analitică pentru construcții neolitice cultura Vinca, situl Uivar din Banatul românesc, pe metodei D-1 de reconstituire arhitecturală".
- În urma observațiilor colectate în cadrul conferinței mai sus menționate și după analize complexe arhitect-inginer structurist-arheolog, testarea s-a extins la elaborarea a 3 variante succesive publicate ca articol în revista Analele Banatului 2016, sub titlul "Testarea metodei D-1 de reconstituire arhitecturală pe o locuință neolitică din cultura Vinča, situl Uivar".
- În cadrul acestei etape, s-a definitivat metoda, adăugându-se ca elemente de aplicare concretă axonometrie obligatorie și o fișă de descriere textuală care explicitează reprezentarea de bază din planșele de arhitectură.
- Pentru finalizarea lucrării de doctorat s-au efectuat 9 reconstituiri arhitecturale, fiecare cu câte 9-10 planșe.
- S-au întocmit tipologii locale, finalizate cu 3x3 planșe.
- S-a încercat definirea unei tipologii zonale.
- S-au stabilit caractere generale, observându-se o posibilă evoluție prin trecerea de la monovolum la monovolumul cu portic pe latura scurtă.
- O reflectare la nivel general a acestor studii o reprezintă publicarea articolului "Aesthetics of the main types of structures" în "Journal of Art and Architectura Studies" (JAAS, iuni 2016), în care sunt analizate și structure masive de tipul celor neolitice.

ANEXE

Fișe-tip METODĂ DE RECONSTITUIRE ARHEOLOGICĂ

FIȘĂ DE IDENTIFICARE

Titlul:

.....
.....

Amplasamentul:

.....
.....

Estimare temporală:

.....
.....

Autor date:

.....
.....

Autor reconstituire:

.....
.....

Parte scrisă:

- fișă de date

- geografice
- climatice
- tehnice
- economice
- culturale
- anexe

Parte desenată:

- planuri
- secțiuni caracteristice
- fațade
- axonometrie

FIȘĂ INFORMAȚII GEOGRAFICE

Amplasament geografic

.....
.....
.....

Amplasament în cadrul continentului

.....
.....
.....

Relieful

.....
.....
.....

Cursuri de apă

.....
.....

Sisteme vegetative

.....
.....

Materiale locale pentru construcții

.....
.....

Informații suplimentare

.....
.....

FIŞĂ INFORMAȚII CLIMATICE

Climat estimat

.....
.....

Anotimpuri

.....
.....
.....
.....

Temperaturi medii anuale

.....
.....

maxime

.....
.....

minime

.....
.....

Regim pluviometric

.....
.....

Informații suplimentare

.....
.....
.....

INFORMAȚII ECONOMICE

Sistem economic (vânătoare, pescuit, cules, agricultură extensivă/intensivă, meșteșuguri, industrialism, postindustrialism)

.....
.....
.....

Resurse disponibile

.....
.....
.....

Forța de muncă

.....
.....
.....

Informații suplimentare

.....
.....
.....

INFORMAȚII TEHNICE

Materiale de construcții procesate

.....

.....

.....

Unelte existente (plus fișe anexe)

.....

.....

.....

Sisteme constructive (plus fișe anexe)

.....

.....

.....

Tehnici și tehnologii disponibile

.....

.....

.....

Informații suplimentare

.....

.....

.....

INFORMAȚII SOCIALE

Date ergonomice despre populație:

	bărbați	femei
înălțimi medii		
greutăți medii		
speranța de viață		
mortalitatea infantilă		

Organizare socială

.....
.....

Sistem familial

.....
.....

Sistem religios

.....
.....

Obiceiuri alimentare

.....
.....

Informații suplimentare

.....
.....

INFORMAȚII CULTURALE

Sisteme filosofice

.....
.....
.....

Manifestări artistice (plus fișe anexe)

pictură

.....
.....

sculptură

.....
.....

arhitectură

.....
.....

muzică

.....
.....

dans

.....
.....

arte decorative

.....
.....

Informații suplimentare

.....
.....
.....

MODEL PLANȘĂ DE ARHITECTURĂ

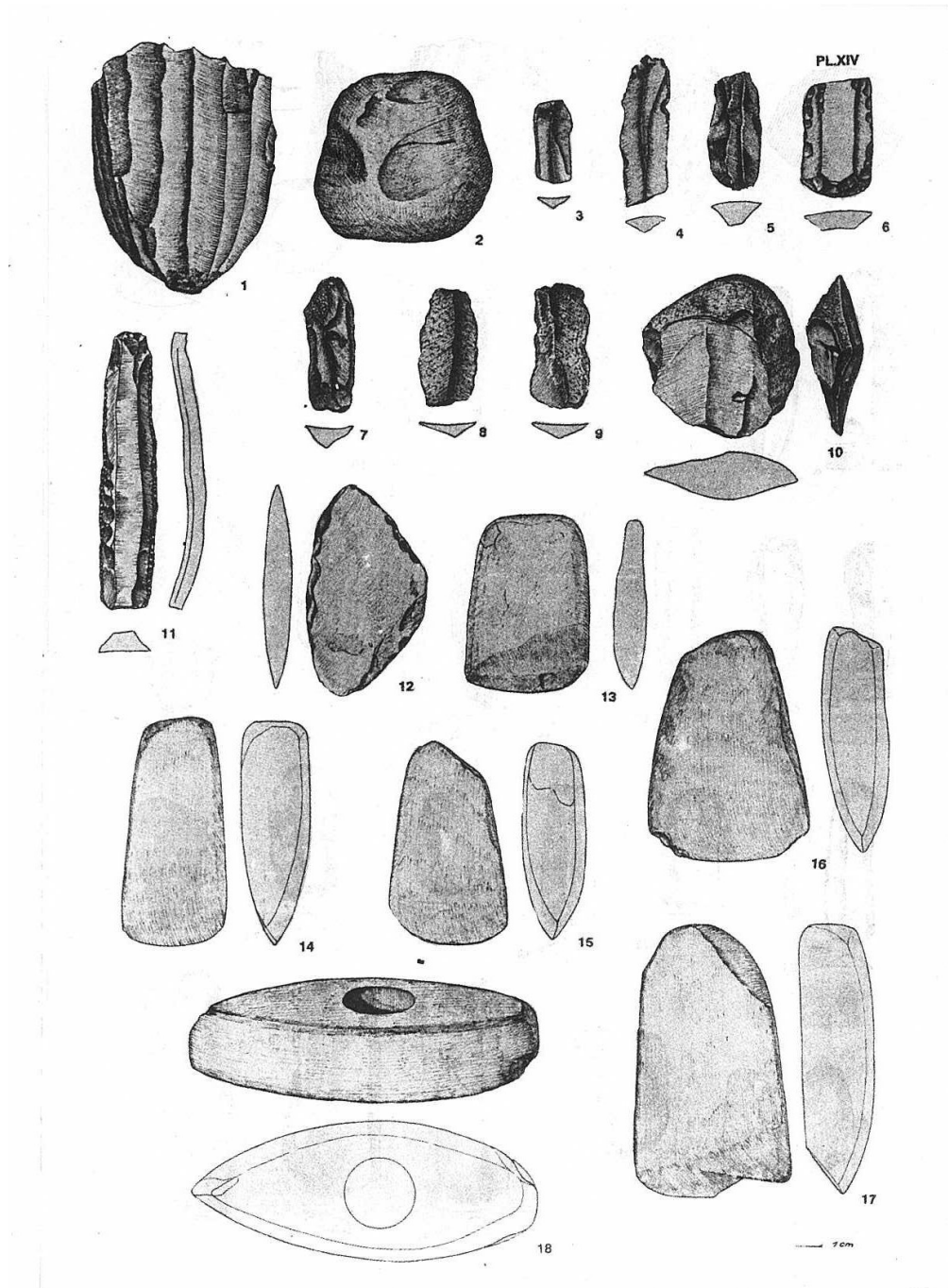
Legendă

Informații certe _____

Informații estimate _ _ _ _ _

Reconstituire construcție	Arheolog
Perioada	Arhitect
Localizare	Planșa
Funcțiune	Scara 1:50; 1:100

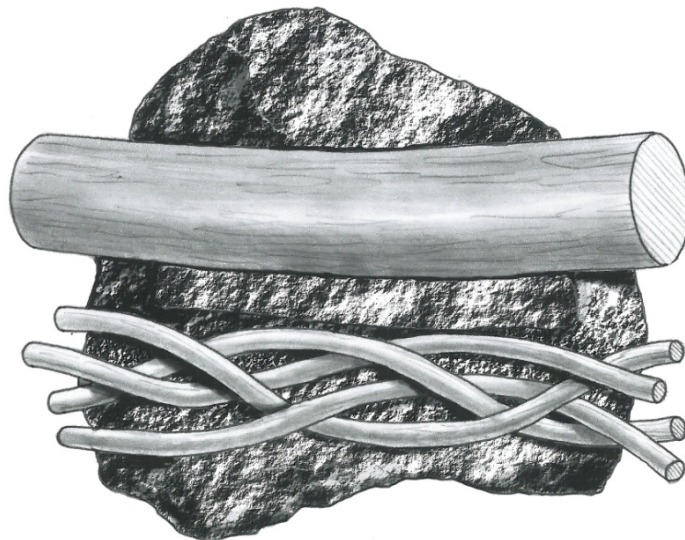
Unelte neolitice utilizate în construcții

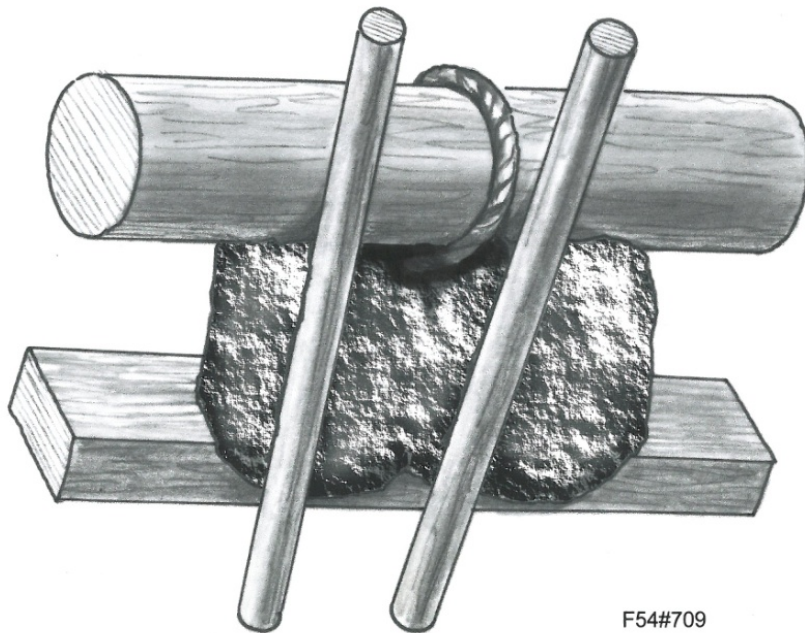
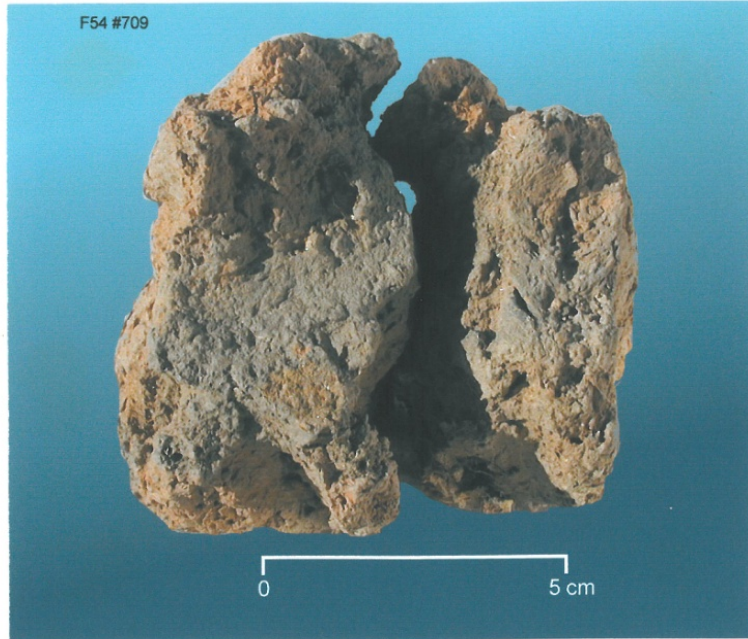
Impresie structură de lemn în pământul ars al peretelui

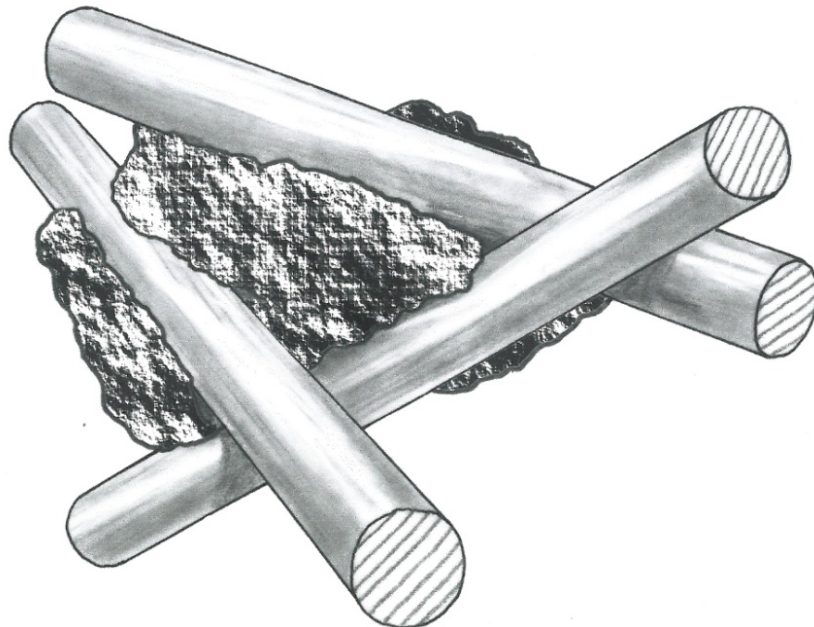
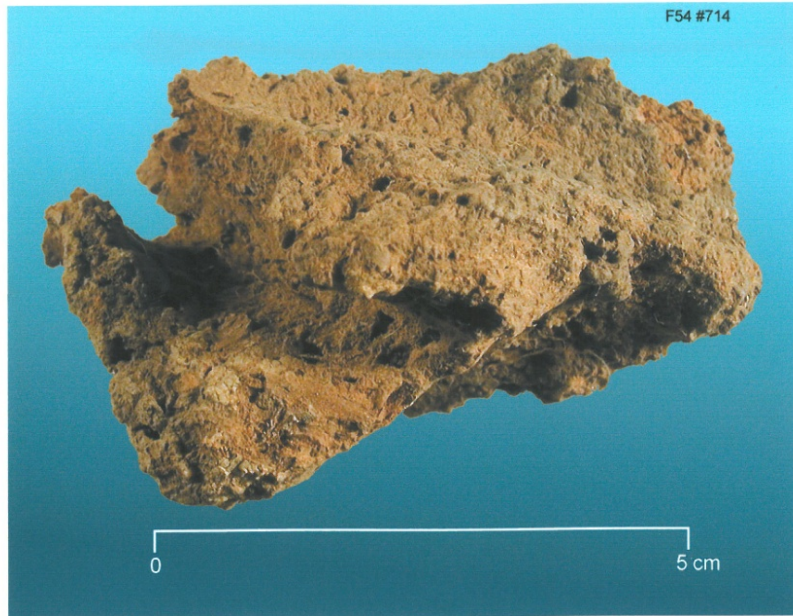
Impresie și reconstituire structură de lemn (1)

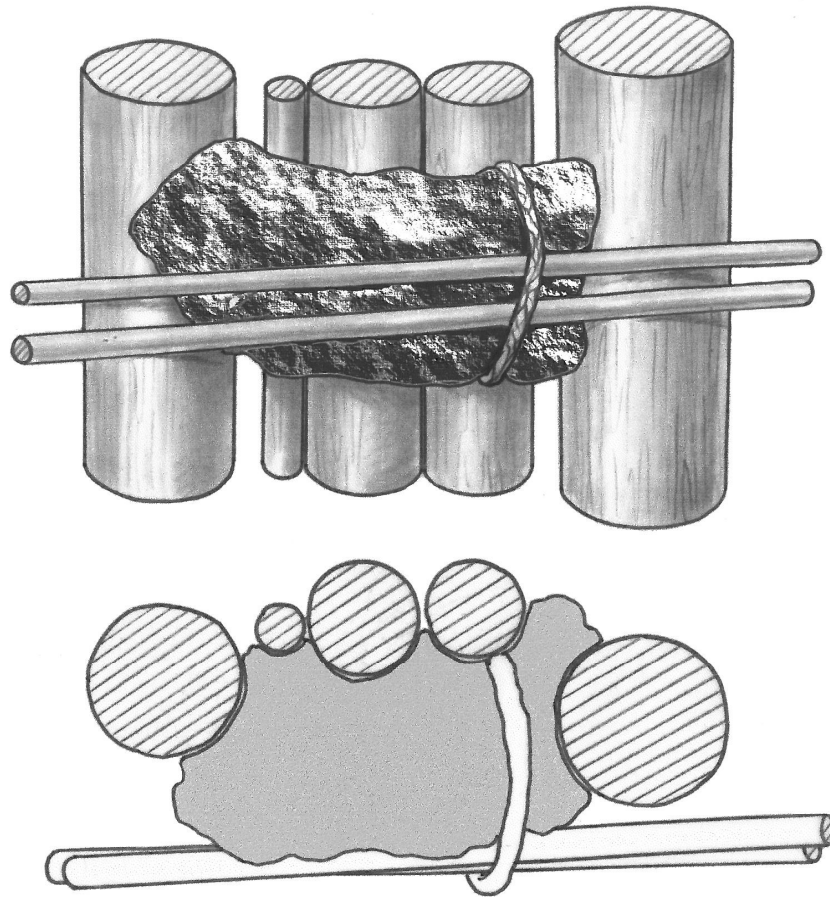
Impresie și reconstituire structură de lemn (2)

Impresie și reconstituire structură de lemn (3)

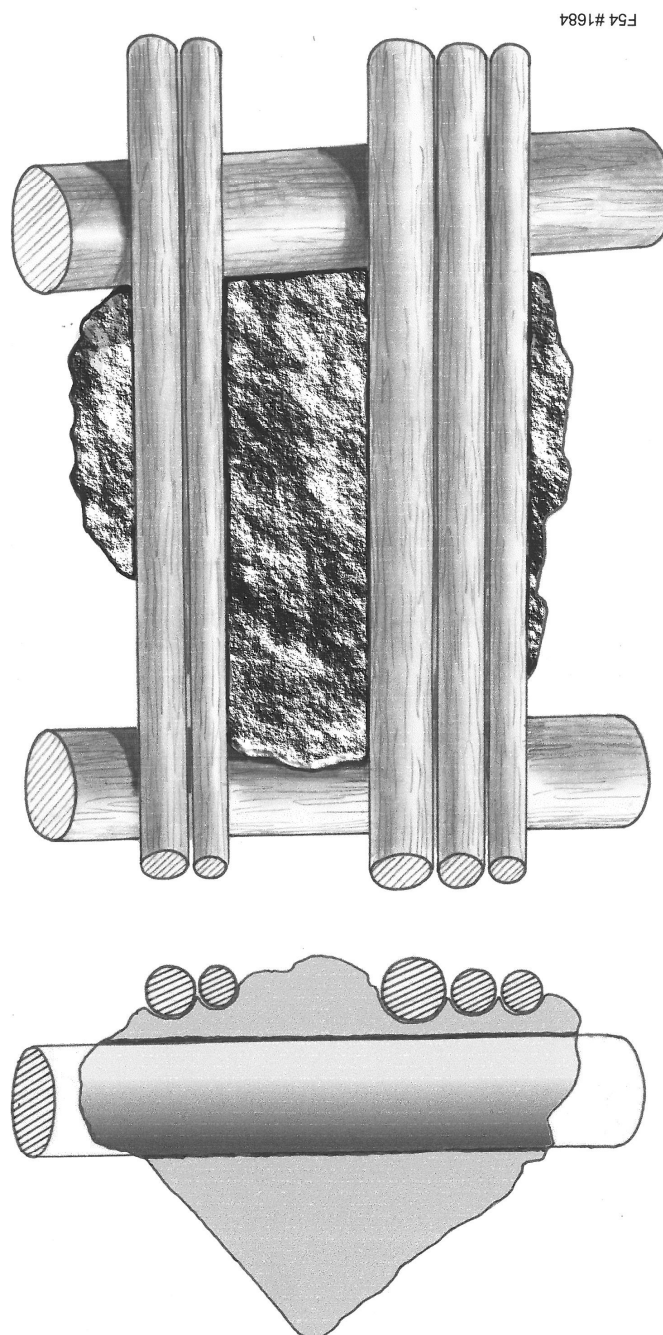

Reconstituire detalii structura de lemn (1)

F54 #718

Reconstituire detalii structură de lemn (2)

Reconstituire zugrăveală pereți în casa H 4 b-1 , Uivar

BIBLIOGRAFIE

- [1] Fl. Drașovean, „Cultura Vinča târzie (faza C) în Banat” (Editura Mirton, Timișoara, 1996), *Bibliotheca Historica et Archaeologica Banatica*, Muzeul Banatului Timișoara, p. 25
- [2] C. Florescu, „Considerații asupra sistemelor de periodizare a Culturii Vinča” (Universitatea Alba Iulia, Istorie), p. 20-24
- [3] C. Florescu, „Considerații asupra sistemelor de periodizare a Culturii Vinča” (Universitatea Alba Iulia, Istorie), p. 24
- [4] Cornelia, Piper, „Lucrări de structuri pentru construcții” (Bacău, 2013), p. 6
- [5] Cornelia, Piper, „Lucrări de structuri pentru construcții” (Bacău, 2013), p. 12
- [6] V. Ungureanu, „Mecanica construcțiilor” (curs 5, Universitatea Politehnica Timișoara, Facultatea de Construcții), p. 19
- [7] C. Bem, „Noi propuneri pentru o schiță cronologică a eneoliticului românesc” (Editura Pontica 2001), p. 26
- [8] I. Godea, „Arhitectura la români. De la obârșii la Cozia” (ediția a II-a, Editura Primus, Oradea 2007) capitolul 2 - “Paleoliticul. Copilăria arhitecturii. Arhitectura fără unelte”, p. 59
- [9] D. Schmitt, „Insights into the evolution of human bipedalism from experimental studies of humans and other primates” în *Journal of Experimental Biology* 2003 206: 1437-1448.
- [10] Qiaomei Fu, Mateia Hajdinjak, Oana Teodora Moldovan, Silviu Constantin et.alii, „An early modern human from Romania with a recent Neanderthal ancestor”, în revista *Nature* 524, 216–219, 13 august 2015
- [11] V. Chirică, D. Boghian, „Arheologia preistorică a lumii. Neolitic - Eneolitic”, Academia Română filiala Iași, Institutul de Arheologie Iași, Editura Helios (Iași 2003), *BIBLIOTHECA ARCHAEOLOGICA IASSIENSIS XII*, p. 3
- [12] V. Chirică, D. Boghian, „Arheologia preistorică a lumii. Neolitic - Eneolitic”, Academia Română filiala Iași, Institutul de Arheologie Iași, Editura Helios (Iași 2003), *BIBLIOTHECA ARCHAEOLOGICA IASSIENSIS XII*, p. 6
- [13] V. Chirică, D. Boghian, „Arheologia preistorică a lumii. Neolitic - Eneolitic”, Academia Română filiala Iași, Institutul de Arheologie Iași, Editura Helios (Iași 2003), *BIBLIOTHECA ARCHAEOLOGICA IASSIENSIS XII*, p. 10
- [14] V. Chirică, D. Boghian, „Arheologia preistorică a lumii. Neolitic- Eneolitic”, Academia Română filiala Iași, Institutul de Arheologie Iași, Editura Helios (Iași 2003), *BIBLIOTHECA ARCHAEOLOGICA IASSIENSIS XII*, p.9
- [15] L. Langouet, P.R. Giot, “La datation du passé: la mesure du temps en archéologie”, Rennes 1992, p. 65-69

- [16] C.M. Lazarovici, Gh. Lazarovici, "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România", vol. I "Neoliticul", Editura Trinitas (Iași, 2006), p. 27
- [17] T. Gheorghiu, "Așezări umane", vol. I, "Repere teoretice și istoria timpurie a Orientului Mijlociu și Apropiat", Editura Artpress (2009) p. 60
- [18] V. Chirică, D. Boghian, "Arheologia preistorică a lumii. Neolitic - Eneolitic", Academia Română filiala Iași, Institutul de Arheologie Iași, Editura Helios (Iași 2003), BIBLIOTHECA ARCHAEOLOGICA IASSIENSIS XII, p. 23
- [19] C.M. Lazarovici, Gh. Lazarovici, "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România", vol. I "Neoliticul", Editura Trinitas (Iași, 2006), p. 58-68
- [20] F. Drașovean, "Despre cronologia relativă și absolută a neoliticului și eneoliticului timpuriu din răsăritul bazinului carpatic. O abordare bayesiană", Analele Banatului, Arheologie - Istorie, XXII, Muzeul Banatului (2014), p. 34-47
- [21] M.C. Popovici-Donici, "Locuire" (curs anul III, Facultatea de Arhitectură, Politehnica Timișoara)
- [22] M.C. Popovici-Donici, „Aesthetics of the main types of structures” (Journal of Art and Architecture Studies, 30.06.2016)
- [23] M.C. Popovici-Donici, „Metodă de reconstituire a construcțiilor, D-1, pe baza datelor arheologice” (Analele Banatului, BHAB, Muzeul Banatului Timișoara, 2014)
- [24] M.C. Popovici-Donici, "Testarea metodei D-1 de reconstituire arhitecturală pe o locuință neolitică din cultura Vinča, situl Uivar" (Analele Banatului, BHAB, Muzeul Banatului Timișoara, 2016)

SURSE IMAGINI

Capitolul 2: Neoliticul în istoria umanității

- pag. 20: Figura 2.1 fotografie din arhiva Florin Drașovean
- pag. 22: Figura 2.2 ilustrație prelucrată de autor, din lucrarea "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România", vol. I, C.M. Lazarovici, Gh. Lazarovici
- pag 23: Figura 2.3 ilustrație prelucrată de autor din lucrarea "Așezări umane", vol. I, Th. Gheorghiu

Capitolul 4: Neoliticul carpato-dunărean

- pag. 26: Figura 4.1 ilustrație prelucrată de autor, din lucrarea "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România", vol. I, C.M. Lazarovici, Gh. Lazarovici
- pag. 27: Figura 4.2 ilustrație prelucrat de autor din studiul "Despre Cronologia relativă și absolută a neoliticului și eneoliticului timpuriu din răsăritul bazinul carpatic. O abordare bayesiană", Fl. Drașovean
- pag. 28: Figura 4.3 Sursa: <http://www.mixdecultura.ro/wp-content/uploads/2015/11/Cultura-Vinca-Turdas-si-inceputurile-civilizatiei-in-Europa-2.jpg>
- pag. 28: Figura 4.4 Imagine preluată din lucrarea "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România", vol. I, C.M. Lazarovici, Gh. Lazarovici
- pag. 29: Figura 4.5 Imagine prelucrată de autor de pe <https://www.google.com/earth/>
- pag. 31: Figura 4.6 fotografie din arhiva Florin Drașovean
- pag. 31: Figura 4.7 fotografie din arhiva Florin Drașovean
- pag. 32: Figura 4.8 fotografie din arhiva Florin Drașovean
- pag. 32: Figura 4.9 fotografie din arhiva Florin Drașovean
- pag. 33: Figura 4.10 fotografie din arhiva Florin Drașovean

**Capitolul 5: Metodă de reconstituire a construcțiilor, D-1,
pe baza datelor arheologice**

- pag. 36: Figura 5.1 Imagine prelucrată de autor din Monografia "Cultura Petrești", I. Paul
- pag. 37: Figura 5.2 Imagine din lucrarea "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România. Neoliticul", C.M. Lazarovici. Gh. Lazarovici

**Capitolul 6: Testarea metodei D-1 de reconstituire arhitecturală pe o
locuință neolitică din cultura Vinča, situl Uivar**

- pag. 44: Figura 6.1 Imagine prelucrată de autor din lucrarea "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România. Neoliticul", C.M. Lazarovici. Gh. Lazarovici
- pag. 46: Figurile 6.3 și 6.4. Imagini preluate din lucrarea de licență "Tabără Pro-Vita, localitatea C.A. Rosetti", A. Herpai

**Capitolul 7: Reconstituiri arhitecturale pentru locuințe neolitice din cultura
Vinča, zona actualelor localități Uivar – Foeni – Parța, Banatul românesc**

- pag. 72-137: Figurile 7.1, 7.2, 7.3, 7.4, 7.5, 7.6, 7.7, 7.8, 7.9
fotografii din arhiva Florin Drașovean
- pag. 80-139: Planșele 7.1, 7.11, 7.12, 7.21, 7.30, 7.39, 7.48
sursa: arhiva Fl. Drașovean
- pag. 154-176: Planșele 7.57, 7.66, 7.75
sursa: lucrarea "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România. Neoliticul", C.M. Lazarovici. Gh. Lazarovici

Capitolul 8: Concluzii

- pag. 186: Figura 8.1. Sursa:
<https://www.google.ro/search?q=Reconstruction+of+Neolithic+house+in+Tuzla,+Bosnia+and+Herzegovina>
- pag. 188: Figura 8.2. Imagine prelucrată de autor din lucrarea "Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România. Neoliticul", C.M. Lazarovici. Gh. Lazarovici

Anexe:

- pag. 211: Imagine Unelte neolitice utilizate în construcții
sursa: lucrarea "Cultura Petrești", I. Paul
- pag. 212-218: Imagini anexe 10-16
sursa: arhiva Fl. Drașovean